

Bruxelles, den 19. december 2024
(OR. en)

17045/24

SOC 925
EMPL 623
EDUC 456
ECOFIN 1521

FORSLAG

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	18. december 2024
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2024) 701 final
Vedr.:	FORSLAG TIL RÅDETS OG KOMMISSIONENS FÆLLES RAPPORT OM BESKÆFTIGELSEN

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2024) 701 final.

Bilag: COM(2024) 701 final

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 17.12.2024
COM(2024) 701 final

**FORSLAG TIL RÅDETS OG KOMMISSIONENS FÆLLES RAPPORT OM
BESKÆFTIGELSEN**

Indholdsfortegnelse

NØGLEBUDSKABER.....	3
KAPITEL 1. OVERSIGT OVER ARBEJDSMARKEDSTENDENSER OG SOCIALE TENDENSER, FREMSKRIDT MED HENSYN TIL 2030-MÅLENE OG CENTRALE HORISONTALE RESULTATER VEDRØRENDE SOCIAL KONVERGENS	27
1.1 Centrale tendenser på arbejdsmarkedet.....	27
1.2 Centrale sociale tendenser	31
1.3 Fremskridt med hensyn til EU's overordnede mål og de nationale mål for 2030	33
1.4 Centrale horisontale resultater vedrørende konvergens fra første fase af landeanalysen.....	39
KAPITEL 2. BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE OG SOCIALPOLITISKE REFORMER – MEDLEMSSTATERNES RESULTATER OG INDSATS	48
2.1 Retningslinje 5: Skabe øget efterspørgsel efter arbejdskraft.....	48
2.1.1 Nøgleindikatorer	48
2.1.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne	62
2.2. Retningslinje 6: Styrke udbuddet af arbejdskraft og forbedre adgangen til beskæftigelse og erhvervelse af færdigheder og kompetencer gennem hele livet	65
2.2.1 Nøgleindikatorer	66
2.2.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne	95
2.3 Retningslinje 7: Forbedre arbejdsmarkedernes funktion og effektiviteten af den sociale dialog	104
2.3.1 Nøgleindikatorer	104
2.3.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne	122
2.4 Retningslinje 8: Fremme lige muligheder for alle, støtte social inklusion og bekæmpe fattigdom	127
2.4.1 Nøgleindikatorer	127
2.4.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne	160
KAPITEL 3. FØRSTE FASE AF LANDEANALYSEN	166
Belgien	168
Bulgarien	170
Tjekkiet.....	172
Danmark	174
Tyskland	176
Estland	178
Irland	180
Grækenland	182

Spanien.....	184
Frankrig	186
Kroatien.....	188
Italien 190	
Cypern	192
Letland.....	194
Litauen.....	195
Luxembourg	197
Ungarn.....	199
Malta 201	
Nederlandene.....	203
Østrig 205	
Polen 207	
Portugal	209
Rumænien.....	211
Slovenien.....	213
Slovakiet.....	215
Finland.....	217
Sverige.....	219

NØGLEBUDSKABER

Den fælles beskæftigelsesrapport fra Europa-Kommissionen og Rådet indeholder en gennemgang af beskæftigelsessituationen i Unionen og status for gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinjerne i overensstemmelse med artikel 148 i TEUF. Beskæftigelsesrapporten giver et årligt overblik over de vigtigste beskæftigelsesmæssige og sociale tendenser i Den Europæiske Union og over medlemsstaternes seneste politiske foranstaltninger i overensstemmelse med retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker¹. I rapporten udpeges også de relaterede nøgleprioritetsområder for politiske tiltag. Der rettes fokus på gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder, navnlig via tematiske bokse, der dækker forskellige søjleprincipper i lyset af de socioøkonomiske udsigter og de seneste politiske initiativer. Kapitel 1 i rapporten indeholder en oversigt over de vigtigste beskæftigelsesmæssige og sociale tendenser og de fremskridt, der er gjort med hensyn til EU's overordnede mål og de nationale mål frem til 2030, samt horisontale resultater baseret på analysen af risici for opadgående social konvergens. I kapitel 2 analyseres udfordringer og politiske reaktioner i medlemsstaterne for hver af de fire beskæftigelsesretningslinjer. Kapitel 3 indeholder en analyse for hver medlemsstat baseret på principperne i rammen for social konvergens². Analysen er i overensstemmelse med artikel 148 i TEUF. Den er også en reaktion på artikel 3, stk. 3, litra b), i forordning (EU) 2024/1263 om effektiv samordning af de økonomiske politikker og multilateral budgetovervågning, på grundlag af hvilken Kommissionens overvågning af gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinjerne i det europæiske semester omfatter en ramme til identifikation af risici for den sociale konvergens³. Løsning af de udfordringer, der påpeges i rapporten, kan bidrage til en opadgående social konvergens, styrke Unionens indsats for en retfærdig grøn og digital omstilling og bidrage til at imødegå de demografiske forandringer, nå målene for bæredygtig udvikling og gennemføre EU's ligestillingsstrategier⁴. På baggrund af Kommissionens forslag og efter behandling i de relevante rådgivende udvalg under Rådet vil den endelige tekst til rapporten blive vedtaget af Rådet for Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerpolitik (EPSCO-Rådet).

I rapporten måles EU's overordnede mål for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse for 2030, som blev bifaldet af EU's ledere på topmødet i Porto og af Det Europæiske Råd i juni 2021. EU er på vej til at nå sit overordnede beskæftigelsesmål inden 2030 på trods af den økonomiske afmatning, men der er behov for en betydelig yderligere indsats for at nå EU's overordnede mål for færdigheder og fattigdomsbekæmpelse:

- Beskæftigelsesfrekvensen i EU nåede op på 75,3 % i 2023, hvilket er kun 2,7 procentpoint fra målet på 78 % for 2030. De fleste medlemsstater gjorde yderligere

¹ Den seneste ajourføring af beskæftigelsesretningslinjerne blev vedtaget af Rådet for Den Europæiske Union i november 2024 ([EUT L 2024/3134, 13.12.2024](#)).

² Efter drøftelserne i EPSCO-Rådet i juni 2023 om en ramme for social konvergens og [nøglebudskaber fra Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse](#) baseret på [arbejde udført af den fælles EMCO-SPC-arbejdsgruppe](#) fra oktober 2022 til maj 2023.

³ Desuden hedder det i betragtning 8 til samme forordning: "Som led i sin integrerede analyse af den beskæftigelsesmæssige og sociale udvikling inden for rammerne af det europæiske semester vurderer Kommissionen risiciene for den opadgående sociale konvergens i medlemsstaterne og overvåger fremskridtene med gennemførelsen af principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder på grundlag af den sociale resultattavle og principperne i rammen for social konvergens".

⁴ Strategien for ligestilling mellem kønnene 2020-25, EU-handlingsplanen mod racisme 2020-25, EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse 2020-30, strategien for ligestilling af LGBTIQ-personer og strategien for rettigheder for personer med handicap 2021-30.

fremskridt hen imod deres nationale beskæftigelsesmål i 2023, mens fem allerede havde nået eller overgået deres mål.

- På området for færdigheder blev der kun gjort begrænsede fremskridt med hensyn til voksnes deltagelse i uddannelse i EU, fra 37,4 % i 2016 til 39,5 % i 2022, hvilket fortsat er langt fra EU's overordnede mål på 60 %. De fleste medlemsstater tabte også terræn i forfølgelsen af deres nationale mål. Dette tyder på, at der er behov for en betydelig yderligere indsats i overensstemmelse med ambitionen om, at Europa skal forblive konkurrencedygtigt, innovativt og inklusivt i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling og befolkningens aldring.
- Antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse var ca. 1,6 millioner lavere i EU i 2023 end i 2019 på trods af covid-19-krisen, høje energiomkostninger og inflation. Dette er langt fra EU's overordnede mål på mindst 15 millioner senest i 2030. I næsten halvdelen af medlemsstaterne steg antallet af personer i risikogruppen, hvilket peger i den modsatte retning i forhold til ambitionerne i de nationale mål. I lyset heraf skal indsatsen fremskyndes betydeligt i resten af årtiet.

Kombineret med samhørighedsfondene vil gennemførelsen af de reformer og investeringer, der er planlagt i medlemsstaternes genopretnings- og resiliensplaner, fremme en retfærdig, inkluderende og bæredygtig vækst. Sideløbende med den støtte, som Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO) og instrumentet for teknisk støtte yder til politiske tiltag inden for de forskellige politikområder, fremmer genopretnings- og resiliensfaciliteten EU's økonomiske, sociale og territoriale samhørighed ved at forbedre medlemsstaternes konkurrenceevne, resiliens, kriseberedskab, tilpasningsevne og vækstpotentiale og fremme jobskabelse af høj kvalitet gennem relevante reformer og investeringer. På denne måde bidrager faciliteten også til gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder⁵. Der er tildelt et beløb på ca. 162,5 mia. EUR til medlemsstaterne, som bidrager til sociale udgifter, og som svarer til ca. 25 % af de samlede anslåede udgifter⁶. Til dato har Kommissionen udbetalt mere end 269 mia. EUR under genopretnings- og resiliensfaciliteten i form af både tilskud og lån samt forfinansiering. Ud af de 7 129 milepæle og mål, der indgår i de 27 genopretnings- og resiliensplaner, forventes 2 201 at bidrage til socialpolitikkerne (ca. 31 %). Ud af de 1 742 milepæle og mål, der var opfyldt pr. 14. november, fremmer 505 socialpolitikker (ca. 30 %). Som led i analysen af den politiske reaktion omfatter den fælles beskæftigelsesrapport også et udvalg af foranstaltninger, der støttes af EU-finansiering, navnlig genopretnings- og resiliensfaciliteten, ESF+, EFRU, FRO og instrumentet for teknisk støtte. Denne samlede indsats støtter vækst- og beskæftigelse samt social og økonomisk samhørighed og modstandsdygtighed i EU.

Den fælles beskæftigelsesrapport for 2025 indeholder landespecifikke analyser baseret på principperne i rammen for social konvergens i overensstemmelse med artikel 3, stk. 3, litra b), i forordning (EU) 2024/1263. På grundlag af eksisterende værktøjer (den sociale resultattavle og den aftalte trafiklysmetode for den fælles beskæftigelsesrapport) analyseres medlemsstaternes arbejdsmarked, færdigheder og sociale udfordringer med henblik på at identificere potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver en dybere analyse i anden fase. Alt i alt viser første fase i analysen af rammen for social konvergens, at:

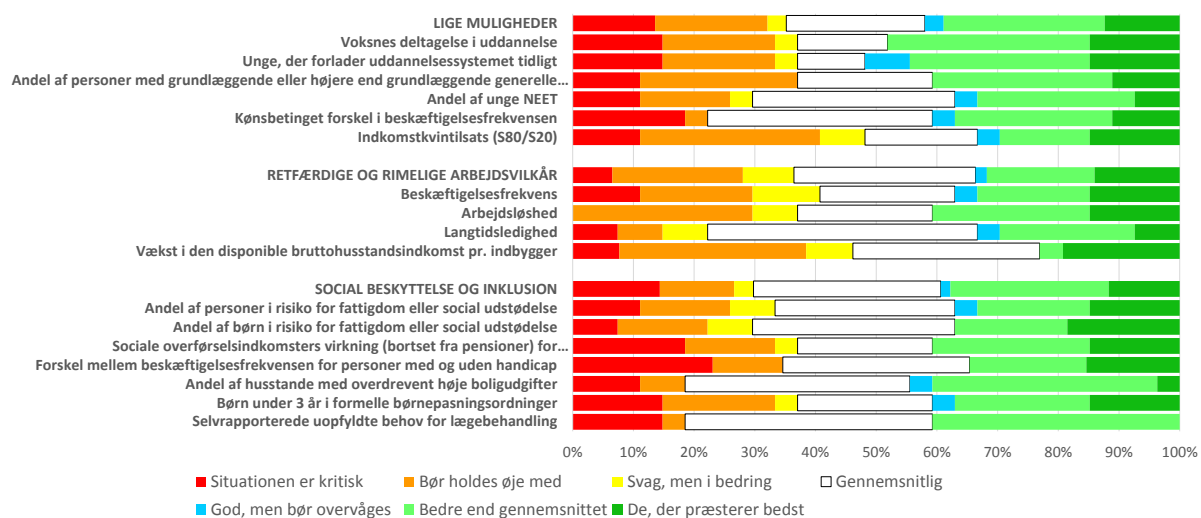
⁵ Forordning (EU) 2021/241 om oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten (EUT L 57 af 18.2.2021, s. 17).

⁶ Sociale udgiftskategorier defineres og anvendes på grundlag af den metode, som Kommissionen har fastsat i samråd med Europa-Parlamentet og medlemsstaterne i delegeret forordning (EU) 2021/2105.

- i. der fortsat er opadgående konvergens på arbejdsmarkedet i 2023, men at beskæftigelsesresultaterne for underrepræsenterede grupper stadig skal forbedres
- ii. der er sket små forbedringer på EU-niveau med hensyn til færdigheder, men at der fortsat er risici for opadgående konvergens på dette område
- iii. der er bred stabilitet med hensyn til andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse på EU-niveau, men at der fortsat er visse risici for opadgående konvergens med hensyn til sociale resultater.

Kommissionens tjenestegrene vil foretage en mere detaljeret analyse i anden fase (baseret på mere omfattende kvantitativ og kvalitativ dokumentation) i forbindelse med de lande, for hvilke der i første fase identificeres potentielle risici for opadgående social konvergens. Det drejer sig om Bulgarien, Estland, Spanien, Italien, Litauen, Ungarn og Rumænien, som også var i anden fase sidste år, samt Grækenland, Kroatien og Luxembourg, som er med i anden fase for første gang i år. For Grækenlands vedkommende skyldes dette visse forringelser eller generel stabilitet på niveauer, der stadig ligger langt fra EU-gennemsnittet på det sociale område (uforholdsmæssigt høje boligudgifter, selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling, AROPE – generelt og for børn, virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse og indkomstuligheder) vedvarende udfordringer på arbejdsmarkedet for kvinder og unge og lav og faldende deltagelse i voksenuddannelse. For Kroatiens vedkommende vedrører identificeringen i forbindelse med analysen i anden fase spørgsmålet om færdigheder (lav og faldende deltagelse i voksenuddannelse, en betydelig forringelse af andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder), en samlet beskæftigelsesfrekvens, der fortsat er lavere end EU-gennemsnittet på trods af forbedringer, og en stadig vanskelig beskæftigelsessituation for personer med handicap samt visse udfordringer på det sociale område (virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse og indkomstuligheder). For Luxembourgs vedkommende vedrører identificeringen i forbindelse med analysen i anden fase den seneste betydelige forværring af visse sociale indikatorer (AROE – generelt og for børn, virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse), samt en vedvarende høj andel af personer med uforholdsmæssigt høje boligudgifter, den seneste forværring af tendenserne på arbejdsmarkedet (arbejdsløshed og langtidsledighed samt forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap) og faldet i andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder, selv om statistikkerne fortsat ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet. Rapportens kapitel 3 indeholder en mere detaljeret analyse for hver af de 27 medlemsstater.

Udfordringer vedrørende beskæftigelse, færdigheder og sociale forhold i EU's medlemsstater efter nøgleindikatorer på den sociale resultattavle

Note: Data mangler for nogle lande i nogle indikatorer (se tabel 1.4.1 i afsnit 1.4). Forklaring til betegnelser findes i bilag 6.

På trods af de svage økonomiske forhold i 2023 forblev arbejdsmarkedsresultaterne i gennemsnit stærke i EU med stadig robust beskæftigelsesvækst. Beskæftigelsesfrekvensen i EU nåede et nyt rekordhøjt niveau på 75,3 % i 2023 (en stigning på 0,7 procentpoint i forhold til 2022) og steg yderligere til 75,8 % i andet kvartal 2024. Den årlige vækstrate på 1,1 % markerede en tilbagevenden til gennemsnittet før covid-19 (2013-19) efter den hurtige genopretning efter pandemien i 2022 (+ 2,3 %). Samtidig faldt arbejdsløsheden i EU til et rekordlavt niveau på 6,1 % i 2023 og nåede 5,9 % i september 2024. Selv om faldende arbejdsløshed var den vigtigste drivkraft for beskæftigelsesvæksten før covid-19-pandemien, har den lave arbejdsløshed flyttet fokus til vækst i arbejdsstyrken som den vigtigste kilde til beskæftigelsesgevinster. I 2023 skyldtes ca. 90 % af beskæftigelsesvæksten en udvidelse af arbejdsstyrken. Dette kunne især tilskrives arbejdstagere i den erhvervsaktive alder (25-54 år) med en tertiæruddannelse, hvoraf mange er tredjelandstatsborgere, samt ældre arbejdstagere med en sekundæruddannelse eller en tertiæruddannelse. Beskæftigelsesvæksten var også kraftigere i sektorer med betydelig mangel på arbejdskraft, f.eks. IKT og bygge- og anlægssektoren. Dette kan tilskrives både et stigende udbud af arbejdskraft og et skift i jobfordelingen i retning af disse sektorer med høj efterspørgsel. Overordnet set blev der konstateret en konvergens i beskæftigelsesfrekvensen mellem medlemsstaterne, selv om der fortsat er betydelige regionale forskelle i mange medlemsstater. Rådets nylige konklusioner behandler spørgsmålene om adgang til støttetjenester og beskæftigelsestjenester for at fremme social inklusion af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse, f.eks. romaer, ved at mindske territoriale uligheder⁷.

⁷ Godkendt af [EPSCO-Rådet den 2.12.2024](#).

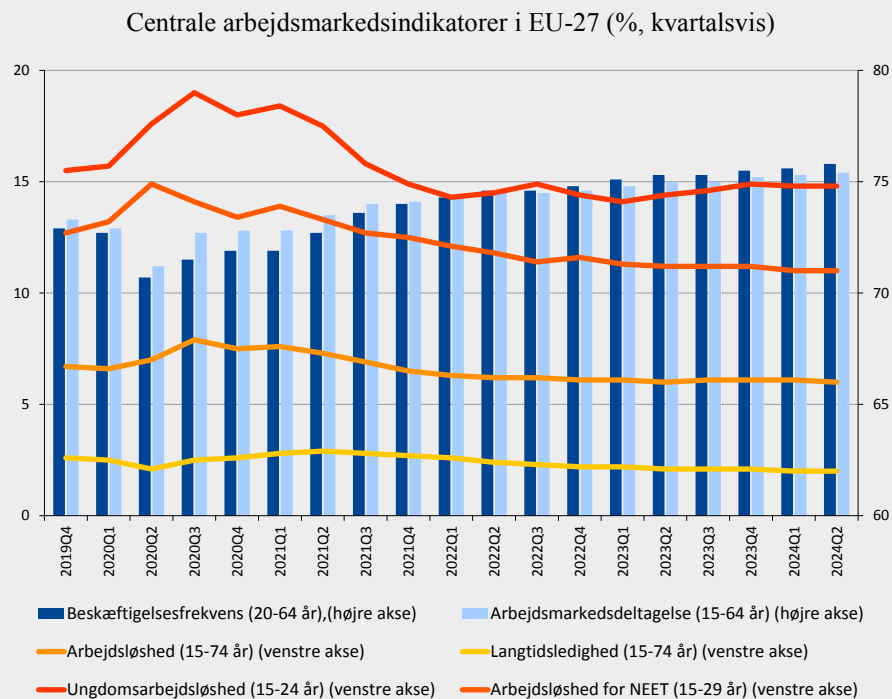
Et robust arbejdsmarked trods langsommere økonomisk vækst

75,8 %
beskæftigelses-
frekvens (20-64
år) i andet kvartal
2024 (+ 0,5
procentpoint i
forhold til året før)

75,4 %
arbejdsmarkeds-
deltagelse (15-64
år) i andet kvartal
2024 (+ 0,4
procentpoint i
forhold til året før)

6,0 %
arbejdsløshed
(15-74 år) i andet
kvartal 2024
(uændret i forhold
til året før)

14,8 %
ungdoms-
arbejdsløshed
(15-24 år) i andet
kvartal 2024
(+ 0,4
procentpoint i
forhold til året før)

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_q](#)], [[une_rt_q](#)], [[une_ltu_q](#)] og [[lfsi_neet_q](#)]. Sæsonkorrigerede, ikke kalenderkorrigerede data.

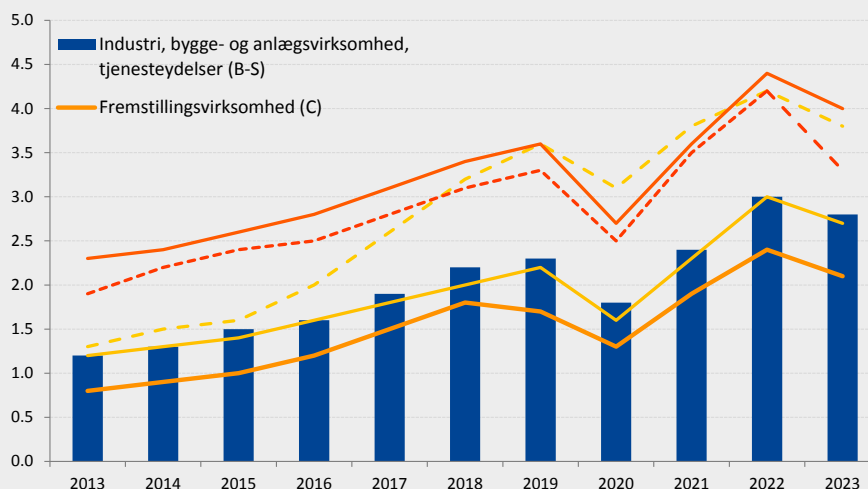
Væksten i arbejdsproduktiviteten i EU er langsom. Mens arbejdsproduktivitets vækstrate lå på ca. 1,4 % om året i gennemsnit før 2007, faldt den til 0,8 % mellem 2010 og 2019 og faldt yderligere til 0,7 % i 2023. Den er derfor fortsat strukturelt lav og risikerer at underminere EU's globale konkurrenceevne og resultater med hensyn til vækstpotentiale, jobskabelse og levestandard i fremtiden. Hovedårsagen til denne lave vækst i arbejdsproduktiviteten er den svage vækst i den samlede faktorproduktivitet. Blandt de grundlæggende årsager hertil fremhæver Mario Draghis rapport "*The Future of European Competitiveness*" betydelige mangler i EU's højteknologiske specialisering, innovation og investeringer, navnlig sammenlignet med USA. Fragmenteringen af det indre marked og den reguleringsmæssige kompleksitet betegnes også som vigtige faktorer. Det er vigtigt at bemærke, at mangel på arbejdskraft og færdigheder forsinker indførelsen af teknologi og øger omkostningerne, hvilket yderligere reducerer efterspørgslen efter arbejdskraft. Som det understreges i Mario Draghis rapport, er det afgørende, at uddannelsessystemerne tilpasses til udviklingen i behovene for færdigheder, navnlig med henblik på den dobbelte omstilling, og at voksenuddannelse og erhvervsrette uddannelse prioriteres for at styrke konkurrenceevnen. Mindskelse af de administrative hindringer og regulerings- og rapporteringsbyrden, fremme af innovation og støtte til effektive kollektive overenskomstforhandlinger kan bidrage til at sikre produktivitetsgevinster og opretholde både lønvækst og konkurrenceevne.

Manglen på arbejdskraft er fortsat betydelig i EU

Andel af ledige stillinger på eller over 3 % inden for liberale, videnskabelige og tekniske erhverv, information, kommunikation og byggeri i 2023

20 % større mangel på arbejdskraft i 2023 sammenlignet med 2019

Andel af ledige stillinger i EU efter økonomisk aktivitet (%; årlige data)

Note: NACE 2-aktiviteter, B-S (industri, bygge- og anlægsvirksomhed og tjenesteydelser (undtagen private husstande med ansat medhjælp og ekstraterritoriale organisationer og organer), C (fremstillingsvirksomhed), F (bygge- og anlægsvirksomhed), G-I (engros- og detailhandel, transport, indkvartering og restaurationsvirksomhed), J (information og kommunikation) og M-N (liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser).

Kilde: Eurostat [[jvs_a_rate_r2](#)]

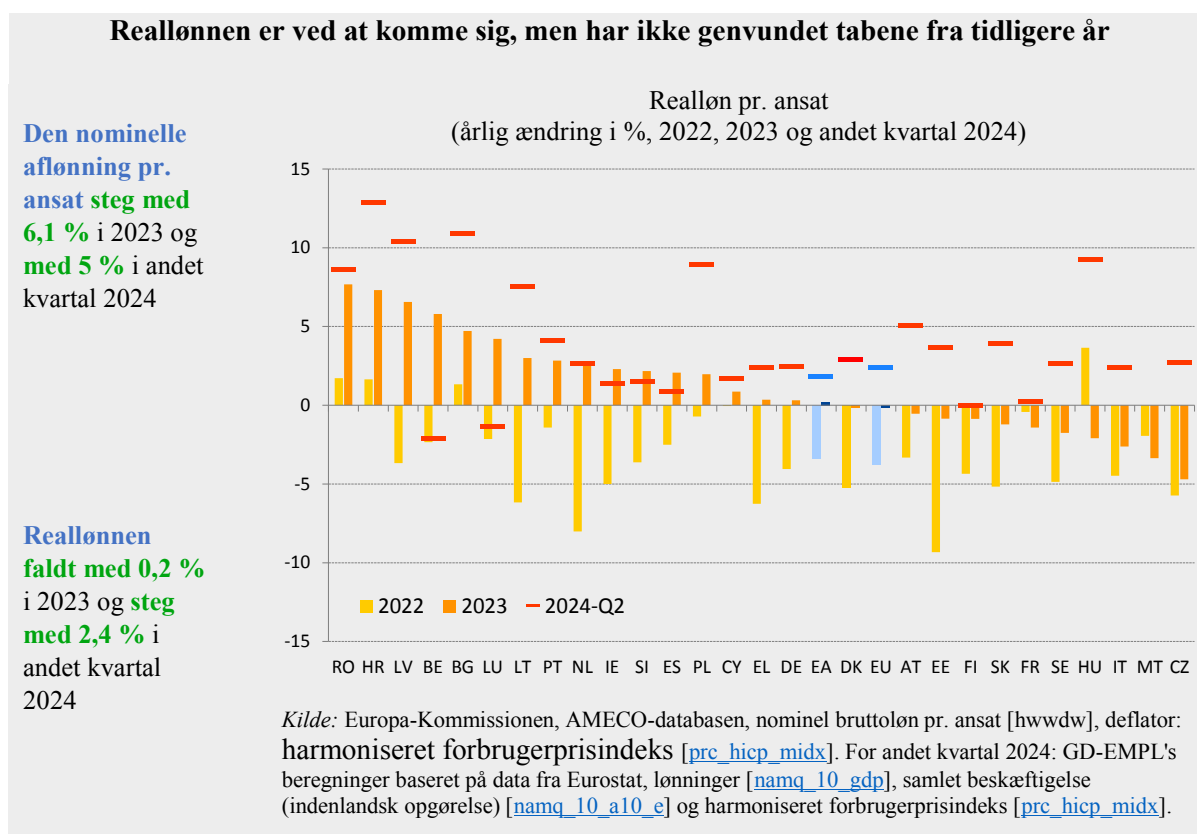
Manglen på arbejdskraft og færdigheder er faldende, men stadig betydelig i EU. Det er afgørende at tackle sådanne mangler for at styrke EU's konkurrenceevne, innovationskapacitet samt inklusive og bæredygtige vækst. I løbet af det seneste årti er manglen på arbejdskraft og færdigheder steget i alle medlemsstater. Selv om den sæsonkorrigerede andel af ledige stillinger faldt fra 2,9 % i første kvartal 2023 til 2,4 % i andet kvartal 2024 som følge af svagere økonomisk vækst og mere afdæmpede ansættelsesforventninger, ligger den fortsat et godt stykke over gennemsnittet før pandemien (2013-19) på 1,7 %. Disse mangler skyldes demografiske ændringer, efterspørgslen efter nye færdigheder i forbindelse med den teknologiske udvikling og den dobbelte omstilling (herunder ingeniørmæssige, tekniske, videnskabelige, operationelle og overvågningsmæssige færdigheder)⁸, samt dårlige arbejdsvilkår i visse sektorer. De indberettes af virksomheder af alle størrelser og fra alle sektorer og er særligt tydelige inden for plejesektoren, uddannelse, STEM-områder (navnlig IKT), byggeri, transport og visse servicebaserede erhverv (f.eks. kokke og tjenere). Selv om mangel på arbejdskraft kan være tegn på en potentielt stærk økonomi, der sætter arbejdstagerne i stand til at forhandle bedre lønninger og arbejdsvilkår, hæmmer den samtidig produktiviteten og innovationskapaciteten, svækker EU's konkurrenceevne, skaber flaskehalser for væksten og hæmmer fremskridtene med den grønne og den digitale omstilling. En samordnet og styrket indsats på EU-plan, medlemsstatsplan og regionalt plan, der også inddrager arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter, er afgørende for at afhjælpe disse mangler. I marts 2024 fremlagde Kommissionen en handlingsplan⁹ for at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder, som er udarbejdet i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Den bygger på de mange initiativer, der allerede er taget, og fastsætter nye foranstaltninger, som EU, medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter vil eller bør træffe for at afhjælpe manglen på arbejdskraft og

⁸ Se UNIDO, [What are green skills?](#), 2023.

⁹ Se Europa-Kommissionen, [Commission sets out actions to tackle labour and skills shortages](#), 2024.

færdigheder. Disse omfatter foranstaltninger vedrørende aktivering af underrepræsenterede grupper på arbejdsmarkedet, støtte til færdigheder og uddannelse, forbedring af arbejdsvilkårene, fremme af fair mobilitet inden for EU og supplering af sidstnævnte ved at tiltrække talenter fra lande uden for EU.

Lønvæksten i EU var fortsat robust i 2023, men varierede betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. Den årlige vækst i den nominelle aflønning pr. ansat nåede et rekordhøjt niveau på 6,1 % (i forhold til året før) i EU efter 4,9 % i 2022 i en situation med stadig høj inflation og stramme arbejdsmarkeder. Derefter faldt den til 5,0 % i andet kvartal 2024, efterhånden som inflationen aftog. Efter et betydeligt fald (– 3,7 %) i 2022 begyndte reallønnen at stige i andet halvår 2023 og nåede op på 2,4 % (på årsbasis) i andet kvartal 2024. Opsvinget var drevet af faldende inflation og fortsat robust vækst i de nominelle lønninger. På trods af disse nylige forbedringer ligger reallønnen i 2024 fortsat under niveauet før pandemien i gennemsnit i EU og i otte medlemsstater (Tjekkiet, Danmark, Finland, Italien, Frankrig, Tyskland, Grækenland og Sverige). Stigninger i de lovbestemte mindstelønninger opvejede i vid udstrækning tabet af købekraft for mindstelønsmodtagere i de fleste medlemsstater. Disse var primært resultatet af de rutinemæssige årlige ajourføringer i januar 2023 og 2024 sammen med væsentlige tilpasninger i begge år. Gennemførelsen af direktivet om passende mindstelønninger¹⁰ vil være afgørende for at sikre købekraften hos personer med lave lønninger og for at forebygge og bekæmpe fattigdomsrisici blandt de beskæftigede, samtidig med at incitamenterne til at arbejde styrkes. Direktivet indeholder også foranstaltninger, der har til formål at tilskynde til kollektive overenskomstforhandlinger samt forbedre mekanismerne for håndhævelse og tilsyn på tværs af medlemsstaterne.

¹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/241 af 19. oktober 2022 om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union (EUT L 275 af 25.10.2022, s. 33).

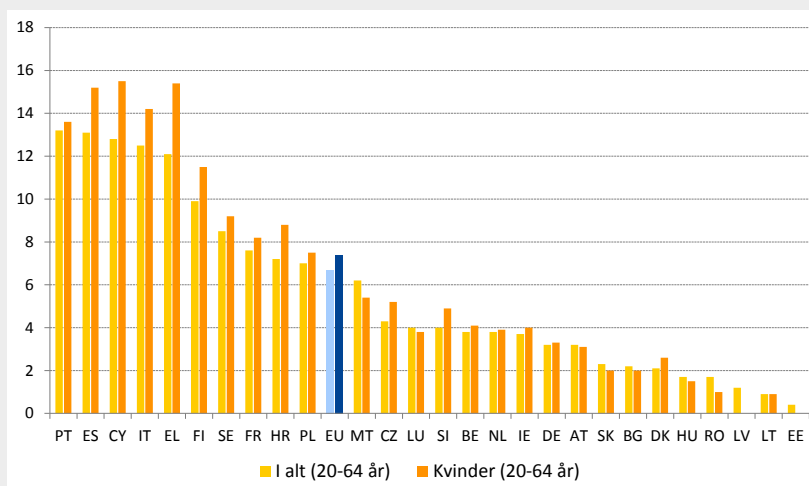
Fattigdommen blandt personer i arbejde faldt en smule i EU i 2023, men ramte stadig en ud af 12 arbejdstagere og var betydeligt højere for atypiske former for arbejde. Samlet set faldt andelen til 8,3 % i 2023 fra 8,5 % i 2022 og var lavere sammenlignet med ti år tidligere og lige før covid-19-pandemien. Fattigdommen blandt personer i arbejde faldt i næsten halvdelen af medlemsstaterne i 2023, selv om mange af dem stod over for høj inflation og betydelige fald i reallønnen i 2022. Dette tyder på, at medianindkomsterne i disse lande faldt kraftigere end de arbejdende fattiges indkomster, som blev understøttet af ajourføringer af mindstelønninger og sociale overførsler. Ifølge tidlige skøn fra Eurostat, der er baseret på 2023-indkomsttal, vil fattigdommen blandt personer i arbejde forblive stabil i 2024. Som i de foregående år var fattigdom blandt personer i arbejde i hele EU betydeligt højere blandt tredjelandstatsborgere og personer født uden for EU (henholdsvis 22,5 % og 18,5 %), lavtuddannede arbejdstagere (18,4 %), deltidsansatte og midlertidigt ansatte (12,6 % for begge) og husstande med forsørgelsesberettigede børn (10,0 %). Fattigdom blandt personer i arbejde var højere for personer i atypiske former for beskæftigelse (midlertidigt ansatte, deltidsansatte og selvstændige), selv om sociale ydelser spillede en relativt vigtigere rolle med hensyn til at mindske deres fattigdomsrisiko. Dækningen af sociale ydelser varierede meget fra medlemsstat til medlemsstat og for forskellige kategorier af arbejdstagere. Selvstændige i risiko for fattigdom før sociale overførsler modtog i mindst omfang sociale ydelser med en dækning på 12,7 % i 2023 i EU. Med hensyn til formel dækning¹¹ var der i foråret 2023 fortsat huller i 15 medlemsstater for mindst én gruppe af atypiske arbejdstagere inden for mindst én gren af den sociale beskyttelse, som oftest var arbejdsløsheds-, sygdoms- og barselsydelser.

Der er store forskelle i den ufrivillige komponent af midlertidigt arbejde på tværs af medlemsstaterne med større forekomst blandt kvinder

Ufrivilligt midlertidigt ansatte i procent af det samlede antal ansatte efter alder (20-64 år) (i %, 2023)

12,3 %
af arbejdstagere
(20-64 år) på
**tidsbegrænsede
kontrakter** i 2023
i EU

7,4 %
af **kvinder** (20-64
år) på **ufrivillige
tidsbegrænsede
kontrakter** (mod
6,2 % for mænd)

Kilde: Eurostat [[lfsa_etgar](#)] og [[lfsa_etgar](#)], EU LFS.

¹¹ Ved "formel dækning" af en gruppe forstås en situation inden for en given social sikringsgren (f.eks. alderdom, sygdom, arbejdsløshed og barsel), hvor den eksisterende lovgivning eller kollektive overenskomster fastsætter, at personer i denne gruppe er berettiget til at deltage i en social sikringsordning, der dækker en bestemt gren.

Selv om fleksibilitet værdsættes højt af nogle arbejdstagere, kan varig segmentering af arbejdsmarkedet have en negativ indvirkning på den sociale retfærdighed. For nogle grupper, navnlig unge og højtuddannede, kan ikkepermanente job og deltidsbeskæftigelse lette adgangen til arbejdsmarkedet og udviklingen af færdigheder samt give større fleksibilitet og balance mellem arbejdsliv og privatliv. Vedvarende forskelle i jobsikkerhed og arbejdsvilkår mellem arbejdstagere (ofte med konsekvenser for adgangen til social beskyttelse) skaber imidlertid kløfter, der har tendens til at øge ulighederne. Midlertidig ansættelse er navnlig forbundet med større jobusikkerhed, når den ikke fungerer som et springbræt til mere tidsbegrænsede kontrakter. Den usikkerhed, der følger heraf, bidrager også til mindre gunstige arbejdsvilkår i visse sektorer og erhverv med stor og vedvarende mangel på arbejdskraft. På baggrund af den høje beskæftigelse i EU faldt andelen af arbejdstagere på tidsbegrænsede kontrakter blandt alle ansatte en smule (fra 12,9 % i 2022 til 12,3 % i 2023) med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne (fra over 15 % i nogle til under 3 % i andre). Navnlig oplever nogle medlemsstater fortsat en høj andel af tidsbegrænsede kontrakter sammen med lave overgangsrater til faste job. Tidsbegrænsede kontrakter er også fortsat mere udbredte blandt unge og kvinder. Desuden var mere end halvdelen af de midlertidigt ansatte ansat ufrivilligt på sådanne kontrakter i EU i 2023 med et lille fald i forhold til 2022 (og igen med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne) samt en større forekomst for kvinder. Samtidig steg andelen af deltidsbeskæftigelse en smule i EU i 2023. På trods af forbedringer er der stadig en betydelig ufrivillig komponent i flere medlemsstater i forbindelse med sidstnævnte. Segmenteringen af arbejdsmarkedet kan bl.a. imødegås ved hjælp af skræddersyede aktive arbejdsmarkedspolitikker, der tilskynder til opadgående jobskifte, sammen med incitamenter for arbejdsgiverne til at ansætte og fastholde arbejdstagere.

Digitale arbejdsplatforme udgør en stadig vigtigere del af EU's økonomi og skaber jobmuligheder, men udgør også specifikke udfordringer, navnlig i forbindelse med arbejdstagernes beskæftigelsesstatus. Mellem 2016 og 2020 blev indtægterne fra platformsøkonomien i EU næsten femdoblet, og det blev anslået, at mere end 28 millioner mennesker arbejdede via digitale arbejdsplatforme i 2020, og antallet skønnes at være støt stigende¹². Størstedelen af disse personer er reelt selvstændige, og det blev anslået, at 5,5 millioner fejlagtigt var klassificeret som selvstændige. Mere end halvdelen af de personer, der arbejder via platforme, tjener mindre end mindstelønnen¹³. På denne baggrund sigter direktivet om forbedring af vilkårene for platformsarbejde¹⁴ bl.a. mod at løse problemet med proformaselvstændighed på digitale arbejdsplatforme ved at gøre det lettere at angive den korrekte beskæftigelsesstatus gennem en retlig formodning om et ansættelsesforhold. Det giver endvidere både ansatte og selvstændige platformsarbejdere nye rettigheder, der sikrer mere gennemsigtighed, retfærdighed og ansvarlighed i forbindelse med algoritmisk styring. Direktivet styrker også den sociale dialog og de kollektive overenskomstforhandlinger.

Hurtige fremskridt inden for kunstig intelligens (AI) og andre digitale teknologier, herunder dataanalyse, virtuelle verdener, cybersikkerhed, kvante-, cloud- og edge-computing, er drivkraften

¹² Europa-Kommissionen, [Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene – Executive summary of the impact assessment report accompanying the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on improving working conditions in platform work](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2021.

¹³ Europa-Kommissionen, [Study to gather evidence on the working conditions of platform workers](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁴ [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv \(EU\) 2024/2831 af 23. oktober 2024 om forbedring af arbejdsvilkårene for platformsarbejde \(EUT L, 2024/2831, 11.11.2024\).](#)

bag gennemgribende forandringer på arbejdsmarkedet, som kræver nøje overvågning og passende politiske løsninger. Dette kan forventes at påvirke antallet og kvaliteten af job og arbejdstagernes livskvalitet. Nylige undersøgelser¹⁵ bekræfter, at den vigtigste nettobeskæftigelseseffekt af indførelsen af kunstig intelligens (AI) på kort sigt kan være positiv og øge efterspørgslen efter de færdigheder, der er nødvendige for udviklingen og indførelsen heraf, men beskæftigelsesgevinsterne bør afvejes bøjede i forhold til AI's potentiale til at erstatte rutinejobs¹⁶. I modsætning til tidligere bølger af automatisering kan generativ kunstig intelligens også have en betydelig indvirkning på højt kvalificerede arbejdstagere. Desuden kan automatisering gennem AI-drevne avancerede robotteknologier i høj grad påvirke produktionsprocesser og levering af tjenester, samtidig med at jobprofilerne ændres, og behovet for digitale, analytiske og bløde færdigheder øges¹⁷. I den forbindelse har EU's forordning om kunstig intelligens¹⁸ (trådte i kraft i august 2024) til formål at sikre, at kunstig intelligens er pålidelig, sikker og i overensstemmelse med EU's grundlæggende rettigheder.

Telearbejde giver muligheder som f.eks. mere autonomi og fleksibilitet. Samtidig kan den nye arbejdsmodel, som er baseret på hybride arbejdsordninger, også fremme en "altid på"-kultur, hvilket kan resultere i hyppige ekstra og uforudsigelige arbejdstider, der kan være skadelige for arbejdstagernes balance mellem arbejdsliv og privatliv, sundhed og trivsel. Der er dokumentation for, at stressfaktorer som f.eks. arbejdsintensitet, sammenblanding af arbejdsliv og privatliv og arbejde i fritiden påvirker alle arbejdstagere, men at deres virkning er stærkere for arbejdstagere, der telearbejder, end for arbejdstagere, der arbejder hos deres arbejdsgiver. Angst, følelsesmæssig træthed, udmattelse på grund af langvarig eksponering for virtuelle møder og isolation udgør nogle af de oftest rapporterede psykiske problemer blandt telearbejdere¹⁹. For at afbøde risiciene ved en "altid på"-kultur kan "retten til at være offline" bidrage til at trække klarere grænser mellem arbejdsliv og privatliv og dermed bidrage til arbejdstagernes sundhed, sikkerhed og balance mellem arbejdsliv og privatliv. På denne baggrund og efter en beslutning fra Europa-Parlamentet, hvor Kommissionen opfordres til at fremlægge et lovgivningsforslag om retten til at være offline og en EU-lovramme for telearbejde²⁰, iværksatte Kommissionen en undersøgelse for at indsamle dokumentation og analysere merværdien og virkningerne af potentielle politiske løsningsmodeller for telearbejde og retten til at være offline og indledte en formel høring i to faser.

¹⁵ Se Albanesi, S., Da Silva, A., Jimeno, J., Lamo, A., og Wabitsch, A., [New technologies and jobs in Europe](#), ECB Working Paper No. 2023/2831, 2023, og Hayton, J., Rohenkohl, B., Christopher, P., Liu, HY, [What drives UK firms to adopt AI and robotics, and what are the consequences for jobs?](#), University of Sussex, 2023.

¹⁶ Europa-Kommissionen, [Artificial Intelligence: Economic Impact, Opportunities, Challenges, Implications for Policy](#) (Discussion Paper 210), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁷ Eurofound, [Human-robot interaction: What changes in the workplace?](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1689 af 13. juni 2024 om harmoniserede regler for kunstig intelligens og om ændring af forordning (EF) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 og (EU) 2019/2144 samt direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 og (EU) 2020/1828 ([forordningen om kunstig intelligens](#)) (EUT L, 2024/1689, 12.7.2024).

¹⁹ Europa-Kommissionen, [Study exploring the social, economic and legal context and trend of telework and the right to disconnect, in the context of digitalisation and the future of work, during and beyond the COVID-19 pandemic](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

²⁰ P9_TA (2021)0021 [Europa-Parlamentets beslutning af 21. januar 2021 med henstillinger til Kommissionen om retten til at være offline](#) (2019/2181(INL)).

Selv om ungdomsarbejdsløsheden igen er stigende i de fleste medlemsstater på baggrund af svagere økonomisk vækst, fortsætter andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med at falde, men med kønsforskelle og udfordringer for unge med migrantbaggrund. Efter en støt genopretning, siden covid-19-pandemien toppede, forblev ungdomsarbejdsløsheden (15-24 år) på 14,5 % i 2023, dvs. der ikke var nogen ændring i forhold til det foregående år på baggrund af svagere økonomisk vækst. Mens tallene fortsatte med at falde i lande med meget høje niveauer, hvilket bekræfter en tendens til konvergens i hele EU i de seneste fem år, begyndte de at stige igen i mange andre lande. Samtidig er ungdomsarbejdsløsheden fortsat mere end dobbelt så høj som den samlede arbejdsløshed, og den er særlig udbredt blandt lavtuddannede unge og unge født uden for EU. På den positive side fortsætter andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med at falde og lå på 11,2 % i 2023. Denne tendens er i overensstemmelse med de unges stigende arbejdsmarkedsdeltagelse og er i nogen henseender tegn på konvergens i EU. Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er stadig højere (med 2,4 procentpoint) for kvinder end for mænd og for personer født uden for EU sammenlignet med personer født i EU (med 9,3 procentpoint). Alt dette understreger behovet for en fortsat indsats for at tackle de strukturelle udfordringer, der hæmmer unges fremskridt på arbejdsmarkedet, navnlig i lyset af den grønne og den digitale omstilling, den udbredte mangel på arbejdskraft og færdigheder og de langsigtede risici for deres karrieremuligheder som følge af forsinket integration på arbejdsmarkedet. På denne baggrund støtter den styrkede ungdomsgaranti unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, ved at tilbyde beskæftigelse af høj kvalitet, videreuddannelse, lærlingeuddannelser eller praktikophold senest fire måneder efter, at de er blevet arbejdsløse eller har forladt det formelle uddannelsessystem²¹.

²¹ [Rådets henstilling](#) af 30. oktober 2020 om en bro til job – styrkelse af ungdomsgarantien og erstatning af Rådets henstilling af 22. april 2013 om oprettelsen af en ungdomsgaranti – 2020/C 372/01 (EUT C 372 af 4.11.2020, s. 1).

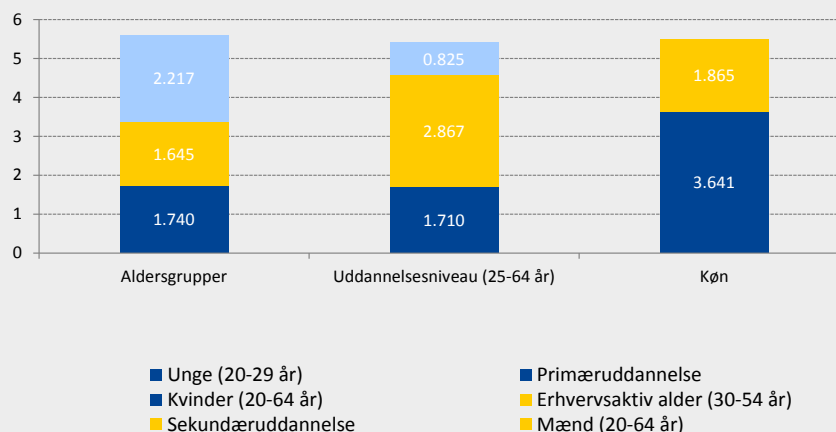
Skræddersyet støtte kan styrke underrepræsenterede gruppers deltagelse på arbejdsmarkedet i EU

Forskellige befolkningsgruppers potentielle bidrag til den samlede andel af personer i EU's arbejdsstyrke i 2030 (i millioner)

Hvis det lykkes for medlemsstater, der har en **lavere andel af personer i arbejdsstyrken end EU-gennemsnittet for specifikke undergrupper**, at **øge deltagelsen til EU-gennemsnittet for de respektive undergrupper** senest i 2030, vil:

- **yderligere 3,6 millioner kvinder**
- **2,9 millioner personer med uddannelse på sekundærtrinet**
- **2,2 millioner ældre arbejdstagere**

være på arbejdsmarkedet.

Note: Simulering af EU's andel af personer i arbejdsstyrken i 2030, hvis medlemsstater med en andel af personer i arbejdsstyrken pr. undergruppe, der ligger under gennemsnittet, indhenter EU-gennemsnittet for undergruppen, mens lignende andele for de øvrige undergrupper antages at forblive konstante. Denne beregning tager ikke højde for overlapninger og eventuel dobbelttælling mellem grupper og bør ikke forveksles med en prognose.

Kilde: GD-EMPL's beregninger baseret på data fra Eurostat og fremskrivninger fra EUROPOP2023.

Selv om beskæftigelsesfrekvensen for ældre er steget betydeligt siden 2009, er der fortsat store forskelle mellem medlemsstaterne. På trods af de seneste forbedringer forventes befolkningens aldring at øge den økonomiske afhængighed i EU og at have en negativ indvirkning på konkurrenceevnen og det økonomiske vækstopotiale på lang sigt, hvis der ikke træffes politiske foranstaltninger. I 2045 vil der for hver ti pensionister kun være 16 arbejdstagere, hvilket er et fald fra 22 i 2022, og dette kan falde yderligere til 14 i 2070²². På baggrund af de aldrende samfund får ældres deltagelse på arbejdsmarkedet og aktiv aldring særlig betydning, især i lyset af den betydelige mangel på arbejdskraft. I 2023 nåede beskæftigelsesfrekvensen for ældre (55-64 år) op på 63,9 %, hvilket er næsten 20 procentpoint højere end i 2009. Især for kvinder er beskæftigelsesfrekvensen steget kraftigt. Selv om stigningen i ældres beskæftigelse var mere end fire gange højere end for befolkningen i den erhvervsaktive alder (25-54 år), var deres beskæftigelsesfrekvens fortsat 18 procentpoint lavere, hvilket understreger, at der er betydelige muligheder for yderligere fremskridt. Den registrerede vækst skyldtes primært øget fastholdelse af arbejdspladser snarere end nyansættelser, som stadig var på et lavt niveau i denne periode. Navnlig ældre med en videregående uddannelse har tendens til at blive længere på arbejdsmarkedet, mens personer med en lavere uddannelse er mere tilbøjelige til at forlade arbejdsmarkedet tidligt. Dårlige arbejdsvilkår – både fysiske og psykologiske – er nøglefaktorer, der fører til tidlig pensionering og også hindrer genindtræden på arbejdsmarkedet²³. Desuden er sygdom eller

²² Europa-Kommissionen, [Ageing Report 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

²³ Se også: Eurofound, [Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms](#), Eurofound Working Paper, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

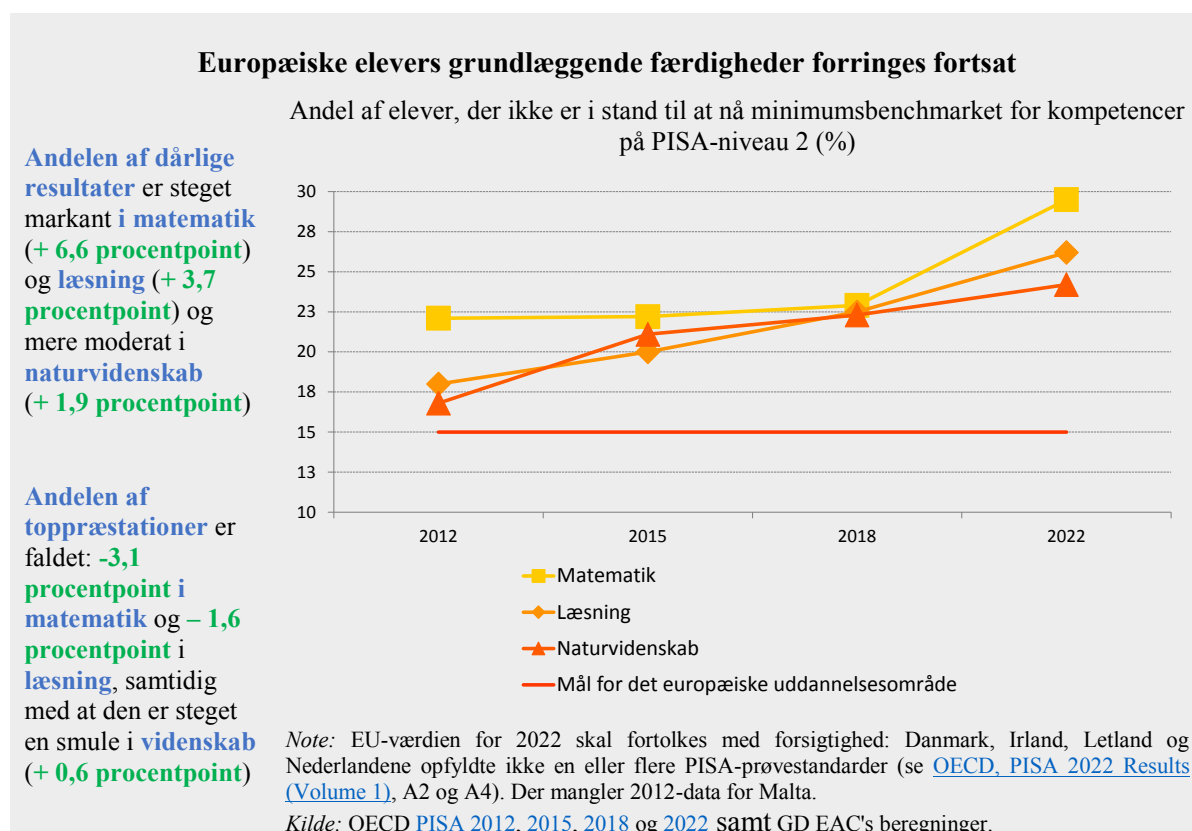
handicap vigtige grunde til at forblive uden for arbejdsstyrken sammen med omsorgsforpligtelser, arbejdspladsrelaterede faktorer og institutionelle hindringer, f.eks. socialsikrings- og pensionsbestemmelser, som skal tilpasses for at muliggøre større deltagelse på arbejdsmarkedet, i overensstemmelse med den demografiske værktøjskasse.

De kønsbestemte beskæftigelses- og lønforskelle bidrager til vedvarende uligheder mellem kønnene på arbejdsmarkedet, og der er kun beskedne tegn på konvergens. I 2023 lå den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen i EU på 10,2 procentpoint. Denne forskel er indsnævret en smule i de seneste år, hvilket afspejler en kraftigere stigning i beskæftigelsen for kvinder, men den er fortsat betydelig og med store forskelle på tværs af medlemsstater og regioner. Eftersom deltidsarbejde er mest udbredt blandt kvinder (næsten fire gange så udbredt som blandt mænd), bliver den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen større, når der tages højde for dette, idet den når op på 15,7 procentpoint "i fuldtidsækvivalenter". Forskellene i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens er endnu større for personer med børn, idet forældreskab påvirker kvinders karrierer mere end mænds. I de fleste lande kommer dette til udtryk i form af både lavere beskæftigelsesfrekvens for kvinder og mere udbredt deltidsarbejde blandt kvinder. Endelig er lønforskellen mellem kønnene fortsat betydelig i de fleste medlemsstater, selv om den er indsnævret i løbet af det seneste årti. Den lå på 12,7 % i gennemsnit for EU i 2022. Lønforskelle skyldes bl.a. kønsforskelle i økonomiske aktiviteter og erhverv, underrepræsentation af kvinder i ledende stillinger, overrepræsentation i deltidsarbejde og ikkepermanente former for beskæftigelse, vanskeligheder med at forene arbejde med omsorgsforpligtelser samt forskelsbehandling og uigennemsigtige lønstrukturer. Over tid fører disse indkomstforskelle (som forstærkes af karriereafbrydelser i forbindelse med pleje) sammenlagt til betydelige kønsbetingede forskelle i pensioner. Der er derfor behov for en vedholdende politisk indsats for at fjerne hindringer for kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet, herunder ved at forbedre udbuddet af og adgangen til økonomisk overkommelig førskoleundervisning og børnepasning og langtidspleje af høj kvalitet samt skattesystemets funktion for at skabe bedre incitamenter, og i overensstemmelse med målene i EU's strategi for ligestilling mellem kønnene 2020-25, Rådets henstilling om førskoleundervisning og børnepasning (herunder de nye Barcelonamål) og Rådets henstilling om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet²⁴.

Der er risiko for, at forringelsen af de grundlæggende færdigheder blandt de europæiske elever kombineret med den vedvarende mangel på lærere vil påvirke arbejdsproduktiviteten, konkurrenceevnen og den sociale samhørighed. Grundlæggende færdigheder tjener som byggesten, der sætter folk i stand til at navigere i livets kompleksitet, fortsætte med at lære senere i livet og bidrage meningsfuldt til samfundet og økonomien. De understøtter arbejdsproduktiviteten og det innovationstempo, der kræves i forbindelse med den digitale omstilling. Resultaterne fra OECD's program for international elevevaluering (PISA) 2022 viste, at næsten hver tredje af de 15-årige mangler grundlæggende færdigheder og ikke når minimumskompetenceniveauet inden for matematik. Inden for læsning og naturvidenskab gælder dette hver fjerde af de 15-årige. I dag er EU længere væk fra sit mål for det europæiske uddannelsesområde om, at andelen af 15-årige elever, der klarer sig dårligere, højst må være på 15 % inden 2030. Faldet har været det største inden for matematik (– 6,6 procentpoint siden 2018). Toppræstationerne er også faldet over hele linjen, og den

²⁴ [Rådets henstilling af 8. december 2022 om førskoleundervisning og børnepasning: Barcelonamålene for 2030 \(2022/C 484/01\)](#) og [Rådets henstilling af 8. december 2022 om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet \(2022/C 476/01\)](#).

forværrede tendens gør sig gældende over hele den socioøkonomiske fordeling, hvilket peger i retning af overordnede store udfordringer inden for udvikling af grundlæggende færdigheder. Da dårlige resultater er meget hyppigere blandt dårligt stillede elever, er de uddannelsesmæssige uligheder samtidig blevet endnu større. Næsten halvdelen (48 %) af de dårligt stillede elever klarer sig dårligt i matematik, hvilket er en betydelig stigning fra 38,2 % i 2018. I den forbindelse truer den vedvarende mangel på kvalificerede lærere i hele EU, som i de seneste år er blevet forværret af bl.a. covid-19-pandemien, med at forværre udfordringen med at forbedre unges grundlæggende færdigheder. Samtidig viser resultaterne af International Computer and Information Literacy Study (ICILS) 2023, at 43 % af de 13-14-årige har ingen eller kun begrænsede digitale færdigheder. Disse seneste tendenser understreger behovet for en fornyet og øget indsats, der bygger på eksisterende initiativer og yderligere fremmer gennemførelsen af henstillingen om veje til succes i skolen²⁵.

Selv om skolefrafaldet, andelen af færdiguddannede fra videregående uddannelser og arbejdsmarkedsresultaterne for erhvervsuddannede er blevet forbedret, er der stadig udfordringer med hensyn til uddannelsessystemerne, f.eks. regionale forskelle, kønsskævheder, sociale uligheder og et utilstrækkeligt udbud af færdiguddannede inden for STEM-fagene. Skolefrafaldet er faldet en smule i EU siden 2022 og påvirkede 9,5 % af de 18-24-årige i 2023 (2,3 procentpoint lavere end for ti år siden). Der er dog ingen tegn på opadgående konvergens mellem medlemsstaterne. Der er meget større risiko for, at unge mænd forlader uddannelsessystemet tidligt. Den positive tendens i det seneste årti fortsætter for piger, men den ser ud til at være gået i stå for drenge. Desuden er unge, der er født uden for EU, unge romaer og unge med handicap mere tilbøjelige til at forlade

²⁵ [Rådets henstilling om veje til succes i skolen og om erstatning af Rådets henstilling af 28. juni 2011 om politikker, som skal mindske skolefrafald](#) (2022/C 469/01).

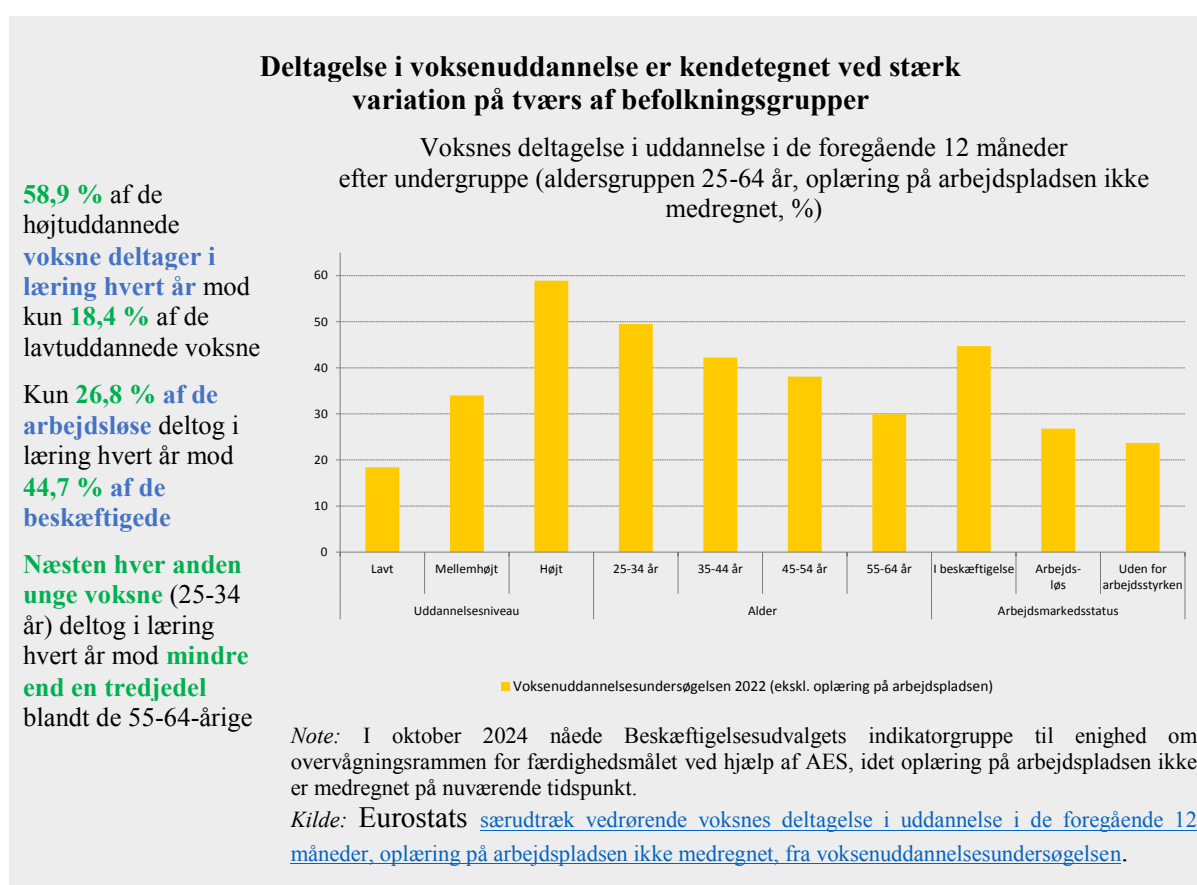
uddannelsessystemet tidligt. EU er på vej til at nå sit mål for gennemførelse af en tertiæruddannelse efter stigninger i alle medlemsstater på nær tre i løbet af de seneste fem år. I 2023 havde 43,1 % af de 25-34-årige en tertiæruddannelse i EU, hvilket gør det til det mest almindelige uddannelsesniveau blandt unge voksne (men unge kvinder har langt større sandsynlighed for at have en tertiæruddannelse end mænd). Der er fortsat kønsforskelle i fagvalg (f.eks. hvor uddannelse og sundhed domineres af kvinder, og IKT og ingeniørvidenskab domineres af mænd). Da adgang til videregående uddannelse for unge fra dårligt stillede miljøer fortsat er en udfordring, er der risiko for, at de allerede eksisterende socioøkonomiske forskelle styrkes. Med en stigende gennemførelse af tertiæruddannelser er det vigtigt at øge fleksibiliteten og arbejdsmarkedsrelevansen af videregående uddannelser for at afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft, navnlig inden for STEM-områderne. Beskæftigelsesresultater for nyuddannede fra erhvervsrettede uddannelser fortsatte med at blive bedre i hele EU. Fire ud af fem nyuddannede fra erhvervsuddannelser var i beskæftigelse, og næsten to tredjedele fik erfaring på en arbejdsplads i 2023, hvilket gav dem en højere beskæftigelsesfrekvens end deres jævnaldrende uden en sådan erfaring (84,8 % mod 71,5 %). Der er dog fortsat store forskelle mellem landene, både med hensyn til arbejdsbaseret læring og beskæftigelsesudsigterne for færdiguddannede fra erhvervsuddannelser.

Forbedring af voksnes færdigheder er afgørende for produktiviteten og konkurrenceevnen og for at bevare den sociale samhørighed og øge inklusionen på arbejdsmarkedet, samtidig med at den dobbelte omstilling understøttes, men deltagelsen i voksenuddannelse varierer betydeligt mellem medlemsstaterne og befolkningsgrupperne. En Eurobarometerundersøgelse fra maj 2023 af små og mellemstore virksomheder (SMV'er)²⁶ viste, at mere end halvdelen af SMV'erne rapporterede om vanskeligheder med at finde arbejdstagere med de rette færdigheder, og omkring en fjerdedel af dem (26 %) angav, at dette var "moderat vanskeligt". Dette bremser næsten to tredjedele af virksomhederne i deres generelle forretningsaktiviteter. Samtidig viser de seneste resultater fra OECD's program for international evaluering af voksnes kompetencer (PIAAC)²⁷, at læse- og skrivefærdigheder blandt voksne (15-64 år) er blevet forbedret i fem af de 20 deltagende medlemsstater i løbet af det seneste årti, mens den stagnerede eller faldt markant i de fleste af dem (12). Med hensyn til regnefærdigheder tegner resultaterne et noget mere gunstigt billede, da ti medlemsstater oplevede bedre resultater, mens kun seks af dem oplevede stagnerende eller markant faldende færdigheder i den voksne befolkning. Desuden overskred ti af de deltagende medlemsstater i 2023 i væsentlig grad eller lå omkring gennemsnittet med hensyn til deres færdigheder i adaptiv problemløsning. I denne forbindelse og i lyset af manglen på arbejdskraft og færdigheder samt befolkningens aldring er fremme af bred deltagelse i voksenuddannelse afgørende for at sikre, at EU-arbejdsstyrkens færdigheder holdes ajour. Ikke desto mindre viser de seneste tal fra voksenuddannelsesundersøgelsen (AES) kun en lille stigning i andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet) i de foregående 12 måneder, fra 37,4 % i 2016 til 39,5 % i 2022 for EU med store forskelle mellem medlemsstaterne. Fremskridtene med hensyn til digitale færdigheder har også generelt været langsomme og med betydelige forskelle mellem landene. Selv om mere

²⁶ Se Europa-Kommissionen, [Flash Eurobarometer 529 – Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

²⁷ OECD, [Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023](#), OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, 2024. Hentet efter offentliggørelsen den 10.12.2024.

end 90 % af befolkningen i EU brugte internettet mindst én gang om ugen i 2023²⁸, havde kun 55,6 % som minimum grundlæggende digitale færdigheder, hvilket kun afspejler en beskedent stigning fra 2021 (53,9 %). I det nuværende tempo vil kun 59,8 % af de voksne som minimum have grundlæggende digitale færdigheder ved udgangen af årtiet, hvilket er et godt stykke under EU's mål på 80 %²⁹. Deltagelse i livslang udvikling af færdigheder er særlig afgørende for lavtuddannede (dvs. med højst grundskoleuddannelse), arbejdsløse, personer uden for arbejdsstyrken og den ældre befolkning, som samtidig har mest brug for det. På denne baggrund opfordres der i den europæiske dagsorden for færdigheder 2020 til en radikal stigning i opkvalificering og omskoling. Det skitseres endvidere i Rådets henstilling fra juni 2022 om individuelle læringskonti, hvordan medlemsstaterne kan kombinere finansiel og ikkefinansiel støtte på en effektiv måde for at sætte alle voksne i stand til at udvikle deres færdigheder gennem hele deres arbejdsliv³⁰. På grundlag af Rådets henstilling fra juni 2022 om en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser spiller sidstnævnte også en vigtig rolle i denne henseende, da de kan stimulere arbejdstageres og jobsøgendes deltagelse i målrettet opkvalificering og omskoling³¹.

Den reale disponible bruttohusstandsindkomst genoptog sin vækst i EU i 2023 og 2024, og det hjalp husstandene med at genvinde købekraft og forhindre stigninger i fattigdom. Samlet set steg husstandenes realindkomst hurtigere end BNP fra andet kvartal

²⁸ Se Europa-Kommissionen, [Digitalisation in Europe – 2024 edition](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

²⁹ Se [bilag til meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Status over det digitale årti 2024](#) (COM(2024) 260 final).

³⁰ Se: [Rådets henstilling af 16. juni 2022 om individuelle læringskonti \(2022/C 243/03\)](#).

³¹ Se: [Rådets henstilling af 16. juni 2022 om en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser for livslang læring og beskæftigelsesegnethed \(2022/C 243/02\)](#).

2023, hvilket vendte de foregående to års aftagende tendens. Selv om aflønningen af selvstændige har været stigende i et moderat tempo, steg aflønningen af ansatte hurtigere i fjerde kvartal 2023 og første kvartal 2024. Dette mere end opvejede virkningen af skatterne, som begyndte at lægge en dæmper på indkomstvæksten ved udgangen af 2023 efter at have bidraget positivt i det foregående år, navnlig som følge af midlertidige inflationsrelaterede foranstaltninger. Sociale nettoydelser ydede et positivt bidrag i første halvår 2024.

Andelen af personer, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, faldt en smule i EU i 2023, også takket være målrettede politiske tiltag, der er truffet for at afbøde de negative sociale virkninger af de høje leveomkostninger, men der er fortsat betydelige forskelle mellem regionerne. Alligevel var ca. én ud af fem personer fortsat i risiko for fattigdom eller social udstødelse (AROPE) i 2023 i EU, mens det samlede antal faldt med ca. 1,6 millioner i forhold til 2019 (i forhold til et 2030-mål på mindst 15 millioner). Forskellene mellem og inden for medlemsstaterne samt forskellene mellem befolkningsgrupperne var store, idet fattigdomsrisikoen var højere for børn, ældre, personer med handicap, personer født uden for EU og romaer. Eurostats foreløbige skøn vedrørende indkomsterne i 2023 viser, at andelen af personer i risiko for fattigdom (AROP) forblev stabil i EU i gennemsnit og i de fleste medlemsstater. Arbejdsløshed var fortsat en vigtig faktor bag fattigdom, mens sociale ydelser ikke nåede ud til alle husstande i nød. Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse faldt en smule i 2023 med visse forskelle mellem medlemsstaterne, hvilket understreger betydningen af yderligere at styrke indsatsen for at sikre tilstrækkelig indkomststøtte og -dækning. Trods forbedringer i de senere år er mindsteindkomststøtten i stort set alle medlemsstater generelt ikke tilstrækkelig til at løfte folk ud af fattigdom. Gennemførelsen af Rådets henstilling om en tilstrækkelig mindsteindkomst, som sikrer aktiv inklusion, er afgørende for at tackle denne udfordring³². Energifattigdommen (målt ved andelen af personer, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varmt) steg for andet år i træk i 2023 i EU. Det forhold, at stigningen var lavere end i 2022, mens prischokket var betydeligt højere i vinteren 2022 sammenlignet med vinteren 2021, tyder på, at de ekstraordinære støtteforanstaltninger, som EU og dets medlemsstater vedtog, effektivt afbødte virkningen. Vurderinger af de fordelingsmæssige konsekvenser af reformer og investeringer er særlig vigtige for at tage højde for deres indvirkning på risikoen for fattigdom og indkomstulighed og som grundlag for politikudformningen.

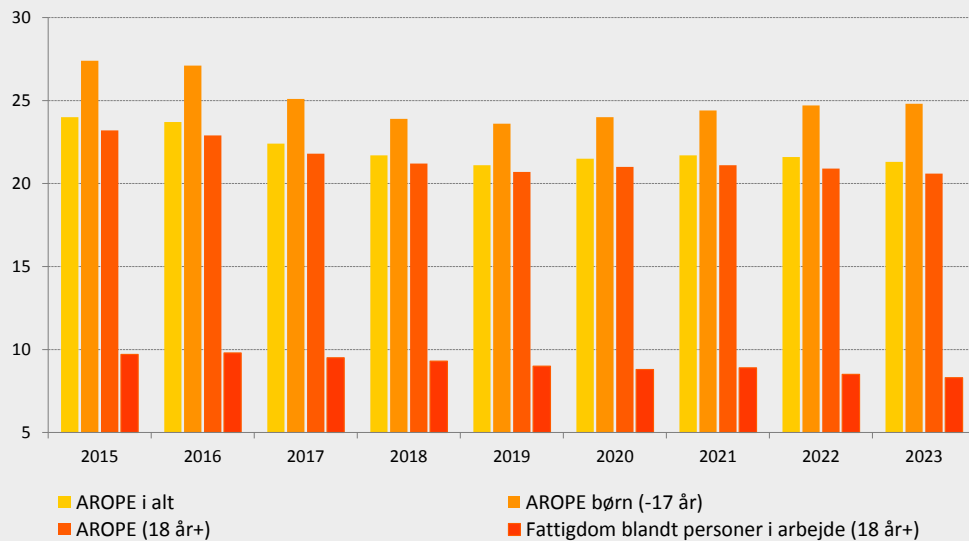
³² [Rådets henstilling om en tilstrækkelig mindsteindkomst, som sikrer aktiv inklusion \(2023/C 41/01\)](#).

Fattigdom eller social udstødelse varierer betydeligt på tværs af aldersgrupper, hvor børn ofte er mest udsatte, og påvirker også personer i arbejde

Andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse – i alt og efter aldersgruppe under og over 18 år, fattigdom blandt personer i arbejde (18+) (%)

Hver femte person og hvert fjerde barn i risiko for fattigdom eller social udstødelse i EU i 2023

En ud af 12 arbejdere i risiko for fattigdom i EU i 2023

Note: Brud i tidsserien for 2020. Anslåede værdier for 2015-2019 for personer i arbejde i risiko for fattigdom (18 år eller derover)

Kilde: Eurostat [ilc_peps01n], [ilc_li02], [ilc_li04], EU-SILC.

Andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse i EU forblev stort set stabil, mens deres antal faldt marginalt i 2023, og mens situationen for personer med handicap forværredes yderligere. I år faldt antallet af børn, der oplever fattigdom eller social udstødelse, for første gang siden covid-19-pandemien en smule i EU (19,9 millioner mod ca. 20 millioner i 2022). Næsten et ud af fire børn i EU var fortsat i risiko for fattigdom eller social udstødelse, og det samlede antal steg med 0,6 millioner i forhold til 2019. Det betyder, at antallet nu er længere væk fra EU's 2030-mål om en reduktion på mindst 5 millioner. Hvis børn løftes ud af fattigdom og social udstødelse, kan de hjælpes til at realisere deres fulde potentiale i samfundet og på arbejdsmarkedet og bryde den fattigdom, der går i arv fra generation til generation. Gennemførelse af den europæiske børnegaranti³³ i alle medlemsstaterne er vigtig i denne henseende. Risikoen for fattigdom eller social udstødelse er fortsat høj, også for personer med handicap. Andelen af personer med handicap i risiko for fattigdom eller social udstødelse (28,8 % i 2023) var 10,8 procentpoint højere end for resten af befolkningen i 2023. En stadig stor forskel i beskæftigelsesfrekvensen mellem personer med handicap og personer uden handicap og den større sandsynlighed for, at personer med handicap forlader uddannelsessystemet tidligt, er tæt forbundet med deres rapporterede højere fattigdomsrisiko.

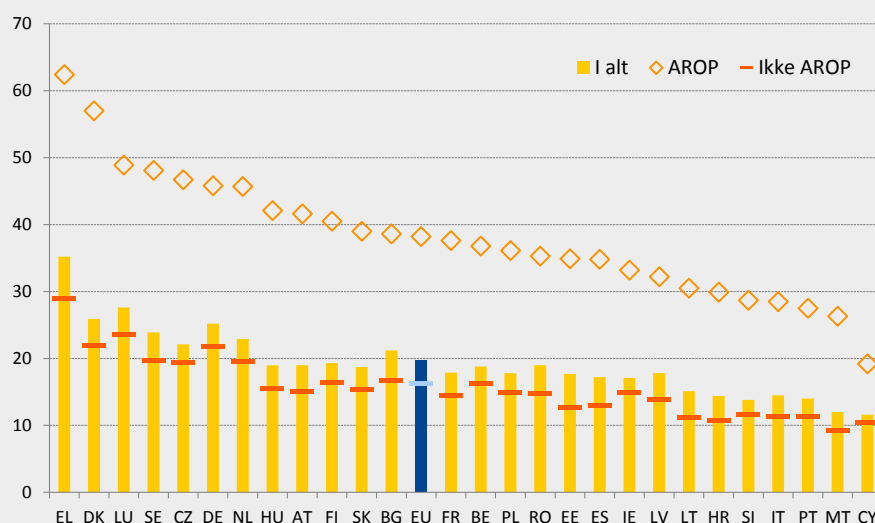
³³ [Rådets henstilling \(EU\) 2021/1004 af 14. juni 2021 om oprettelse af en europæisk børnegaranti](#) (EUT L 223 af 22.6.2021, s. 14).

Husstande, der oplever fattigdom, bruger en betydelig del af deres disponible indkomst på boligudgifter, men der er store forskelle fra medlemsstat til medlemsstat

Andel af boligudgifter i disponibel husstandsindkomst, 2023 (%)

I 2023 brugte husstande **omkring eller over en femtedel af deres disponible indkomst på boligudgifter i mere end en tredjedel af medlemsstaterne**

Husstande, der er i risiko for fattigdom, var **dobbelt så overbebyrdet af boligudgifter** i næsten alle medlemsstater

Kilde: Eurostat [[ilc_md01](#)].

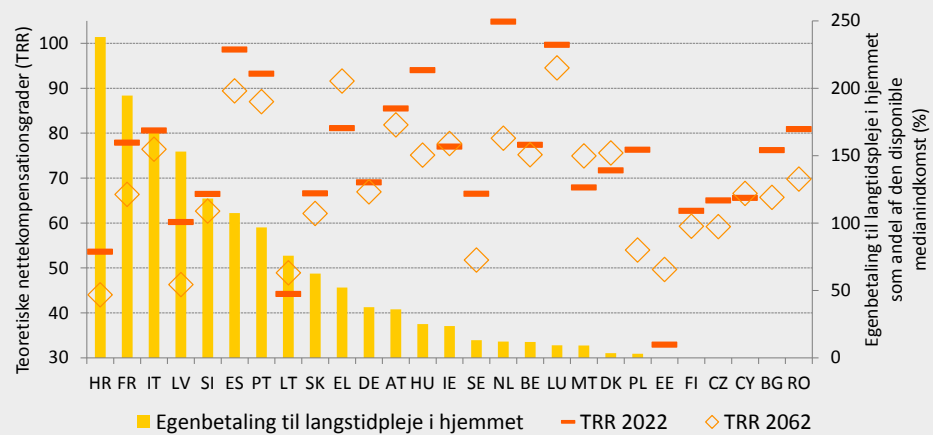
Adgang til socialt boligbyggeri eller boligstøtte af god kvalitet for alle, der har behov for det, er en central prioritet for EU. Adgang til boliger er afgørende for at beskytte mod risici for fattigdom eller social udstødelse og afgør også adgangen til uddannelse og beskæftigelse, samtidig med at den også påvirker arbejdsrelateret mobilitet i medlemsstaterne og på EU's indre marked. Boligudgifterne tynger husstandenes budgetter i EU og rammer særligt hårdt de husstande, der i forvejen er udsat for fattigdomsrisici. De blev anset for at være en "økonomisk byrde" af næsten halvdelen af husstandene i EU i 2023. Samtidig boede hele 8,9 % af EU's befolkning i en husstand, hvor de samlede boligudgifter udgjorde mere end 40 % af deres samlede disponible husstandsindkomst, hvilket betyder, at de er overbebyrdet af boligudgifter. Denne andel nåede op på 33,5 % for personer, der allerede er i risiko for fattigdom. Stigninger i husleje og ejendomspriser, der oversteg indkomstvæksten, forværede boligernes prisoverkommelighed, navnlig i større byer i EU. Desuden er udbuddet af socialt boligbyggeri i mange lande ikke tilstrækkeligt til at dække behovene med en faldende boligmasse og lange ventelister. De vigtigste hindringer for investeringer i socialt boligbyggeri vedrører generelle hindringer i bygge- og anlægssektoren, f.eks. tilladelsesprocedurer og arealanvendelse, budgetbegrænsninger, adgang til finansiering og adgang til kvalificeret arbejdskraft. Endelig blev hjemløshed, som er den mest ekstreme udfordring i forbindelse med adgang til boliger, også yderligere forværret af de øgede leveomkostninger. Over en fjerdedel af de 30-54-årige, der har været i risiko for fattigdom eller social udstødelse, har rapporteret om problemer med husleje i løbet af de seneste 12 måneder. Medlemsstaterne har allerede indført forskellige lovgivningsmæssige og ikke-lovgivningsmæssige reformer og investeringsprogrammer for at støtte økonomisk overkommelige boliger og øge deres sociale boligmasse. EU-midler kan støtte gennemførelsen af disse reformer og investeringer.

Omkostningerne til langtidspleje forventes at stige yderligere, mens pensionskompensationsgraden forventes at falde

Egenbetalingen til langtidspleje oversteg den disponible medianindkomst for personer, der har behov for sådan pleje, i en femtedel af EU's medlemsstater

Forventede fald i pensionskompensationsgrader vil sandsynligvis forværre byrden ved høj egenbetaling til langtidspleje

Nettokompensationsgrader for pension (TRR), 2022, 2062 (mænd, procentpoint)
Egenbetaling til langtidspleje i hjemmet som andel af den disponible medianindkomst (%)

Note: Kompensationsgraden for pension efter 40 års arbejde, der slutter ved pensionsalderen, gennemsnitsløn, 2022 og 2062. Egenbetaling til langtidspleje er for en person med alvorlige behov efter offentlig støtte. Se noterne til figuren i søjleboks 7 for nærmere oplysninger om metoden.

Kilde: Kommissionens egne beregninger baseret på data fra OECD og medlemsstaterne. 2024 Pension Adequacy Report og OECD-analyse baseret på OECD's spørgeskema om social beskyttelse af langtidspleje, SHARE (runde 8, 2019, undtagen PT, som henviser til runde 6, 2015) og TILDA (runde 3, 2015).

Moderniseringen af de sociale beskyttelsessystemer kan bidrage til inklusiv økonomisk vækst med passende og bæredygtig social beskyttelse og sociale tjenester. På trods af visse forbedringer i de seneste år er adgangen til social beskyttelse fortsat forskellig fra medlemsstat til medlemsstat. Gennemførelsen af Rådets henstilling fra 2019 om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige bør styrkes for at imødegå vedvarende strukturelle udfordringer³⁴. I den forbindelse er det vigtigt at sikre gennemsigtighed og forenkling i adgangen til social beskyttelse. Digitale løsninger kan bidrage til at forbedre gennemsigtigheden og effektiviteten i adgangen til social beskyttelse, men der er behov for at afværge den øgede risiko for en digital kløft. For at sikre tilstrækkeligheden og den finanspolitiske holdbarhed af pensioner og langtidspleje i et aldrende samfund kræves der en bred politiksammensætning, som omfatter investering i aktiv og sund aldring, forlængelse af arbejdslivet og støtte til tilpassede og fleksible arbejdsordninger sideløbende med effektive pensions- og langtidsplejesystemer. Socioøkonomiske uligheder samt stigningen i atypiske arbejdsformer udgør også voksende udfordringer i takt med, at levetiden stiger. Mens pensionskompensationsgraden³⁵ forventes at falde i løbet af de næste fire årtier, forventes behovet for langtidspleje at stige. Tilstrækkelige pensioner vil i stigende grad være afhængige af et længere arbejdsliv. Samtidig vil lavere pensioner også gøre det vanskeligere at dække egenbetalingen til langtidspleje. Sidstnævnte kan være meget høj for personer med alvorlige plejebehov, og der er stor variation mellem EU-landene. På længere sigt forventes den demografiske udvikling at resultere i en stigning på 6,6 millioner mennesker, der potentielt

³⁴ [Rådets henstilling af 8. november 2019 om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige \(2019/C 387/01\)](#).

³⁵ Teoretiske kompensationsgrader måler forholdet mellem en hypotetisk pensionists pensionsindkomst i det første år efter pensionering og vedkommendes indkomst umiddelbart før pensionering.

har behov for langtidspleje, inden 2050³⁶, hvilket vil forværre de nuværende strukturelle udfordringer med hensyn til tilgængelighed, prisoverkommelighed og kvalitet af langtidspleje. På denne baggrund opfordres medlemsstaterne til at sikre tilstrækkelige langtidsplejetjenester samt beskæftigelse af høj kvalitet og rimelige arbejdsvilkår i plejesektoren, imødekomme arbejdstagernes kvalifikationsbehov og samtidig støtte uformelle omsorgspersoner i Rådets henstilling om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet³⁷. I Rådets konklusioner fra juni 2024 om pensioners tilstrækkelighed³⁸ bekræftes på ny behovet for at gennemføre yderligere reformer, herunder ved at forbedre arbejdsmarkedsdeltagelsen og adgangen og bidragene til sociale beskyttelsesordninger for alle og ved at styrke adgangen til økonomisk overkommelig sundheds- og langtidspleje af høj kvalitet. I Rådets konklusioner om udfordringerne for den finanspolitiske holdbarhed som følge af befolkningens aldring bekræftes på ny også behovet for yderligere at tackle de økonomiske og budgetmæssige konsekvenser af befolkningens aldring, herunder ved at vedtage sunde offentlige finanser, øge produktiviteten samt erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen og tilpasse pensions-, sundheds- og langtidsplejesystemerne til disse udfordringer³⁹.

En velfungerende social dialog og velfungerende kollektive overenskomstforhandlinger er afgørende for at forbedre arbejdsvilkårene og afhjælpe manglen på arbejdskraft. På topmødet mellem arbejdsmarkedets parter i Val Duchesse den 31. januar 2024 undertegnede Kommissionen, det belgiske formandskab og arbejdsmarkedets parter på tværs af brancher en trepartserklæring om en blomstrende social dialog. Denne erklæring udgør et fornyet tilsagn om at styrke den sociale dialog på EU-plan og forene kræfterne om at håndtere de vigtigste udfordringer, som de europæiske økonomier og arbejdsmarkeder står over⁴⁰. Regelmæssig dialog og høring af civilsamfundsorganisationer er også afgørende for at gennemføre virkningsfulde og inklusive politikker. Som det anerkendes i La Hulpe-erklæringen fra 2024 om fremtiden for den europæiske søjle for sociale rettigheder, spiller civilsamfundet en central rolle i bekæmpelsen af social udstødelse og uligheder og med hensyn til politikker, der vedrører underrepræsenterede og sårbare grupper. På EU-plan er arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer aktivt involveret i det europæiske semester med regelmæssige udvekslinger af synspunkter og tematiske drøftelser om områder af særlig relevans.

Medlemsstaterne bør tage skridt til at tage fat på de beskæftigelsesmæssige, færdighedsmæssige og socialpolitiske udfordringer, der er konstateret i denne fælles beskæftigelsesrapport. I overensstemmelse med beskæftigelsesretningslinjerne omfatter dette navnlig en indsats for at:

- forbedre opkvalificering og omskoling af voksne for at sikre konkurrenceevnen, afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder, tilpasse sig den ændrede situation og fremtidsudsigterne på arbejdsmarkedet og fremme den grønne og den digitale

³⁶ Ifølge fremskrivningerne fra basisscenariet. Se: Europa-Kommissionen, GD ECFIN (2024), *2024 ageing report – Economic & budgetary projections for the EU Member States (2022-2070)*, Den Europæiske Unions Publikationskontor.

³⁷ Se 2022/C 476/01.

³⁸ Se Rådets konklusioner om pensioners tilstrækkelighed af 20.6.2024, 11398/24.

³⁹ Se Rådets konklusioner af 14.5.2024, 9159/24.

⁴⁰ Se: [Tripartite Declaration for a Thriving European Social Dialogue](#).

omstilling – herunder ved at integrere brugen af værktøjer til viden om færdigheder, styrke udbuddet af individuelle uddannelsesrettigheder, f.eks. individuelle læringskonti, og fremme udviklingen, gennemførelsen og anerkendelsen af mikroeksamensbeviser – i overensstemmelse med Rådets henstillinger om individuelle læringskonti og om en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser

- styrke de aktive arbejdsmarkedspolitikker og de offentlige arbejdsformidlingers kapacitet og effektivitet – bl.a. ved at investere i digital infrastruktur, digitale tjenester, bedre karrierevejledning, rådgivningstjenester, viden om færdigheder og uddannelse af personale – med henblik på at støtte skabelse af kvalitetsjob og jobskifte
- fremme en lønudvikling, der i overensstemmelse med national lovgivning og/eller praksis og med fuld respekt for arbejdsmarkedsparternes rolle og autonomi afbøder tabet af købekraft, navnlig for lavtlønnede, samtidig med at opadgående social konvergens fremmes i overensstemmelse med udviklingen i produktiviteten, og beskæftigelsen og konkurrenceevnen bevares
- sikre tilgængelighed af støtteordninger, der er udformet, så de bevarer og videreudvikler menneskelig kapital gennem tilknyttet opkvalificering og omskoling, med henblik på at støtte retfærdige omstruktureringsprocesser, hvor det er nødvendigt, lette jobskifte og bidrage til moderniseringen af økonomien
- yde støtte til de arbejdstagere og husstande, der er mest berørt af de økonomiske og sociale virkninger af tilpasningen til klimaændringer og nye grønne og digitale teknologier, navnlig til sårbare arbejdstagere og husstande, bl.a. gennem effektive arbejdsformidlinger og uddannelsesforanstaltninger, veludformede, målrettede og tidsbestemte beskæftigelsesprogrammer samt incitamenter til ansættelse og jobskifte, tilstrækkelig indkomstsikkerhed med en aktiv inklusionstilgang og fremme af iværksætteri i overensstemmelse med Rådets henstilling om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet
- fremme mobilitet inden for EU og overveje at tiltrække kvalificerede arbejdstagere fra tredjelande, samtidig med at der sikres respekt for og håndhævelse af arbejdstagerrettigheder og sociale beskyttelsesrettigheder, og lovlig migration kanaliseres til erhverv, hvor der er mangel på arbejdskraft, i fuld komplementaritet med indsatsen for at udnytte de talenter, der findes i EU
- tilpasse arbejdsmarkedsløvgivningen og skatte- og socialsikringssystemerne for at mindske segmenteringen og kønsskævheden på arbejdsmarkedet og fremme jobskabelse af høj kvalitet, herunder mulige skattelemper, især for lavtlønnede, uden at det hindrer overgang til højere betalte job og et skift væk fra beskatning af arbejde til miljøskatter
- fremme sunde, sikre og tilpassede arbejdsmiljøer
- fremme kollektive overenskomstforhandlinger og social dialog i overensstemmelse med Rådets henstilling om styrkelse af den sociale dialog samt rettidig og meningsfuld inddragelse af arbejdsmarkedets parter i relevant politikudformning på EU-plan og nationalt plan, herunder i forbindelse med gennemførelsen af medlemsstaternes genopretnings- og resiliensplaner og i forbindelse med det europæiske semester
- forbedre unges muligheder på arbejdsmarkedet, herunder gennem inkluderende erhvervsrettet uddannelse og teritæruddannelse af høj kvalitet, målrettet støtte fra arbejdsformidlinger (herunder mentorordninger, vejledning og rådgivning) og lærlinguddannelser og praktikophold af høj kvalitet i overensstemmelse med den styrkede ungdomsgaranti

- støtte lighed, kvalitet og arbejdsmarkedsrelevans inden for videregående uddannelse samt automatisk anerkendelse af kvalifikationer for at afhjælpe manglen på færdigheder og misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder, herunder ved at øge antallet af færdiguddannede inden for visse STEM-fag, mindske kønsskævhederne og sætte universiteterne i stand til at blive forandringsaktører i den grønne og den digitale omstilling
- sikre ikkeforskelsbehandling, fremme ligestilling mellem kønnene, forbedre integrationen af kønsaspektet og styrke kvinders og dårligt stillede gruppers deltagelse på arbejdsmarkedet ved at fremme lige muligheder og karriereudvikling, sikre lige løn for samme arbejde eller arbejde af samme værdi samt gennemsigtighed i lønstrukturer og fremme forening af arbejde, familieliv og privatliv – herunder gennem adgang til økonomisk overkommelig børnepasning af høj kvalitet (førskeleundervisning, børnepasning og langtidspleje), familierelateret orlov og fleksible arbejdsordninger for forældre og andre uformelle plejere i overensstemmelse med den europæiske plejestrategi
- fremme lige muligheder for børn for at tackle de høje niveauer af børnefattigdom og gøre bedst mulig brug af EU's og medlemsstaternes ressourcer, fremskynde gennemførelsen af den europæiske børnegaranti, herunder ved at tilbyde økonomisk overkommelig førskeleundervisning og børnepasning af høj kvalitet og ved at afhjælpe skolefrafald og mangel på lærere, samt støtte adgangen til kvalitetsuddannelse for børn og unge fra dårligt stillede grupper og fjerntliggende områder, forbedre deres læringsresultater og fremme uddannelse på alle kvalifikationsniveauer
- vedtage omfattende foranstaltninger med henblik på at forbedre elevernes grundlæggende færdigheder og udvikle deres nøglekompetencer (herunder tværgående færdigheder) mere generelt og tackle strukturelle udfordringer med hensyn til uddannelsessystemernes resultater og lighed, herunder gennem effektive undervisnings-, lærings- og vurderingsmetoder, hvor der ydes støtte til undervisere og skolelederes faglige praksis, støttende læringsmiljøer fremmes, og der tilbydes målrettet støtte til dårligt stillede skoler og lærende, samtidig med at manglen på lærere afhjælpes, og lærerhvervet gøres mere attraktivt (også ved at skabe attraktive karriererammer, støtte undervisere gennem hele deres karriere og yde passende støtte til lærere i dårligt stillede områder, landdistrikter og fjerntliggende områder)
- styrke de digitale færdigheder og kompetencer for elever og voksne i alle aldre, fremme kritisk tænkning og mediekendskab og øge den digitale talentmasse på arbejdsmarkedet ved at udvikle digitale uddannelsesøkosystemer støttet af centrale katalysatorer, f.eks. højhastighedsforbindelser til skoler, udstyr og læreruddannelse, og støtte institutioner med knowhow om digitalisering med særligt fokus på inklusion og mindskelse af den digitale kløft
- sikre tilstrækkelig og bæredygtig social beskyttelse til alle i overensstemmelse med Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse, forbedre beskyttelsen af personer, som ikke er tilstrækkeligt dækket, f.eks. arbejdstagere i atypiske beskæftigelsesformer, herunder platformsarbejdere, og selvstændige, forbedre ydelsernes tilstrækkelighed, muligheden for at overføre rettigheder og adgangen til kvalitetstjenester, samtidig med at de offentlige finansers holdbarhed sikres, og effektivt støtte integration på arbejdsmarkedet af alle, der kan arbejde
- udvikle og styrke mindsteindkomstordninger, der yder tilstrækkelig støtte og forfølger en aktiv inklusionstilgang i overensstemmelse med Rådets henstilling om en tilstrækkelig mindsteindkomst, som sikrer aktiv inklusion og fremme adgang til basale

tjenesteydelser, herunder energi, navnlig for lavindkomsthusstande og sårbare husstande

- vurdere reformernes og investeringernes fordelingsmæssige indkomsteffekt for forskellige befolkningsgrupper i overensstemmelse med meddelelsen om bedre vurdering af den fordelingsmæssige virkning af medlemsstaternes politikker
- give alle børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, gratis og effektiv adgang til sundhedspleje, førskoleuddannelse og børnepasning, uddannelse og skoleaktiviteter samt effektiv adgang til sund ernæring og passende boliger i overensstemmelse med den europæiske børnegaranti og de tilhørende nationale handlingsplaner
- støtte adgangen til økonomisk overkommelige boliger af høj kvalitet, sociale boliger eller boligstøtte, hvor det er relevant, bekæmpe hjemløshed som den mest ekstreme form for fattigdom, fremme renovering af almennyttige og sociale boliger og fremme integrerede socialydelser
- investere i sundhedssystemets kapacitet, herunder med hensyn til forebyggelse og primære sundhedsydelser samt folkesundhedskapacitet, koordinering af pleje, sundhedspersonale og anvendelse af e-sundhed og kunstig intelligens, reducere egenbetaling, hvor det er relevant, forbedre sundhedsdækningen og fremme bedre arbejdsvilkår samt opkvalificering og omskoling af sundhedspersonale
- styrke udbuddet af økonomisk overkommelige og bæredygtige langtidsplejeydelser af høj kvalitet i overensstemmelse med Rådets henstilling om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet
- sikre inkluderende og bæredygtige pensionssystemer, der giver mulighed for en tilstrækkelig indkomst i alderdommen og retfærdighed mellem generationerne.

EU-finansieringen, herunder via Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Fonden for Retfærdig Omstilling og genopretnings- og resiliensfaciliteten for støtteberettigede investeringer og reformer, støtter medlemsstaterne i indsatsen for at intensivere de politiske tiltag på de nævnte områder.

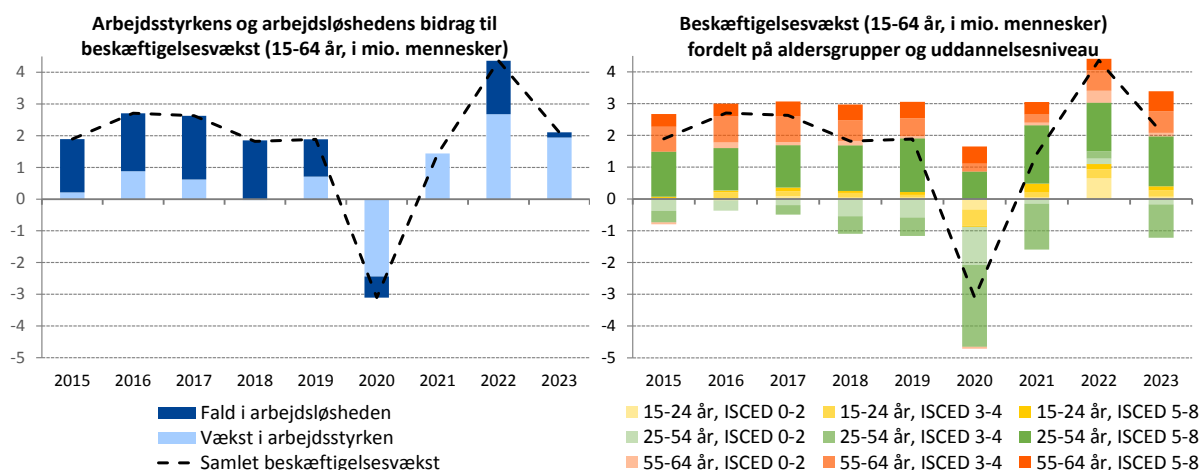
KAPITEL 1. OVERSIGT OVER ARBEJDSMARKEDSTENDENSER OG SOCIALE TENDENSER, FREMSKRIDT MED HENSYN TIL 2030-MÅLENE OG CENTRALE HORISONTALE RESULTATER VEDRØRENDE SOCIAL KONVERGENS

1.1 Centrale tendenser på arbejdsmarkedet

På trods af det udfordrende økonomiske miljø i 2023 fortsatte beskæftigelsen i EU med at vokse kraftigt i de fleste sektorer, om end langsommere end den bemærkelsesværdige vækst i det foregående år. Beskæftigelsen voksede med 2,4 millioner mennesker til i alt 217,5 millioner. På denne baggrund nåede beskæftigelsesfrekvensen (aldersgruppen 20-64 år⁴¹) op på et nyt rekordhøjt niveau på 75,3 % og steg yderligere til 75,8 % i andet kvartal 2024. Den årlige vækstrate på 1,1 % markerer en tilbagevenden til gennemsnittet før covid-19 (2013-19) efter den hurtige genopretning efter pandemien i 2022 (+ 2,3 %). Beskæftigelsesvæksten var forholdsvis afbalanceret på tværs af sektorerne og varierede fra 0,9 % til 1,7 % for de fleste med nogle få undtagelser. IKT-sektoren voksede med 4,3 %, hvilket afspejler den stærke langsigtede tendens og den igangværende digitale omstilling. Derimod stagnerede beskæftigelsen i industrien stort set (+ 0,1 %). Landbrugssektoren oplevede den kraftigste nedgang med et fald på 1,9 %, hvilket er i overensstemmelse med den langsigtede tendens. Efter at hotel- og restaurationssektoren mistede næsten 18 % af sine arbejdstagere under covid-19-krisen, voksede den med 5,6 % i 2023 og oversteg dermed for første gang sit højeste beskæftigelsesniveau før pandemien, mens bygge- og anlægssektoren endnu ikke fuldt ud er kommet på fode igen til niveauet før finanskrisen på trods af det øgede fokus på boliger og grøn renovering. Fremadrettet forventes beskæftigelsesvæksten at ligge på 0,8 % i 2024, 0,6 % i 2025 og 0,5 % i 2026⁴².

Figur 1.1.1: Væksten i beskæftigelsen i 2023 var drevet af en udvidelse af arbejdsstyrken primært drevet af højtuddannede og ældre arbejdstagere

Vækst i beskæftigelsen (15-64 år) fordelt på vækst i arbejdsstyrken og nedbringelse af arbejdsløsheden samt på tværs af aldersgrupper og uddannelsesniveauer

Kilde: Egne beregninger baseret på Eurostat [[lfsa_agan](#)], [[lfsa_ugan](#)] og [[lfsa_egaed](#)].

⁴¹ I kapitel 1 anvendes aldersgruppen 20-64 år for indikatoren "beskæftigelsesfrekvens", medmindre andet er angivet.

⁴² Baseret på [Europa-Kommissionens efterårsprognose 2024 \(15.11.2024\)](#).

I en situation med historisk lav arbejdsløshed og en faldende befolkning i den erhvervsaktive alder var beskæftigelsesvæksten primært drevet af en voksende arbejdsstyrke med stærke bidrag fra tredjelandstatsborgere og ældre arbejdstagere. Efter et rekordlavt niveau i 2022 faldt arbejdsløsheden i EU⁴³ med 0,1 procentpoint til 6,1 % på årsbasis i 2023 og nåede ned på 5,9 % i september 2024. Selv om faldende arbejdsløshed var den vigtigste drivkraft for beskæftigelsesvæksten før covid-19-pandemien(2015-19), har den lave arbejdsløshed flyttet fokus til vækst i arbejdsstyrken som den vigtigste kilde til nuværende og fremtidige beskæftigelsesgevinster. I 2023 kunne ca. 92 % af beskæftigelsesvæksten i aldersgruppen 15-64 år forklares ved en udvidelse af arbejdsstyrken (mod mindre end 8 % ved lavere arbejdsløshed). Denne stigning kunne især tilskrives arbejdstagere i alderen 25-54 år med en tertiæruddannelse, hvoraf mange er tredjelandstatsborgere, samt ældre arbejdstagere (55-64-årige) med en sekundæruddannelse eller en tertiæruddannelse (se figur 1.1.1). Dette er i overensstemmelse med en stigende professionalisering og en gradvis omfordeling af beskæftigelsen til højt kvalificerede erhverv. Samtidig er der fortsat betydelige regionale forskelle i medlemsstaterne med konsekvent lavere beskæftigelsesfrekvenser i regionerne i den yderste periferi og i mange landdistrikter.

Arbejdsmarkedsresultaterne for underrepræsenterede grupper er løbende blevet bedre, men der er stadig plads til betydelige forbedringer. For ældre arbejdstagere, unge og lavtuddannede samt kvinder, tredjelandstatsborgere og personer med handicap (i aldersgruppen 15-64 år) ligger beskæftigelsesfrekvensen og arbejdsmarkedsdeltagelsen stadig et godt stykke under EU-gennemsnittet (75,3 % og 75,0 % i 2023). Desuden er arbejdsløsheden blandt unge, lavtuddannede og tredjelandstatsborgere ca. dobbelt så høj som EU-gennemsnittet. Der ses dog forbedringer på tværs af næsten alle grupper. For befolkningen i alderen 55-64 år, som er vokset hurtigere end nogen anden aldersgruppe i de seneste to årtier, skete der en hurtig stigning i arbejdsmarkedsdeltagelsen, som nåede op på 67,0 % i 2023, delvis som følge af øget forventet levetid, forbedret sundhedspleje og højere pensionsalder. Deres beskæftigelsesfrekvens steg også til 63,9 % i 2023, og deres andel af den samlede beskæftigelse næsten fordobledes (fra 10 % i 2003 til næsten 20 % i 2023). For unge (i alderen 15-24 år) vendte arbejdsmarkedsdeltagelsen (41,2 %) og beskæftigelsesfrekvensen (35,2 %) tilbage til niveauet før 2008-finanskrisen i 2023, og andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (i alderen 15-29 år), nåede et nyt rekordlavt niveau på 11,2 %. Desuden fortsatte kønsforskellene i deltagelse og beskæftigelse deres langsigtede nedadgående tendens i 2023, nu med 10,4 og 10,2 procentpoint samlet set, men de er stadig mere end dobbelt så store for tredjelandstatsborgere og lavtuddannede. Personer med en tertiæruddannelse har langt den højeste beskæftigelsesfrekvens (86,3 % i 2023) og bidrager fortsat væsentligt til beskæftigelsesvæksten⁴⁴, også understøttet af deres voksende befolkningsandel. Ikke desto mindre steg beskæftigelsesfrekvensen på alle uddannelsesniveauer i 2023, idet forskellen mellem beskæftigelsesfrekvensen for personer (i alderen 25-64 år) med høje og lave uddannelsesresultater faldt til 28,0 procentpoint, hvilket dog stadig er en betydelig forskel. I de seneste to år har der været en usædvanlig stor stigning i antallet af tredjelandstatsborgere

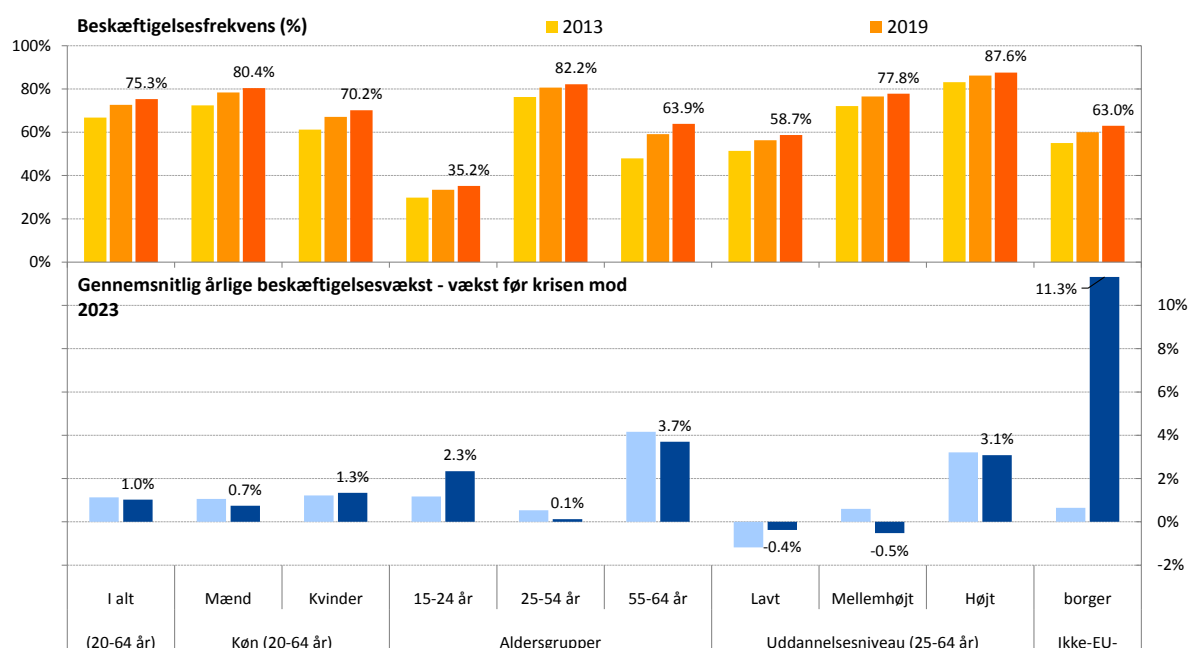
⁴³ I kapitel 1 anvendes aldersgruppen 15-74 år for indikatoren "arbejdsløshed", medmindre andet er angivet.

⁴⁴ En beskæftigelsesvækst på + 3,1 % for højtuddannede i forhold til – 0,5 % for mellemuddannede og – 0,4 % for lavtuddannede i 2023. "Lavtuddannede" henviser til personer med en uddannelse, der er lavere end primær- og sekundæruddannelse (ISCED 0-2). "Mellemuddannede" henviser til personer med sekundæruddannelse på andet trin og postsekundær ikketertiær uddannelse (ISCED 3-4).

i EU's arbejdsstyrke, hvoraf næsten tre fjerdedele er ukrainske statsborgere⁴⁵, og 40 % er højtuddannede. Dette tegnede sig for mere end halvdelen af stigningen i arbejdsstyrken i 2022 og 2023, selv om tredjelandstatsborgere stadig kun udgør 6,7 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder (en stigning fra 5,7 % i 2021). Deres arbejdsmarkedsdeltagelse steg til 68,5 %, og beskæftigelsesfrekvensen nåede op på 63,0 %. Samtidig steg forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap en smule med 0,1 procentpoint i 2023 (4,1 procentpoint højere for mænd end for kvinder) efter et rekordlavt niveau på 21,4 procentpoint i 2022.

Figur 1.1.2: Arbejdsmarkedsresultaterne forbedredes for de fleste underrepræsenterede grupper

Beskæftigelsesresultater i EU-27 efter køn, aldersgruppe, uddannelsesniveau og statsborgerskab

Kilde: Eurostat [[lfsa_ergaedn](#)], [[lfsa_egaed](#)] og [[lfsa_egan](#)].

Andelen af midlertidigt ansatte og deltidsansatte ligger fortsat et godt stykke under niveauet før pandemien, men det samme gælder antallet af arbejdstimer pr. person. I 2023 steg det samlede antal arbejdstimer med 0,9 %, lidt under stigningen på 1,1 % i den samlede beskæftigelse, hvilket fortsatte det langsigtede fald i antallet af arbejdstimer pr. ansat (med landbrug, skovbrug og fiskeri som den vigtigste undtagelse). Denne tendens skyldes primært et faldende antal arbejdstimer i fuldtidsjob. Selv om andelen af personer i deltidsbeskæftigelse (i alderen 20-64 år) steg til 17,1 % i 2023, ligger den fortsat på et historisk lavt niveau. I 2023 udtrykte 15,2 % af de deltidsansatte et ønske om at arbejde flere timer, hvilket er et fald fra 16,0 % i 2022 og 22,5 % ti år tidligere. Deltidskontrakter var også fortsat 3,6 gange mere udbredte for kvinder end for mænd, men de i mindre grad er ufrivillige for kvinder (13,3 % mod 20,8 % for mænd i 2023). Samtidig faldt andelen af midlertidig ansættelse til det laveste niveau nogensinde i 2023 (10,6 %), hvilket hovedsagelig påvirkede lavtuddannede manuelle arbejdstagere, personer med lavere eller ikkeerhvervsrettet sekundæruddannelse på andet trin og tredjelandstatsborgere. Et flertal (54,9 %) af alle

⁴⁵ Ifølge skøn (se boks 1 i Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024).

midlertidigt ansatte havde sådanne kontrakter, fordi de ikke var i stand til at sikre sig en fast stilling.

Der er fortsat stor mangel på arbejdskraft og færdigheder, og det hæmmer produktivitetsvæksten og konkurrenceevnen, selv om den økonomiske afmatning, bedre matchning af færdigheder og øget indvandring af tredjelandstatsborgere i den erhvervsaktive alder i et vist omfang har bidraget til at reducere disse mangler. På toppen i 2022 angav mere end en tredjedel af virksomhederne i hele EU mangel på arbejdskraft som en faktor, der begrænser deres produktion⁴⁶. Selv om denne andel faldt i 2023, forblev den på 18 % i oktober 2024 og udgør derfor fortsat en udfordring for den europæiske konkurrenceevne. Andelen af ledige stillinger toppede med 3,0 % i 2022 og faldt derefter til 2,8 % i 2023 og yderligere til 2,4 % i andet kvartal 2024, hvilket afspejler svagere økonomisk vækst og mere afdæmpede ansættelsesforventninger. Andelen er fortsat næsten dobbelt så høj som for ti år siden, men nogle faktorer, der driver manglen på arbejdskraft, synes at være aftagende. Et faldende antal ledige stillinger kombineret med stabil arbejdsløshed kan tyde på større matchningseffektivitet, som understøttes af reduktioner i både uddannelsesrelaterede misforhold (målt ved makroøkonomiske misforhold mellem udbudte og efterspurgte færdigheder⁴⁷ og overkvalificeringsrater) og sektorspecifikke misforhold (målt ved variansen i antallet af ledige stillinger i de enkelte sektorer), men det kan også være en cyklisk udvikling, da antallet af ledige stillinger normalt reagerer hurtigere på den økonomiske udvikling end arbejdsløshed. I 2023 registrerede sektorer med et antal ledige stillinger, der lå over gennemsnittet (hotel- og restaurationssektoren, IKT, bygge- og anlægsvirksomhed, administrativ støtte samt liberale, videnskabelige og tekniske aktiviteter), de største fald i disse tal, mens minedrifts- og energiforsyningssektoren fortsat havde de laveste antal ledige stillinger. Tilstrømningen af tredjelandstatsborgere i den erhvervsaktive alder bidrog også til at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder i 2023. Mange af disse mangler på arbejdskraft og færdigheder er imidlertid af strukturel karakter som følge af skiftende efterspørgsel efter arbejdskraft i lyset af den dobbelte omstilling og befolkningens aldring og skal tackles gennem målrettede politikker for færdigheder, aktivering, arbejdskraftmobilitet og migration⁴⁸.

Lønvæksten forblev robust i 2023, også drevet af mangel på arbejdskraft, men blev stadig overhalet af inflationen. På et stramt arbejdsmarked steg den nominelle aflønning pr. ansat med 4,9 % i 2022 og 6,1 % i 2023. Den holdt dog ikke trit med inflationen, hvilket resulterede i reallønstab på 3,7 % i 2022 og 0,2 % i 2023⁴⁹. Fremadrettet forventes reallønnen at stige med 2,1 % i 2024⁵⁰ på baggrund af den fortsatte disinflation og (gradvist faldende, men stadig solide) nominelle lønvækst. Ikke desto mindre vil de i 2024 i gennemsnit fortsat ligge 1,1 % under deres 2019-niveau (mod 3,3 % i 2023). I løbet af de seneste to år har stigningerne i mindstelønnen overhalet inflationen i næsten alle medlemsstater, hvilket har reduceret fattigdommen blandt personer i arbejde (18-64 år) en smule til 8,3 % i 2023 baseret på 2022-indkomsttal. Dette synes dog ikke at have udmøntet sig i lavere afsavn, da andelen af beskæftigede (18-64 år) med materielle og sociale afsavn steg fra 7,2 % i 2021 til 9,1 % i 2023.

⁴⁶ [European Business and Consumer Survey](#), oktober 2024.

⁴⁷ Se Europa-Kommissionen, [Analytical web note – Measuring skills mismatch](#) – 7/2015, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2015.

⁴⁸ Se Kommissionens meddelelse: [Mangel på arbejdskraft og færdigheder i EU: en handlingsplan](#) (marts 2024).

⁴⁹ Med HICP som deflator.

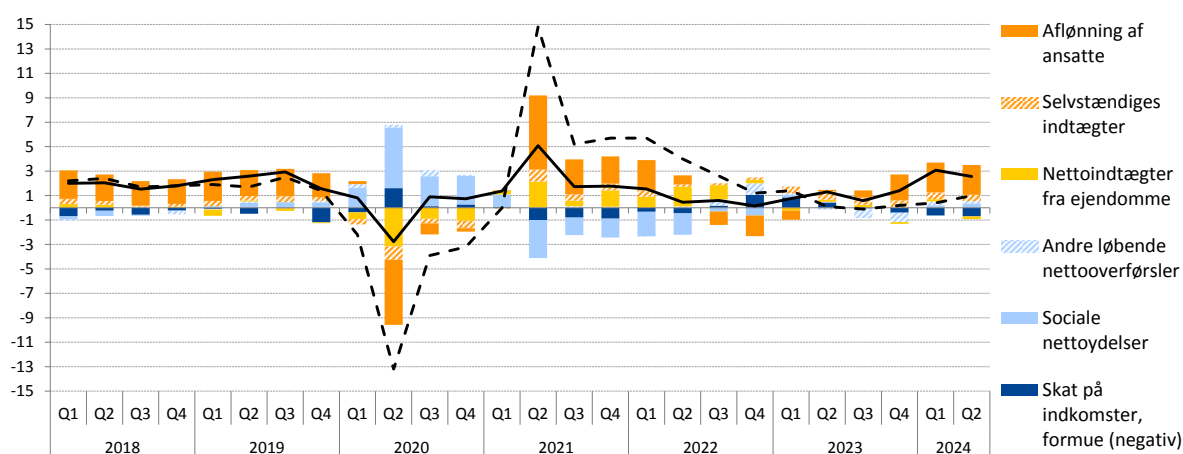
⁵⁰ Ifølge [Europa-Kommissionens efterårsprognose 2024](#).

1.2 Centrale sociale tendenser

Den reale disponible bruttohusstandsindkomst genoptog sin vækst i EU i 2023 og steg yderligere i 2024. Samlet set steg husstandsindkomsterne hurtigere end BNP fra andet kvartal 2023, hvilket vendte den aftagende tendens i 2021 og 2022. Selv om aflønningen af selvstændige fortsatte med at stige i et moderat tempo, steg aflønningen af ansatte hurtigere i fjerde kvartal 2023 og første kvartal 2024 og forblev robust i andet kvartal 2024. Efter at skatterne bidrog positivt til indkomstvæksten i de første tre kvartaler af 2023, havde de i fjerde kvartal 2023 og første kvartal 2024 en negativ effekt, mens de sociale nettoydelser ydede et lille positivt bidrag.

Figur 1.2.1: Den reale disponible bruttohusstandsindkomst genoptog sin vækst i 2023 og steg yderligere i begyndelsen af 2024

Vækst i den reale disponible bruttohusstandsindkomst samt de vigtigste komponenter og vækst i realt BNP (EU-27, kvartalsvise vækstrater i forhold til året før)

Note: Beregninger fra GD EMPL. Den nominelle disponible bruttohusstandsindkomst er deflateret med forbrugerprisinflationsindekset. Den reale vækst i den disponible bruttohusstandsindkomst i EU anslås som et vægtet gennemsnit af medlemsstaternes værdier, når der foreligger kvartalsdata baseret på ENS 2010 (samlet 95 % af den disponible bruttohusstandsindkomst i EU).

Kilde: Eurostat, nationalregnskaber [[nasq_10_nf_tr](#)] og [[namq_10_gdp](#)]. Ikke sæsonkorigeret.

Fattigdommen faldt en smule i EU i 2023. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (AROE) lå på 21,3 %, hvilket er et fald fra 21,6 % og 21,7 % i henholdsvis 2022 og 2021, og fortsatte dermed den generelt faldende tendens siden 2015. Denne yderligere forbedring afspejler effektiviteten af afgørende politiske tiltag på EU-plan og nationalt plan, der har til formål at afbøde de sociale virkninger af høje energipriser og leveomkostninger. I 2023 var der også tale om et fald for to af de tre AROPE-delkomponenter på EU-plan. Andelen af personer i risiko for fattigdom (AROP) faldt med 0,3 procentpoint til 16,2 % (baseret på 2022-indkomststal), mens Eurostats foreløbige skøn vedrørende indkomster i 2023 tydede på generel stabilitet⁵¹. Den andel, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande faldt også med 0,3 procentpoint til 8,0 % i 2023 (baseret på aktivitet i 2022). Derimod lå andelen af personer, der oplever alvorlige materielle og sociale afsavn, stort set stabilt på 6,8 % sammenlignet med 6,7 % i 2022. Endelig faldt virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen en smule i EU i 2023, men med 34,7 % var den stadig højere end niveauet før pandemien, selv om der var store forskelle mellem medlemsstaterne. Der er også fortsat store forskelle i fattigdommen i

⁵¹ [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2023 \(FE 2023\)](#).

medlemsstaterne, idet visse regioner konsekvent har højere AROPE-andele end de nationale gennemsnit eller EU-gennemsnittet.

Børnefattigdom var stort set stabil, men stadig højere end for den samlede befolkning. I 2023 lå AROPE-andelen for børn på 24,8 %, kun en lille stigning fra 24,7 % i 2022. Denne brede stabilitet afbrød effektivt den stigning i børnefattigdom, der er registreret siden 2020 i EU, og der var tale om et fald i det absolutte antal. Alle tre AROPE-delkomponenter forblev stort set stabile. AROP-andelen for børn lå på 19,4 % (baseret på 2022-indkomsttal) efter en marginal stigning fra 2022 (+ 0,1 procentpoint), og Eurostats foreløbige skøn vedrørende 2023-indkomsterne tyder også på fortsat stabilitet. Tilsvarende lå andelen af børn, der oplever alvorlige materielle og sociale afsavn, fortsat på 8,4 %, mens andelen af børn, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande, lå stabilt på 7,5 % (baseret på aktivitet i 2022).

Fattigdommen blandt personer i arbejde faldt en smule for andet år i træk, men ramte stadig en ud af 12 beskæftigede, og visse grupper blev uforholdsmæssigt hårdt ramt. Andelen af arbejdstagere, der er i risiko for fattigdom, faldt med 0,2 procentpoint til 8,3 % i 2023 (baseret på 2022-indkomsttal). Dette var lavere end ti år tidligere og end niveauet før covid-19 (9,1 % i 2013 og 9,0 % i 2019 baseret på indkomsttal fra henholdsvis 2012 og 2018). Fattigdom blandt personer i arbejde påvirker imidlertid nogle grupper af arbejdstagere mere end andre. I 2023 var den betydeligt højere blandt lavtuddannede (18,4 %), deltidsansatte (12,6 %), personer på tidsbegrænsede kontrakter (12,6 %), personer født uden for EU (18,6 %) og tredjelandsstatsborgere (22,5 %). Husstande med forsørgelsesberettigede børn stod også oftere over for fattigdomsrisici for personer i arbejde (10,0 %) sammenlignet med husstande uden børn (6,8 %).

Visse grupper svar fortsat ofte udsat for en betydeligt større risiko for fattigdom og social udstødelse end befolkningen som helhed. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse var fortsat meget høj for personer født uden for EU (39,2 %) og personer med handicap (28,8 %), hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet (21,3 %). Også romaer er ofte udsat for en langt højere fattigdomsrisiko⁵². På den anden side faldt andelen af ældre (65 år eller derover) i risiko for fattigdom eller social udstødelse en smule på EU-plan i 2023 til 19,7 %. Denne forbedring skyldtes et fald i andelen af ældre kvinder, som ikke desto mindre er betydeligt højere end for mænd (22,1 % mod 16,6 %).

Indkomstuligheden forblev stort set stabil, men energifattigdommen steg for andet år i træk. Indkomstkventilsatsen (S80/S20) lå stort set stabilt på 4,72 i 2023 (baseret på 2022-indkomsttal) og forventes at forblive uændret i 2024 (baseret på 2023-indkomsttal)⁵³. Mens inflationen i uforholdsmæssig høj grad påvirkede lavindkomsthusstande og lavere mellemindkomsthusstande, som bruger relativt flere penge på basale fornødenheder som f.eks. energi og fødevarer, har målrettede indkomststøtteforanstaltninger og tilpasninger af sociale ydelser og skatter i medlemsstaterne afbødet potentielle stigninger i indkomstulighed og fattigdomsrisici. På den anden side steg andelen af personer, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varmt, med 1,3 procentpoint i 2023 til 10,6 % (+ 3,7 procentpoint i forhold til 2021), men var betydeligt højere for personer i risiko for fattigdom, hvor den lå på 22,2 % (+ 2,1 procentpoint siden 2022).

Overkommelige priser på boliger er stadig en udfordring i EU. I 2023 boede 8,8 % af EU's befolkning i en husstand, hvor de samlede boligudgifter udgjorde mere end 40 % af

⁵² Se Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, [Roma in 10 European countries – Main results – Roma survey 2021](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

⁵³ [Flash estimates experimental results](#) baseret på indkomståret 2023.

deres samlede disponible husstandsindkomst, hvilket er en stigning på 0,1 procentpoint i forhold til det foregående år og et fald på 2,8 procentpoint i forhold til for ti år siden. Andelen af personer med uforholdsmæssigt høje boligudgifter er mere end dobbelt så høj for enlige husstande i den erhvervsaktive alder (24,4 %) og mere end tre gange højere for personer i risiko for fattigdom (33,5 % i 2023). Betydeligt berørt er også udenlandske EU-borgere (dobbelt så høj) og tredjelandsstatsborgere (2,5 gange så høj). Selv om andelen af overfyldte boliger generelt forblev stabil i EU på 16,8 % i 2023, steg den til 29,6 % samme år for personer, der er i risiko for fattigdom.

1.3 Fremskridt med hensyn til EU's overordnede mål og de nationale mål for 2030

Målene for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse er drivkraften bag politiske tiltag på tværs af de relevante politikområder på EU-plan og i medlemsstaterne. Disse tre overordnede EU-mål blev fremlagt af Europa-Kommissionen i marts 2021 som en del af handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder:

- i) en beskæftigelse på mindst 78 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder
- ii) en deltagelse i voksenuddannelse på mindst 60 % hvert år and
- iii) en reduktion på mindst 15 millioner i antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse sammenlignet med 2019, heraf mindst 5 millioner børn⁵⁴.

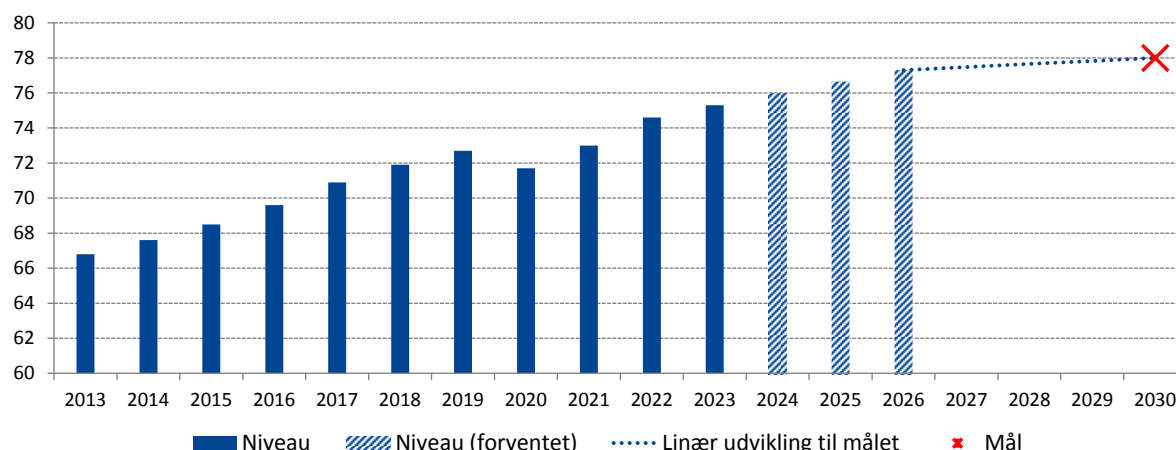
Medlemsstaterne hilste disse mål velkommen på det sociale topmøde i Porto i maj 2021, og det samme gjorde Det Europæiske Råd i sine konklusioner fra juni 2021. Alle medlemsstater fremlagde deres nationale mål på de tre områder, der bidrager til EU's respektive overordnede mål. Søjlehandlingsplanen indeholdt også supplerende mål på EU-plan om at mindske den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, øge udbuddet af formel førskoleundervisning og børnepasning, reducere antallet af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, øge andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder, mindske skolefrafald og bekæmpe børnefattigdom. De fleste medlemsstater fastsatte efter behov yderligere supplerende nationale mål på (nogle af) disse områder og/eller på yderligere områder. Dette afsnit omhandler fremskridtene hen imod EU's tre overordnede og nationale mål frem mod 2030.

På trods af en økonomisk afmatning var beskæftigelsesvæksten robust i 2023, og EU er fortsat på vej til at nå sit overordnede beskæftigelsesmål senest i 2030. Efter at EU's beskæftigelsesfrekvens steg til 75,3 % i 2023, er den nu kun 2,7 procentpoint fra målet på 78 % senest i 2030, og den steg yderligere til 75,8 % i andet kvartal 2024. I betragtning af det niveau, der blev nået i 2023, og under hensyntagen til Eurostats seneste demografiske fremskrivninger kan EU nøjes med en gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen på 0,4 % for at nå sit nuværende 2030-mål i forhold til det betydeligt højere gennemsnit før pandemien (2013-19) på 1,1 % om året (se figur 1.3.1 og 1.3.3). Ifølge Kommissionens efterårsprognose 2024 forventes beskæftigelsen også at stige mere end de krævede 0,4 % i EU i løbet af de næste tre år, dvs. med 0,8 %, 0,6 % og 0,5 % i henholdsvis 2024, 2025 og 2026. EU gør derfor i øjeblikket gode fremskridt hen imod sit 2030-beskæftigelsesmål.

⁵⁴ Se: Europa-Kommissionen, [Handlingsplan for den europæiske søjle for sociale rettigheder](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2021.

Figur 1.3.1: EU er på vej til at nå sit overordnede 2030-beskæftigelsesmål

Beskæftigelse i EU-27 og det dermed forbundne overordnede EU-mål for 2030 (20-64 år, % af befolkningen)

Note: Værdierne for 2023, 2025 og 2026 er baseret på Kommissionens efterårsprognose 2024 samt den forventede befolkningstilvækst og befolkningstilvækst i den erhvervsaktive alder fra Eurostats befolkningsfremskrivninger 2023.

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], prognose for vækst i beskæftigelsen, [Kommissionens efterårsprognose 2024](#) og [Eurostats befolkningsfremskrivninger, Europop 2023](#).

De fleste medlemsstater gjorde yderligere fremskridt hen imod deres nationale beskæftigelsesmål i 2023⁵⁵. 1.3 Fremskridt med hensyn til EU's overordnede og nationale mål for 2030 Det drejer sig om Slovakiet (+ 1 procentpoint i forhold til det nationale mål), Nederlandene (+ 1 procentpoint), Irland (+ 0,9 procentpoint), Estland (+ 0,8 procentpoint) og Sverige (+ 0,6 procentpoint), mens Danmark faldt tilbage til lidt under sit 2030-mål. Blandt de 22 lande, der endnu ikke har nået deres nationale mål for 2030, lykkedes det 18 at nærme sig målet i 2023. De lande, hvor der er behov for den største indsats, er Belgien (med en forskel på 7,9 procentpoint i forhold til landets ambitiøse 2030-mål), Italien (6,7 procentpoint), Rumænien (6,0 procentpoint) og Spanien (5,5 procentpoint). Mere end halvdelen af medlemsstaterne oplevede en beskæftigelsesvækst, der lå under gennemsnittet før pandemien (2013-19) (se figur 1.3.3.)⁵⁶, på baggrund af højere beskæftigelsesfrekvenser og en faldende befolkning i den erhvervsaktive alder. Ikke desto mindre ligger den årlige vækst i beskæftigelsen i et stort antal lande (20) fortsat på eller over den gennemsnitlige årlige vækstrate, der er nødvendig for at nå det nationale beskæftigelsesmål⁵⁷. Kun Tjekkiet, Rumænien, Bulgarien, Belgien, Ungarn og Finland oplevede en beskæftigelsesvækst i 2023, der haltede bagefter både gennemsnittet før pandemien og den gennemsnitlige årlige vækstrate, der er nødvendig for at nå deres ambitiøse mål, selv om Finland er meget tæt på begge, og Tjekkiet allerede næsten nåede sit mål.

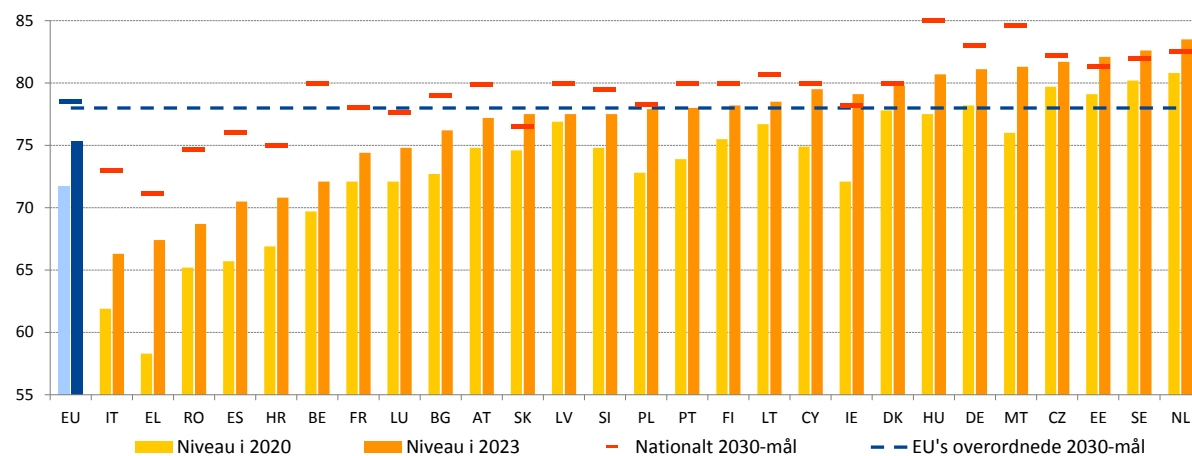
⁵⁵ I oktober 2022 nåede Beskæftigelsesudvalgets gruppe vedrørende indikatorer til enighed om en metodisk tilgang til overvågning af fremskridtene hen imod de nationale beskæftigelsesmål inden for rammerne af det europæiske semester. Dette afsnit er udarbejdet på grundlag af den aftalte metode. Se Beskæftigelsesudvalgets [årsrapport om beskæftigelsen 2023](#) og [overvågning af beskæftigelsen 2023](#).

⁵⁶ På grund af befolkningsnedgang har de fleste medlemsstater brug for lavere årlig minimumsvækst i beskæftigelsen end i perioden før krisen for at nå deres nationale mål. Se Beskæftigelsesudvalgets [årsrapport om beskæftigelsen 2024](#).

⁵⁷ For nogle medlemsstater er den krævede minimumsvækst i beskæftigelsen negativ som følge af et forventet fald i befolkningen i den erhvervsaktive alder og/eller det forhold, at deres nationale mål allerede er nået.

Figur 1.3.2: De fleste medlemsstater gjorde yderligere fremskridt hen imod deres nationale beskæftigelsesmål i 2023

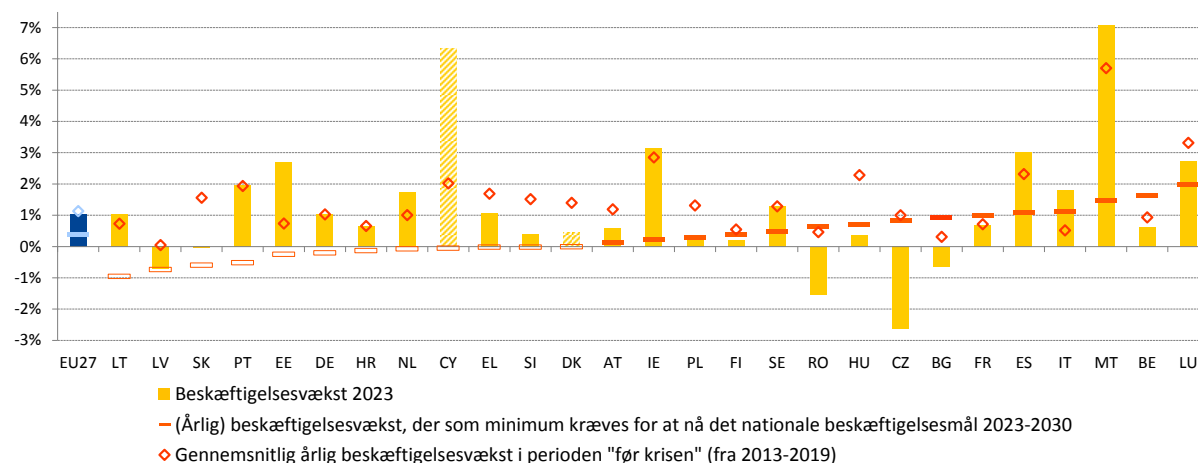
Beskæftigelsesfrekvens (2020 og 2023, 20-64-årige, % af befolkningen), nationale mål og EU's mål for 2030

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] og tabel over nationale mål for 2030 (bilag 1).

Figur 1.3.3: I to tredjedele af medlemsstaterne var beskæftigelsesvæksten i 2023 på rette spor for at nå det nationale mål for 2030

Beskæftigelsesvækst i 2023 i forhold til den gennemsnitlige årlige vækst i beskæftigelsen i perioden 2013-19 og den årlige vækst i beskæftigelsen, der som minimum kræves for at nå det nationale beskæftigelsesmål for 2030

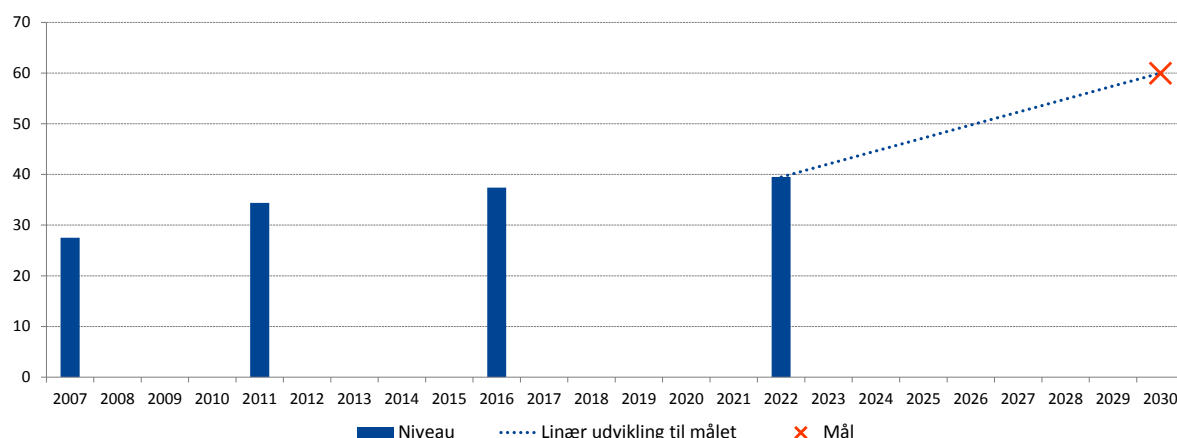

Note: Brud i serier for DK og CY i 2023 (angivet med skraverede kolonner).

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [Europop 2023](#) baseret på metoden i [Employment Performance Monitor 2024](#).

Figur 1.3.4: Mens flere voksne deltager i læring, kræver det en fornyet indsats at nå EU's overordnede mål for 2030

Voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder i EU-27 og EU's overordnede mål for 2030 (aldersgruppen 25-64 år, %)

Note: Voksenuddannelsesundersøgelsen (Adult Education Survey – AES) fra 2007 var en stor stikprøve, der blev gennemført på frivillig basis i alle medlemsstater, undtagen Irland og Luxembourg, mellem 2005 og 2008. På dette grundlag blev der foretaget justeringer i den næste runde. Fra 2011 understøttes voksenuddannelsesundersøgelsen af en europæisk retsakt og gennemføres således obligatorisk i alle medlemsstater⁵⁸. Brud i serier i 2011 for EU, FR og HU, i 2016 for IE, LU og SE og i 2022 for FR, IT og RO.
Kilde: Eurostats [særudtræk vedrørende voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder, oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet, fra voksenuddannelsesundersøgelsen](#).

Der var visse begrænsede fremskridt hen imod det overordnede mål for voksenuddannelse, og der er derfor behov for en betydelig og fremskyndet indsats for at nå det senest i 2030. Nye data fra voksenuddannelsesundersøgelsen viser en stigning i andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet), i EU fra 37,4 % i 2016 til 39,5 % i 2022 (se figur 1.3.4)⁵⁹. Denne meget begrænsede opadgående tendens skal fremskyndes betydeligt for at nå EU's færdigheds mål på 60 % senest i 2030. Dette er afgørende i lyset af behovet for, at Europa har en arbejdsstyrke, der tilpasser sig de skiftende behov for færdigheder, mindsker manglen på færdigheder og arbejdskraft og forbliver konkurrencedygtig, innovativ og inklusiv i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling og de demografiske ændringer.

De fleste medlemsstater tabte terræn i forfølgelsen af deres nationale mål for 2030. I 2022 havde Sverige, Ungarn og Rumænien allerede overgået deres respektive nationale mål, mens Slovakiet var tæt på, men stadig lå under (se figur 1.3.5). Rumænien havde som udgangspunkt EU's laveste niveau for deltagelse i voksenuddannelse og havde fastsat et relativt lavt, men ambitiøst mål for 2030, som landet nåede i 2022 og opnåede dermed den største stigning i EU i forhold til 2016 (+ 229 %, hvilket dog også kan skyldes brud i serier). Omvendt lå andelen af voksne, der deltager i uddannelse, i 24 lande fortsat under deres 2030-mål, og Slovenien, Cypern, Kroatien, Polen og Italien stod over for de største forskelle (mere end 31 procentpoint). Blandt disse 24 lande gjorde kun ti fremskridt hen imod deres mål (sammenlignet med 2016), herunder navnlig Estland (+ 23 %), Malta (+ 22 %), Slovakiet

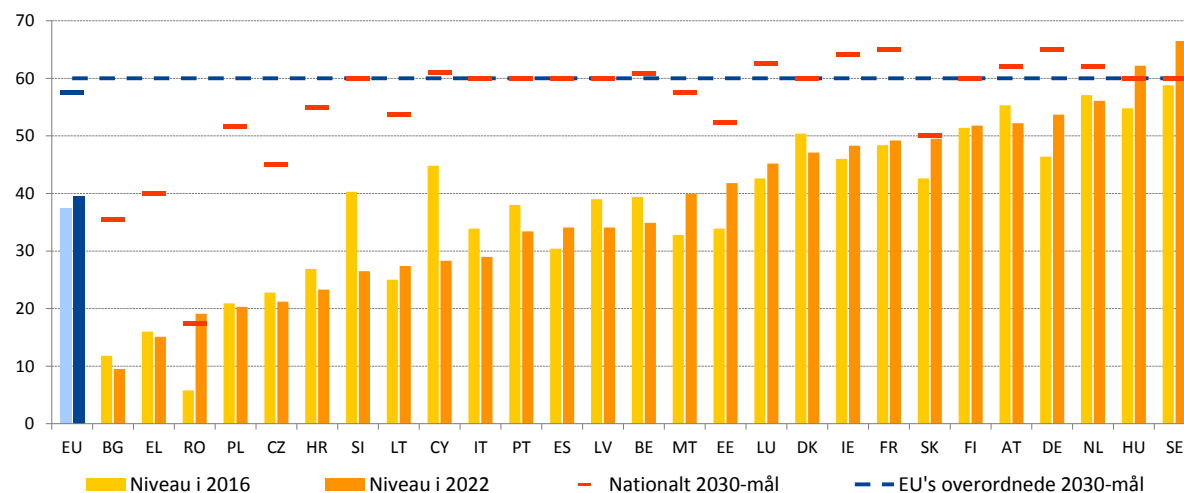
⁵⁸ I Kommissionens forordning (EU) nr. [823/2010](#) fastsættes gennemførelsesforanstaltningerne til basisretsakten (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. [452/2008](#)) for AES 2011.

⁵⁹ I september 2024 nåede Beskæftigelsesudvalgets indikatorgruppe til foreløbig enighed om overvågningsrammen for færdigheds målet baseret på data fra voksenuddannelsesundersøgelsen (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet). Se også Beskæftigelsesudvalgets [årsrapport om beskæftigelsen 2024](#).

(+ 16 %), Tyskland (+ 16 %) og Spanien (+ 12 %). Deltagelsen i uddannelse er desuden ofte også betydeligt lavere i regionerne i den yderste periferi, fjerntliggende regioner og landdistrikter.

Figur 1.3.5: Der er behov for en betydelig indsats på medlemsstatsniveau for at nå de nationale mål for voksenuddannelse inden 2030

Voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder i EU-27 og medlemsstaternes nationale mål for 2030 (aldersgruppen 25-64 år, %)

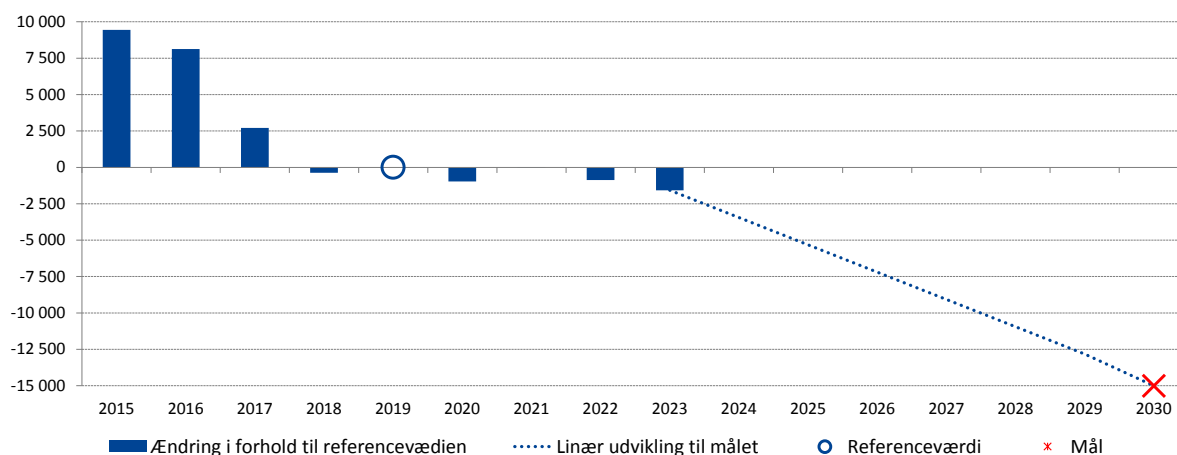
Note: Brud i serier i 2016 for IE, LU, SE og i 2022 for FR, IT og RO.

Kilde: Eurostats [særudtræk vedrørende voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder, oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet, fra voksenuddannelsesundersøgelsen](#), og tabellen over de nationale mål for 2030 i bilag 1.

Fattigdommen faldt på trods af en udfordrende socioøkonomisk kontekst, der var præget af covid-19-krisen, høje energiomkostninger og inflation. I 2023 faldt antallet af personer, der oplever risici for fattigdom eller social udstødelse, med 703 000 i forhold til 2022 og med 1 571 000 i forhold til basisåret 2019 (se **Error! Reference source not found.**3.6). Denne sidste dataudlæsning repræsenterer det andet år i træk med tilbagegang efter en periode med stabilitet i 2018-21. Ikke desto mindre vil det kræve en intensivering af indsatsen i resten af årtiet for at nå EU's overordnede mål for 2030 for fattigdomsbekæmpelse på mindst 15 millioner.

Figur 1.3.6: Antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i EU er faldet siden 2019, men der er stadig behov for en betydelig indsats for at nå EU's mål for 2030.

Ændring i AROPE-niveauet i EU-27 i forhold til basisåret 2019 og det tilhørende overordnede EU-mål for 2030 (samlet befolkning, tusind personer)

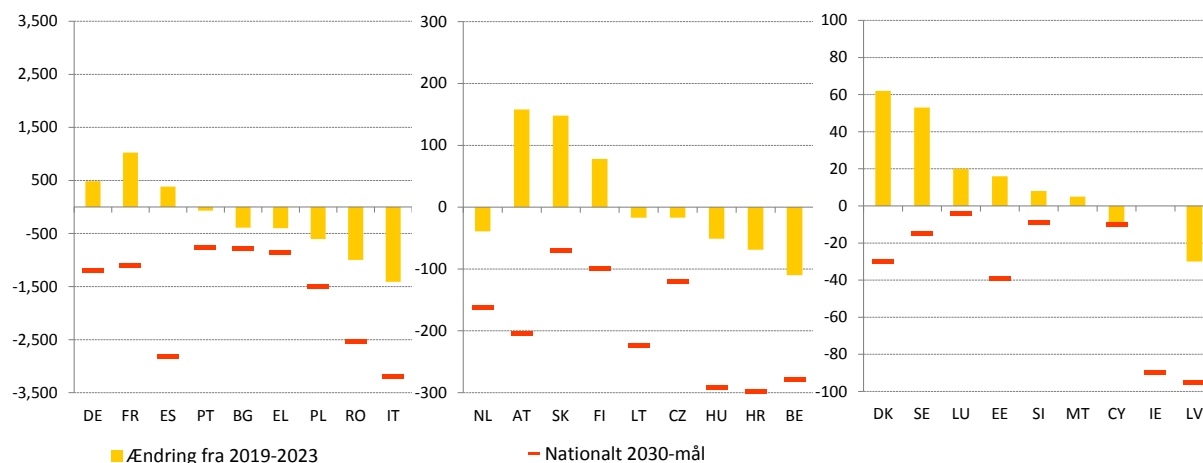

Note: Beregninger baseret på brudfri serier med en anslået værdi for 2019 og genberegninger baseret på værdierne for det franske hovedland i stedet for værdierne for Frankrig i 2022 og 2023 for at være i overensstemmelse med basisscenariet 2019.

Kilde: [SPC's årsberetning 2024](#).

Figur 1.3.7: Kun omkring halvdelen af medlemsstaterne gjorde visse fremskridt hen imod deres nationale mål, og der er behov for en større indsats

Ændringer i AROPE-niveauet i perioden 2019-23 og nationale mål for 2030 (samlet befolkning, tusind personer)

Note: Brud i serier i 2020 for FR, IE, DK og LU, i 2021 for LU og i 2022 for FR og LU. DK og DE opgør deres nationale mål for fattigdomsbekæmpelse som en reduktion i antallet af personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande (dvs. husstande med meget lav arbejdsintensitet), [hvilket forventes at føre til et fald i antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i løbet af årtiet]. DE opgør sit nationale mål med 2020 som referenceår. FR har fastsat sit nationale mål med henvisning til det franske hovedland, og overvågningen er tilpasset dette geografiske anvendelsesområde. HU opgør sit nationale mål for fattigdomsbekæmpelse som en reduktion af andelen af personer, der lider materielle og sociale afsavn, for familier med børn [som kan føre til en reduktion af AROPE, hvis de nuværende omstændigheder fortsat gør sig gældende]. MT opgør sit nationale mål for fattigdomsbekæmpelse som en reduktion af andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse udtrykt i procentpoint (dvs. - 3,1 procentpoint).

Kilde: Eurostat [[ilc_pecs01](#)] og tabel over nationale mål for 2030 i bilag 1.

Fremskridtene hen imod de nationale mål varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. Siden 2019 har kun ca. halvdelen af medlemsstaterne registreret fremskridt hen

imod deres nationale mål for 2030. En tredjedel af medlemsstaterne (Belgien, Bulgarien, Cypern, Tjekkiet, Grækenland, Italien, Letland, Polen og Rumænien) er stort set på vej til at nå deres nationale mål, idet de har opnået en fremskridtsrate på en tredjedel eller mere. På den anden side oplevede næsten halvdelen af medlemsstaterne (Østrig, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Tyskland, Luxembourg, Malta, Nederlandene, Slovakiet, Slovenien, Spanien og Sverige) en forværring og bevægede sig i den modsatte retning (se figur 1.3.7)⁶⁰. Desuden steg antallet af børn, der oplever fattigdom eller social udstødelse, med 583 000 i EU mellem 2019 og 2023. Der blev ikke desto mindre observeret en positiv udvikling i 13 lande (Belgien, Bulgarien, Estland, Irland, Grækenland, Kroatien, Cypern, Malta, Portugal, Rumænien, Slovenien, Finland og Sverige) blandt de 21, der fastsatte supplerende mål for bekæmpelse af børnefattigdom⁶¹. Der blev registreret en modsat tendens for Østrig, Tjekkiet, Frankrig, Tyskland, Luxembourg, Polen, Slovakiet og Spanien.

1.4 Centrale horisontale resultater vedrørende konvergens fra første fase af landeanalysen

Den første fase af landeanalysen omhandler forhold vedrørende arbejdsmarkeder, færdigheder og den sociale udvikling i de enkelte medlemsstater for at afdække potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase. 2025-udgaven af Kommissionens forslag til en fælles beskæftigelsesrapport indeholder en sådan landespecifik analyse i første fase baseret på principperne i rammen for social konvergens efter forsøgsfasen i den fælles beskæftigelsesrapport 2024⁶². Analysen er i overensstemmelse med artikel 148 i TEUF. Den er også en reaktion på artikel 3, stk. 3, litra b), i forordning (EU) 2024/1263 om effektiv samordning af de økonomiske politikker og multilateral budgetovervågning, hvoraf det fremgår, at Kommissionens årlige overvågning af gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinjerne som led i det europæiske semester skal omfatte fremskridtene med gennemførelsen af principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder og dens overordnede mål via den sociale resultattavle og en ramme til identifikation af risici for social konvergens⁶³. Første fase i analysen af rammen er baseret på nøgleindikatorerne på den sociale resultattavle og identificerer *potentielle risici* for opadgående social konvergens (yderligere oplysninger findes i metodeboksen sidst i dette afsnit). For at fastslå, om der er tale om *faktiske udfordringer* for opadgående social konvergens, og udpege de vigtigste faktorer, der ligger til grund for sådanne udfordringer, vil

⁶⁰ Med hensyn til overvågningen af EU's og de nationale fattigdomsbekæmpelsesmål samt en forklaring af databruddene og relaterede justeringer af dataene henvises også til [årsrapport 2024 fra Udvalget for Social Beskyttelse](#).

⁶¹ Belgien, Bulgarien, Tjekkiet, Tyskland, Estland, Irland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Kroatien, Cypern, Luxembourg, Malta, Østrig, Polen, Portugal, Rumænien, Slovenien, Slovakiet, Finland og Sverige har fastsat et mål for bekæmpelse af børnefattigdom. Se [2024 Annual Report of the Social Protection Committee](#) vedrørende overvågning af disse mål.

⁶² Efter drøftelserne i EPSCO-Rådet i juni 2023 om en ramme for social konvergens og [nøglebudskaber fra Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse](#) baseret på [arbejde udført af den fælles EMCO-SPC-arbejdsgruppe](#) fra oktober 2022 til maj 2023. EPSCO-Rådet opfordrede i februar 2024 Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse til at undersøge virkningen af ovennævnte pilotanalyse på deres aktiviteter og på det europæiske semester 2024.

⁶³ Desuden hedder det i betragtning 8 til forordningen: "Som led i sin integrerede analyse af den beskæftigelsesmæssige og sociale udvikling inden for rammerne af det europæiske semester vurderer Kommissionen risiciene for den opadgående sociale konvergens i medlemsstaterne og overvåger fremskridtene med gennemførelsen af principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder på grundlag af den sociale resultattavle og principperne i rammen for social konvergens".

der blive foretaget en analyse i anden fase, som bygger på et bredere sæt kvantitative og kvalitative beviser og redegør for de foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet eller planlagt for at tackle udfordringerne. I dette afsnit præsenteres de vigtigste horisontale resultater fra første fase af landeanalysen af rammen for social konvergens (se kapitel 3). De lande, hvor der er behov for yderligere analyse i anden fase, angives.

I den første fase af landeanalysen fremhæves generelt robuste arbejdsmarkedsresultater med opadgående konvergens, mens der på de færdigheds- og socialpolitiske områder blev registreret mere begrænsede forbedringer samt risici for opadgående konvergens. Hvis trafiklysmetoden for den fælles beskæftigelsesrapport anvendes på nøgleindikatorerne på den sociale resultattavle, bidrager det til at identificere udfordringer af særlig relevans for gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder (se bilag 6 og 2). Ved at aggregere signaler fra indikatorerne på den sociale resultattavle for hvert land i overensstemmelse med den drøftede metode (se boksen sidst i dette afsnit for en nærmere forklaring af metoden) kan der foretages en samlet evaluering af de potentielle risici for opadgående social konvergens, som EU og medlemsstaterne står over for. Nedenfor gives en sammenfatning af de vigtigste horisontale resultater (se også tabel 1.4.1 og figur 1.5.1).

- **Der var overordnet set fortsat opadgående konvergens på arbejdsmarkedet i 2023, og der er stadig behov for forbedringer med hensyn til beskæftigelsesresultaterne for underrepræsenterede grupper.** Samlet set steg beskæftigelsesfrekvensen for EU, men væksten var langsommere og ujævn på tværs af medlemsstaterne med fald i fem land, der klarer sig mellem gennemsnitligt og godt. Nogle af de lande, hvis resultater lå under gennemsnittet, sakkede også yderligere bagud, hvilket førte til en vis forskel i beskæftigelsesresultaterne. Dette fremgår af otte situationer i kategorien "kritisk" (røde) eller "bør holdes øje med" (orange) på tværs af medlemsstaterne (baseret på den aftalte metode for den fælles beskæftigelsesrapport). For arbejdsløshed og dens langsigtede komponent blev der i gennemsnit konstateret små forbedringer samt en konvergenstendens drevet af forbedringer i de lande, der klarer sig dårligst. Ikke desto mindre steg arbejdsløsheden i 12 medlemsstater i 2023, og i alt otte medlemsstater befandt sig i kategorien "bør holdes øje med". På trods af forbedringer halter arbejdsmarkedsresultaterne for personer med handicap, kvinder og unge fortsat bagefter. Seks medlemsstater befinder sig i en "kritisk situation" med hensyn til forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap og fem med hensyn til den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, mens yderligere tre lande og et land befinder sig i situationer i kategorien "bør holdes øje med" med ringe eller ingen tilsyneladende konvergens med hensyn til begge indikatorer. Andelen af unge (15-29 år), der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, blev forbedret, men forblev høj med begrænset konvergens i 2023, da de lande, der præsterer bedst, blev marginalt forværret, mens de lande, der klarer sig dårligst, gjorde beskedne fremskridt.
- **På trods af små forbedringer på EU-plan er der fortsat risici for opadgående konvergens med hensyn til færdigheder, og det kan forværre udfordringerne i forbindelse med beskæftigelsesegnethed, arbejdsproduktivitet, konkurrenceevne og mangel på arbejdskraft og færdigheder, medmindre den politiske indsats intensiveres betydeligt.** For de fire nøgleindikatorer på den sociale resultattavle vedrørte færdigheder (deltagelsesfrekvensen for børn under tre år i formel børnepasning, unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, voksnes deltagelse i uddannelse, personer med som minimum grundlæggende digitale færdigheder) blev der registreret beskedne generelle forbedringer på EU-plan. Der var dog fortsat

betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Forskellen mellem de lande, der klarer sig bedst, og de lande, der klarer sig dårligst med hensyn til voksenuddannelse og digitale færdigheder, oversteg f.eks. 55 procentpoint, mens der for deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning var en forskel på over 70 procentpoint. Der har desuden ikke været tegn på konvergens, idet de lande, der klarer sig godt, hurtigere er blevet bedre, og de lande, der klarer sig dårligere, er saktet yderligere bagud. Denne udvikling afspejles i det store antal lande, der befinder sig i situationer i kategorien "kritisk" og "bør holdes øje med" (9-10) for hver af de ovennævnte fire indikatorer. Dette understreger omfanget af den udfordring, som medlemsstaterne står overfor, fra tidlig uddannelse til livslang læring og tilpasning af arbejdsstyrken til arbejdsmarkedets skiftende kvalifikationsbehov i forbindelse med den dobbelte omstilling samt sikring af produktivitet, konkurrenceevne og inklusiv vækst.

- **Selv om fattigdommen faldt en smule på EU-plan i 2023, lå den fortsat over niveauet før covid-19, og nogle fattigdomsrelaterede indikatorer viser voksende forskelle mellem medlemsstaterne.** Den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger steg i gennemsnit i 2023, selv om de fleste medlemsstater afveg herfra, og ti af dem befandt sig i situationer i kategorien "bør holdes øje med" eller "kritisk". Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen faldt en smule i 2023, selv om den fortsat var højere end i 2019, idet ni lande befandt sig i situationer i kategorien "kritisk" eller "bør holdes øje med" i denne henseende. Andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse var stort set stabil, men for den samlede befolkning var andelen endnu ikke vendt tilbage til niveauet før pandemien. Selv om de samlede AROPE-andele fortsatte med at nærme sig hinanden, viste tallene for børn desuden fortsat forskellige udviklingstendenser i medlemsstaterne. Syv og seks lande befandt sig i situationer i kategorien "kritisk" eller "bør holdes øje med" for henholdsvis AROPE-andelen og AROPE-andelen for børn. Med hensyn til indkomstulighed (målt ved indkomstkventilsatsen) fandt der en vis konvergens sted som følge af forbedringer i de lande, der klarer sig dårligst. Ikke desto mindre er den fortsat høj i nogle medlemsstater, og flere lande, der klarer sig gennemsnitligt, oplevede en forværring i 2023, hvilket førte til, at 11 lande befandt sig i situationer i kategorien "kritisk" eller "bør holdes øje med" i denne henseende. Endelig steg andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter og selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling en smule med betydelige forskelle, og fem medlemsstater befandt sig i situationer i kategorien "kritisk" eller "bør holdes øje med" for begge indikatorer.

I den første fase af landeanalysen identificeres ti medlemsstater, som kræver en dybere analyse i anden fase i lyset af de udfordringer, der fremgår af nøgleindikatorerne på den sociale resultattavle, og som signalerer potentielle risici for opadgående social konvergens. Disse risici, der fremhæves i kapitel 3 i denne rapport, vurderes ved brug af metoden i rammen for social konvergens som beskrevet i nøglebudskaberne fra EMCO og SPC og den tilgrundliggende rapport fra arbejdsgruppen (se boksen sidst i dette afsnit). De berørte medlemsstater er Bulgarien, Estland, Spanien, Italien, Litauen, Ungarn, Rumænien, Grækenland, Kroatien og Luxembourg. Af disse var de syv førstnævnte medlemsstater også i anden fase i det foregående år, mens de tre sidstnævnte er med i anden fase for første gang i år⁶⁴ (se analysen i kapitel 3). For alle disse lande blev der identificeret potentielle risici for

⁶⁴ For Grækenlands vedkommende skyldes dette visse forringelser eller generel stabilitet på niveauer, der stadig ligger langt fra EU-gennemsnittet på det sociale område (uforholdsmæssigt høje boligudgifter,

opadgående social konvergens i forbindelse med udfordrende situationer på et stort antal politikområder, mens forværringer over tid også spillede en central rolle for et mindre antal politikområder for Bulgarien, Estland, Spanien, Litauen og Luxemburg. De indikatorer, der signalerer potentielle risici for opadgående social konvergens for de fleste af ovennævnte lande, omfatter andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, indkomstkventilsatsen, den samlede AROPE-andel, AROPE-andelen for børn og forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap efterfulgt af voksnes deltagelse i uddannelse, andelen af befolkningen, der som minimum har grundlæggende digitale færdigheder, og sociale overførselsindkomsters virkning (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse. For disse ti medlemsstater vil Kommissionens tjenestegrene foretage en dybere analyse i anden fase.

selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling, AROPE – generelt og for børn, virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse og indkomstuligheder) vedvarende udfordringer på arbejdsmarkedet for kvinder og unge og lav og faldende deltagelse i voksenuddannelse. For Kroatiens vedkommende vedrører identificeringen i forbindelse med analysen i anden fase spørgsmålet om færdigheder (lav og faldende deltagelse i voksenuddannelse, en betydelig forringelse af andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder), en samlet beskæftigelsesfrekvens, der fortsat er lavere end EU-gennemsnittet på trods af forbedringer, og en stadig vanskelig beskæftigelsessituation for personer med handicap samt visse udfordringer på det sociale område (virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse og indkomstuligheder). For Luxembourgs vedkommende vedrører identificeringen i forbindelse med analysen i anden fase den seneste betydelige forværring af visse sociale indikatorer (AROE – generelt og for børn, virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse) samt en vedvarende høj andel af personer med uforholdsmæssigt høje boligudgifter, den seneste forværring af tendenserne på arbejdsmarkedet (arbejdsløshed og langtidsledighed samt forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap) og faldet i andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder, selv om statistikkerne fortsat ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet. Rapportens kapitel 3 indeholder en mere detaljeret analyse for hver af de 27 medlemsstater.

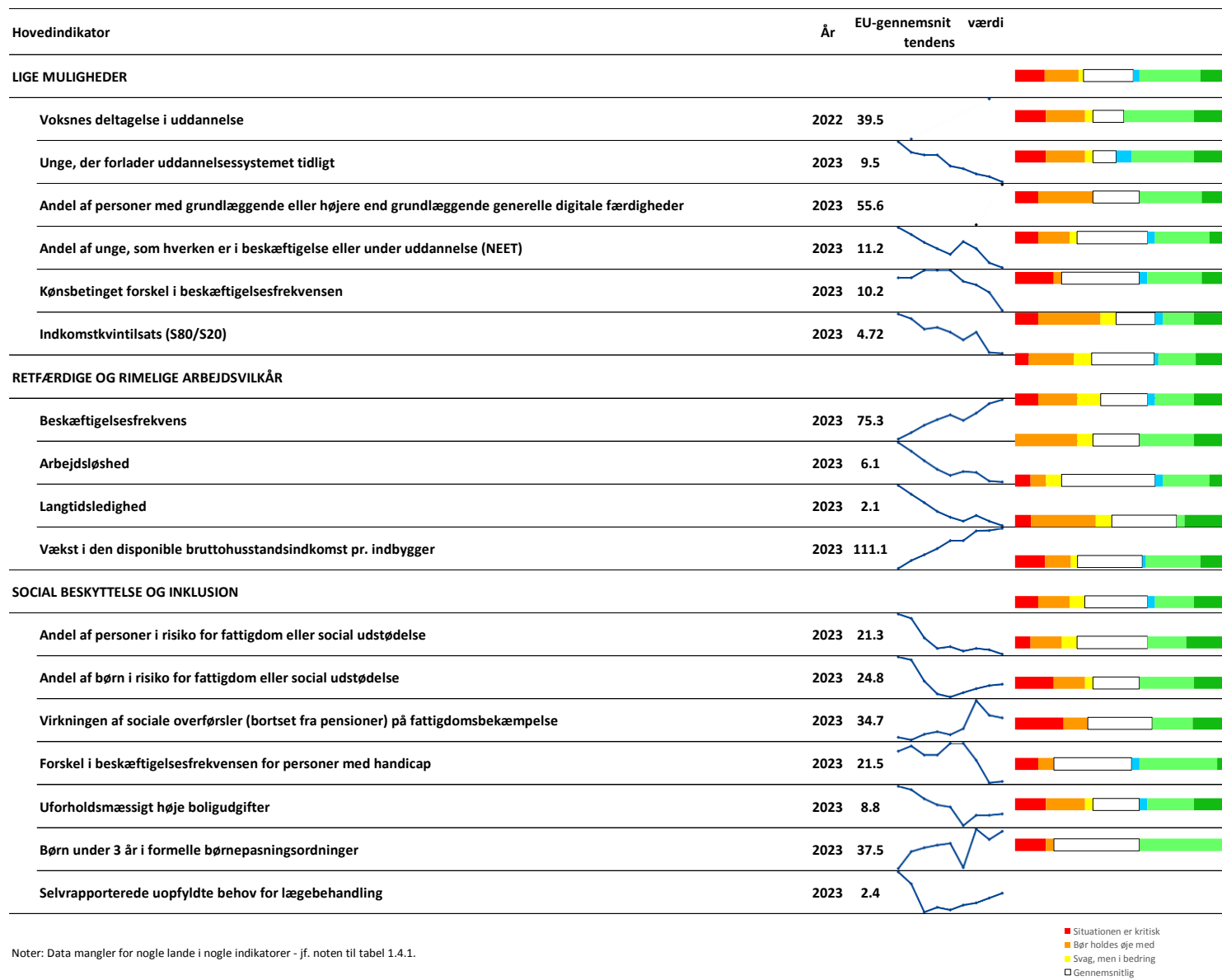
Tabel 1.4.1: Den sociale resultattavle: oversigt over udfordringer på tværs af medlemsstaterne efter nøgleindikator

			De, der præsterer bedst	Bedre end gennemsnittet	God, men bør overvåges	Gennemsnitlig	Svag, men i bedring	Bør holdes øje med	Kritisk situation
Lige muligheder	Voksnes deltagelse i uddannelse (i de foregående 12 måneder, oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet, % af befolkningen i alderen 25-64 år)	2022	DE, HU, NL, SE	DK, EE, IE, FR, LU, MT, AT, SK, FI		BE, ES, LV, PT	RO	HR, IT, CY, LT, SI	BG, CZ, EL, PL
	Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt (% af befolkningen i alderen 18-24 år)	2023	EL, HR, IE, PL	BE, BG, CZ, EE, LU, NL, SE, SK	LT, SI	AT, FR, LV	IT	CY, DK, FI, MT, PT	DE, ES, HU, RO
	Andel af personer med grundlæggende eller højere end grundlæggende generelle digitale færdigheder (% af befolkningen i alderen 16-74 år)	2023	FI, IE, NL	AT, BE, CZ, DK, EE, ES, HU, SE		DE, EL, FR, LT, MT, PT		CY, HR, IT, LU, LV, SI, SK	BG, PL, RO
	Andel af unge NEET (% af den samlede befolkning i alderen 15-29 år)	2023	NL, SE	DE, DK, IE, MT, PL, PT, SI	LU	AT, BE, CZ, EE, FI, HR, HU, LV, SK	IT	BG, ES, FR, LT	CY, EL, RO
	Kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen (procentpoint)	2023	EE, FI, LV	CY, DK, FR, HR, IE, PT, SE	LT	AT, BE, BG, DE, ES, HU, LU, NL, SI, SK		PL	CZ, EL, IT, MT, RO
	Indkomstkventilsats (S80/S20)	2023	BE, CZ, FI, SI	DK, IE, NL, PL	SK	AT, CY, DE, FR, LU	BG, IT	EE, EL, ES, HR, HU, MT, PT, SE	LT, LV, RO
Retfærdige og rimelige arbejdsvilkår	Beskæftigelsesfrekvens (% af befolkningen i alderen 20-64 år)	2023	CZ, EE, NL, SE	CY, DE, HU, MT, PL	DK	BG, IE, LU, LV, PT, SK	EL, ES, IT	AT, FI, FR, LT, SI	BE, HR, RO
	Arbejdsløshed (% af arbejdsstyrken i alderen 15-74 år)	2023	CZ, DE, MT, PL	BG, CY, HR, HU, IE, NL, SI		AT, BE, LV, PT, RO, SK	EL, ES	DK, EE, FI, FR, IT, LT, LU, SE	
	Langtidsledighed (% af arbejdsstyrken i alderen 15-74 år)	2023	DK, NL	AT, DE, EE, IE, MT, PL	CZ	BE, BG, CY, FI, FR, HR, LT, LV, PT, RO, SE, SI	EL, ES	HU, LU	IT, SK
	Vækst i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger (2008=100)	2023	HU, LT, MT, PL, RO	HR		CY, DE, DK, IE, LU, LV, PT, SI	EL, ES	BE, CZ, EE, FI, FR, NL, SE, SK	AT, IT
Social beskyttelse og inklusion	Andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (% af den samlede befolkning)	2023	CZ, FI, NL, SI	AT, CY, DK, IT, PL	SK	BE, DE, FR, HR, IE, MT, PT, SE	BG, RO	EE, HU, LT, LU	EL, ES, LV
	Andel af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse (% af befolkningen i alderen 0-17 år)	2023	CZ, DK, FI, NL, SI	BE, CY, EE, HR, PL		AT, DE, IE, LT, LV, MT, PT, SE, SK	IT, RO	EL, FR, HU, LU	BG, ES
	Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse (% reduktion af AROP)	2023	BE, DK, FI, IE	AT, CZ, DE, FR, IT, NL, SK		CY, HU, LT, PL, SE, SI	BG	EE, LU, LV, MT	EL, ES, HR, PT, RO
	Forskel mellem beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap (procentpoint)	2023	ES, IT, PT, SI	EE, FI, FR, LV, MT		AT, CY, CZ, DE, EL, NL, SE, SK		HU, LU, RO	BE, BG, HR, IE, LT, PL
	Uforholdsmæssigt høje boligudgifter (% af den samlede befolkning)	2023	CY	AT, BG, FI, HR, IE, IT, LT, PL, PT, SI	SK	BE, CZ, EE, ES, FR, HU, LV, NL, RO, SE		DE, MT	DK, EL, LU
	Børn under tre år i formelle børnepasningsordninger (% af befolkningen i aldersgruppen under tre år)	2023	FR, LU, NL, SE	BE, CY, ES, MT, PT, SI	DK	EE, EL, FI, HR, IT, LV	HU	AT, BG, DE, IE, LT	CZ, PL, RO, SK
	Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling (% af befolkningen over 16 år)	2023		AT, BE, BG, CY, CZ, DE, HR, HU, LU, MT, NL		DK, ES, FR, IE, IT, LT, PL, PT, SE, SI, SK		RO	EE, EL, FI, LV

Note: Status pr. november 2024. Den næstsidste værdi for indikatoren for voksnes deltagelse i uddannelse henviser til 2016, og kategoriseringen afhænger af ændringen fra det tidspunkt og frem til 2022. Da data for indikatoren for andelen af personer, der som minimum har grundlæggende generelle digitale færdigheder, indsamles hvert andet år, afhænger kategoriseringen af ændringen fra 2021 til 2023. Der foreligger ingen data om væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger for Bulgarien. Brud i serier og andre statistiske bemærkninger fremgår af bilag 3 og 4.

Figur 1.4.1: Oversigt over udfordringer vedrørende beskæftigelse, færdigheder og sociale forhold efter nøgleindikatorer på den sociale resultattavle

EU-gennemsnittet, tendenserne og fordelingen af medlemsstater med en specifik kategorisering i forhold til de øvrige medlemsstater ifølge den fælles beskæftigelsesrapport for hver nøgleindikator, også aggregeret for de tre søjlekapitler

Metodisk tilgang til identifikation af potentielle risici for opadgående social konvergens i første fase af landeanalysen af social konvergens

Analysen bygger på eksisterende værktøjer, der er blevet udviklet i samarbejde med medlemsstaterne i de seneste år, og som navnlig er baseret på den sociale resultattavle og trafiklysmetoden for den fælles beskæftigelsesrapport⁶⁵. Den første fase af landeanalysen er baseret på hele sættet af nøgleindikatorer på den sociale resultattavle. Hver af indikatorerne undersøges på grundlag af trafiklysmetoden, som afgør medlemsstaternes relative status. Denne relative værdi udtrykkes i standardafvigelser fra gennemsnittet af både indikatorværdiens absolutte niveau og ændringen heraf i forhold til året før (se bilag 4 for de tekniske detaljer). Resultaterne er sammenfattet i en af syv mulige kategorier for hver indikator for det pågældende land ("de, der præsterer bedst", "bedre end gennemsnittet", "god, men bør overvåges", "gennemsnitlig", "svag, men i bedring", "bør holdes øje med" og "kritisk situation"). Dette svarer til farveskalaen fra grøn til rød.

Hver af nøgleindikatorerne på den sociale resultattavle vurderes med henblik på at fastslå, om de medfører potentielle risici for opadgående social konvergens, og om der derfor er behov for yderligere analyse i anden fase⁷⁹. Betegnelsen "kritisk situation" henviser til medlemsstater, der klarer sig meget dårligere end EU-gennemsnittet for en specifik indikator, og hvor situationen forværres eller ikke forbedres tilstrækkeligt i forhold til året før. En situation markeres som "bør holdes øje med" i to tilfælde: a) når medlemsstaten klarer sig dårligere end EU-gennemsnittet for en specifik indikator, og situationen i landet forværres eller ikke forbedres tilstrækkeligt hurtigt, og b) når resultatet er på linje med EU-gennemsnittet, men situationen forværres meget hurtigere end EU-gennemsnittet. Yderligere analyse i anden fase anses for at være berettiget for medlemsstater, hvor seks eller flere nøgleindikatorer på den sociale resultattavle er markeret med rødt ("kritisk situation") eller orange ("bør holdes øje med") i den seneste udgave af den fælles beskæftigelsesrapport. Det vurderes også, at situationen kræver yderligere analyse, når en indikator, der er markeret med rødt eller orange (som forklaret ovenfor), påviser to på hinanden følgende forringelser i kategoriseringen i den fælles beskæftigelsesrapport. Det er eksempelvis tilfældet, hvis der sker en ændring fra "gennemsnitlig" til "svag, men i bedring" i 2024-udgaven af den fælles beskæftigelsesrapport, efterfulgt af en yderligere forværring til "kritisk situation" i 2025-udgaven af den fælles beskæftigelsesrapport. Dette vil blive betragtet som et yderligere "flag" i forhold til minimumstærsklen på seks flag i alt. Hvis et land f.eks. i 2025-udgaven af den fælles beskæftigelsesrapport har fem nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, der er markeret med rødt eller orange, og en af dem forværres i to på hinanden følgende år (2024- og 2025-udgaven af den fælles beskæftigelsesrapport), anses landet for at have i alt seks flag i 2025-udgaven (fem røde/orange signaler fra indikatorerne i 2025-udgaven og ét signal fra to på hinanden følgende forringelser). Som følge heraf underkastes landet yderligere analyse i anden fase. Eventuelle brud i serier og problemer vedrørende datakvalitet og -fortolkning tages i betragtning ved vurderingen af det samlede antal flag hen imod tærsklen.

Nøgleindikatorerne på den sociale resultattavle og evalueringen heraf bygger på de seneste tilgængelige data, der er tilgængelige på skæringsdatoen⁶⁶. Hvis der mangler relevante data i forbindelse med trafiklysvurderingen under den fælles beskæftigelsesrapport for et land, anvendes den tilsvarende kategorisering fra den tidligere udgave af den fælles

⁶⁵ Se [nøglebudskaberne fra EMCO og SPC](#), som bygger på [rapporten fra EMCO-SPC-arbejdsgruppen om indførelse af en ramme for social konvergens i det europæiske semester](#).

⁶⁶ Skæringsdatoen for data er den 4.11.2024 for den fælles beskæftigelsesrapport 2025.

beskæftigelsesrapport (hvis den foreligger) til at udfylde de manglende oplysninger. Hvis indikatoren mangler værdier for den seneste udgave af den fælles beskæftigelsesrapport og den foregående, medregnes disse kategoriseringer ikke i den vejledende tærskel på seks flag i forbindelse med analysen i anden fase.

KAPITEL 2. BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE OG SOCIALPOLITISKE REFORMER – MEDLEMSSTATERNES RESULTATER OG INDSATS

2.1 Retningslinje 5: Skabe øget efterspørgsel efter arbejdskraft

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje 5, hvori medlemsstaterne anbefales til at skabe gunstige betingelser, der fremmer efterspørgslen efter arbejdskraft og jobskabelsen i overensstemmelse med søjleprincip 4 (aktiv beskæftigelsesstøtte) og 6 (lønninger). Afsnit 2.1.1 omhandler centrale tendenser på arbejdsmarkedet, herunder virkningerne af høj inflation og høje leveomkostninger. I afsnit 2.1.2 redegøres der for de foranstaltninger, som medlemsstaterne har gennemført på disse områder, med særligt fokus på politikker, der har til formål at øge beskæftigelsen og støtte jobskabelsen i en situation med mangel på arbejdskraft og færdigheder.

2.1.1 Nøgleindikatorer

EU's arbejdsmarked var fortsat stærkt i 2023 med en afdæmpet, men stadig robust beskæftigelsesvækst på trods af den seneste økonomiske afmatning. Over to en halv million yderligere arbejdstagere blev ansat i forhold til 2022, hvilket bringer det samlede antal op på 217,5 millioner. Beskæftigelsesfrekvensen (20-64-årige) nåede op på 75,3 % i 2023 (en stigning på 0,7 procentpoint i forhold til 2022) og et rekordhøjt niveau på 76,0 % i andet kvartal 2024, og det overordnede EU-mål på mindst 78,0 % i beskæftigelse inden 2030 er således inden for rækkevidde⁶⁷. Samlet set aftog beskæftigelsesvæksten (fra 2,0 % i 2022 til 1,2 % i 2023), men forblev robust trods svag økonomisk aktivitet. Beskæftigelsesfrekvensen steg i de fleste medlemsstater og især kraftigt i Cypern, Malta, Italien, Spanien, Polen og Grækenland (figur 2.1.1). Der blev derimod registreret fald i Østrig, Finland, Danmark, Slovenien og Litauen. Rumænien, Belgien og Kroatien befinder sig i en "kritisk situation", hvor beskæftigelsesfrekvensen fortsat ligger på et relativt lavt niveau (under 72,5 %), og hvor stigningerne i forhold til sidste år er særligt lave for de to førstnævnte. Frankrig, Østrig, Finland, Slovenien og Litauen befinder sig i kategorien "bør holdes øje med" efter enten forbedringer under gennemsnittet fra relativt lave niveauer (for Frankrig) eller fald fra niveauer over gennemsnittet (for de fire andre lande). På den anden side ligger Nederlandene, Sverige, Estland og Tjekkiet i kategorien "de, der præsterer bedst" med en beskæftigelsesfrekvens på over 80 %. Generelt kan der konstateres konvergens i beskæftigelsen på tværs af medlemsstaterne. Ikke desto mindre er der fortsat betydelige regionale forskelle i mange medlemsstater (se figur 5 i bilag 5), herunder for regionerne i den yderste periferi.

Beskæftigelsesvæksten blev understøttet af en voksende arbejdsstyrke og var kraftigere i sektorer med forholdsvis stor mangel på arbejdskraft. Efter covid-19-pandemien er beskæftigelsen siden 2020 steget med 9 millioner mennesker takket være en samtidig udvidelse af arbejdsstyrken på 6,9 millioner og et fald i arbejdsløsheden på 2,1 millioner. I 2023 var jobskabelsen koncentreret i sektorer som handel, transport samt hotel- og restaurationsvirksomhed⁶⁸. Beskæftigelsesvæksten var generelt højere i sektorer med betydelig mangel på arbejdskraft. Dette kan tilskrives både et stigende udbud af arbejdskraft og et skift i jobfordelingen i retning af disse sektorer med høj efterspørgsel. Desuden tyder

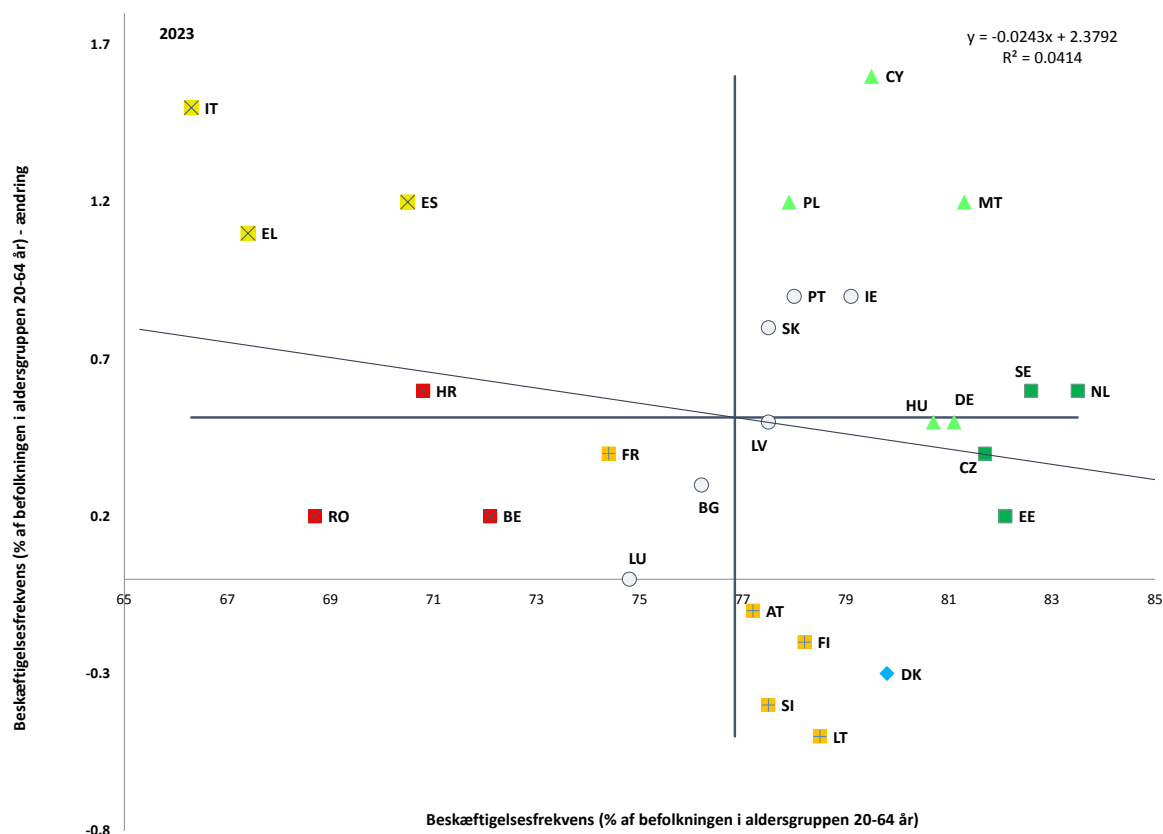
⁶⁷ Se Europa-Kommissionen, [Portoerklæringen og -målene](#), 2021.

⁶⁸ Se Europa-Kommissionen, [Employment and social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

den vedvarende mangel på arbejdskraft i sektorer med kraftig beskæftigelsesvækst på, at der fortsat er potentiale for jobskabelse. Efterspørgslen efter arbejdskraft var fortsat robust over for den økonomiske afmatning, hvilket bidrog til vedvarende stramhed på arbejdsmarkedet. Andelen af ledige stillinger faldt fra 2,9 % i første kvartal 2023 til 2,4 % i andet kvartal 2024 (sæsonkorrigerede data) og ligger dermed stadig et godt stykke over gennemsnittet før pandemien på 1,7 % mellem 2013 og 2019⁶⁹.

Figur 2.1.1: Beskæftigelsesfrekvensen steg i de fleste medlemsstater i 2023, om end i et langsommere tempo

Beskæftigelsesfrekvens (aldersgruppen 20-64 år), niveau for 2023 og ændring i forhold til året før (%), nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Definitionen er forskellig for ES og FR. Brud i serierne for CY og DK.

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], EU LFS.

I de fleste medlemsstater steg både beskæftigelsen og det samlede antal arbejdstimer, hvilket vidner om et robust arbejdsmarked i EU. Beskæftigelsen overstiger nu niveauet før covid-19 i alle medlemsstater undtagen Letland, Rumænien og Slovakiet. Det samlede antal arbejdstimer steg med 0,9 % i 2023 og var i andet kvartal 2024 højere end niveauet før pandemien i de fleste medlemsstater, dog ikke i Bulgarien, Tjekkiet, Tyskland, Letland, Østrig og Slovakiet. I 2023 oversteg stigningen i beskæftigelsen væksten i det samlede antal arbejdstimer, og det resulterede i et fald på 0,2 % i det gennemsnitlige antal arbejdstimer pr. ansat. Det gennemsnitlige antal arbejdstimer pr. ansat i EU ligger fortsat under niveauet før

⁶⁹ Eurostat [[jvs_q_nace2](#)]. Andelen af ledige stillinger beregnes ud fra det samlede antal ledige stillinger (dvs. lønede stillinger, der er nyoprettede, ubesatte eller snart bliver ledige) som en procentdel af besatte og ledige stillinger.

covid-19. Den langsommere vækst i det samlede antal arbejdstimer i forhold til beskæftigelsen afspejler en langsigtet nedadgående tendens med et faldende antal gennemsnitlige arbejdstimer pr. arbejdstager. Dette kan til dels skyldes en kraftigere beskæftigelsesvækst i servicesektoren og andre sektorer, hvor arbejdstagerne typisk arbejder færre timer⁷⁰, men også ændrede præferencer hos arbejdstagerne.

Arbejdsfordelingsordninger har vist sig at være et effektivt politisk redskab til at afbøde midlertidige økonomiske chok. Under covid-19-krisen beskyttede veludformede arbejdsfordelingsordninger og lignende jobfastholdelsesordninger arbejdspladser og indkomster i EU. Deres udbredte anvendelse blev fremmet af tilgængeligheden af finansiering gennem det europæiske instrument for midlertidig støtte til mindske af risiciene for arbejdsløshed i en nødsituation (SURE). Ifølge en empirisk analyse foretaget af Eurofound bevarede jobfastholdelsesordninger 24,8 millioner job i 2020 og 2,1 millioner i 2021, hvilket svarer til henholdsvis 13,3 % og 1,1 % af den samlede beskæftigelse⁷¹. Antallet af job, der blev reddet, var særlig stort i Frankrig, Italien og Tyskland, hvor anvendelsen af jobfastholdelsesordninger i pandemiens første år anslås at have bevaret henholdsvis 6,6 millioner (25,0 % af den samlede beskæftigelse), 4,7 millioner (21,8 %) og 4,7 millioner job (12,2 %). Relativt set bidrog jobfastholdelsesordninger også til at redde et betydeligt antal job i mange lande med mindre arbejdsmarkeder (f.eks. mere end 14,5 % af jobbene i 2020 i Kroatien, Cypern, Luxembourg, Malta og Nederlandene).

Selvstændig erhvervsvirksomhed har været faldende i EU med en vis variation på tværs af lande og sektorer. Andelen af selvstændige ud af det samlede antal beskæftigede faldt fra 14,8 % i 2010 til 13,3 % i 2023. I denne periode skete det største fald inden for landbrug og handel, mens de største stigninger blev konstateret i den offentlige og halvoffentlige sektor (offentlig forvaltning, uddannelse og sundhed) og IKT. Færdighedsprofilen hos selvstændige erhvervsdrivende ændrede sig også, idet 39 % af dem havde en tertiæruddannelse i 2023 sammenlignet med kun 28,0 % i 2010. Fattigdomsrisikoen blandt selvstændige (18-64 år) er højere end blandt ansatte (22,1 % mod 9,6 %). I 2023 varierede andelen af selvstændige betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat og nåede op på eller oversteg 20 % i Italien og Grækenland og forblev under 8 % i Tyskland og Danmark (se også afsnit 2.3.1). Selvstændige uden ansatte udgjorde den største andel af selvstændige i EU (ca. 70 %) og i de fleste medlemsstater i 2022. Mellem 2013 og 2023 faldt andelen af selvstændige uden ansatte i den samlede beskæftigelse fra 10,3 % til 9,0 %, da færre unge startede som selvstændige og ikke kompenserede for ældre arbejdstagere, der forlod arbejdsmarkedet.

Der er fortsat udfordringer på mellemlang sigt i forbindelse med lav produktivitetsvækst i EU. Mens produktivitetsvæksten i gennemsnit lå på ca. 1,4 % om året før 2007, faldt den til 0,8 % mellem 2010 og 2019 og faldt yderligere til 0,7 % i 2023⁷². På trods af prognoser, der forudsiger små forbedringer, er produktivitetsvæksten fortsat strukturelt lav, hvilket underminerer EU's globale konkurrenceevne. Beskæftigelsesvæksten driver nu BNP-væksten mere end produktiviteten i de fleste medlemsstater, undtagen Danmark, Polen, Portugal, Rumænien og Slovakiet. Vedvarende lav arbejdsproduktivitet, der forværres af en aldrende befolkning, truer konkurrenceevnen, den økonomiske vækst, jobskabelsen og

⁷⁰ Se Europa-Kommissionen, [Labour market and wage developments in Europe 2023](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

⁷¹ Eurofound, [Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

⁷² Europa-Kommissionen, [Labour market and wage developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

levestandarden. I sin rapport "*The Future of European Competitiveness*" fremhæver Mario Draghi betydelige mangler i EU's højteknologiske specialisering, innovation og investeringer, navnlig sammenlignet med USA⁷³. Den svage vækst i den samlede faktorproduktivitet har været hovedårsagen til den skuffende vækst i arbejdsproduktiviteten og hænger især sammen med et fald i teknologisk innovation og indførelse, utilstrækkelig omfordeling af kapital og arbejdskraft på tværs af virksomheder, den aldrende arbejdsstyrke, der mindsker risikotagning, og svagere akkumulering af menneskelig kapital spiller også en rolle. Manglen på arbejdskraft og færdigheder forsinker indførelsen af teknologi, øger omkostningerne og reducerer efterspørgslen efter arbejdskraft yderligere. På kort sigt kan mangel på arbejdskraft tvinge virksomhederne til at fastholde arbejdstagere, hindre omfordeling af arbejdskraft og tvinge arbejdstagerne til at arbejde længere, og det kan potentielt sænke produktiviteten og forværre misforholdet mellem udbudte og efterspurgte job, hvilket fører til højere strukturel arbejdsløshed. Som det understreges i Mario Draghis rapport, er det afgørende, at uddannelsessystemerne tilpasses til udviklingen i behovene for færdigheder, navnlig med henblik på den dobbelte omstilling, og at voksenuddannelse og erhvervsrettet uddannelse prioriteres for at styrke konkurrenceevnen. Mindskelse af de administrative hindringer, fremme af innovation og støtte til effektive kollektive overenskomstforhandlinger kan bidrage til at sikre produktivitetsgevinster og opretholde både lønvækst og konkurrenceevne.

Manglen på arbejdskraft og færdigheder er fortsat betydelig og udbredt i EU, men er faldende fra deres højdepunkter. I løbet af det seneste årti er manglen på arbejdskraft og færdigheder steget i alle medlemsstater. Med den seneste økonomiske afmatning faldt andelen af ledere, der angiver mangel på arbejdskraft som en begrænsende faktor for produktionen, en smule (18,0 % i oktober 2024 mod 22,4 % i oktober 2023 og 25,9 % i oktober 2022), men er stadig forholdsvis høj⁷⁴. Der var udbredt mangel i STEM-sektorerne (navnlig IKT), bygge- og anlægssektoren, sundhedssektoren og langtidsplejesektoren, transportsektoren, turismesektoren og andre sektorer, der er relevante for den grønne og den digitale omstilling. Ifølge Eures-rapporten fra 2023⁷⁵ blev de mest akutte mangler konstateret inden for erhverv som f.eks. lastbilchauffører, sygeplejersker (herunder specialister), læger, elektrikere, taglæggere, tjenere og bygningsarbejdere. Søjleboks 1 indeholder en mere detaljeret analyse af de store udfordringer i denne henseende.

Søjleboks 1: Håndtering af manglen på arbejdskraft og færdigheder i EU

Det er afgørende at tackle manglen på arbejdskraft og færdigheder for at styrke EU's konkurrenceevne, innovationskapacitet samt inklusive og bæredygtige vækst. I næsten et årti er manglen på arbejdskraft og færdigheder vokset i alle medlemsstater, og den forventes fortsat at stige i forbindelse med den digitale og grønne omstilling. Manglen på arbejdskraft aftog ikke væsentligt selv i lyset af den seneste økonomiske afmatning. Disse mangler skyldes demografiske ændringer, efterspørgslen efter nye færdigheder i forbindelse med den teknologiske udvikling og den dobbelte omstilling samt dårlige arbejdsvilkår i visse sektorer. De indberettes af virksomheder af alle størrelser og fra alle sektorer og er særligt tydelige inden for sundhedspleje, STEM-områder (navnlig IKT), byggeri, transport og visse

⁷³ Draghi, M. (2024a), Draghi, M. (2024b).

⁷⁴ Europa-Kommissionen, [Business and consumer survey](#).

⁷⁵ Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed, [Labour shortages and surpluses in Europe 2023](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

servicebaserede erhverv (f.eks. kokke og tjenere)⁷⁶. Selv om mangel på arbejdskraft kan være tegn på en stærk økonomi, der sætter arbejdstagerne i stand til at forhandle bedre lønninger og arbejdsvilkår, kan den samtidig hæmme produktiviteten og innovationskapaciteten, svække EU's konkurrenceevne, skabe flaskehalse for væksten og hæmme fremskridtene med den grønne og den digitale omstilling. Gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder, navnlig vedrørende uddannelse og livslang læring (princip 1), aktiv støtte til beskæftigelse (princip 4) og sikker og fleksibel beskæftigelse (princip 5) vil også bidrage til at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder.

Manglen på arbejdskraft varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat, og den er ikke ligeligt fordelt på tværs af sektorer og erhverv. I andet kvartal 2024 var andelen af ledige stillinger (sæsonkorregeret) højest i Belgien (4,4 %), Nederlandene (4,3 %), Østrig (4,0 %), Tjekkiet (3,4 %), Tyskland (3,2 %) og Malta (3,0 %). Omvendt havde Bulgarien, Rumænien, Spanien og Polen de laveste andele (alle under 1 %) (se figuren nedenfor). Manglen på arbejdskraft i fremstillingssektoren er særlig stor og fortsatte med at vokse i 2022 og 2023 i Kroatien, Slovenien og Bulgarien. I bygge- og anlægssektoren har Slovenien, Grækenland og Kroatien de største problemer med at rekruttere arbejdstagere, mens manglen på arbejdskraft inden for tjenesteydelser er mest akut i Malta, Nederlandene og Tyskland. Kommissionen har for nylig udpeget 42 erhverv, som efter dens opfattelse er erhverv, hvor der er mangel på arbejdskraft i hele EU⁷⁷. Sektorspecifikke mangler omfatter administrative tjenesteydelser og støttetjenester, hotel- og restaurationsvirksomhed, IKT samt bygge- og anlægsvirksomhed. I undersøgelser rapporterer virksomheder desuden i stigende grad, at de ikke kan finde de specifikke færdigheder, der er nødvendige for at besætte deres ledige stillinger^{78 79}.

⁷⁶ Eurofound, [European Company Survey 2019](#), og Europa-Kommissionen, [Employment and Social Developments in Europe 2023: Addressing labour shortages and skills gaps in the EU](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

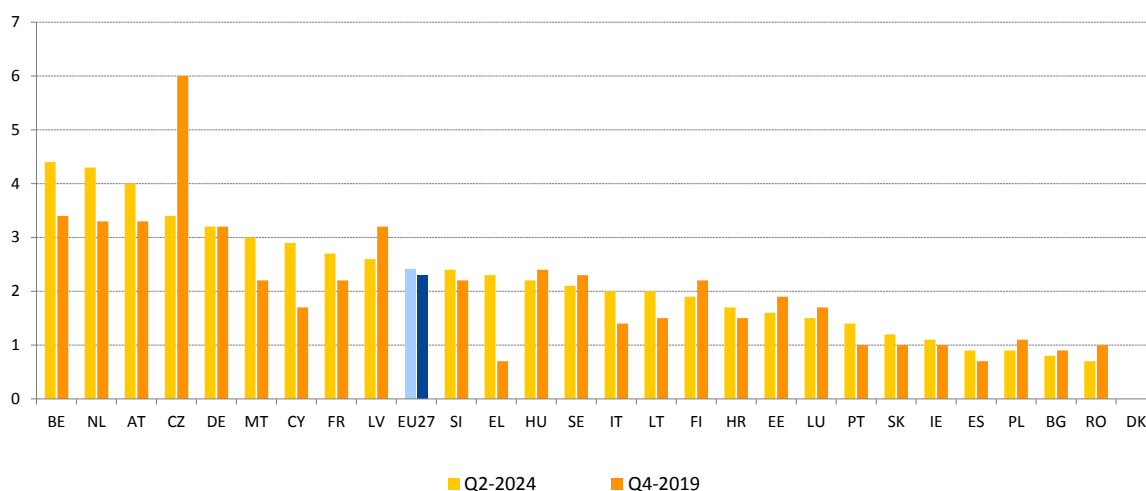
⁷⁷ [Kommissionens meddelelse: Mangel på arbejdskraft og færdigheder i EU: en handlingsplan \(2024\) – Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Inklusion](#).

⁷⁸ Europa-Kommissionen, [Flash Eurobarometer FL529: European Year of Skills – Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises](#), 2023.

⁷⁹ EIB, [EIB Investment Survey \(EIBIS\) 2023](#).

Manglen på arbejdskraft er stadig større i de fleste medlemsstater end i 2019

Andelen af ledige stillinger, fjerde kvartal 2019 i forhold til andet kvartal 2024

Note: NACE 2-aktiviteter, B-S (industri, bygge- og anlægsvirksomhed og tjenesteydelser).

Kilde: Eurostat [[ei_lmju_q_r2](#)], sæsonkorrigerede, ikke kalenderkorrigerede data.

En samordnet og styrket indsats på EU-plan, medlemsstatsplan og regionalt plan, der også inddrager arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter, er afgørende for at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder. I marts 2024 fremlagde Kommissionen en handlingsplan⁸⁰ for at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder, som er udarbejdet i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Den bygger på de mange initiativer, der allerede er taget, og fastsætter 87 nye foranstaltninger, som EU, medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter vil eller bør træffe for at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder. Disse foranstaltninger falder ind under fem politikområder: i) aktivering af underrepræsenterede personer på arbejdsmarkedet, ii) støtte til færdigheder, erhvervsuddannelse og uddannelse, iii) forbedring af arbejdsvilkårene, iv) fremme af fair mobilitet inden for EU og v) tiltrækning af talenter fra lande uden for EU. Kommissionen gør gode fremskridt med gennemførelsen af sine forpligtelser. På grundlag af de modtagne ajourføringer er seks ud af de 30 nye forpligtelser, som Kommissionen har påtaget sig i handlingsplanen, blevet gennemført fuldt ud (20 %), og 22 er i gang (73 %). På samme måde har arbejdsmarkedets parter forpligtet sig til i alt 34 foranstaltninger, og på grundlag af de oplysninger, som Kommissionen har indsamlet, er gennemførelsen af en tredjedel af disse forpligtelser (11 foranstaltninger, 32 % af deres samlede forpligtelser) i gang. Kommissionen vil fortsat overvåge fremskridtene med gennemførelsen af denne handlingsplan inden for rammerne af det europæiske semester. Kommissionen vil desuden opfordre medlemsstaterne til i Beskæftigelsesudvalget (EMCO) og Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) at afholde trepartsdrøftelser om dette spørgsmål med deltagelse af europæiske og nationale arbejdsmarkedsparter. Gennemførelsen af denne handlingsplan er også afgørende for at nå EU's overordnede og nationale mål for beskæftigelse og færdigheder senest i 2030⁸¹.

Flere medlemsstater har vedtaget foranstaltninger til at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder, herunder ved at tiltrække tredjelandsstatsborgere. I marts 2024 trådte udlændingeloven om faglærte arbejdstagere i kraft i **Tyskland**. Denne lov omfatter en revision og udvidelse af reglerne for faglærte arbejdstagere med en

⁸⁰ [Kommissionens meddelelse: Mangel på arbejdskraft og færdigheder i EU: en handlingsplan \(2024\) – Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Inklusion](#).

⁸¹ Se Europa-Kommissionen, [Portoerklæringen og -målene](#), 2021.

tertiæruddannelse med udgangspunkt i den udvidede liste over erhverv, hvor der er mangel på arbejdskraft (se afsnit 2.2.2). I december 2023 ændrede **Frankrig** sin offentlige arbejdsformidling (nu kaldet "*France Travail*") at forbedre støtten til jobsøgende og bedre afhjælpe mangler (se afsnit 2.3.2). I 2023 gennemførte **Østrig** en "handlingsplan mod manglen på kvalificerede arbejdstagere" og afsatte 75 mio. EUR til aktive arbejdsmarkedspolitikker for 2024 og 2025. Planen omfatter også foranstaltninger til støtte for integrationen af asylansøgere og personer med subsidær beskyttelsesstatus på arbejdsmarkedet. I februar 2024 vedtog **Slovenien** bestemmelser om fastsættelse af supplerende betaling/bonus for ekstra arbejdsbyrde i visse erhverv med mangel på arbejdskraft i sundhedssektoren (f.eks. familielæger). **Malta** forlængede ordningen for udvikling af færdigheder i december 2023 for at fremme arbejdsstyrkens tilegnelse af færdigheder. I oktober 2023 ajourførte **Italien** sin lovgivning og øgede investeringerne i opkvalificerings- og omskolingsprogrammer for at give højt kvalificerede fagfolk lettere adgang til arbejdsmarkedet og for at imødegå manglen på arbejdskraft og færdigheder, også som led i genopretnings- og resiliensplanen. I august 2023 ændrede **Luxembourg** sin lovgivning for at forenkle rekrutteringsprocessen for tredjelandsstatsborgere og forbedre tiltrækningen og fastholdelsen af talenter.

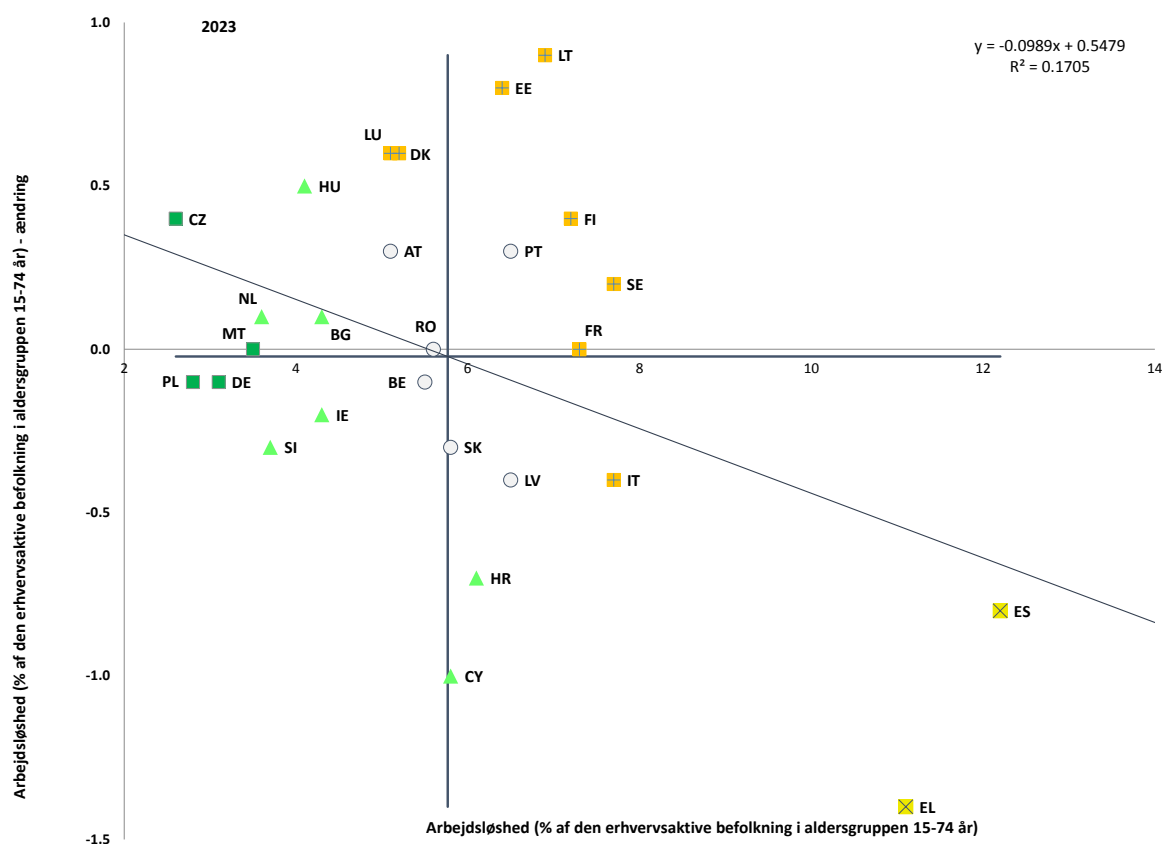
Arbejdsløsheden i EU nåede et rekordlavt niveau i 2023 og begyndelsen af 2024 på trods af den økonomiske afmatning. Den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent i EU (15-74-årige) faldt til 6,1 % (fra 6,2 % i 2022), hvilket er det laveste niveau nogensinde (figur 2.1.2). Grækenland, Cypern og Spanien oplevede de største fald med henholdsvis 1,4 procentpoint, 1,0 procentpoint og 0,8 procentpoint. Omvendt registrerede Litauen, Estland, Danmark, Luxembourg og Ungarn stigninger på eller over 0,5 procentpoint. Situationen i Italien, Frankrig, Sverige, Finland, Litauen, Danmark, Estland og Luxembourg tilhører kategorien "bør holdes øje med", enten på grund af relativt høj arbejdsløshed eller forbedringer under gennemsnittet. Selv om Spanien og Grækenland har langt den højeste arbejdsløshed med henholdsvis 12,2 % og 11,1 %, befinder de sig i en situation i kategorien "svag, men i bedring", da begge lande oplevede fald, der ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet. Tjekkiet, Polen, Tyskland og Malta tilhører kategorien "de, der præsterer bedst", med en arbejdsløshed på mellem 2,6 % og 3,1 %. I september 2024 faldt den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent i EU yderligere til 5,9 %. Den høje, om end faldende⁸² mangel på arbejdskraft har fået virksomhederne til at fastholde ansatte på trods af en svagere efterspørgsel efter deres produkter og tjenesteydelser, hvilket har bidraget til at holde arbejdsløsheden på et lavt niveau⁸³. Manglen på arbejdskraft og færdigheder kan desuden have bidraget til den lave overgang fra beskæftigelse til arbejdsløshed. Forskellene i arbejdsløsheden mellem EU-landene er faldet støt, efter at den toppede i 2013, og er næsten lige så små som før finanskrisen i 2008-09. Der er imidlertid fortsat betydelige regionale forskelle i mange lande (se figur 6 i bilag 5), herunder for regionerne i den yderste periferi.

⁸² Se Europa-Kommissionen: [Autumn 2024 Economic Forecas – A gradual rebound in an adverse environment](#).

⁸³ Se Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

Figur 2.1.2: Arbejdsløsheden faldt i næsten halvdelen af medlemsstaterne i 2023

Arbejdsløshed (aldersgruppen 15-74 år), niveau for 2023 og ændring i forhold til året før (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Definitionen er forskellig for ES og FR. Brud i serierne for CY og DK.

Kilde: Eurostat [une_rt_a] og EU LFS.

Den grønne omstilling er ved at omforme økonomien, og det fører til efterspørgsel efter nye opgaver og færdigheder i eksisterende sektorer, omfordeling af arbejdskraft på tværs af sektorer og nye job i den "grønne økonomi", der kan resultere i nettojobskabelse med passende politisk støtte. Omstillingen til en cirkulær lavemissionsøkonomi skaber skift for arbejdstagere på tværs af sektorer, navnlig inden for energi, minedrift, byggeri, fremstilling, transport og affaldshåndtering. Nylige analyser viser, at 1,8-3,9 % af arbejdstagerne i EU i gennemsnit skifter sektor hvert år. Dette tal har været stabilt over tid med en lille stigning i nogle lande omkring niveauet i 2016⁸⁴. Samtidig er andelen af arbejdstagere i den grønne økonomi steget fra 2,2 % i 2015 til 2,5 % i 2021 i EU med markante forskelle mellem medlemsstaterne (fra 0,9 % i Ungarn og 1,4 % i Malta til 4,9 % i Estland og 5,4 % i Luxembourg i 2021)⁸⁵. Alternative målinger tyder på, at den grønne økonomi er større og potentielt udgør op til 11,3 % af EU's arbejdsstyrke (mod

⁸⁴ Fulvimari A. et al., *Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition – a new approach*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024 (endnu ikke udgivet).

⁸⁵ Baseret på Eurostat [env_ac_egss1] og [nama_10_a10_e].

10,8 % i 2015)⁸⁶. I mellemtiden beskæftiger emissionsintensive sektorer⁸⁷ fortsat en betydelig andel af arbejdstagerne (3,5 % i EU i 2023) med forskelle fra 0,8 % i Cypern og 0,9 % i Irland til 7,4 % i Tjekkiet. Der er dokumentation for, at veludformede politikker, der støtter arbejdstagerne i den ændrede karakter af deres job eller deres overgang til nye sektorer eller job – navnlig dem, der er mest berørt af omstillingen til klimaneutralitet – ud over at afhjælpe manglen på arbejdskraft i erhverv, der er afgørende for en nettonuløkonomi, og sikre en retfærdig omstilling kan føre til nettojobskabelse i EU⁸⁸.

Den digitale omstilling støtter jobskabelsen i visse sektorer. Antallet af IKT-specialister i EU har været støt stigende siden 2013 (med 59,3 %) og nåede op på over 9,5 millioner i 2023. Med det nuværende tempo vil antallet af IKT-specialister kun nå op på 12 millioner i 2030, hvilket er et godt stykke under målet på 20 millioner og finder sted i en situation med stigende konkurrence om digitalt uddannede talenter⁸⁹. Kvinder er ikke desto mindre stadig betydeligt underrepræsenteret, idet kun 19 % af IKT-specialisterne var kvinder i 2023. Dertil kommer, at de teknologiske fremskridt på områder som kunstig intelligens (AI), dataanalyse, virtuelle verdener, cybersikkerhed, kvante-, cloud- og edge-computing forandrer økonomierne og arbejdsmarkederne yderligere. Dette vil gøre digitale færdigheder stadig vigtigere, mens fire ud af ti voksne og en tredjedel af arbejdstagerne i Europa i øjeblikket mangler selv grundlæggende digitale færdigheder (se afsnit 2.2.1). De største mangler rapporteres på områder som skabelse af digitalt indhold og computerprogrammering, navnlig i Letland, Danmark, Polen og Spanien⁹⁰.

⁸⁶ Baseret på beregninger foretaget af Det Fælles Forskningscenter under GreenJobs-projektet efter operationaliseringen af ONET's opgavebaserede tilgang foreslået af Gili, Verdolini og Vona (2020) til måling af beskæftigelsen i grønne job i EU.

⁸⁷ Emissionsintensive industrier omfatter råstofudvinding, fremstilling af kemikalier og kemiske produkter, fremstilling af andre ikkemetalholdige mineralske produkter, fremstilling af basismetaller og fremstilling af motorkøretøjer, påhængsvogne og sættevogne.

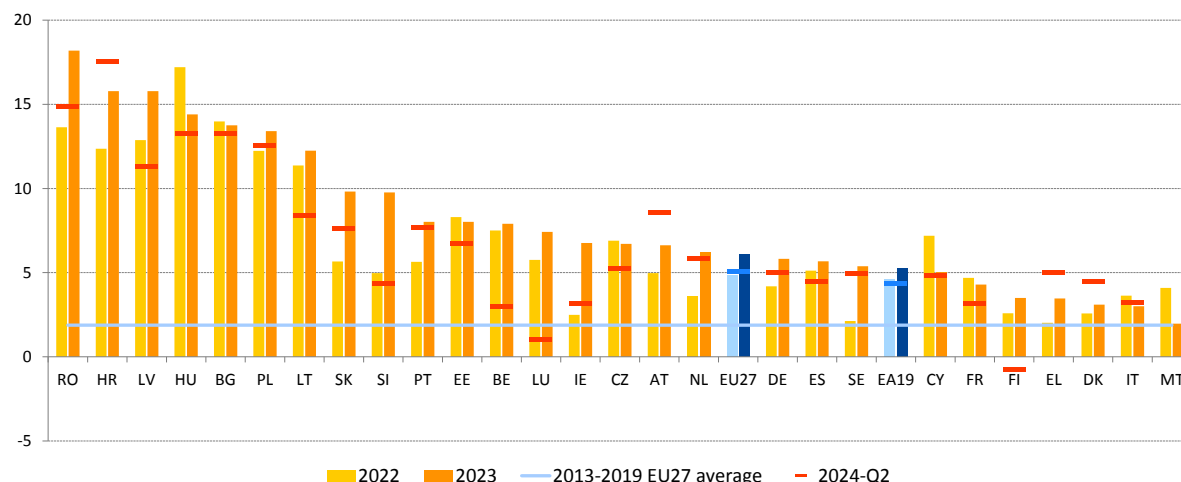
⁸⁸ Europa-Kommissionen, [SWD\(2020\) 176 final](#). Fremskrivninger baseret på EQUEST baseret på et scenario med lavere beskatning af lavt kvalificeret, 2020.

⁸⁹ Europa-Kommissionen, [Europas digitale årti: digitale mål for 2030](#), 2023.

⁹⁰ OECD, [Skills for Job 2022](#), 2022.

Figur 2.1.3: Lønningerne fortsatte med at stige i 2023 på baggrund af høj inflation og stramme arbejdsmarkedsforhold

Nominel aflønning pr. ansat, årlig procentvis ændring

Note: Note: EA-20 er de 20 lande, der har indført euroen. Nominel aflønning pr. ansat beregnes som den samlede aflønning af ansatte divideret med det samlede antal ansatte. Nominel aflønning omfatter ud over bruttolønninger arbejdsgiverbidrag.

Kilde: AMECO-databasen og Eurostat, nationalregnskaber [[namq_10_gdp](#)], [[namq_10_a10_e](#)].

Lønvæksten i EU var fortsat robust i 2023, men varierede betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. Den årlige vækst i den nominelle aflønning pr. ansat nåede et rekordhøjt niveau på 6,1 % (i forhold til året før) efter 4,9 % i 2022 i en situation med stadig høj inflation⁹¹ og stramme arbejdsmarkeder. Derefter faldt den til 5,0 % i andet kvartal 2024, efterhånden som inflationen aftog. Lønvæksten varierede betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat (figur 2.1.3). I andet kvartal 2024 oversteg den nominelle lønvækst (i forhold til året før) 11 % i Bulgarien, Kroatien, Ungarn, Letland, Polen og Rumænien og varierede mellem 6 % og 10 % i Estland, Litauen, Slovakiet, Østrig og Portugal. Den lå under 3,2 % i Belgien, Finland, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg og Malta.

De overenskomstmæssige lønninger steg også kraftigt som følge af voksende krav om kompensation for tab af købekraft. De overenskomstmæssige lønninger i euroområdet steg med 3,6 % (i forhold til året før) i andet kvartal 2024, hvilket afspejler en opbremsning fra vækstraterne på 4,4 % til 4,7 % siden første kvartal 2023⁹². Ikke desto mindre er den seneste stigning fortsat betydeligt højere end den, der blev registreret i 2022, og ligger på mellem 2,6 % og 3,1 %. Der opstod flere arbejdskonflikter i 2023 på grund af bekymring for, at lønningerne ikke holdt trit med de stigende leveomkostninger⁹³.

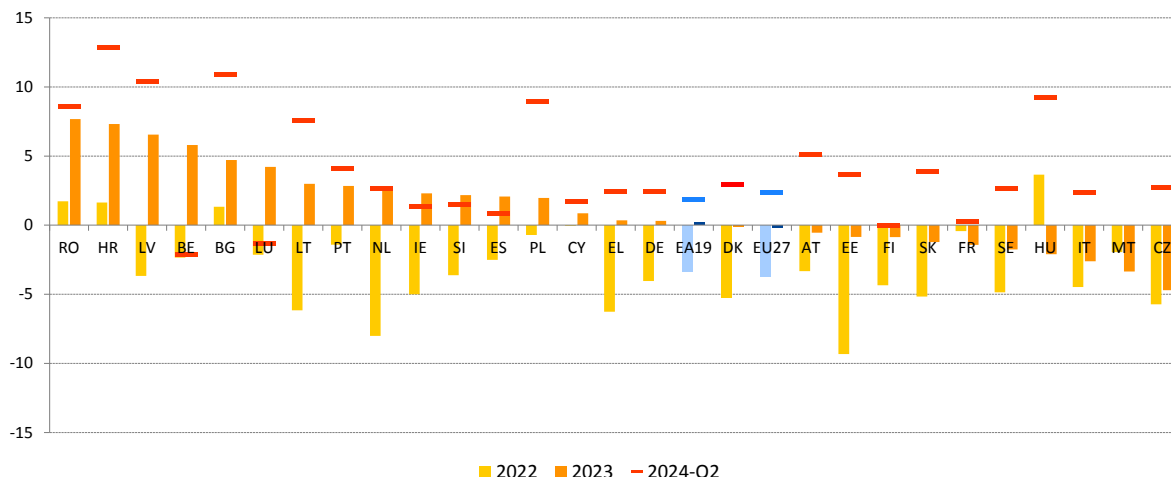
⁹¹ Inflationen lå stadig på 4,9 % på årsbasis i september 2023, inden den faldt mere markant i fjerde kvartal og nåede ned på 3,1 % i december.

⁹² Stigningerne i de overenskomstmæssige lønninger er det direkte resultat af lønforhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter. De omfatter både nye og tidligere indgåede overenskomster. Som hovedregel udelukker det bonus, overarbejde og andre individuelle kompensationer, der ikke er knyttet til kollektive overenskomstforhandlinger. Sammenlignet med udbetalt løn er overenskomstmæssig løn heller ikke følsom over for antallet af arbejdstimer (da de er fastsat på fuldtidsbasis) og udgør en mindsteløn i nogle sektorer.

⁹³ Eurofound, [Labour disputes across Europe in 2023: Ongoing struggle for higher wages as cost of living rises](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

Figur 2.1.4: Reallønnen er ved at komme sig, men har ikke genvundet tabene fra tidligere år

Realbruttoløn pr. ansat (årlig ændring i %)

Note: EA henviser til EA-20, de 20 lande, der har indført euroen. Reallønnen blev beregnet med det harmoniserede forbrugerprisindeks som deflator.

Kilde: Ameco [5000 HWWDW, 5000 ZCPIH] og Eurostat [[namq_10_gdp](#), [namq_10_a10_e](#), [prc_hicp_midx](#)].

Efter et betydeligt fald i 2022 begyndte reallønnen at stige fra tredje kvartal 2023, hovedsagelig som følge af den faldende inflation. Reallønningerne i EU faldt med 3,7 % i 2022 og fortsatte deres fald i begyndelsen af 2023, hvilket svarer til et årligt fald på 0,2 %⁹⁴. Reallønsvæksten blev imidlertid genoptaget fra andet halvår 2023 og nåede op på 2,4 % (i forhold til året før) i andet kvartal 2024 (se figur 2.1.4). Opsvinget var drevet af faldende inflation og fortsat robust vækst i de nominelle lønninger. I andet kvartal 2024 oversteg reallønsvæksten 4,0 % i Østrig, Bulgarien, Kroatien, Letland, Litauen, Polen, Portugal, Ungarn og Rumænien. Derimod var den under 1,0 % i Finland, Frankrig og Spanien og faldt med 1,4 % i Luxembourg og 2,1 % i Belgien efter kraftige stigninger i 2023 i de to sidstnævnte. På trods af disse nylige forbedringer ligger reallønnen i EU og i de fleste medlemsstater fortsat under niveauet før pandemien. Reallønningerne forventes at nå 2019-niveauet i 2025 i EU og i 2026 i euroområdet⁹⁵.

Stigninger i de lovbestemte mindstelønninger opvejede i vid udstrækning tabet af købekraft for mindstelønsmodtagere i de fleste medlemsstater. Mellem januar 2022 og januar 2024 steg de lovbestemte mindstelønninger nominelt med mere end 7 % i alle de medlemsstater, hvor de findes⁹⁶. De steg med mere end 40 % i Polen, Bulgarien og Letland og med mere end 20 % i Kroatien, Belgien, Tyskland, Estland, Irland, Litauen, Ungarn, Nederlandene og Rumænien⁹⁷. Disse stigninger var primært resultatet af de rutinemæssige årlige ajourføringer i januar 2023 og januar 2024 sammen med væsentlige tilpasninger i løbet

⁹⁴ Reallønnen beregnes med det harmoniserede forbrugerprisindeks som deflator.

⁹⁵ Europa-Kommissionen, [Autumn 2024 Economic Forecast: A gradual rebound in an adverse environment](#), november 2024.

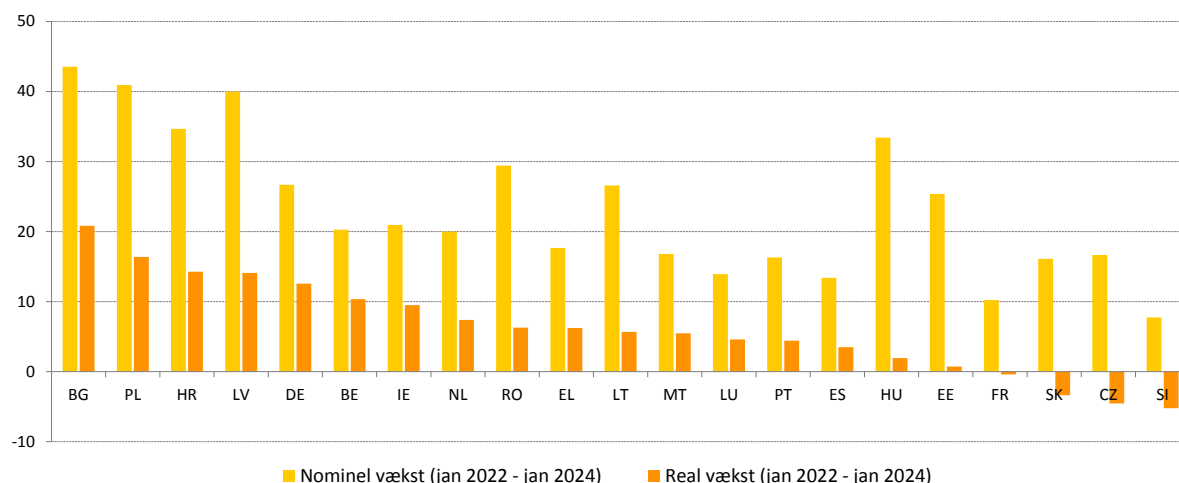
⁹⁶ 22 medlemsstater har lovbestemte mindstelønninger: Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Frankrig, Grækenland, Irland, Kroatien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Nederlandene, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Tjekkiet, Tyskland og Ungarn. De fem medlemsstater, der ikke har lovbestemte mindstelønninger, er Østrig, Danmark, Finland, Italien og Sverige.

⁹⁷ Mindstelønninger ajourføres ofte årligt i begyndelsen af året. Mellem januar 2022 og januar 2024 blev de største stigninger registreret i Polen (49 %), Bulgarien (44 %), Letland (40 %) og Kroatien (34 %). De steg mellem 20 % og 30 % i Belgien, Tyskland, Estland, Irland, Litauen, Ungarn, Nederlandene og Rumænien.

af 2022 og 2023. I faste priser steg de lovbestemte mindstelønninger med mere end 10 % i Belgien, Bulgarien, Kroatien, Tyskland, Letland og Polen og med mellem 5 % og 10 % i Grækenland, Irland, Litauen, Malta, Nederlandene og Rumænien (figur 2.1.6). I Estland, Frankrig, Ungarn, Luxembourg, Portugal og Spanien steg de reelle lovbestemte mindstelønninger med mindre end 5 % mellem januar 2022 og januar 2024. Derimod faldt reallønnen med mere end 3 % i Tjekkiet, Slovakiet og Slovenien.

Figur 2.1.5: Stigninger i de lovbestemte mindstelønninger understøttede udligningen af mindstelønsmodtagernes tab af købekraft

Udviklingen i mindstelønninger i medlemsstater med lovbestemte mindstelønninger (ændring i %)

Note: Cypern blev udelukket, da den lovbestemte mindsteløn blev indført i 2023.

Kilde: Eurofound og Eurostat [[earn_mw_cur](#), [prc_hicp_midx](#)].

Fattigdommen blandt personer i arbejde faldt en smule i EU i 2023, men ramte stadig en ud af 12 arbejdstagere. Andelen af personer i beskæftigelse på 18 år eller derover, der er i risiko for fattigdom, faldt til 8,3 % i 2023 fra 8,5 % i 2022 (baseret på indkomsttal fra henholdsvis 2022 og 2021)⁹⁸. Denne andel var også lavere sammenlignet med ti år tidligere og lige før covid-19-pandemien (9,1 % i 2013 og 9 % i 2019 baseret på indkomsttal fra henholdsvis 2012 og 2018). I 2023 oplevede 12 medlemsstater et fald i fattigdom blandt personer i arbejde, selv om mange af dem stod over for høj inflation og betydelige fald i reallønnen i 2022. Dette tyder på, at medianindkomsterne i disse lande faldt kraftigere end de arbejdende fattiges indkomster, som blev understøttet af ajourføringer af mindstelønninger og sociale overførsler⁹⁹. Italien og Grækenland oplevede de største fald (henholdsvis –1,6 procentpoint og –0,7 procentpoint til 9,9 %), selv om begge stadig oversteg EU-gennemsnittet (8,3 %). I modsætning hertil steg fattigdommen blandt personer i arbejde med 1 procentpoint eller mere i Luxembourg, Bulgarien, Kroatien og Slovakiet. Rumænien, Luxembourg og Bulgarien registrerede de højeste niveauer (henholdsvis 15,3 %, 14,8 % og 11,4 %), mens Spanien, Estland og Portugal også havde andele på 10 % eller derover. Ifølge tidlige skøn fra Eurostat, der er baseret på 2023-indkomsttal, vil fattigdommen blandt personer i arbejde forblive stabil i 2024¹⁰⁰. Som i de foregående år var fattigdom blandt personer i arbejde i hele EU højere blandt tredjelandstatsborgere (22,5 %), personer født

⁹⁸ Eurostat [[ilc_iw01](#)], EU-SILC, brud i serier for Kroatien.

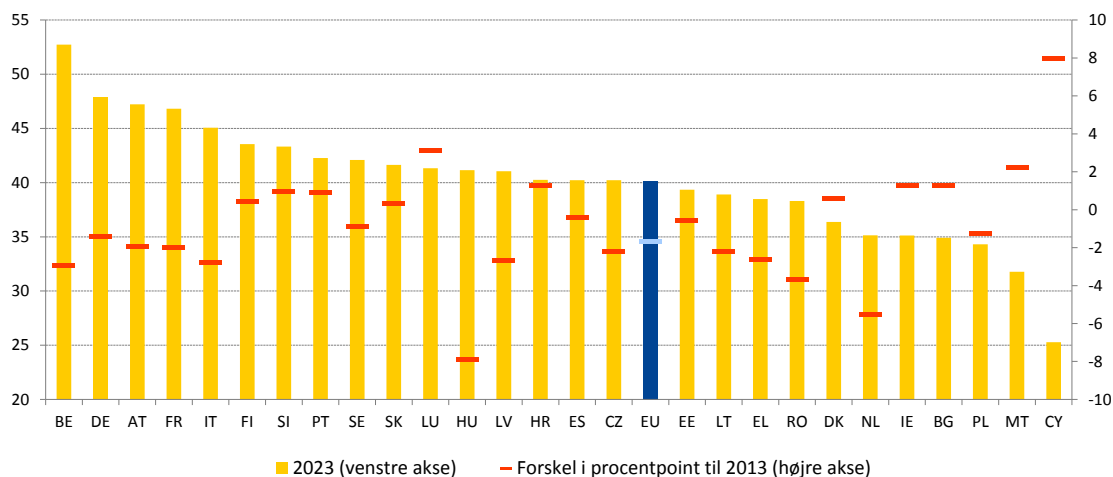
⁹⁹ Se Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁰⁰ [Latest developments in income dynamics and poverty – Statistics Explained](#), juni 2024.

uden for EU (18,5 %), lavtuddannede arbejdstagere (18,4 %), deltidsansatte (12,6 %), midlertidigt ansatte (12,6 %) og husstande med forsørgelsesberettigede børn (10,0 %).

Figur 2.1.6: I 2023 var skatteken for en enlig person, der tjener en gennemsnitsløn, lavere end ti år tidligere i de fleste medlemsstater.

Skatteken for en enlig person, der tjener en gennemsnitsløn, 2023

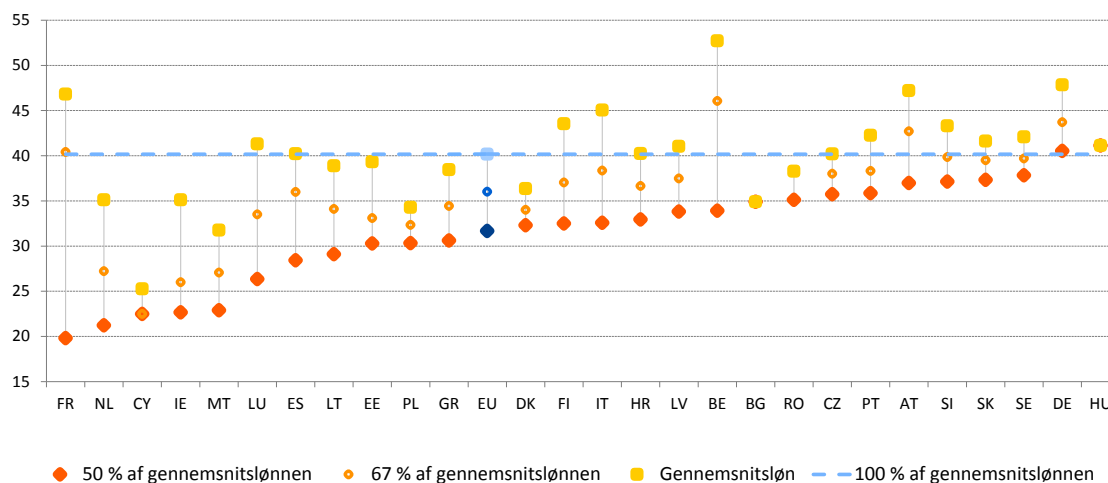
Note: Tallene for 2013 for Cypern blev erstattet med tal for 2014, fordi der ikke foreligger tal for 2013.

Kilde: Europa-Kommissionen, GD ECFIN, skatte- og socialsikringsdatabasen, baseret på OECD's skatte- og socialsikringsmodel (ajourført april 2024).

Beskatning af arbejdskraft har en betydelig indvirkning på arbejds- og ansættelsesincitament. Skatteken måler forskellen mellem arbejdsgivernes lønomkostninger og arbejdstagernes nettoløn udtrykt i procent af de samlede arbejdskraftomkostninger. En høj skatteken på arbejde kan lægge en dæmper på incitamenterne til at arbejde og ansætte, navnlig for specifikke grupper, f.eks. sekundære forsørgere, hvis udbud af arbejdskraft i højere grad reagerer på sådanne incitament. Siden 2013 er skatteken for en enlig, der tjener en gennemsnitsløn, faldet med 2,2 procentpoint i EU og lå på 40,2 % i 2023 (figur 2.1.6). Dette er imidlertid stadig over gennemsnittet i OECD på 34,8 %. I samme periode registrerede tretten medlemsstater betydelige fald (med mere end 1 procentpoint) i deres skatteken for gennemsnitlige indkomster, med de største fald i Ungarn (– 7,9 procentpoint), Nederlandene (– 5,5 procentpoint), Rumænien (– 3,7 procentpoint) og Belgien (– 2,9 procentpoint). Omvendt forekom der betydelige stigninger (med mere end 1 procentpoint) i seks lande, hvoraf den største fandt sted i Cypern (8,0 procentpoint), Luxembourg (3,1 procentpoint) og Malta (2,2 procentpoint). For lavtlønnede (50 % af gennemsnitsindkomsten) lå skatteken for en enlig på 31,7 % i 2023, hvilket er et fald på 3,1 procentpoint siden 2013 og på 0,1 procentpoint i forhold til 2022.

Figur 2.1.7: Skattekilen på arbejde er lavere for arbejdstagere med lave lønninger

Skattekilen for enlige lavtlønnede (50 % og 67 % af gennemsnitslønnen) sammenlignet med gennemsnitslønnen i 2023

Noter: Medlemsstaterne rangordnes i faldende orden efter graden af progressivitet (fra skattekilen for gennemsnitslønnen til skattekiln for 50 % af gennemsnitslønnen).

Kilde: Europa-Kommissionen, GD ECFIN, skatte- og socialsikringsdatabasen, baseret på OECD's skatte- og socialsikringsmodel (ajourført april 2024).

Systemer med personlige indkomstskatter er ofte progressive med mindre skattekiln for dem, der tjener mindre. Progressiviteten er særlig udtalt i lande som Frankrig, Belgien og Luxembourg, mens der anvendes ordninger med fast beskatning i Bulgarien og Ungarn (figur 2.1.7). Lavere skattebyrder for lavtlønnede mindsker forvriddninger i både efterspørgslen efter og udbuddet af arbejdskraft og letter ansættelsen af lavtuddannede arbejdstagere. Selv om lavere skattebyrder for lavtlønnede er gavnlige med hensyn til at mindske ansættelseshindringer, bør de udformes således, at de ikke skaber negative incitamenter til at skifte til mere højtlønnede job.

Inflation kan forårsage forvriddninger i skattesystemerne, som påvirker både progressivitet og retfærdighed. Forvriddninger i skattesystemet opstår ofte som følge af nominelt definerede tærskler som f.eks. skattetrin, kreditter, fradrag eller fritagelser. I progressive skattesystemer fører inflation typisk til trinvis progression, hvor faste nominelle tærskler skubber flere skatteydere ind i højere skattetrin og øger deres skattebyrde. Dette kan sammen med udhulingen af skattefradrag og -fordele øge fattigdomsrisikoen, hvis der ikke gennemføres inflationsjusteringer eller andre politiske foranstaltninger. Når skattetrin (og andre faste parametre i skattesystemet) tilpasses for at afspejle inflationen, enten automatisk gennem indeksering eller via diskretionære foranstaltninger, kan trinvis progression og andre inflationsforårsagede forvriddninger afbødes. I 2023 og i begyndelsen af 2024 foretog mange medlemsstater sådanne tilpasninger af deres personlige indkomstskattesystemer for at imødegå sådanne forvriddninger (se afsnit 2.1.2).

En flytning af skattebyrden fra arbejde til andre skattegrundlag i overensstemmelse med miljømålene kan øge incitamenterne på arbejdsmarkedet, fremme retfærdighed og samtidig støtte klimaneutralitet. De foreslåede ændringer af energibeskatningsdirektivet¹⁰¹, der i øjeblikket forhandles af medlovgiverne, tilpasser sig disse mål ved at fastsætte priser, der sænker forbruget af fossile brændstoffer og tilskynder til investeringer i bæredygtig og

¹⁰¹ [COM\(2021\) 563 – Revision af energibeskatningsdirektivet](#).

ren energi. I Rådets henstilling om en retfærdig omstilling til klimaneutralitet¹⁰² slår Rådet til lyd for at mindske skattebyrden på arbejde, navnlig for lav- og mellemindkomstgrupper, og flytte den til indtægtskilder, der fremmer miljømæssig bæredygtighed. Selv om CO₂-afgifter kan have regressive virkninger, kan disse afbødes gennem omhyggeligt udformede kompenserende foranstaltninger. Støtteforanstaltninger, der sikrer økonomisk overkommelig energi til sårbare grupper, eller beskæftigelsesforanstaltninger, der tilskynder til energibesparelser og reducerer forbruget af fossile brændstoffer, navnlig i forbindelse med stadig høje energipriser, er i overensstemmelse med disse mål om klimaneutralitet og retfærdighed.

2.1.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne

Flere medlemsstater har indført ansættelsesincitament og tilskud til jobskabelse med fokus på at fremme beskæftigelsen i nøglesektorer og støtte dårligt stillede grupper. Med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten anvender **Grækenland** ansættelsesstøtte, der giver mulighed for fuldtidsansættelse af 67 000 arbejdsløse, herunder navnlig de mest sårbare (langtidsledige, personer med handicap, flygtninge og romaer). **Maltas** A2E-ordning, der finansieres i fællesskab af ESF+ og Maltas regering, løber indtil 2029. Den yder økonomisk støtte til arbejdsgivere, der ansætter dårligt stillede personer og dermed fremme en mangfoldig og inklusiv arbejdsstyrke. **Finland** indførte i 2023 en løntilskudsreform for arbejdsgivere, der ansætter arbejdsløse jobsøgende. Arbejdsgivere kan modtage økonomisk støtte, der dækker 50 % af lønomkostningerne. Støtten udgør 70 %, hvis de ansætter arbejdstagere med nedsat arbejdsevne. I 2024 videreførte **Tjekkiet** et pilotprojekt, der kombinerer løntilskud til ansættelse af dårligt stillede grupper med integrationsaktiviteter, f.eks. uddannelse, socialt arbejde, jobbistand og omfattende vejledning og rådgivning for at støtte personlig udvikling under subsidieret beskæftigelse. **Italien** introducerede gennem lovdekret nr. 60 af 7. maj 2024 incitament til selvstændig virksomhed i strategiske sektorer med henblik på udvikling af nye teknologier og den dobbelte omstilling. Incitamenterne omfatter en fritagelse på op til 800 EUR om måneden fra socialsikringsbidrag for arbejdsløse under 35 år, der starter en virksomhed i disse sektorer, og som ansætter fastansatte mellem den 1. juli 2024 og den 31. december 2025. Desuden kan modtagerne anmode INPS (det nationale institut for social sikring) om et skattefrit månedligt bidrag på 500 EUR pr. arbejdstager i op til tre år. Støttet af genopretnings- og resiliensfaciliteten etablerede **Portugal** programmet for forpligtelse til bæredygtig beskæftigelse, der tilbyder finansiell støtte og nedsættelse af socialsikringen til arbejdsgivere for at støtte oprettelsen af 30 000 permanente job, mindske segmenteringen af arbejdsmarkedet og fremme ligestilling mellem kønnene og samtidig lette unges integration på arbejdsmarkedet.

På grundlag af erfaringerne fra covid-19-krisen har en række lande også indført eller tilpasset arbejdsfordelingsordninger. I maj 2024 vedtog **Estland** lovgivning om forebyggelse og arbejdsdygtighed for at skabe fleksible arbejdsvilkår for arbejdstagere, der vender tilbage til arbejdet efter langvarig sygeorlov, og for at støtte integrationen af personer med kroniske sygdomme på arbejdsmarkedet. Under denne ordning dækker arbejdsgiverne mindst 50 % af den fulde løn, mens den nationale sygesikringsordning dækker resten. I juli 2023 vedtog **Spanien** bestemmelser om videreudvikling af den retlige ordning for RED-mekanismen for at øge fleksibiliteten og stabiliseringen på beskæftigelsesområdet, idet der blev fastsat nærmere grænser for overarbejde, regler for ansættelse og fastholdelse af job og betingelser for outsourcing af job. I december 2023 forlængede **Italien** sin

¹⁰² [Rådets henstilling om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet \(2022/C 243/04\).](#)

arbejdsfordelingsordning ("Cassa Integrazione Guadagni") til at omfatte tilfælde af nedsat arbejdstid på grund af ekstreme klimaforhold. Forlængelsen, der fandt anvendelse mellem juli og december 2023, var specifikt rettet mod sektorer som f.eks. landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed og minedrift.

Flere medlemsstater har ændret eller planlægger at ændre deres rammer for mindstelønninger. Cypren indførte en universel lovbestemt mindsteløn i januar 2023 med henblik på at sikre købekraften for lavtlønnede. Fra januar 2024 vil mindstelønnen blive justeret hvert andet år på grundlag af specifikke kriterier, herunder mindstelønsmodtagernes købekraft i forhold til leveomkostningerne. En første revision fandt allerede sted i januar 2024, hvor mindstelønnen steg fra 940 EUR til 1 000 EUR om måneden. I **Letland** og **Grækenland** drøftede regeringerne og arbejdsmarkedets parter i 2024 reformer med henblik på at ændre mekanismen til fastsættelse af mindstelønninger med henvisning til de værdier, der er skitseret i direktivet om passende mindstelønninger¹⁰³. I **Letland** vil mindstelønnen være 740 EUR fra 2025, hvilket vil markere begyndelsen på fastsættelsen af niveauet i forhold til medianlønnen. **Bulgarien** og **Litauen** har omdefineret deres proces for fastsættelsen af mindstelønninger til at omfatte en vejledende referenceværdi, navnlig i forhold til de faktiske lønninger, mens **Nederlandene** har ændret sin definition af mindsteløn fra en månedlig sats til en timesats. I **Rumænien** blev der som led i genopretnings- og resiliensplanen vedtaget en ny lov i november 2024, som har til formål at indføre en ny mekanisme og formel til systematisk fastsættelse og ajourføring af mindstelønsniveauet i samråd med arbejdsmarkedets parter og tilpasse niveauet til direktivet om passende mindstelønninger. Disse ændringer er en del af den bredere gennemførelse af direktivet i medlemsstaterne, som skal finde sted senest den 15. november 2024. I **Kroatien** er loven om mindsteløn blevet ændret inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen for at give mandat til mindsteforhøjelser for overarbejde, natarbejde og arbejde på søn- og helligdage og for at forbyde muligheden for at give afkald på mindstelønnen. Der er også planer om at hæve mindstelønnen til 50 % af gennemsnitslønnen fra det foregående år.

Forskellige foranstaltninger vedrørende lønninger i den offentlige sektor er blevet vedtaget eller overvejes. Som en del af genopretnings- og resiliensplanen har den **kroatiske** lønlov, der trådte i kraft i 2024, til formål at standardisere lønfastsættelseskriterierne og harmonisere lønningerne på tværs af statsforvaltningen og de offentlige tjenester i samråd med arbejdsmarkedets parter. I **Italien** blev der i finansloven afsat 3 mia. EUR for 2024 og 5 mia. EUR årligt fra 2025 og fremefter til fornyelse af den nationale kollektive overenskomst for statsansatte. **Grækenland** har planer om at øge lønningerne i den offentlige sektor i 2025 efter vedtagelsen af en ny fælles lønningsliste. I **Slovenien** blev loven om det fælles grundlag for lønsystemet i den offentlige sektor vedtaget i oktober 2024 som led i genopretnings- og resiliensplanen, og den træder i kraft i januar 2025. Reformen afskaffede løntrinnene under mindstelønnen og forhøjede lønningerne for alle tjenestemænd og andre ansatte i den slovenske offentlige sektor.

Der er også foretaget andre revisioner af lønfastsættelsessystemerne, navnlig i forbindelse med kollektive overenskomstforhandlinger. I **Polen** har til et lovforslag til formål at ajourføre reglerne for udarbejdelse og registrering af kollektive overenskomster, udvide forhandlingsemnerne, forenkle registreringsprocessen i det nationale register over kollektive overenskomster, gøre det lettere at forlængere aftaler og give virksomheder mulighed for at trække sig ud af aftaler med flere virksomheder af kommercielle årsager. I

¹⁰³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2041 af 19. oktober 2022 om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union (EUT L 275 af 25.10.2022, s. 33).

Frankrig er der udstedt et nyt dekret for at gøre det lettere at udvide kollektive overenskomster til at omfatte alle arbejdstagere og virksomheder i en sektor og sikre, at sektorspecifikke mindstelønninger ikke bliver lavere end den lovbestemte mindsteløn¹⁰⁴. Desuden blev der i marts 2024 nedsat et nyt højtstående råd for løn, beskæftigelse og produktivitet for bedre at tilpasse produktivitet, værdiskabelse og lønninger, samtidig med at løndeterminanter overvåges. I **Portugal** omfatter en nylig ajourføring af arbejdsloven procedurer for opsigelse af kollektive overenskomster, som gør det vanskeligere at opsiges aftaler og indfører en ny voldgiftsmetode¹⁰⁵. I **Belgien** nåede arbejdsmarkedets parter ikke til enighed om lønninger, og forbundsregeringen besluttede derfor ikke at hæve lønnormen for 2023 og 2024, således at lønstigningerne blev begrænset til den almindelige indeksregulering. Arbejdsmarkedets parter kan dog forhandle om en engangsbonus pr. ansat på op til 500 EUR eller 750 EUR, når virksomhederne opnår usædvanligt store overskud.

Medlemsstaterne tager skridt til at styrke den sociale økonomi, der udnytter det momentum, som handlingsplanen for den sociale økonomi¹⁰⁶ og Rådets henstilling om udvikling af socialøkonomiske rammebetingelser¹⁰⁷ har skabt. I februar 2024 undertegnede 19 medlemsstater Liègekøreplanen for den sociale økonomi i EU¹⁰⁸, som indeholder forslag til prioriteter og vejledende overvejelser for den sociale økonomi i den næste europæiske sociale dagsorden. Medlemsstaterne er i øjeblikket ved at udvikle eller ajourføre deres socialøkonomiske strategier, hvilket er afgørende for at skabe gunstige rammebetingelser. I juli 2024 lancerede **Irland** sin nationale politik for sociale virksomheder 2024-2027. I august 2023 vedtog **Slovakiet** en handlingsplan til støtte for den sociale økonomi og de sociale virksomheder frem til 2030. **Slovenien** har udarbejdet en socialøkonomisk udviklingsstrategi, som i øjeblikket afventer regeringens godkendelse. I **Belgien** vedtog det tysksprogede fællesskab sit eget første dekret om anerkendelse og fremme af socialøkonomiske virksomheder i januar 2024, og i april 2024 fulgte Flandern efter med et dekret om fremme af den sociale økonomi og virksomhedernes sociale ansvar. I **Cypern** blev ændringer af loven om sociale virksomheder fra 2020 og bestemmelser om oprettelse af et register for sociale virksomheder godkendt i december 2023, og registret er nu åbent for ansøgninger. I **Tjekkiet** skal et lovforslag om den sociale økonomi forelægges parlamentet i 2024. Denne lovgivning har til formål at støtte socialøkonomiske enheder ved at skabe en ramme, der styrker deres rolle i økonomien, herunder ved at lette adgangen til finansiering, forbedre de lovgivningsmæssige betingelser og fremme bæredygtige sociale forretningsmodeller. **Portugal** har lanceret initiativet "Portugal Social Innovation 2030" for at fremme iværksætteri, social innovation og effektive investeringer i landet. De vigtigste støttemodtagere er offentlige og private enheder, herunder socialøkonomiske enheder, der udvikler, uddanner, fremmer eller støtter sociale innovationsprojekter. I **Tyskland** vil et nyt støtteprogram, der medfinansieres af ESF+, investere 110 mia. EUR frem mod 2028 for at styrke virksomheder af offentlig interesse og støtte samarbejdsområder, universiteter eller

¹⁰⁴ Eurofound, [France: Developments in working life 2023](#), Working Paper, WPEF24045, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁰⁵ Eurofound (2024), [Portugal: Developments in working life 2023](#), Working Paper, WPEF24057, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁰⁶ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, "[Opbygning af en økonomi, der tjener alle: en handlingsplan for den sociale økonomi](#)" (COM(2021) 778 final).

¹⁰⁷ [Rådets henstilling af 27. november 2023 om udvikling af socialøkonomiske rammebetingelser \(C/2023/1344\)](#).

¹⁰⁸ Se erklæringen online.

erhvervsvæksthuse, som igen yder rådgivning og uddannelse i færdigheder til sociale virksomheder.

Flere medlemsstater har gennemført foranstaltninger for at øge retfærdigheden på skatteområdet og øge arbejdsmarkedsdeltagelsen. I **Italien** er nedsættelsen af skatteken for ansatte, der oprindeligt blev indført i 2022 og forlænget i 2023, blevet bekræftet for 2024¹⁰⁹. Desuden er virksomheder og erhvervsdrivende, der ansætter yderligere personale på tidsbegrænsede kontrakter, berettiget til et fradrag på 120 % i arbejdsomkostningerne for skatteperioden 2024. **Letland** vil gennemføre en skattereform for arbejdsstyrken fra 2025 ved at mindske skattebyrden for arbejdstagere med lav eller mellemhøj indkomst. **Portugal** medtog en ændring af den individuelle skatteordning for unge, der finder anvendelse fra 2025, i forslaget til statsbudgettet for 2025. Dette vil udvide støtteberettigelsen til at omfatte personer op til 35 år uanset deres uddannelsesniveau og forlænge varigheden af undtagelser til op til ti år (tidligere fem år). Et andet eksempel er **Finland**, hvor regeringen har sænket skatten på arbejdsindkomst ved at fordoble fradraget for arbejdsindkomst for personer over 65 år og samtidig fjerne det fra personer i alderen 60-64 år. Denne ændring har til formål at øge incitamenterne til at arbejde for personer over 65 år.

Personlige indkomstskattesystemer er også blevet justeret for at afbøde inflationens indvirkning på arbejdstagerne¹¹⁰. Når tærsklerne i skatteordningen forbliver uændrede, kan inflationen skubbe husstandene ind i højere skattetrin, hvilket resulterer i såkaldt trinvis progression. Mens de fleste lande justerer skattetrinnene på et skønsmæssigt grundlag, har **Belgien, Danmark, Litauen, Nederlandene, Slovakiet, Slovenien, Sverige** og på det seneste **Østrig** indført automatiske justeringsmekanismer¹¹¹. **Tyskland, Litauen, Luxembourg, Irland** og **Portugal** har diskretionært justeret deres skattetrin i 2023 og/eller 2024, idet **Portugal** også har sænket den marginale skattesats for det andet trin. **Italien** har lagt de to laveste (af fire) skattetrin sammen i 2024 og anvendt en skattesats på 23 % for at mindske byrden for mellemindkomster. Endelig har **Spanien** indekseret grundlaget og satserne for socialsikringsbidrag i både 2023 og 2024. Sideløbende med disse justeringer af den personlige indkomstskat har medlemsstaterne indført yderligere finanspolitiske foranstaltninger med henblik på at modvirke inflationen.

2.2. Retningslinje 6: Styrke udbuddet af arbejdskraft og forbedre adgangen til beskæftigelse og erhvervelse af færdigheder og kompetencer gennem hele livet

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje 6, ifølge hvilken medlemsstaterne anbefales at skabe betingelser for at fremme udbuddet af arbejdskraft, fremme erhvervelsen af færdigheder og kompetencer gennem hele livet, fremme lige muligheder for alle, fjerne hindringer for og skabe incitament til deltagelse på arbejdsmarkedet i overensstemmelse med princip 1 (uddannelse og livslang læring), princip 2 (ligestilling mellem kønnene), princip 3 (lige muligheder), princip 4 (aktiv

¹⁰⁹ Fritagelsessatsen er fortsat 6 % for skattepligtige månedslønninger på op til 2 692 EUR og 7 % for månedslønninger på op til 1 923 EUR. Den nedsættelse af skatteken, som allerede er indført, og som svarer til 15 % af bruttolønnen for natarbejde og overarbejde udført på helligdage, blev også bekræftet for de første seks måneder af 2024.

¹¹⁰ Se: Europa-Kommissionen, [Annual Report on Taxation 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹¹¹ En detaljeret beskrivelse af de forskellige tilgange til indeksering i EU findes i tabel 3 i "*Annual Report on Taxation 2023*" (om foranstaltninger vedtaget i 2022).

beskæftigelsesstøtte), princip 9 (balance mellem arbejdsliv og privatliv), princip 11 (børnepasning og hjælp til børn) og princip 17 (inklusion af personer med handicap) i den europæiske søjle for sociale rettigheder. I afsnit 2.2.1 beskrives den vigtigste udvikling inden for uddannelse og færdigheder og i forbindelse med arbejdsmarkedssituationen, især for sårbare og underrepræsenterede grupper. I afsnit 2.2.2 præsenteres medlemsstaternes tiltag inden for disse politikområder.

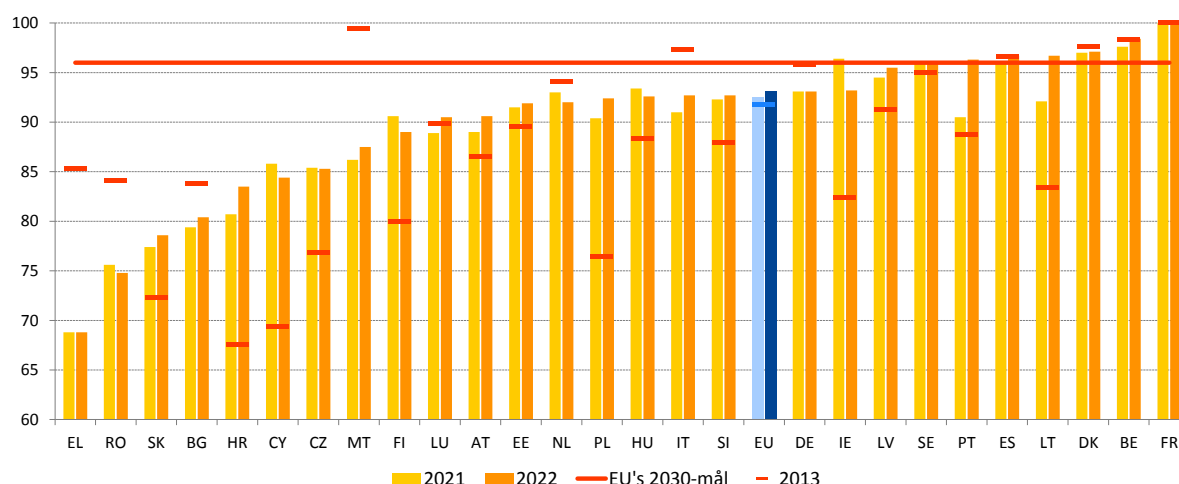
2.2.1 Nøgleindikatorer

Der er gjort langsomme fremskridt med hensyn til deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning på EU-plan i det seneste årti, og der er betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. I 2022 blev 93,1 % af børnene mellem tre år og den skolepligtige alder indskrevet i førskoleundervisning og børnepasning, hvilket afspejler en stigning på 0,6 procentpoint siden 2021 og 1,9 procentpoint siden 2014. Dette EU-gennemsnit dækker imidlertid over betydelige forskelle mellem landene. Syv medlemsstater (Belgien, Danmark, Frankrig, Spanien, Litauen, Portugal og Sverige) har allerede nået målet på EU-plan om en deltagelsesfrekvens på 96 % senest i 2030, mens andelen fortsat ligger under 85 % i fem lande (Bulgarien, Kroatien, Cypern, Rumænien og Slovakiet, hvor de to sidstnævnte ligger under 80 %). Nogle medlemsstater har gjort bemærkelsesværdige fremskridt i de seneste år, idet Portugal (5,8 procentpoint), Litauen (4,6 procentpoint), Kroatien (2,8 procentpoint) og Polen (2 procentpoint) registrerede de største stigninger mellem 2021 og 2022. Omvendt oplevede seks medlemsstater et fald, navnlig Cypern (– 1,4 procentpoint), Finland (– 1,6 procentpoint) og Irland (– 3,2 procentpoint). Prisoverkommelighed og kapacitetsmangel, herunder personale, er fortsat vigtige hindringer for adgang, navnlig for yngre børn og børn med dårligt stillede socioøkonomiske baggrunde. Romabørns deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning er fortsat en betydelig udfordring og ligger på omkring halvdelen af EU-gennemsnittet (42-44 % i 2021) og et godt stykke under mål for 2030 på mindst 70 % under EU's nye strategiske ramme for romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse¹¹².

¹¹² Baseret på resultaterne fra den nyeste [undersøgelse om romaer fra Agenturet for Grundlæggende Rettigheder \(FRA\) 2021](#), offentliggjort i 2022. Se [EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse 2020-2030](#) for yderligere oplysninger.

Figur 2.2.1: Der gøres langsomt fremskridt med hensyn til deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning på EU-plan, og der er betydelige forskelle mellem medlemsstaterne

Deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning for børn mellem tre år og den skolepligtige alder (%)

Note: 2013: Definitionen er forskellig for EL og PT. 2021: Definitionen er forskellig for EU og PT. Foreløbige data for FR. 2022: Definitionen er forskellig for EU og PT. Foreløbige data for FR, MT, PL og PT. De seneste tilgængelige data for EL er fra 2019.

Kilde: Eurostat, [educ_uoe_enra21].

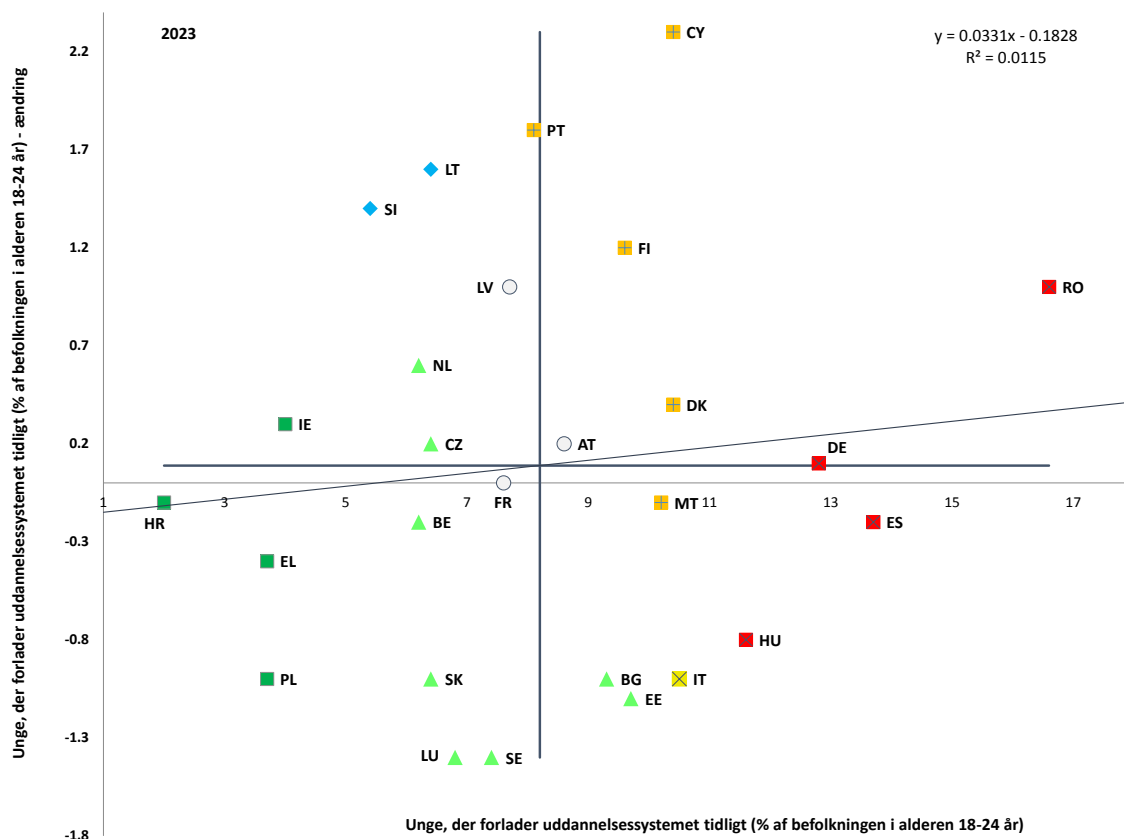
Antallet af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er faldende i hele EU, men er fortsat en udfordring, navnlig blandt unge mænd. I 2023 forlod 9,5 % af de 18-24-årige uddannelsessystemet for tidligt, hvilket er et fald på 0,2 procentpoint i forhold til 2022. Dette er 2,3 procentpoint lavere end ti år tidligere, idet fem lande (Grækenland, Spanien, Italien, Malta og Portugal) opnåede reduktioner på mere end 5 procentpoint i denne periode. Alligevel forlod ca. 3,1 millioner unge uddannelsessystemet tidligt med højst en sekundæruddannelse på første trin i EU i 2023. 16 medlemsstater har allerede nået målet for det europæiske uddannelsesområde om at reducere antallet af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, til under 9 % senest i 2030. I Rumænien, Spanien, Tyskland og Ungarn ligger tallet dog fortsat over eller omkring 12 %, hvilket afspejler en "kritisk situation" med kun mindre forbedringer eller endda stigninger i forhold til det foregående år (se figur 2.2.2). Cypern registrerede den største stigning i 2023 (med 2,3 procentpoint) efterfulgt af Finland, Slovenien, Portugal og Litauen, hvor andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, steg med mere end 1 procentpoint. Samtidig befandt Kroatien (2,0 %), Grækenland (3,7 %), Polen (3,7 %) og Irland (4,0 %) sig i kategorien "de, der præsterer bedst". Trods en generelt svagt positiv tendens er der ingen tegn på opadgående konvergens mellem medlemsstaterne. Der er desuden fortsat en betydelig kønsskævhed, idet unge kvinder er langt mindre tilbøjelige til at forlade uddannelsessystemet tidligt (7,7 %) end unge mænd (11,3 %). Unge, der er født uden for EU, er næsten tre gange mere tilbøjelige (21,6 %) til at forlade uddannelsessystemet tidligt end unge, der er født i en EU-medlemsstat (8,2 %). Situationen er særlig bekymrende for unge romaer (18-24 år), idet mere end to tredjedele (71 %) forlod uddannelsessystemet, inden de nåede gymnasialt niveau, mellem 2020 og 2021¹¹³. Situationen for unge med handicap i samme aldersgruppe er også bekymrende med en andel af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, på 22,2 % i

¹¹³ Se Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, [Roma in 10 European Countries – Main results](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023

2022¹¹⁴. De regionale forskelle er også betydelige i medlemsstater som Bulgarien, Frankrig, Ungarn, Portugal og Spanien (se figur 1 i bilag 5), herunder regionerne i den yderste periferi.

Figur 2.2.2: Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, falder fortsat langsomt med betydelige forskelle fra medlemsstat til medlemsstat

Unge (18-24 år), der forlader uddannelsessystemet tidligt, 2023-niveauer og ændring i forhold til året før (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for SK og CY. Lav pålidelighed for HR og LU.

Kilde: Eurostat [edat_lfse_14] og EU LFS.

Søjleboks 2: Forbedring af grundlæggende færdigheder

Grundlæggende færdigheder er grundlaget for unges personlige og faglige udvikling og for EU's fremtidige konkurrenceevne og sociale samhørighed. Grundlæggende færdigheder tjener som byggesten, der sætter folk i stand til at navigere i livets kompleksitet, engagere sig i samfundet, fortsætte med at lære senere i livet og bidrage meningsfuldt til samfundet og økonomien. De understøtter arbejdsproduktiviteten og det innovationstempo, der kræves af den digitale omstilling og en stadig mere videnbaseret økonomi¹¹⁵. Bedre

¹¹⁴ Se EDE, [European comparative data on persons with disabilities](#), 2022. Den højere andel af personer med handicap, der forlader skolen tidligt, kan bl.a. skyldes problemer med tilgængelighed (f.eks. fysiske og arkitektoniske barrierer) og manglen på tilpassede programmer.

¹¹⁵ Se: OECD (2014), [A New Macroeconomic Measure of Human Capital Exploiting PISA and PIAAC: Linking Education Policies to Productivity](#), OECD Economics Department Working Papers, nr. 1709, 2022, Europa-Kommissionen, [Investing in People's Competences – A Cornerstone for Growth and Wellbeing in the EU](#), European Economy Discussion Papers, 139, 2021, og Woessmann L., [The Economic Case for Education](#), EENEE Analytical Report nr. 20, 2014.

uddannede unge har bedre beskæftigelsesudsigter, har mindre risiko for at forlade uddannelsessystemet med lave kvalifikationer og deltager oftere i voksenuddannelse¹¹⁶. I forbindelse med det europæiske uddannelsesområde fastsatte EU mål for grundlæggende færdigheder (som målt ved OECD's program for international elevevaluering, PISA), hvorved andelen af elever, der klarer sig dårligt inden for læsning, matematik og naturvidenskab, bør være under 15 % senest i 2030. De seneste tendenser understreger behovet for en fornyet og øget indsats på europæisk plan. Disse bestræbelser bør bygge på eksisterende initiativer og yderligere fremme gennemførelsen af henstillingen om veje til succes i skolen fra november 2022, som skitserer en politisk ramme for en systemisk og mangesidet tilgang til forbedring af uddannelsesresultater¹¹⁷. Kommissionen vil under det nye mandat desuden fremlægge en særlig handlingsplan for grundlæggende færdigheder. Som supplement hertil vil en strategisk plan for STEM-uddannelse tage fat på de specifikke og vedvarende udfordringer inden for STEM-uddannelse.

De seneste data bekræfter et fald i de grundlæggende færdigheder på længere sigt, hvilket udgør en stor risiko for EU's fremtidige arbejdsproduktivitet og konkurrenceevne og udfordrer ligheds- og ekspertisedimensionerne i EU's uddannelsessystemer. Siden 2012 er andelen af dårlige resultater på tværs af alle tre PISA-dimensioner konsekvent vokset på EU-plan, og PISA 2022-resultaterne dokumenterer det mest dramatiske fald i resultaterne for grundlæggende færdigheder i denne periode. De seneste resultater viser, at andelen af elever, der klarer sig dårligt, i vid udstrækning er vokset inden for matematik (6,6 procentpoint) og læsning (3,7 procentpoint) og mere moderat inden for naturvidenskab (1,9 procentpoint) – en tendens, der også afspejles i de fleste medlemsstaters individuelle resultater¹¹⁸. På EU-plan når andelen af elever, der klarer sig dårligt, nu op på 29,5 % inden for matematik, 26,2 % inden for læsning og 24,2 % inden for naturvidenskab (henholdsvis 22,9 %, 22,5 % og 22,3 % i 2018), idet 18 medlemsstater har indberettet en andel af elever, der klarer sig dårligt, på over 25 % inden for matematik, og 14 har en tilsvarende høj andel inden for læsning. Som følge heraf har EU bevæget sig længere væk fra sit mål for det europæiske uddannelsesområde om at reducere dårlige resultater til 15 %, og den nuværende kløft er større, end den var for ti år siden. Samtidig viser de seneste PISA-data også et fald i andelen af toppræstationer, dvs. andelen af elever, der når et højt kompetenceniveau, på tværs af alle socioøkonomiske grupper¹¹⁹. Andelen er faldet markant over hele linjen inden for matematik og læsning, mens den inden for naturvidenskab er forblevet stort set stabil i de fleste lande. I 2022 nåede kun 7,9 % af eleverne i EU op på et højt kompetenceniveau inden for matematik, 6,5 % inden for læsning og 6,9 % inden for naturvidenskab (mod henholdsvis 11 %, 8,1 % og 6,3 % i 2018). Selv om covid-19-krisen kan antages at have spillet en rolle i faldet i resultaterne, oplevede flere lande allerede før pandemien faldende tendenser i resultaterne.

¹¹⁶ Europa-Kommissionen, [Investing in education in a post-Covid EU](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2022.

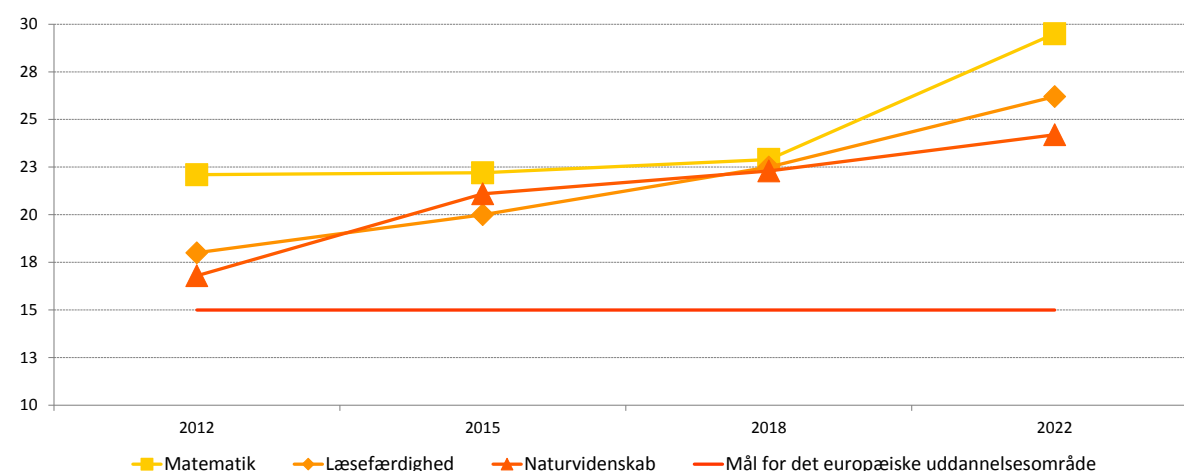
¹¹⁷ [Rådets henstilling af 28. november 2022 om veje til succes i skolen og om erstatning af Rådets henstilling af 28. juni 2011 om politikker, som skal mindske skolefrafald \(EØS-relevant tekst\)](#) 2022/C 469/01.

¹¹⁸ Europa-Kommissionen, [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹¹⁹ I PISA registreres dette med indekset for økonomisk, social og kulturel status (ESCS). Kategorien for gunstig socioøkonomisk baggrund omfatter 25 % af alle elever med de højeste ESCS-scorer i det pågældende land, mens kategorien for ugunstig socioøkonomisk baggrund omfatter 25 % af alle elever med de laveste ESCS-scorer.

Andelen af dårlige resultater er steget markant inden for matematik og læsning og mere moderat inden for naturvidenskab.

Andel af elever, der ikke er i stand til at nå minimumsbenchmarket for kompetencer på PISA-niveau 2 (%)

Note: EU-værdien for 2022 skal fortolkes med forsigtighed: Danmark, Irland, Letland og Nederlandene opfyldte ikke en eller flere PISA-prøvestandarder (se [OECD, PISA 2022 Results \(Volume 1\)](#), A2 og A4). Der mangler 2012-data for Malta.

Kilde: OECD [PISA 2012](#), [2015](#), [2018](#) og [2022](#) samt GD EAC's beregninger.

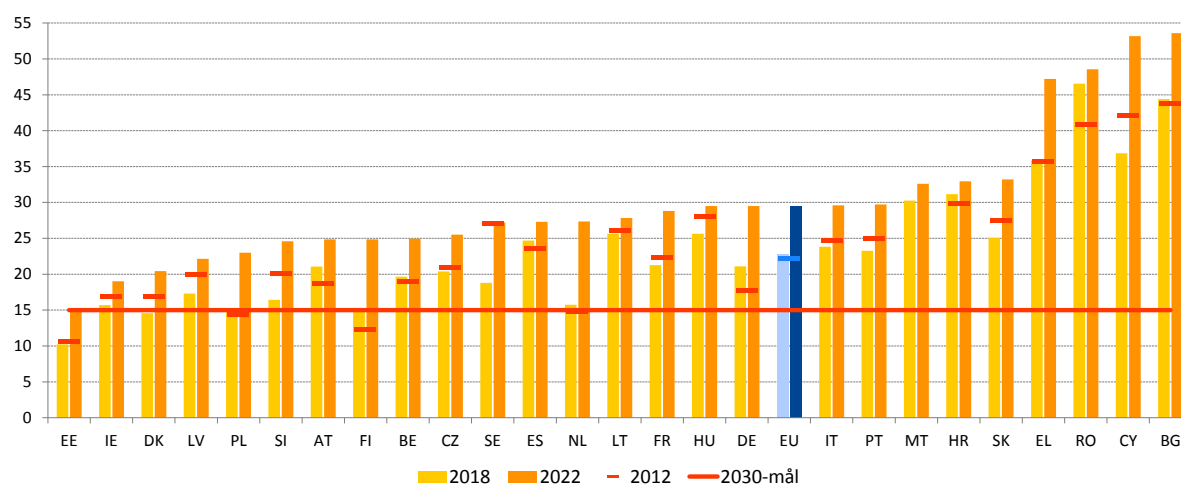
Flere lande har iværksat eller overvejer nye foranstaltninger som reaktion på de bekymrende PISA-resultater. I **Polen** er der omgående gennemført korrigerende foranstaltninger, og der er planlagt en kompetencebaseret reform af læseplanerne, hvor der anvendes peer-rådgivning inden for strategirammen for det europæiske uddannelsesområde, på førskole- og primærniveau fra 2026. **Finland** vil øge minimumsantallet af obligatoriske lektioner i læsning, skrivning og talforståelse på primærtrinnet. Reformen vil blive indført fra august 2025, og finansieringen af grundlæggende uddannelse vil stige med 200 mio. EUR. Et flerlandeprojekt finansieret af EU's instrument for teknisk støtte (TSI) har til formål at støtte **Bulgarien** og **Rumænien** i indsatsen for at styrke deres kapacitet til at udforme og gennemføre reformer af deres læseplaner ved at gennemgå prioriterede behov og formulere anbefalinger til forbedring af udformningen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen af læseplanen. **Malta** vedtog i maj 2024 en ny national uddannelsesstrategi (2024-30), som foreslår et gradvist skifte væk fra levering af viden til et kompetencebaseret system. Den omfatter også en strategi for matematiske færdigheder og et tilsagn om at styrke læse- og skrivefærdighederne. I **Nederlandene** fremmer masterplanen for grundlæggende færdigheder evidensbaseret uddannelse, hvor de deltagende skoler modtager 500 EUR pr. elev for at forbedre de grundlæggende færdigheder på betingelse af, at der anvendes metoder, der har vist sig at være effektive, f.eks. mindre klassestørrelser, med en budgetforøgelse på ca. 50 % i forlængelse heraf. Med henblik på at gå fra digitale til mere analoge undervisnings- og læringsmetoder fokuserer **Sverige** på fri adgang til lærebøger og styrkelse af biblioteker og analoge læringsressourcer for at forbedre grundlæggende færdigheder. Med støtte fra ESF+ er **Rumænien** i gang med at udarbejde et nationalt program til forebyggelse og begrænsning af funktionel analfabetisme.

De dårlige resultater med hensyn til grundlæggende færdigheder er blevet betydeligt forværret i de fleste medlemsstater, og det udgør en stor risiko for EU's fremtidige arbejdsproduktivitet og konkurrenceevne. Resultaterne fra OECD's program for international elevevaluering (PISA) 2022 viste, at næsten hver tredje af de 15-årige mangler grundlæggende færdigheder inden for matematik. Inden for læsning og naturvidenskab gælder dette hver fjerde af de 15-årige. EU har bevæget sig længere væk fra sit mål for det

europæiske uddannelsesområde om at reducere dårlige resultater til 15 %, og den nuværende kløft er større, end den var for ti år siden. Forværringen siden de seneste tilgængelige data i 2018 har været størst inden for matematik (+ 6,6 procentpoint) (se figur 2.2.3). Kun Estland har nået målet på tværs af alle tre områder, mens Irland har nået målet inden for læsning. Af særlig bekymring er, at 18 lande nu rapporterer en andel af dårlige resultater på over 25 % i matematik, og 14 lande rapporterer tilsvarende høje andele for læsning. Inden for matematik er situationen særlig bekymrende i Bulgarien, Cypern, Rumænien og Grækenland, hvor andelen af dårlige resultater overstiger 45 %. Desuden er andelen af elever, der opnår et højt kompetenceniveau, faldet på tværs af alle socioøkonomiske grupper, hvilket understreger udfordringens omfang. Denne udvikling peger i retning af store hindringer for udviklingen af grundlæggende færdigheder i hele EU, hvilket truer arbejdsproduktiviteten og konkurrenceevnen på mellemlang sigt.

Figur 2.2.3: Andelen af elever, der klarer sig dårligt i matematik, er vokset kraftigt

Andel af elever, der ikke er i stand til at nå minimumsbenchmarket for kompetencer på PISA-niveau 2 (%)

Note: Der skal udvises forsigtighed ved fortolkningen af 2022-data for Danmark, Irland, Letland og Nederlandene, fordi en eller flere PISA-stikprøvestandarder ikke blev overholdt. Der mangler 2012-data for Malta.

Kilde: OECD [PISA 2012](#), [2018](#), [2022](#), GD EAC's beregninger.

Uddannelsesmæssige uligheder er blevet forværret, hvilket yderligere forværrer sårbarhederne hos elever fra dårligt stillede miljøer og med indvandrerbaggrund. Næsten halvdelen (48 %) af de dårligt stillede elever klarede sig dårligere inden for matematik i 2022 efter en betydelig stigning i forhold til 2018 (38,2 %). De dårlige resultater blandt de gunstigt stillede elever steg også, om end meget mere moderat (fra 8,6 % til 10,9 %), hvilket yderligere øgede den eksisterende socioøkonomiske kløft. I alle medlemsstater undtagen Malta steg denne forskel (selv om den ikke altid er statistisk signifikant). Dårligt stillede elever oplevede også en uforholdsmæssig stor stigning i andelen af meget dårlige resultater (dvs. andelen af elever, der klarer sig dårligt på alle tre områder), som steg fra 23,3 % til 28,8 %. De største stigninger blev registreret i Cypern (16,2 procentpoint), Nederlandene (13,8 procentpoint), Slovakiet (11,5 procentpoint) og Bulgarien (10 procentpoint). I modsætning hertil oplevede de gunstigt stillede elever et fald i deres resultater på kun 0,5 procentpoint mellem 2018 og 2022. Forskellen i andelen af meget dårlige resultater mellem elever med gunstigt stillede og dårligt stillede socioøkonomiske baggrunde er mest udtalt i Rumænien, Slovakiet, Bulgarien og Ungarn. Udenlandsk fødte elever klarer sig også betydeligt dårligere i forhold til deres lokalt fødte jævnaldrende, som har forældre uden indvandrerbaggrund, i de fleste lande, mens indfødte elever med forældre født i udlandet til dels er ved at indhente efterslæbet. Kun i nogle få medlemsstater (Kroatien,

Malta, Irland og Cypern) konstateres det, at forskellene mellem alle grupper af elever er små. Disse resultater er i overensstemmelse med den seneste forskning i covid-19-krisens indvirkning på læringsresultater, som viser, at socioøkonomisk dårligt stillede elever i gennemsnit led større læringstab end deres gunstigt stillede jævnaldrende under pandemien.

Levering af digital uddannelse af høj kvalitet, herunder ved at sikre, at uddannelsessystemerne holder trit med teknologiske fremskridt som f.eks. kunstig intelligens (AI), er afgørende for at støtte en retfærdig digital omstilling. I den forbindelse vedtog Rådet i november 2023 to henstillinger for at vejlede og støtte medlemsstaterne i arbejdet med at levere inkluderende og tilgængelig digital uddannelse af høj kvalitet og udvikle digitale færdigheder for alle. Disse henstillinger, der blev vedtaget som led i gennemførelsen af EU's handlingsplan for digital uddannelse (2021-27), er et skridt i retning af at nå målene for det europæiske uddannelsesområde og Europas digitale årti. I Rådets henstilling fra 2023 om de vigtigste støttefaktorer for vellykket digital uddannelse opfordres medlemsstaterne til at sikre universel adgang til inklusiv digital uddannelse af høj kvalitet¹²⁰. I henstillingen om forbedring af udbuddet af digitale færdigheder og kompetencer inden for uddannelse opfordres medlemsstaterne til at levere digitale færdigheder på en sammenhængende måde på tværs af alle uddannelsessektorer¹²¹. Sammen imødekommer de to henstillinger behovet for at gøre uddannelse klar til den digitale omstilling og i stand til at holde trit med den igangværende teknologiske udvikling, herunder kunstig intelligens. I henstillingerne udpeger Rådet kunstig intelligens som et emne af central strategisk betydning, der kræver en koordineret tilgang på EU-plan. Dette supplerer Kommissionens initiativer under handlingsplanen for digital uddannelse, der har til formål at støtte medlemsstaternes uddannelsessystemer i håndteringen af AI-disruption, f.eks. de etiske retningslinjer for anvendelse af kunstig intelligens (AI) og data inden for undervisning og læring til brug for undervisere, den ajourførte digitale kompetenceramme for borgerne ("DigComp 2.2") og bidraget fra Erasmus+ til udvikling af innovative pædagogiske praksisser og færdigheder i forbindelse med anvendelsen af kunstig intelligens. Den ledsager også den støtte, der ydes under programmet for et digitalt Europa med henblik på at fremme anvendelsen af avancerede teknologier i uddannelsessektoren samt udviklingen af videregående uddannelsesprogrammer og kortsigtede uddannelseskurser, der dækker et bredt spektrum af centrale digitale områder. På tværs af medlemsstaterne støtter genopretnings- og resiliensfaciliteten investeringer i infrastruktur, uddannelse og reformer af læseplaner for at styrke digitale kompetencer, sikre inklusivitet, innovation og tilpasning til handlingsplanen for digital uddannelse og målene for Europas digitale årti. Senest har Kommissionen iværksat en undersøgelse af konsekvenserne af syv retsakter vedrørende digital teknologi, herunder forordningen om kunstig intelligens, for uddannelsespraksis med henblik på yderligere at øge beredskabet på tværs af offentlige og private uddannelsesaktører. Desuden vil Kommissionen under det nye mandat fremlægge en revision af handlingsplanen for digital uddannelse sammen med vedtagelsen af en køreplan for fremtidens digitale uddannelse.

Beskæftigelsesresultater for nyuddannede fra erhvervsrettede uddannelser bliver fortsat bedre i hele EU. Erhvervsuddannelse har til formål at udstyre unge og voksne med den viden og de færdigheder og kompetencer, der er nødvendige for specifikke erhverv og mere generelt arbejdsmarkedet. I 2022 var mere end halvdelen (52,8 %) af de studerende og

¹²⁰ Se [Rådets henstilling af 23. november 2023 om de vigtigste støttefaktorer for vellykket digital uddannelse \(C/2024/1115\)](#).

¹²¹ Se [Rådets henstilling af 23. november 2023 om forbedring af udbuddet af digitale færdigheder og kompetencer inden for uddannelse \(C/2024/1030\)](#).

elever med en sekundæruddannelse på andet trin eller postsekundær ikke-tertiær uddannelse (mellemhøj uddannelse) indskrevet på erhvervsrettede uddannelser¹²². I 2023 var 81,0 % af de nyuddannede fra erhvervsuddannelser (20-34 år) i beskæftigelse i EU, hvilket afspejler en stigning på 1,2 procentpoint i forhold til det foregående år¹²³. Denne positive tendens tyder på, at EU kan nå sit mål om, at mindst 82 % af de nyuddannede fra erhvervsuddannelser skal være i beskæftigelse inden 2025¹²⁴, efter at målet om, at 60 % af de færdiguddannede fra erhvervsuddannelser skal have deltaget i arbejdsbaseret læring¹²⁵, allerede er nået, idet 64,5 % havde opnået erfaring på arbejdspladsen i 2023¹²⁶ som en del af deres pensum på erhvervsuddannelserne¹²⁷. De, der deltog i arbejdsbaseret læring, har en højere beskæftigelsesfrekvens (84,8 % i 2023) end dem, der ikke gjorde (71,5 %). Samtidig er der fortsat betydelige forskelle mellem medlemsstaterne: Beskæftigelsesfrekvensen for færdiguddannede fra erhvervsuddannelser varierer fra mindre end 70 % i Italien, Spanien, Rumænien og Grækenland til mere end 90 % i Nederlandene, Tyskland og Malta¹²⁸. Deltagelsen i arbejdsbaseret læring varierer også betydeligt fra under 20 % i Rumænien og Tjekkiet til over 90 % i Østrig, Tyskland, Nederlandene og Spanien. Under det nye mandat vil Kommissionen udvikle en europæisk strategi for erhvervsuddannelse, herunder øge antallet af personer med en erhvervsrettet sekundæruddannelse, der også omfatter læringeuddannelser.

EU er godt på vej til at nå sit mål for gennemførelse af en terciæruddannelse, men kønsskævheden er fortsat betydelig, og der er kun få tegn på konvergens. I 2023 havde 43,1 % af de unge (25-34 år) en terciæruddannelse i EU. Alle medlemsstater undtagen tre (Finland, Ungarn og Rumænien) har oplevet stigninger i løbet af de seneste fem år, men der er stadig betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Med 22,5 % havde Rumænien den laveste andel af personer med en terciæruddannelse i EU, mens Irland med 62,7 % havde den højeste andel. 13 medlemsstater har allerede overgået 2030-målet for det europæiske uddannelsesområde på 45 %, idet otte medlemsstater er nået op over 50 %¹²⁹, og otte fortsat ligger under 40 %. Samtidig er der langt større sandsynlighed for, at unge kvinder har en terciæruddannelse (48,8 %) end mænd (37,6 %) (se figur 2.2.4). Kønsforskellene er betydelige i alle lande med en forskel på over 20 procentpoint i fem medlemsstater (Kroatien, Litauen, Slovenien, Letland og Estland). Desuden er der fortsat kønsforskelle på fagområderne, da kvinder dominerer uddannelses- og sundhedsområdet, og mænd er overrepræsenteret inden for IKT og ingeniørvidenskab. Da adgang til videregående uddannelse for unge fra dårligt stillede miljøer fortsat er en udfordring, er der desuden risiko for, at de allerede eksisterende socioøkonomiske forskelle i uddannelse styrkes. Gennemførelsesprocenten for terciæruddannelser er også lavere (38 %) for personer, der er

¹²² Eurostat, baseret på UNESCO's, OECD's og Eurostats dataindsamling [[educ uoe enra16](#)]. Uddannelse på mellemniveau henviser til sekundæruddannelse på andet trin (ISCED-niveau 3) eller postsekundær ikketertiær uddannelse (ISCED-niveau 4).

¹²³ Eurostat, [[edat lfse 24](#)].

¹²⁴ Se Rådets henstilling af 24. november 2020 om erhvervsrettet uddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed.

¹²⁵ Se Rådets henstilling af 24. november 2020 om erhvervsrettet uddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed 2020/C 417/01 og Rådets resolution om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde (2021-2030) 2021/C 66/01.

¹²⁶ Ud over eller som supplement til skolebaseret læring eller praktiske øvelser på et uddannelsescenter.

¹²⁷ Eurostat, LFS [[tps00215](#)].

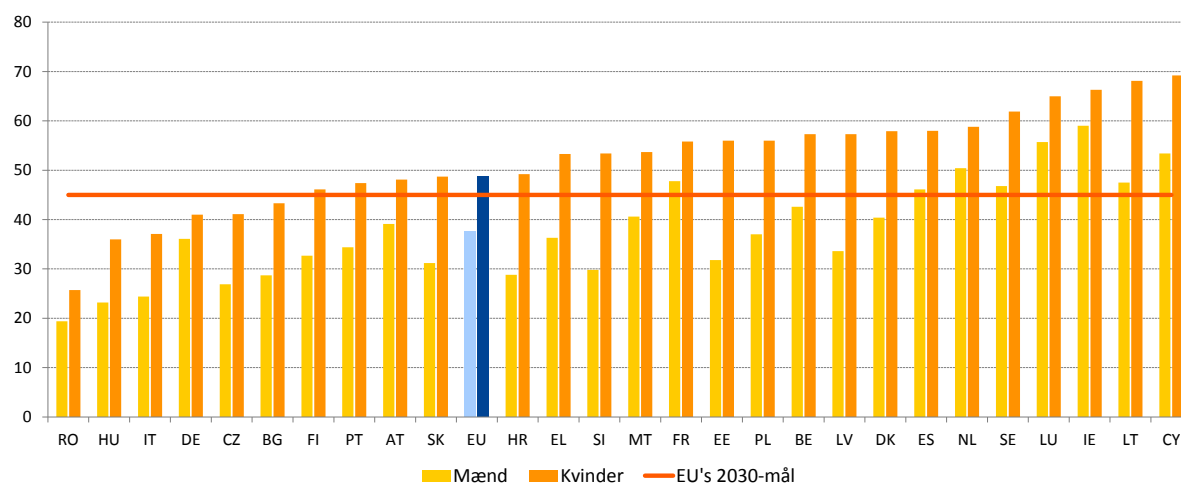
¹²⁸ Europa-Kommissionens egen beregning, se Europa-Kommissionen, [Education and Training Monitor 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹²⁹ Se mere i [meddelelse fra Kommissionen: Udnyttelse af talent i Europas regioner \(COM\(2023\) 32 final\)](#).

født i et andet land. Overordnet set er der fortsat store nationale forskelle i gennemførelsesprocenten for tertiæruddannelser, og der er kun få tegn på opadgående konvergens¹³⁰. Desuden er der fortsat store regionale forskelle, som er steget støt siden 2015, og nogle regioner risikerer at sakke bagud i forhold til mere dynamiske områder, efterhånden som talenter og økonomiske kløfter vokser¹³¹, som det skitseres i Kommissionens meddelelse om udnyttelse af talent i Europas regioner¹³².

Figur 2.2.4: Flere kvinder gennemfører en tertiæruddannelse

Andel af personer (aldersgruppen 25-34 år) med en tertiæruddannelse (ISCED 5-8, %, 2023)

Kilde: Eurostat, [edat_lfse_03].

Fremme af læringsmobilitet inden for videregående uddannelse er fortsat en nøgleprioritet i indsatsen for at forbedre de studerendes færdigheder og udvide deres horisont i udlandet. I 2022 afsluttede kun 4,3 % af de færdiguddannede fra tertiæruddannelser i EU deres uddannelse i et andet land end det, hvor de fik deres eksamensbeviser for sekundæruddannelse på andet trin (uddannelsesmobilitet), mens 6,7 % havde midlertidig erfaring i udlandet (meritmobilitet). Samlet set lå andelen af færdiguddannede med en tertiæruddannelse i EU med læringsmobilitet i udlandet på 11,0 % og var dermed 12 procentpoint under målet for 2030 på 23 %¹³³. Størstedelen af de kortvarige studieophold i udlandet blev finansieret af EU-programmer som f.eks. Erasmus+ (54,6 %). Samtidig varierede andelen af udenlandske kandidater fra tertiæruddannelser betydeligt fra land til land, herunder med hensyn til oprindelseskontinent, afhængigt af bl.a. historiske bånd, geografisk nærhed og sproglige fællestræk. I 2022 stammede næsten en tredjedel (30 %) af den indgående mobilitet i EU-landene fra andre medlemsstater, og mobiliteten inden for EU tegner sig for mere end halvdelen af al indgående mobilitet i en tredjedel af landene.

¹³⁰ Eurofound, [The role of human capital for cohesion and convergence](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹³¹ Se Europa-Kommissionen, [Employment and social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹³² Europa-Kommissionen, [Udnyttelse af talent i Europa: et nyt boost til EU's regioner](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

¹³³ Denne andel vedrører uddannelses- og meritmobilitet. EU-gennemsnittet og landenes resultater vil sandsynligvis blive undervurderet på grund af en række begrænsninger, der påvirker data om læringsmobilitet. Se også: Europa-Kommissionen, [Education and Training Monitor 2024 – Comparative report](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

Effektive foranstaltninger til fremme af arbejdsstyrkens færdigheder er afgørende for at støtte konkurrenceevnen, fremme beskæftigelse af høj kvalitet og bevare EU's sociale model, også i lyset af den grønne og den digitale omstilling og de demografiske ændringer. En Eurobarometerundersøgelse fra maj 2023 af små og mellemstore virksomheder (SMV'er)¹³⁴ fandt, at 95 % af respondenterne mener, at det er "delvist vigtigt" eller "meget vigtigt" at have kvalificerede arbejdstagere. På denne baggrund og i lyset af den udbredte mangel på arbejdskraft og færdigheder rapporterede mere end halvdelen af SMV'erne (52 %), at de havde vanskeligheder med at finde arbejdstagere med de rette færdigheder, og næsten to tredjedele (63 %) rapporterede, at de hænges i deres generelle forretningsaktiviteter på grund af mangel på kvalificeret arbejdskraft. I denne forbindelse er velfungerende og effektive uddannelsessystemer således afgørende for at udstyre unge og voksne med arbejdsmarkedsrelevante færdigheder til kvalitetsjob, også i lyset af de store forandringer, som EU står over for. EU's samhørighedspolitiske fonde¹³⁵ støtter medlemsstaterne i denne indsats og har afsat 44 mia. EUR til udvikling af færdigheder i programmeringsperioden 2021-2027¹³⁶. I flere medlemsstater støtter midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten udviklingen af tilgængelige arbejdsmarkedsrelevante uddannelsesprogrammer, der bl.a. har til formål at styrke digitale færdigheder og grønne kompetencer, og som bidrager til at afhjælpe kritisk mangel på arbejdskraft. Der er afsat i alt 17,8 mia. EUR til foranstaltninger vedrørende voksenuddannelse, herunder erhvervsrettet efter- og videreuddannelse, samt til anerkendelse og validering af færdigheder. Opfordringen i den europæiske dagsorden for færdigheder fra 2020 til en radikal stigning i opkvalificering og omskoling vil blive videreført gennem Unionen med færdigheder, der allerede er bebudet i de nye politiske retningslinjer. Det skitseres endvidere i Rådets henstilling fra juni 2022 om individuelle læringskonti, hvordan medlemsstaterne kan kombinere finansiel og ikkefinansiel støtte på en effektiv måde for at sætte alle voksne i stand til at udvikle deres færdigheder gennem hele deres arbejdsliv¹³⁷. På grundlag af Rådets henstilling fra juni 2022 om en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser spiller sidstnævnte også en vigtig rolle i denne henseende, hvor det drejer sig om at tilbyde arbejdstagere og jobsøgende fleksible og målrettede opkvalificerings- og omskolingsmuligheder af høj kvalitet¹³⁸.

¹³⁴ Se Europa-Kommissionen, Flash Eurobarometer 529 – [Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

¹³⁵ Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+), Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO).

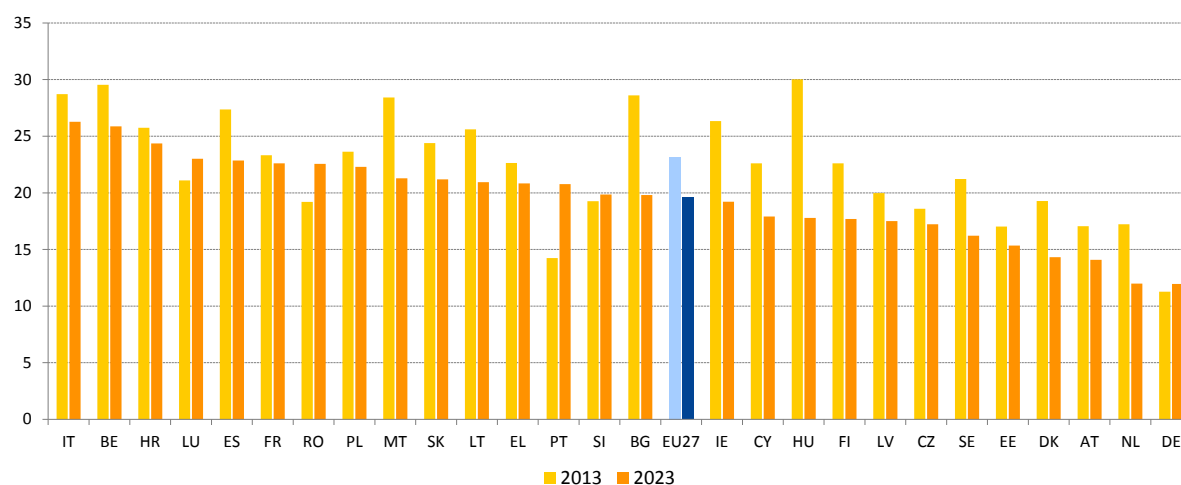
¹³⁶ Yderligere oplysninger om de EU-investeringer, der er afsat til støtte for færdigheder, findes i Europa-Kommissionen, [An in-depth overview of the EU cohesion funds' investments in skills in the context of the European Year of Skills](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹³⁷ Se nærmere i: [Rådets henstilling af 16. juni 2022 om individuelle læringskonti \(2022/C 243/03\)](#).

¹³⁸ Se nærmere i: [Rådets henstilling af 16. juni 2022 om en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser for livslang læring og beskæftigelsesegnethed \(2022/C 243/02\)](#).

Figur 2.2.5: Misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder på makroøkonomisk plan har været faldende i EU i det seneste årti

Relativ spredning i beskæftigelsen for arbejdstagere med forskellige uddannelsesniveauer vægtet med hver gruppes andel af den samlede befolkning i den erhvervsaktive alder (20-64 år)

Note: Denne indikator viser, at det er relativt vanskeligere for lavt- og mellemuddannede at komme ind på arbejdsmarkedet sammenlignet med højtuddannede.

Kilde: Beregninger fra DG EMPL baseret på data fra Eurostat [[lfsq_egaed](#), [lfsq_pgaed](#), [lfsq_agaed](#)] og EU LFS.

Misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder på makroøkonomisk plan har været faldende i EU i det seneste årti. Indikatoren for misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder på makroøkonomisk plan (som måler den relative spredning i beskæftigelsesfrekvensen for arbejdstagere i alderen 20-64 år med forskellige uddannelsesniveauer – lavt, mellemhøjt og højt) afspejler graden af manglende overensstemmelse mellem efterspørgslen efter og udbuddet af færdigheder på tværs af arbejdsstyrken (se figur 2.2.5). Denne indikator viser, at det er relativt vanskeligere for lavt- og mellemuddannede at komme ind på arbejdsmarkedet sammenlignet med højtuddannede. Siden 2013 har misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder på makroøkonomisk plan været faldende i de fleste EU-lande med undtagelse af Portugal, Rumænien, Luxembourg og Slovenien, hvor misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder er steget, og Tyskland, hvor det har været stabilt. Dette generelle fald skyldes hovedsagelig forbedringer i uddannelsesniveauet og et stigende antal job, der som minimum kræver uddannelse på sekundærtrinnet. I mindre grad afspejler forbedringen også en indsnævring af beskæftigelsesforskellene mellem befolkningsgrupper med forskellige uddannelsesniveauer. I lande som eksempelvis Italien, Belgien og Kroatien er der dog stadig et stort misforhold mellem udbudte og efterspurgte færdigheder. I disse lande kan forbedring af uddannelsesresultater og opkvalificering gennem voksenuddannelse bidrage til bedre at tilpasse arbejdsstyrkens færdigheder til arbejdsmarkedets behov.

Figur 2.2.6: Voksnes deltagelse i uddannelse er kun steget en smule siden 2016 med store forskelle mellem medlemsstaterne

Voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder i EU-27 (25-64 år), 2022-niveauer og ændringer i forhold til 2016 (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: I september 2024 nåede Beskæftigelsesudvalgets indikatorgruppe til foreløbig enighed om overvågningsrammen for færdighedsmålet baseret på data fra voksenuddannelsesundersøgelsen (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet). Se også Beskæftigelsesudvalgets [årsrapport om beskæftigelsen 2024](#). Ændringen frem til 2022 beregnes i forhold til 2016-værdien, som er den sidste, der forelå før 2022. Brud i tidsserier for FR, IT og RO.

Kilde: Eurostats [særudtræk vedrørende voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder, oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet, fra voksenuddannelsesundersøgelsen](#).

På trods af mindre stigninger ligger deltagelsen i voksenuddannelse fortsat et godt stykke under EU's overordnede mål for 2030 på 60 %, og der er fortsat store forskelle mellem medlemsstaterne, hvilket understreger betydningen af en beslutsom politisk indsats. De seneste tal fra voksenuddannelsesundersøgelsen viser en lille stigning i andelen af voksne, der deltager i uddannelse i EU (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet), fra 37,4 % i 2016 til 39,5 % i 2022 med store forskelle mellem medlemsstaterne¹³⁹. De højeste deltagelsesfrekvenser blev indberettet i Sverige (66,5 %), Ungarn (62,2 %), Nederlandene (56,1 %) og Tyskland (53,7 %), hvilket gør dem til "de, der præsterer bedst" (se figur 2.2.6). Alle disse lande har registreret stigninger på over 7 procentpoint siden 2016, undtagen Nederlandene, hvor deltagelsen faldt med 1 procentpoint. Til gengæld blev der observeret særligt lave og forværrede deltagelsesniveauer i Bulgarien (9,5 %), Grækenland (15,1 %),

¹³⁹ I september 2024 nåede Beskæftigelsesudvalgets indikatorgruppe til foreløbig enighed om overvågningsrammen for færdighedsmålet baseret på data fra voksenuddannelsesundersøgelsen (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet). Se også Beskæftigelsesudvalgets [årsrapport om beskæftigelsen 2024](#).

Polen (20,3 %) og Tjekkiet (21,2 %), som alle oplevede "kritiske situationer", hvilket afspejler en noget divergerende tendens i hele EU. I disse lande er deltagelsen i voksendannelse faldet siden 2016, hvor Bulgarien (– 2,3 procentpoint) og Tjekkiet (– 1,6 procentpoint) står over for de kraftigste fald. Rumænien havde stadig en lav samlet deltagelse, men oplevede den største stigning i EU (13,3 procentpoint, selv om dette også kan skyldes brud i serien) og er "svag, men i bedring". Det overordnede mål for 2030 kræver, at mindst 60 % af de voksne deltager i uddannelse hvert år, men hele 24 lande lå fortsat under deres nationale mål i 2022, og kun 13 lande rapporterede om stigninger i deltagelsen (se afsnit 1.3). Der er behov for en koordineret politisk indsats og et fornyet ambitionsniveau for at tilpasse arbejdsstyrken til skiftende kvalifikationsbehov, afhjælpe mangler og forblive konkurrencedygtig, innovativ og inklusiv i forbindelse med den dobbelte omstilling og de demografiske ændringer¹⁴⁰.

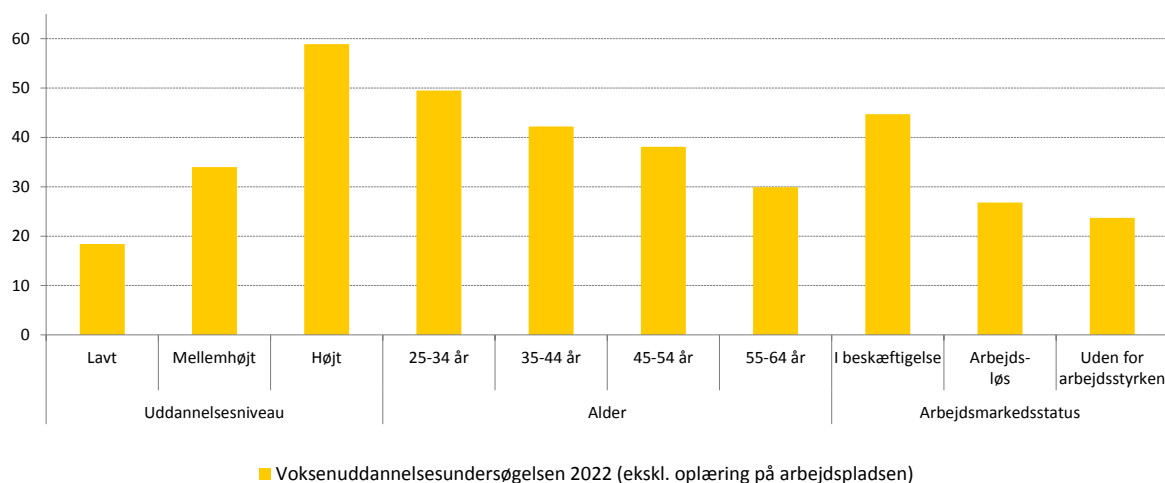
Lavtuddannede, personer uden for arbejdsstyrken og ældre deltager mindre hyppigt i uddannelse, hvilket kræver målrettede politiske foranstaltninger. Selv om livslang udvikling af færdigheder er nødvendig for alle på et arbejdsmarked og i det moderne samfund, som er i hastig udvikling, er den særlig kritisk for visse grupper, navnlig lavtuddannede (dvs. med højst sekundæruddannelse på første trin), personer uden for arbejdsmarkedet og ældre. Disse grupper er særligt udsatte for at sakke bagud på en arbejdsplads med skiftende krav til færdigheder. De seneste data fra voksendannelsesundersøgelsen (2022) viser betydelige forskelle i arbejdsmarkedsdeltagelsen på tværs af uddannelsesniveau, arbejdsmarkedetsstatus og alder (se figur 2.2.7). De højtuddannede er med 58,9 % (sammenlignet med 58,1 % i 2016) fortsat mere end tre gange så tilbøjelige til at deltage i læring end de lavtuddannede med 18,4 % (sammenlignet med 17,9 % i 2016), hvilket yderligere øger kvalifikationskløften efter grunduddannelsen. Mens deltagelsen blandt beskæftigede og personer uden for arbejdsstyrken steg til henholdsvis 44,7 % og 23,7 % (en stigning på 1,4 procentpoint og 2,4 procentpoint i forhold til 2016), forblev deltagelsen blandt de arbejdsløse stort set uændret på 26,8 % (26,0 % i 2016). Der er også fortsat aldersrelaterede forskelle: Næsten hver anden unge voksen i alderen 25-34 år (49,5 %) deltog i læringsaktiviteter i 2022, mens mindre end en tredjedel af de 55-64-årige deltog (29,9 %). Deltagelsen er steget markant siden 2016 for begge grupper, men i et hurtigere tempo for unge voksne end for ældre (med henholdsvis 3,7 procentpoint og 2,5 procentpoint). Som det fremhæves i evalueringen af initiativet vedrørende opkvalificeringsforløb¹⁴¹, er der behov for en yderligere indsats for at øge disse gruppers deltagelse i læring. Initiativer som f.eks. de individuelle læringskonti kan gøre læringsmulighederne mere tilgængelige for alle, herunder underpræsterende grupper, der kan støttes yderligere gennem supplerende, passende karrierevejledning og målrettede opsøgende aktiviteter og oplysningsaktiviteter. På tværs af medlemsstaterne støtter genopretnings- og resiliensfaciliteten og ESF+ gennemførelsen af målrettede foranstaltninger, der har til formål at sikre inklusiv adgang til omskolingsmuligheder, forberede sårbare grupper på at tilpasse sig den grønne og den digitale omstilling og forbedre deres beskæftigelsesegnethed.

¹⁴⁰ Se Europa-Kommissionen, [Employment and social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁴¹ Europa-Kommissionen, [SWD\(2023\) 460 final – Evaluation of the Council Recommendation of 19 December 2016 on Upskilling Pathways: New Opportunities for adults](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor.

Figur 2.2.7: Deltagelse i voksenuddannelse er kendetegnet ved store forskelle mellem befolkningsgrupperne

Voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder efter undergruppe (25-64 år, %), 2022

Note: I september 2024 nåede Beskæftigelsesudvalgets indikatorgruppe til foreløbig enighed om overvågningsrammen for færdigheds målet baseret på data fra voksenuddannelsesundersøgelsen (oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet). Se også Beskæftigelsesudvalgets [årsrapport om beskæftigelsen 2024](#).

Kilde: Eurostats [særludtræk vedrørende voksnes deltagelse i uddannelse i de foregående 12 måneder, oplæring på arbejdspladsen ikke medregnet, fra voksenuddannelsesundersøgelsen](#).

Fremskridtene med hensyn til digitale færdigheder har generelt været langsomme med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. I et digitalt forandret Europa er grundlæggende digitale færdigheder en forudsætning for beskæftigelse og social inklusion, hvilket afspejles i EU-målet om, at mindst 80 % af den voksne befolkning (16-74 år) som minimum skal have grundlæggende digitale færdigheder senest i 2030¹⁴². Selv om mere end 90 % af befolkningen i EU brugte internettet mindst én gang om ugen i 2023¹⁴³, havde kun 55,6 % som minimum grundlæggende digitale færdigheder, hvilket er en beskedent stigning i forhold til 2021 (53,9 %). I dette tempo vil kun 59,8 % af de voksne som minimum have grundlæggende digitale færdigheder ved udgangen af årtiet¹⁴⁴. Der er store forskelle i medlemsstaternes resultater, som er blevet større. Rumænien, landet med den laveste andel af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder (27,7 % i 2023), viste ingen fremskridt mellem 2021 og 2023. Bulgarien (35,5 %) og Polen (44,3 %), hvor udbredelsen af digitale færdigheder blandt voksne også er lav, oplevede en vis forbedring (med henholdsvis 4,3 procentpoint og 1,4 procentpoint). Ikke desto mindre fremhæves en "kritisk situation" for alle tre lande af metoden på den sociale resultattavle. Derimod har Nederlandene (82,7 %) og Finland (82,0 %) begge klarer sig bedre end EU-målet for 2030 og anses sammen med Irland (72,9 %), som også registrerede en stigning, for at tilhøre kategorien "de, der præsterer bedst". Tendenserne i landene omkring EU-gennemsnittet varierer med forbedringer i nogle lande og forværringer i andre (se figur 2.2.8). Samlet set gjorde et flertal af medlemsstaterne (17) fremskridt med hensyn til at forbedre de digitale færdigheder. De seneste data viser imidlertid et lille fald i grundlæggende digitale færdigheder blandt unge i alderen 16-24 år

¹⁴² Mål, der er defineret i [handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder](#) og [det digitale kompas for det digitale årti](#).

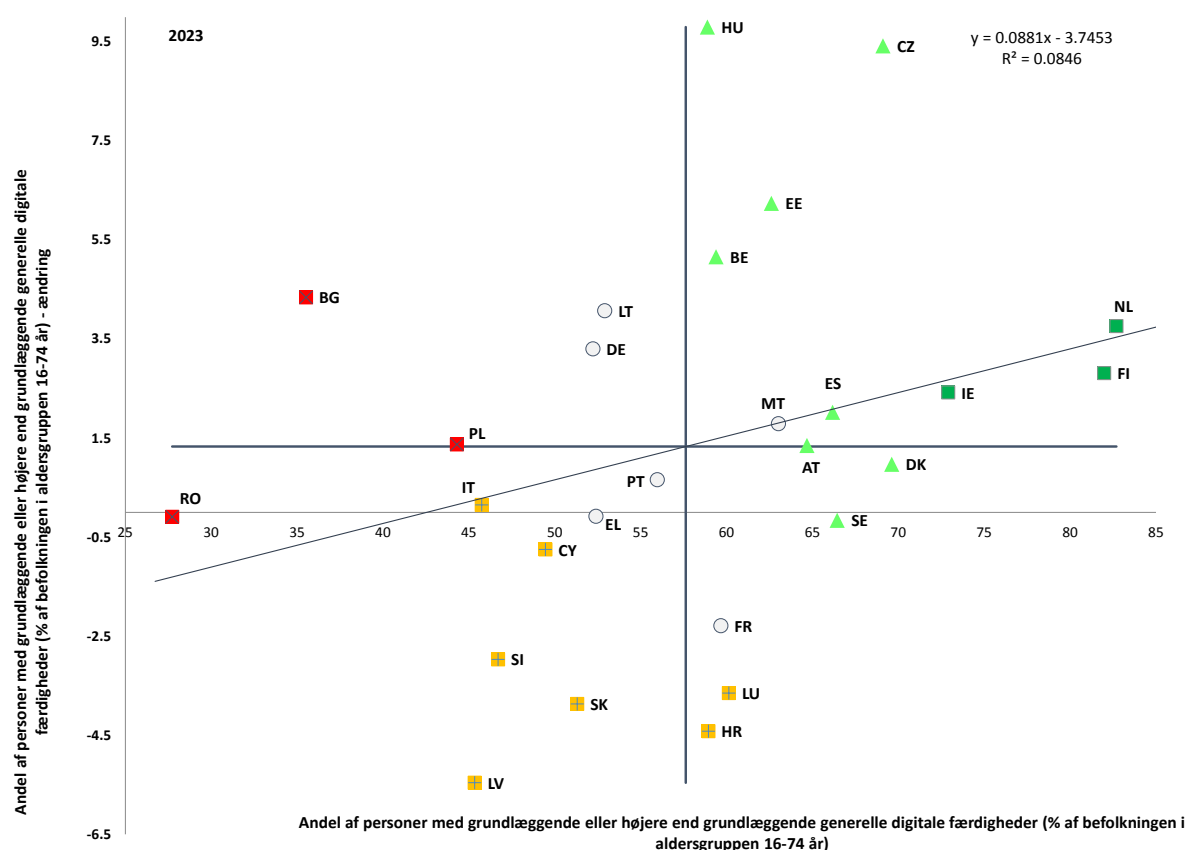
¹⁴³ Se Europa-Kommissionen, [Digitalisation in Europe – 2024 edition](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁴⁴ Med hensyn til kursen mod målet for 2030 henvises til Europa-Kommissionen, [State of the Digital Decade 2024 report](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

(fra 71,2 % i 2021 til 70,0 % i 2023), hvilket modbeviser idéen om, at alle unge er "digitale indfødte". Mere generelt er digitale færdigheder særligt lave blandt personer med ingen eller lave formelle kvalifikationer (33,6 % i 2023), den ældre befolkning (37,1 % i alderen 55-74 år), personer, der bor i landdistrikter (47,5 %), og arbejdsløse (47,7 %). Samtidig ligger antallet af IKT-specialister langt under det forventede behov. I 2023 arbejdede næsten 9,8 millioner mennesker som IKT-specialister, hvilket svarer til 4,8 % af alle beskæftigede, med en betydelig og vedvarende kønsskævhed (kun 19,4 % af IKT-specialisterne var kvinder). I det nuværende tempo vil antallet af IKT-specialister i lyset af den voksende konkurrence om digitalt kvalificerede talenter kun nå op på 12 millioner inden 2030, hvilket er et godt stykke under EU's mål for det digitale årti på 20 millioner, og det kan potentielt have negative konsekvenser for EU's fremtidige konkurrenceevne og innovation.

Figur 2.2.8: Der er store forskelle på tværs af landene med hensyn til voksnes digitale færdigheder

Andel af befolkningen med grundlæggende generelle digitale færdigheder eller derover (16-74 år, 2023-niveau i forhold til 2021, %, nøgleindikator på den sociale resultattavle)

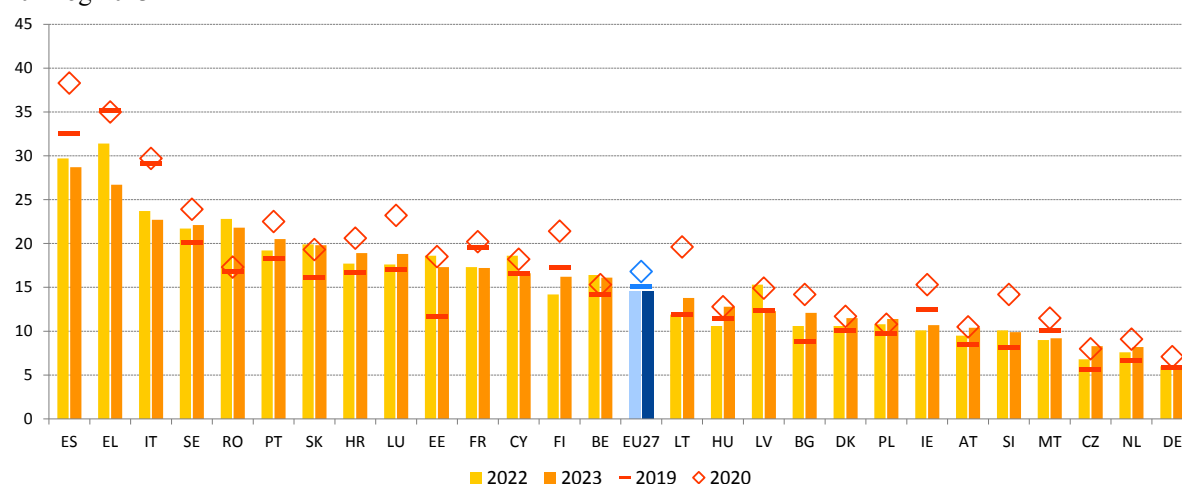
Note: Overordnet set vedrører digitale færdigheder fem områder: informations- og IT-færdigheder, kommunikations- og samarbejdsfærdigheder, skabelse af digitalt indhold, sikkerhedsfærdigheder og problemløsningsfærdigheder. For som minimum at have grundlæggende generelle digitale færdigheder skal folk vide, hvordan de udfører mindst én aktivitet inden for hvert område. Yderligere oplysninger findes på: [Eurostat](#).
Kilde: Eurostat, [[tepsr_sp410](#)].

Selv om ungdomsarbejdsløsheden på EU-plan fortsat falder, er den igen stigende i de fleste medlemsstater. Efter at ungdomsarbejdsløsheden (15-24 år) toppede under covid-19-krisen (16,8 % i EU i 2020), er den faldet støt og lå på 14,5 % i 2023 mod 15,1 % i 2019. I 2023 stabiliserede tallet sig, og der blev ikke opnået yderligere forbedringer på baggrund af svagere økonomisk vækst, men tendensen vendte i 15 medlemsstater. Selv om stigningen var

under 1 procentpoint i syv medlemsstater, var den mellem 1 og 2 procentpoint i seks lande og endda 2 procentpoint i Finland og 2,2 procentpoint i Ungarn. Samtidig fortsatte ungdomsarbejdsløsheden med at falde i lande med meget høje niveauer, f.eks. Grækenland (– 4,7 procentpoint), Spanien, Italien og Rumænien (– 1,0 procentpoint hver), hvilket bekræfter en konvergerende tendens i hele EU i de seneste fem år (se figur 2.2.9). Ungdomsarbejdsløsheden er ikke desto mindre mere end dobbelt så høj som arbejdsløsheden for personer i alderen 15-74 år (6,1 %). Arbejdsløsheden er særlig udbredt blandt lavtuddannede unge (19,3 %) og unge født uden for EU (20,5 %). Denne udvikling understreger behovet for en fortsat indsats for at tackle strukturelle udfordringer, der hindrer unges integration på arbejdsmarkedet, navnlig i lyset af den udbredte mangel på arbejdskraft og færdigheder og de langsigtede risici for unges karrieremuligheder.

Figur 2.2.9: Ungdomsarbejdsløsheden steg i de fleste medlemsstater

Ungdomsarbejdsløshed (15-24 år, % af den erhvervsaktive befolkning) i 2019 (før krisen), 2020 (krisens højde), 2022 og 2023

Note: Brud i tidsserier for BG, HR, NL og PL i 2019. Brud i tidsserier for alle medlemsstater for første kvartal 2021. Definitionen er forskellig for FR i 2021. Definitionen er forskellig for ES og FR i 2022. Brud i tidsserier for DK, SI og CY i 2023. Definitionen er forskellig for ES og FR i 2023.

Kilde: Eurostat [[lfsa_urgæd](#)] og EU LFS.

På den positive side fortsætter andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med at falde, og der er visse tegn på konvergens i EU. Efter at have toppet med 13,9 % i 2020 faldt andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (15-29 år), konsekvent i EU til 11,2 % i 2023. Denne tendens er i overensstemmelse med den stigende deltagelse af unge på arbejdsmarkedet og bidrager i væsentlig grad til væksten i arbejdsstyrken¹⁴⁵. Der kan dog konstateres markante forskelle mellem medlemsstaterne, idet Rumænien (19,3 %), Italien (16,1 %), Grækenland (15,9 %) og Cypern (13,9 %) registrerede de højeste andele af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, i 2023 (se figur 2.2.10). Andelen faldt kun lidt i Rumænien og Cypern (begge med – 0,5 procentpoint) og steg endda i Grækenland (0,6 procentpoint), hvor der var tale om "kritiske situationer". Litauen og Frankrig, hvor andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er steget, og Cypern, Bulgarien og Spanien, som oplevede visse fald, befinder sig i kategorien "bør holdes øje med". Italien registrerede den største forbedring (– 2,9 procentpoint), hvilket afspejler en situation, der er "svag, men i bedring". Nederlandene (4,7 %) og Sverige (5,7 %)

¹⁴⁵ Se Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

befandt sig i kategorien "de, der præsterer bedst". Personer, der aktivt søger og står til rådighed for arbejdsmarkedet, dvs. unge arbejdsløse, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, forblev stabil på 4,3 % i 2023¹⁴⁶. Andelen var højest i Grækenland (8,6 %) og Spanien (6,8 %), selv om begge viste forbedringer i forhold til 2022-niveauet (henholdsvis 9,2 % og 7,1 %). Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, uden for arbejdsstyrken steg en smule (7,0 % i 2023 mod 7,4 % i 2022), men forblev høj i Rumænien (14,3 %) og Bulgarien (10,8 %). Når man ser på andelen af ikkeregistrerede unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, kan der konstateres en faldende tendens på EU-plan (fra 4,9 %, da pandemien toppede i 2020, til 4,2 % i 2023). Der er fortsat regionale forskelle i andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (se figur 2 i bilag 5), herunder i regionerne i den yderste periferi, men generelt er de nationale og regionale forskelle blevet indsnævret, hvilket tyder på øget konvergens i EU¹⁴⁷. På denne baggrund støtter den styrkede ungdomsgaranti unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse. Den tilbyder dem beskæftigelse af høj kvalitet, videreuddannelse, lærlingeuddannelser eller praktikophold, senest fire måneder efter at de er blevet arbejdsløse eller har forladt det formelle uddannelsessystem¹⁴⁸, og ALMA-initiativet (Aim, Learn, Master, Achieve) hjælper dårligt stillede unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med at få erhvervserfaring i udlandet¹⁴⁹.

¹⁴⁶ Eurostat [[edat_lfse_20](#)] og LFS.

¹⁴⁷ Se Europa-Kommissionen, [Employment and social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁴⁸ [Rådets henstilling af 30. oktober 2020 om en bro til job – styrkelse af ungdomsgarantien](#) og erstatning af Rådets henstilling af 22. april 2013 om oprettelsen af en ungdomsgaranti 2020/C 372/01 (EUT C 372 af 4.11.2020, s. 1).

¹⁴⁹ Der kan findes yderligere oplysninger på: [ALMA \(Aim, Learn, Master, Achieve\) – Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion – Europa-Kommissionen \(europa.eu\)](#).

Figur 2.2.10: Forskelle i andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er faldende, men er fortsat betydelige

Andel af unge (15-29 år), der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, niveauer for 2023 og ændring i forhold til året før (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Definitionen er forskellig for ES og FR. Brud i serierne for DK og CY.

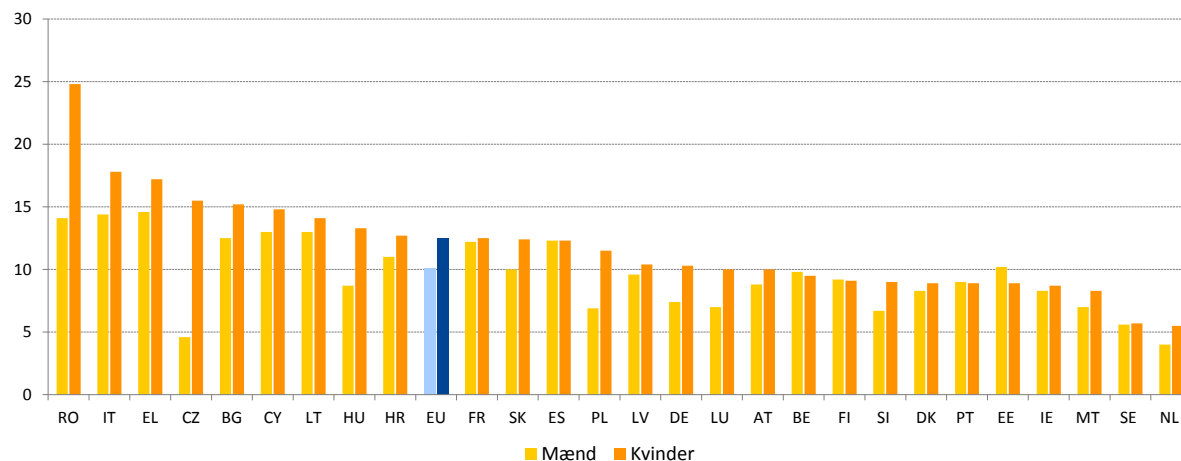
Kilde: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)] og EU LFS.

Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er fortsat højere blandt kvinder og for personer med migrantbaggrund. I 2023 var andelen af unge kvinder, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (12,5 %), fortsat faldende (fra 13,0 % i 2022 og 15,4 % i 2020). Den var dog stadig 2,4 procentpoint højere end for mænd (10,1 %) (se figur 2.2.11). Mens forskellen var mindre end 1 procentpoint i nogle medlemsstater (Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Letland, Irland, Portugal, Spanien og Sverige), oversteg den 10 procentpoint i andre (Tjekkiet og Rumænien), hvilket tyder på betydelige hindringer for unge kvinder i disse lande. På trods af dette er der siden 2007 konstateret en betydelig konvergens i andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, mellem mænd og kvinder. Blandt unge kvinder, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er det mere end dobbelt så hyppigt at stå uden for arbejdsstyrken som at være arbejdsløs (8,7 % mod 3,8 % i 2023 sammenlignet med 5,4 % mod 4,7 % for mænd). Andelen af unge født uden for EU, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, ligger også markant over andelen for unge født i EU (19,6 % mod 10,3 %), og der er også betydelige forskelle i kønsdimensionen: For kvinder født uden for EU (25,2 %) er andelen mere end 14 procentpoint højere end for kvinder født i EU (11,1 %), mens den er næsten 11 procentpoint højere end for unge mænd født uden for EU. Derudover er der forskelle mellem

kontinentale regioner og regioner i den yderste periferi, og der er en klar kløft mellem by og land, idet unge fra landdistrikter oftere ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse¹⁵⁰.

Figur 2.2.11: I næsten alle medlemsstater er andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, højere for kvinder

Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, for mænd og kvinder (15-29 år, %, 2023)

Note: Definitionen er forskellig for ES og FR.

Kilde: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)] og EU LFS.

Selv om beskæftigelsesfrekvensen for ældre er steget betydeligt siden 2009, er der fortsat store forskelle mellem medlemsstaterne¹⁵¹, og det viser, at der er plads til yderligere forbedringer. I 2023 nåede beskæftigelsesfrekvensen for ældre (55-64 år) op på 63,9 %, hvilket er næsten 20 procentpoint højere end i 2009. Især for kvinder er beskæftigelsesfrekvensen steget kraftigt (4,9 procentpoint mere end for mænd). På trods af denne generelle forbedring er der fortsat betydelige forskelle i EU: Mens beskæftigelsesfrekvensen for ældre i Sverige, Finland, Estland, Nederlandene, Tyskland, Tjekkiet og Letland var på over 70 %, lå beskæftigelsesfrekvensen under 55 % i Luxembourg, Rumænien, Kroatien, Grækenland og Slovenien. Selv om stigningen i ældres beskæftigelse var mere end fire gange højere end for befolkningen i den erhvervsaktive alder (25-54 år), var deres beskæftigelsesfrekvens fortsat 18 procentpoint lavere (63,9 % mod 82,2 %). Dette skyldtes primært øget fastholdelse af arbejdspladser snarere end nyansættelser, som stadig var på et lavt niveau i denne periode. Navnlig ældre med en videregående uddannelse har tendens til at blive længere på arbejdsmarkedet, mens personer med en lavere uddannelse er mere tilbøjelige til at forlade arbejdsmarkedet tidligt. Dårlige arbejdsvilkår – både fysiske og psykologiske – var nøglefaktorer, der førte til tidlig pensionering, og som også hindrede mange ældre arbejdstagere i at vende tilbage til arbejdsmarkedet¹⁵².

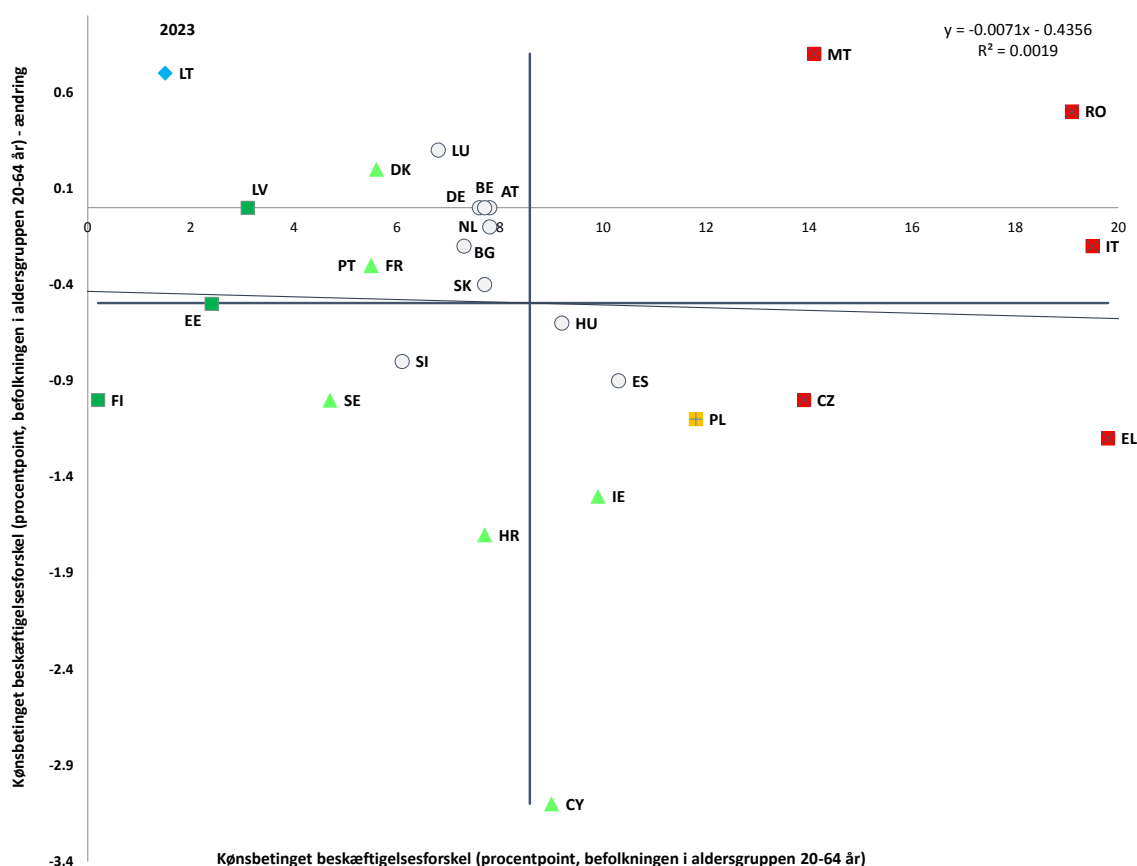
¹⁵⁰ Se: Eurofound, [Becoming adults: Young people in a post-pandemic world](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁵¹ For en detaljeret analyse af arbejdsmarkedssituationen for ældre arbejdstagere henvises til: Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁵² Se: Eurofound, [Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms](#), Eurofound Working Paper, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

Figur 2.2.12: Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen er blevet mindre i de fleste lande, men er fortsat betydelig og uden tegn på opadgående konvergens mellem medlemsstaterne

Kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen (20-64 år), niveau for 2023 og forskel i forhold til året før (procentpoint, nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Definitionen er forskellig for ES og FR. Brud i serierne for DK og CY.

Kilde: Eurostat [tesem060] og EU LFS.

Der er fortsat uligheder mellem kønnene på arbejdsmarkedet, og der er kun beskedne tegn på konvergens i beskæftigelsesforskellene mellem mænd og kvinder¹⁵³. I 2023 lå beskæftigelsen for mænd på 80,4 %, mens den lå på 70,2 % for kvinder. Det resulterede i en kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen på 10,2 procentpoint. Denne forskel er indsnævret en smule i de seneste år (fra 10,9 procentpoint i 2021 og 10,7 procentpoint i 2022), hvilket afspejler en kraftigere stigning i beskæftigelsen for kvinder (1 procentpoint) end for mænd (0,5 procentpoint), også i 2023. Der er dog stadig betydelige forskelle, navnlig i Grækenland og Italien (henholdsvis 19,8 procentpoint og 19,5 procentpoint), hvor lidt over halvdelen af kvinderne var i beskæftigelse (57,6 % og 56,5 %) (se figur 2.2.12). I Rumænien, hvor forskellen også var stor (19,1 procentpoint), blev den endnu større. Malta og Tjekkiet udviste også betydelige kønsforskelle (14,1 procentpoint og 13,9 procentpoint). I alle fem lande afspejler de kønsbetingede forskelle i beskæftigelsen en "kritisk situation". På den

¹⁵³ For et mere langsigtet perspektiv, se Europa-Kommissionen, [Employment and Social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

anden side af spektret var forskellen i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens relativt lille i de baltiske lande (1,5 procentpoint i Litauen, 2,4 procentpoint i Estland og 3,1 procentpoint i Letland) og næsten ikke-eksisterende i Finland (0,2 procentpoint). Disse lande, bortset fra Litauen, hvor forskellen for nylig er blevet større, var blandt "de, der præsterer bedst", i lyset af deres små og stabile eller indsnævrende forskelle. Desuden blev der konstateret betydelige regionale forskelle i kønsbetingede forskelle i beskæftigelsesfrekvensen i nogle medlemsstater, herunder Østrig, Belgien, Danmark, Tyskland og Spanien (se figur 3 i bilag 5), herunder regionerne i den yderste periferi. Vedvarende politiske tiltag kan bidrage til at fjerne hindringer for kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet i overensstemmelse med målene i EU's strategi for ligestilling mellem kønnene 2020-25¹⁵⁴. Sådanne foranstaltninger kan også bidrage til at nå målet om at halvere den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen senest i 2030 som fastsat i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Kvinder arbejder oftere på deltid end mænd, hvilket resulterer i en større kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen, når fuldtidsækvivalenter (FTE) tages i betragtning. I 2023 arbejdede 27,9 % af kvinderne (20-64 år) i EU på deltid, hvilket er mere end tre gange så meget som andelen af mænd (7,7 %). Det førte til en kønsskævhed i deltidsbeskæftigelse på 20,2 procentpoint, hvilket er uændret i forhold til 2022. De største forskelle i deltidsarbejde blev registreret i Nederlandene (41,8 procentpoint), Østrig (38,6 procentpoint), Tyskland (36,9 procentpoint) og Belgien (27,4 procentpoint), mens de mindste forskelle blev konstateret i Bulgarien (0,2 procentpoint) og Kroatien (1,5 procentpoint). Rumænien var således det eneste land, hvor mænd var lidt hyppigere beskæftiget på deltid end kvinder (– 0,7 procentpoint). Som følge af den højere forekomst af deltidsarbejde blandt kvinder lå den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, når tages hensyn til fuldtidsækvivalenter¹⁵⁵, på 15,7 procentpoint i 2023, hvilket er over 50 % (5,5 procentpoint) mere, end når der ses bort fra forskelle i deltidsarbejde. De største kønsbetingede forskelle i beskæftigelsesfrekvensen, når tages hensyn til fuldtidsækvivalenter, var i Italien (24,1 procentpoint), Grækenland (21,5 procentpoint) og Østrig (19 procentpoint), hvilket afspejler meget større forskelle, end når deltidsarbejde ikke blev indregnet, mens de mindste forskelle var i Litauen og Finland (2,5 procentpoint).

Forskellene i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens er endnu større for personer med børn, idet forældreskab påvirker kvinders karrierer mere end mænds. I 2023 var beskæftigelsesfrekvensen for kvinder i alderen 25-54 år med børn 74,9 % sammenlignet med 91,9 % for mænd, hvilket resulterede i en kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen på 17 procentpoint blandt forældre mod 4 procentpoint blandt personer uden børn. Blandt beskæftigede kvinder med børn arbejdede 31,8 % på deltid sammenlignet med blot 5,0 % af mændene. I de fleste lande, herunder Tyskland, Østrig og Italien, kommer virkningen af forældreskab til udtryk i form af både lavere beskæftigelsesfrekvens for kvinder og mere udbredt deltidsarbejde blandt kvinder. Uformelle forpligtelser i forbindelse med langtidspleje bidrager også til den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, idet 19,1 % af kvinderne i EU yder uformel pleje sammenlignet med 14,8 % af mændene. Kvinder bruger

¹⁵⁴ Yderligere oplysninger findes i Europa-Kommissionens [rapport fra 2023 om ligestilling mellem kønnene i EU](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

¹⁵⁵ Beskæftigelsesfrekvensen i fuldtidsækvivalenter sammenligner forskellene mellem grupperne med hensyn til antal arbejdstimer. Beskæftigelsen i fuldtidsækvivalenter beregnes ved at dividere det samlede antal arbejdstimer i økonomien (første job, andet job osv.) med det gennemsnitlige antal timer i fuldtidsarbejdsuge (ca. 40) og med antallet af personer i alderen 20-64 år. Kilde: Den fælles evalueringsramme, beregning baseret på data fra Eurostat.

oftere betydelig tid på pleje¹⁵⁶, muligvis fordi mandlige omsorgspersoner (73 %) modtager mere støtte fra formelle langtidsplejetjenester end kvindelige omsorgspersoner (61 %)¹⁵⁷. I Rådets henstilling om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet understreges behovet for at støtte uformelle omsorgspersoner gennem hensigtsmæssig uddannelse, rådgivning, psykologisk støtte, aflastning, foranstaltninger til opnåelse af balance mellem arbejdsliv og privatliv, adgang til social beskyttelse og/eller passende finansiel støtte. Samtidig bør medlemsstaterne også bestræbe sig på at tilpasse udbuddet af langtidsplejetjenester til plejebehovene¹⁵⁸.

Lønforskellen mellem kønnene er indsnævret i løbet af det seneste årti, men er fortsat betydelig i de fleste medlemsstater. I 2021 og 2022 lå lønforskellen mellem kønnene på 12,7 % i EU og oversteg 15 % i Estland, Østrig, Tjekkiet, Slovakiet, Tyskland, Ungarn, Letland og Finland¹⁵⁹. Lønforskelle skyldes bl.a. kønsforskelle i økonomiske aktiviteter og erhverv, underrepræsentation af kvinder i ledende stillinger, overrepræsentation i deltidsarbejde og ikkepermanente former for beskæftigelse, vanskeligheder med at forene arbejde med omsorgsforpligtelser samt forskelsbehandling og uigennemsigtige lønstrukturer¹⁶⁰. Lønforskelle mellem kønnene påvirker i høj grad familiens beslutningstagning, navnlig for mødre, som oplever kumulative ulemper, der yderligere hæmmer deres beskæftigelsesmuligheder. Over tid fører disse indkomstforskelle – som forstærkes af karriereafbrydelser i forbindelse med børnepasning – sammenlagt til betydelige kønsbetingede forskelle i pensioner. Selv om der var en lille indsnævring, modtog kvinder i alderen 65-79 år i 2023 bruttopensioner, der i gennemsnit var 25,4 % lavere end de pensioner, som mænd i samme aldersgruppe modtog. Denne pensionsforskel varierer betydeligt fra land til land og spænder fra helt op til 43,9 % i Malta, 39,9 % i Nederlandene og 36,4 % i Luxembourg til helt ned til 4 % i Slovenien, 4,6 % i Danmark og 5,8 % i Estland.

Forbedring af udbuddet af og adgangen til økonomisk overkommelig førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet kan støtte balancen mellem arbejdsliv og privatliv, ligestilling mellem kønnene og børns udvikling, men deltagelsesfrekvensen er fortsat lav. I 2023 var andelen af børn under tre år i formel børnepasning 37,5 % i EU, hvilket afspejler en stigning på 1,7 procentpoint i forhold til 2022, men andelen er stadig under 2021-niveauet på 37,9 % og langt under det reviderede Barcelonamål på 45 %¹⁶¹. Kun ti medlemsstater ligger over 50 %, og der er fortsat store forskelle mellem medlemsstaterne (se figur 2.2.13). Slovakiet og Tjekkiet indberettede med henholdsvis 1 % og 4,4 % de laveste deltagelsesfrekvenser og betydelige fald i forhold til det

¹⁵⁶ Se [European Health Interview Survey \(EHIS-runde 3\)](#), 2019.

¹⁵⁷ EIGE: 2022 [Survey of gender gaps in unpaid care, individual and social activities \(CARE\)](#).

¹⁵⁸ Se også [Rådets henstilling 8. december 2022 om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet \(2022/C 476/01\)](#).

¹⁵⁹ Den ukorrigerede lønforskel mellem kønnene anvendes her. Den ukorrigerede lønforskel mellem kønnene defineres som forskellen mellem mænds og kvinders gennemsnitlige bruttotimeløn udtrykt i procent af mænds gennemsnitlige bruttotimeløn.

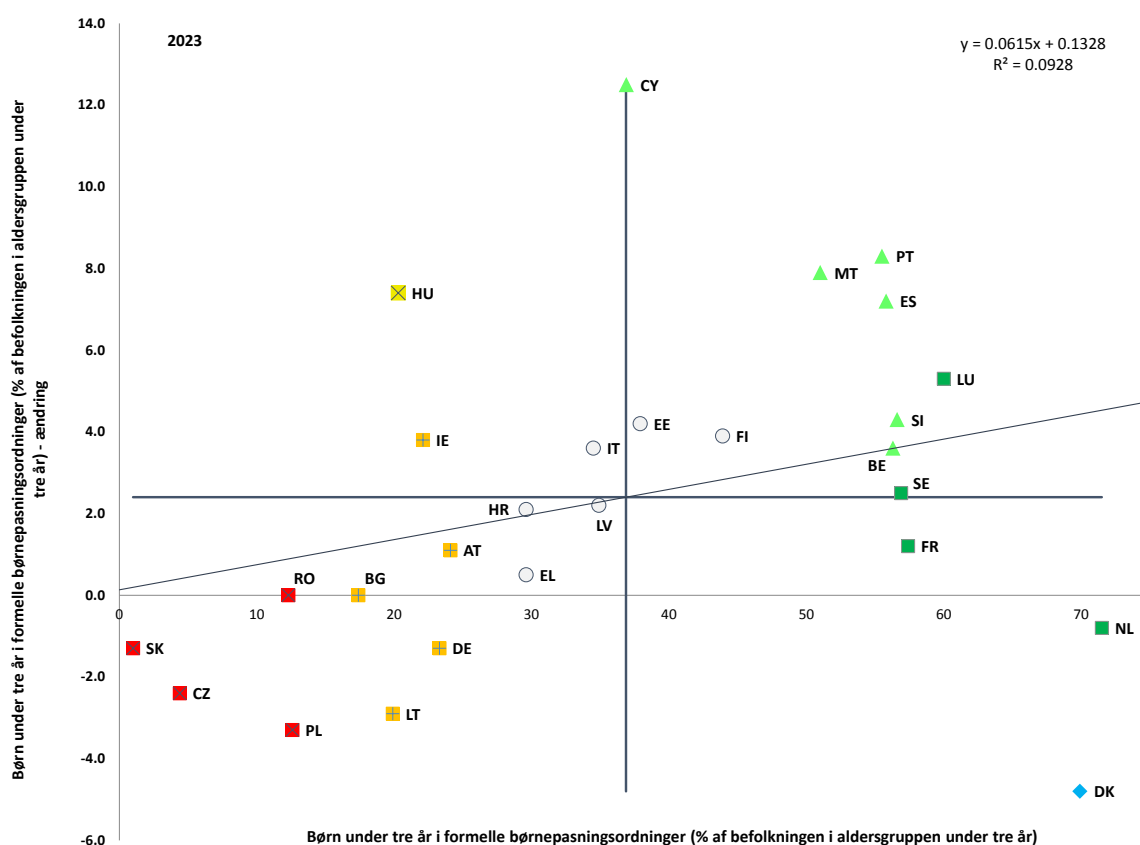
¹⁶⁰ Se Europa-Kommissionen, [Employment and social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁶¹ Se Rådets henstilling af [8. december 2022 om førskoleundervisning og børnepasning: Barcelonamålene for 2030 \(2022/C 484/01\)](#). I henstillingen fastsættes nye mål for førskoleundervisning og børnepasning, som afspejler de mål, der er fastsat i initiativet om det europæiske uddannelsesområde. Senest i 2030 bør mindst 45 % af alle børn under tre år og 96 % af alle børn mellem tre år og den skolepligtige alder deltage i førskoleundervisning og børnepasning. De medlemsstater, hvis gennemsnitlige deltagelse i perioden 2017-21 var under 20 %, skal hæve den med 90 %, mens de medlemsstater, hvis gennemsnitlige deltagelse var på 20-33 %, skal hæve den med 45 % med en grænse på 45 %.

foregående år (henholdsvis – 1,3 procentpoint og – 2,4 procentpoint). De lave og forværrede niveauer i begge lande samt i Rumænien (12,3 %) og Polen (12,6 %) udgør en "kritisk situation" og kræver særlig opmærksomhed. Selv om der meldes om noget højere niveauer, var deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning også lav i Bulgarien (17,4 %), Irland (22,1 %) og Østrig (24,1 %). I alle disse lande forblev andelen stabil eller steg – i modsætning til Litauen (19,9 %) og Tyskland (23,3 %), hvor deltagelsen faldt i 2023. I alle fem lande betragtes situationen som "bør holdes øje med". Derimod er Sverige (56,9 %), Frankrig (57,4 %), Luxembourg (60 %) og Nederlandene (71,5 %) "de, der præsterer bedst" med en høj og stigende deltagelse. Der kan være flere hindringer for deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning, herunder økonomiske, kulturelle og sproglige hindringer samt forskelle i regionale og nationale politikker i forbindelse med forældreorlov og ydelser eller juridiske rettigheder til børnepasning. Genopretnings- og resiliensfaciliteten finansierer målrettede reformer og investeringer, der støtter udvidelsen af førskoleundervisnings- og børnepasningstjenester, infrastrukturudvikling og uddannelse af arbejdsstyrken. Det lave tempo i forbedringerne kræver en styrket indsats i overensstemmelse med den europæiske børnegaranti, den europæiske plejestrategi og Rådets henstilling om førskoleundervisning og børnepasning.

Figur 2.2.13: Deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning er stadig lav i de fleste medlemsstater

Børn under tre år i formelle børnepasningsordninger og årlig ændring, niveau for 2023 og ændring i forhold til året før (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for DK.

Kilde: Eurostat [[tepsr_sp210](#)] og EU-SILC.

Skattestrukturerne i de fleste medlemsstater afholder sekundære forsørgere, navnlig kvinder, fra at deltage fuldt ud på arbejdsmarkedet og bidrager dermed til ulighed

mellem kønnene på beskæftigelsesområdet. Sambeskatningsordninger, som giver familier mulighed for at angive samlet indkomst til potentielt lavere skatter, øger marginalsattesatsen for sekundære forsørgere, typisk kvinder (i 2022 var 78 % af de sekundære forsørgere kvinder)¹⁶², som derfor oftere har færre incitamenter til at arbejde eller forlænge arbejdstiden¹⁶³. Skattelettelser, der er betinget af fælles indberetning, eller skattelettelser, der kun er rettet mod én ægtefælle, afholder også mange kvinder fra at deltage på arbejdsmarkedet¹⁶⁴. I 2023 blev de højeste "inaktivitetsfælder" (hvor skat og bortfald af ydelser i væsentlig grad afskrækker sekundære forsørgere fra at komme ind på arbejdsmarkedet) set i Litauen, Slovenien, Danmark, Luxembourg, Belgien og Tyskland (se figur 2.2.14). I disse lande kan sekundære forsørgere, der kommer ind på arbejdsmarkedet, miste omkring eller over 50 % af deres indkomst på grund af skatter og bortfaldne ydelser. I modsætning hertil omfatter lande med lavere inaktivitetsfælder, hvor tabet kan være mindre end 20 %, Østrig, Italien, Estland og Cypren. Håndtering af disse strukturelle negative incitamenter kunne mindske den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen og øge BNP, idet Verdensbankens skøn tyder på en potentiel økonomisk gevinst på 10 % for Europa, hvis de kønsbetingede forskelle i beskæftigelsesfrekvensen blev udlignet¹⁶⁵.

¹⁶² Yderligere oplysninger findes i Europa-Kommissionens [rapport fra 2023 om ligestilling mellem kønnene i EU](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

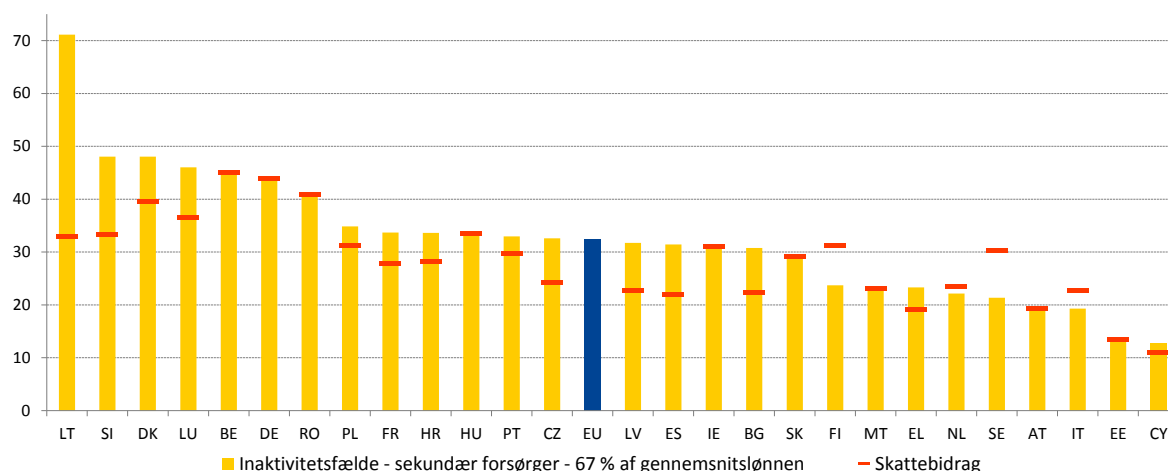
¹⁶³ Se Coelho, M. et al., *Gendered Taxes: The Interaction of Tax Policy with Gender Equality*. Den Internationale Valutafond, 2022.

¹⁶⁴ For en omfattende diskussion om beskatning af arbejde, se også afsnit 3.2 og afsnit 4.2.3 i Europa-Kommissionen, [Annual Report on Taxation 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁶⁵ Pennings, S. M., *A Gender Employment Gap Index (GEGI): A Simple Measure of the Economic Gains from Closing Gender Employment Gaps, with an Application to the Pacific Islands*. World Bank Group, Development Economics Research Group. Washington Verdensbanken, 2022.

Figur 2.2.14: Beskatning bidrager væsentligt til inaktivitetsfælden for sekundære forsørgere

Inaktivitetsfælde for sekundære forsørgere (% , 2023)

Note: Dataene vedrører en sekundær forsørger, der tjener 67 % af gennemsnitslønnen, i en familie med to forsørgere og to børn; den primære forsørger tjener gennemsnitslønnen. "Skattebidrag" er den procentdel af yderligere bruttoindkomst, der skal betales i skat (andre elementer, der bidrager til inaktivitetsfælden, er ophørt arbejdsløshedsydelse, social bistand og boligydelse).

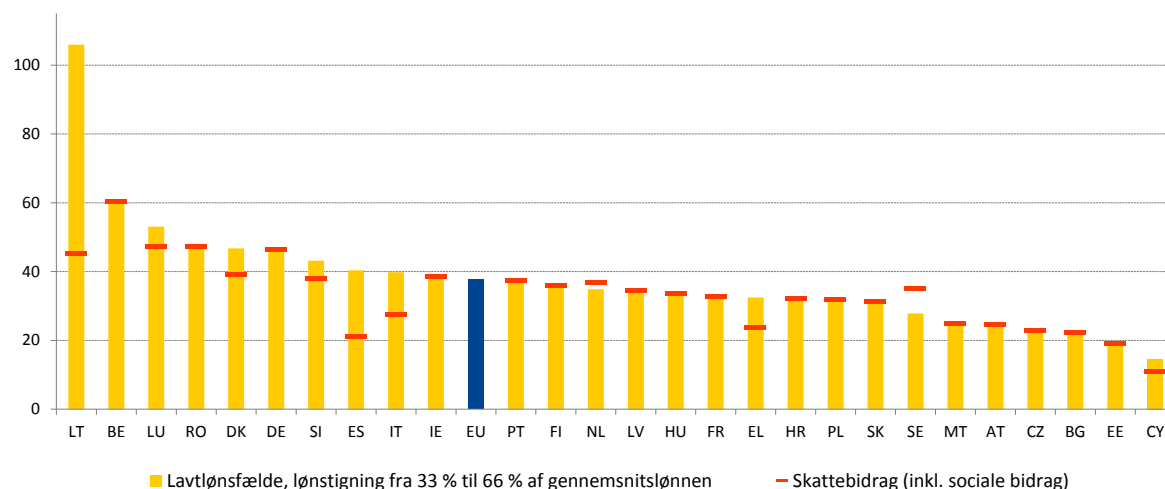
Kilde: Europa-Kommissionen, GD ECFIN, [skatte- og socialsikringsdatabasen](#), baseret på OECD's skatte- og socialsikringsmodel (ajourført april 2024).

Kvinder rammes uforholdsmæssigt hårdt af "lavtlønsfælden", hvor kraftige stigninger i skatter og nedsættelser af ydelser mindsker deres merindkomster, efterhånden som deres indtjening stiger. Ligesom det er tilfældet med inaktivitetsfælden, spiller beskatningen i de fleste medlemsstater en central rolle med hensyn til at bestemme betydningen af lavtlønsfælden for sekundære forsørgere, hvoraf et stort flertal er kvinder¹⁶⁶. Denne situation adskiller sig imidlertid fra inaktivitetsfælden, hvor de pågældende personer er uden for arbejdsstyrken. Som det fremgår af figur 2.2.15, kan andelen af yderligere indkomst, der reelt "betales i skat", når sekundære forsørgere øger indtjeningen fra en tredjedel til to tredjedele af gennemsnitslønnen ved at øge arbejdstiden, være betydelig – ca. en tredjedel (36,6 %) af deres gradvist stigende indtjening i gennemsnit i EU, idet dette tab overstiger 105 % i Litauen som følge af bortfald af boligstøtte. Virkningen kan også være betydelig i Belgien (60,3 %) og Luxembourg (53 %), mens den umiddelbart er lavest i Cypern (14,6 %). Tilgængeligheden af og adgangen til økonomisk overkommelige pasningsordninger af høj kvalitet sammen med veludformede politikker til opnåelse af balance mellem arbejdsliv og privatliv er afgørende for at tilskynde enkeltpersoner til at øge deres arbejdstid.

¹⁶⁶ Yderligere oplysninger findes i Europa-Kommissionens [rapport fra 2023 om ligestilling mellem kønnene i EU](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

Figur 2.2.15: I mange medlemsstater afholder beskattningen lavtlønnede fra at arbejde flere timer

Lavtlønsfælde for sekundære forsørgere (% , 2023)

Note: Lavtlønsfælden, når den sekundære forsørgerers løn stiger fra 33 % til 66 %, og hovedforsørgeren tjener 100 % af gennemsnitslønnen, i en familie med to børn.

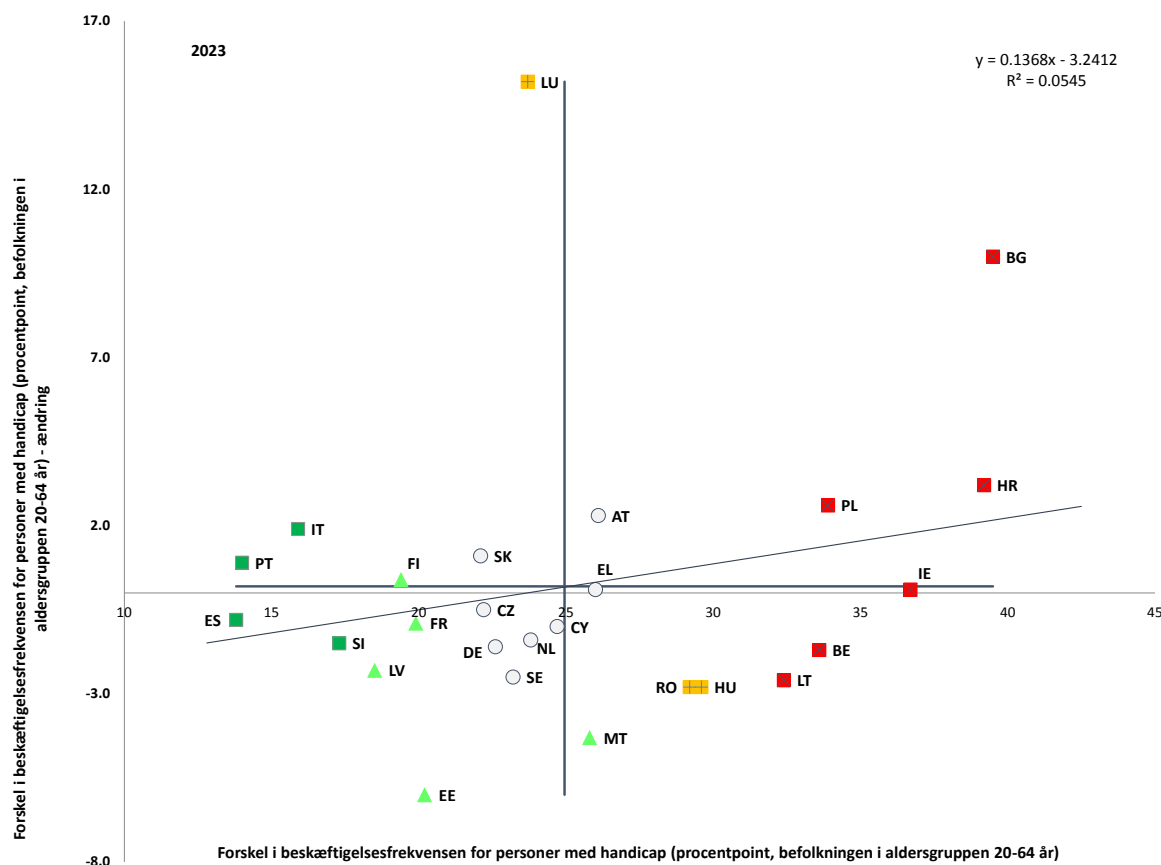
Kilde: Europa-Kommissionen, GD ECFIN, [skatte- og socialsikringsdatabasen](#), baseret på OECD's skatte- og socialsikringsmodel (ajourført april 2024).

Inklusionen af personer med handicap på arbejdsmarkedet stagnerede med en divergerende tendens på tværs af medlemsstaterne. Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med og uden handicap forblev næsten uændret i 2023 på 21,5 procentpoint (21,4 procentpoint i 2022), hvilket standsede en tidligere toårig positiv tendens. Selv om forskellen faldt i 15 medlemsstater, herunder bemærkelsesværdige forbedringer i Estland (–6,0 procentpoint) og Malta (–4,3 procentpoint), voksede den betydeligt i andre medlemsstater som f.eks. Luxembourg (15,2 procentpoint) og Bulgarien (10,0 procentpoint). De mindste forskelle blev indberettet i Spanien (13,8 procentpoint), Portugal (14,0 procentpoint) og Italien (15,9 procentpoint), hvilket til dels kan forklares med relativt lavere samlede beskæftigelsesfrekvenser, samt i Slovenien (17,3 procentpoint), som alle var blandt "de, der præsterer bedst". Tværtimod blev der konstateret en "kritisk situation" i Litauen, Belgien, Polen og Irland, hvor forskellen oversteg 30 procentpoint, samt i Kroatien og Bulgarien, hvor forskellen nærmede sig 40 procentpoint. Personer med handicap oplever også en høj andel af inaktivitet: I 2022 var over 40 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder med handicap (15-64 år) uden for arbejdsstyrken i 20 medlemsstater, og andelen oversteg 60 % i Bulgarien, Grækenland, Rumænien, Ungarn, Kroatien og Polen¹⁶⁷. Mangel på passende foranstaltninger til inklusion og fastholdelse på arbejdsmarkedet for personer med handicap, mangel på tilstrækkelige færdigheder samt generel mangel på bevidsthed om retlige forpligtelser og politiske støtteforanstaltninger blandt arbejdsgiverne er fortsat sandsynlige faktorer bag denne høje grad af manglende deltagelse.

¹⁶⁷ Eurostat, [[lfsa_argaedd1](#)].

Figur 2.2.16: Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap er fortsat stor med betydelig divergens mellem medlemsstaterne

Forskel i beskæftigelsesfrekvens mellem personer med og uden handicap (aldersgruppen 20-64 år), niveau for 2023 og ændring i forhold til året før (%), nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serien for HR. Anslået værdi for DE. Lav pålidelighed for PL. Manglende kategorisering for DK.

Kilde: Eurostat [tepsr_sp200] og EU-SILC.

Integrationen af tredjelandstatsborgere på arbejdsmarkedet blev fortsat forbedret, men der er fortsat et betydeligt misforhold mellem deres kvalifikationsniveau og beskæftigelsesstatus. Beskæftigelsesfrekvensen for tredjelandstatsborgere nåede op på 63 % i 2023, hvilket er et godt stykke under frekvensen for personer, der er født i EU, og der er ingen tegn på, at denne forskel vil blive udlignet. Efter covid-19-pandemien tegnede tredjelandstatsborgere sig for mere end to tredjedele (70 %) af udvidelsen af EU's arbejdsstyrke i 2022¹⁶⁸, selv om de fortsat stod over for høj arbejdsløshed (12,2 % i 2023 mod 5,4 % for statsborgere) og overkvalificering (39,4 % mod 20,8 %)¹⁶⁹. Kvinder født uden for EU befandt sig i en særlig sårbar situation, idet der her var tale om en kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen på 24 procentpoint. Desuden var 44 % af dem overkvalificerede¹⁷⁰. Der kunne konstateres en generel tendens til mere stabil beskæftigelse for alle grupper, men

¹⁶⁸ Se Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁶⁹ Europa-Kommissionen, *EMN study 2023: Annual Report on Migration and Asylum*, 2023.

¹⁷⁰ OECD/Europa-Kommissionen, *Indicators of Immigrant Integration 2023: Settling In*, OECD Publishing, Paris, 2023.

tredjelandstatsborgere var oftere ansat på tidsbegrænsede kontrakter end personer født i EU (herunder landenes egne statsborgere og tilflyttere fra EU). I 2024 fortsatte EU med at gennemføre sin handlingsplan om integration og inklusion 2021-27, som udgør en fælles politisk ramme til støtte for medlemsstaterne i forbindelse med udviklingen af nationale politikker for integration af migranter¹⁷¹.

Beskæftigelsesfrekvensen for personer under midlertidig beskyttelse fra Ukraine er steget i de fleste medlemsstater, hvilket tyder på en hurtigere integration på arbejdsmarkedet sammenlignet med andre flygtningegrupper¹⁷². I maj 2024 havde ca. 4,3 millioner mennesker midlertidig beskyttelsesstatus i EU, hvoraf 2,5 millioner var mellem 18 og 64 år. Ukrainerne anses for at have store integrationsudsigter på grund af deres forholdsvis høje uddannelsesniveau, etablerede sociale netværk og umiddelbare adgang til beskæftigelse. Pr. tredje kvartal 2023 var over 40 % af ukrainerne i den erhvervsaktive alder (18-64 år) under midlertidig beskyttelse i beskæftigelse, men med store forskelle mellem landene: fra ca. to tredjedele (66 %) i Litauen til mindre end 20 % i Belgien og Kroatien. Ukrainere under midlertidig beskyttelse, der forbliver uden for arbejdsstyrken, nævner ofte omsorgsforpligtelser som en primær hindring, mens arbejdsløse især nævner sprog. Ikke desto mindre bidrager fordrevne personer fra Ukraine markant til væksten i EU's arbejdsstyrke, hvilket fremgår af forskellige estimater¹⁷³. Selv om mange er unge og højtuddannede, er jobmuligheder, der matcher deres kvalifikationer, fortsat begrænsede¹⁷⁴.

Søjleboks 3: Håndtering af hindringer for arbejdsmarkedsdeltagelse i EU

I en situation med vedvarende mangel på arbejdskraft og en aldrende befolkning er aktivering af personer uden for arbejdsstyrken en stor udfordring, der kræver politiske tiltag. Høje andele af personer uden for arbejdsstyrken kan begrænse den økonomiske vækst, da de forværrer den eksisterende mangel på arbejdskraft og færdigheder og dermed hæmmer produktiviteten og konkurrenceevnen. De bringer også de sociale beskyttelsessystemers finanspolitiske holdbarhed og tilstrækkelighed i fare i lyset af befolkningens aldring. På trods af forbedringer i beskæftigelsesfrekvensen i EU udgør personer uden for arbejdsstyrken (dvs. personer, som hverken er beskæftigede eller arbejdsløse) stadig 20 % af EU's befolkning i aldersgruppen 20-64 år med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Samtidig forventes befolkningen i den erhvervsaktive alder at falde i de kommende årtier i EU. I 2045 forventes det, at der vil være 16 beskæftigede for hver ti personer over 65 år uden for arbejdsstyrken og kun 14 i 2070, hvilket er et fald fra 22 i 2022¹⁷⁵. Denne forventede voksende ubalance kræver politiske løsninger. Det skønnes, at en forøgelse af arbejdsmarkedsdeltagelsen i EU vil være afgørende for at nå målet for beskæftigelsesfrekvensen på 78 % senest i 2030. Stærkere aktivering og integration på arbejdsmarkedet er afgørende for at gøre fremskridt med princip 4 (aktiv beskæftigelsesstøtte) i den europæiske søjle for sociale rettigheder. I overensstemmelse hermed har Kommissionen iværksat en række initiativer for at tackle den høje andel af mennesker uden for arbejdsstyrken, f.eks. den styrkede ungdomsgaranti, direktivet om balance mellem arbejdsliv og privatliv og senest handlingsplanen om mangel på arbejdskraft

¹⁷¹ Se Europa-Kommissionen, [Handlingsplan om integration og inklusion 2021-2027](#).

¹⁷² Det Europæiske Migrationsnetværk (EMN), "*Labour market integration of beneficiaries of temporary protection from Ukraine: Joint EMN-OECD inform*", 2024.

¹⁷³ For en mere detaljeret analyse af arbejdsmarkedsresultaterne for personer, der flygter fra krigen i Ukraine til EU, henvises til Europa-Kommissionen, *Labour market and wage developments in Europe 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

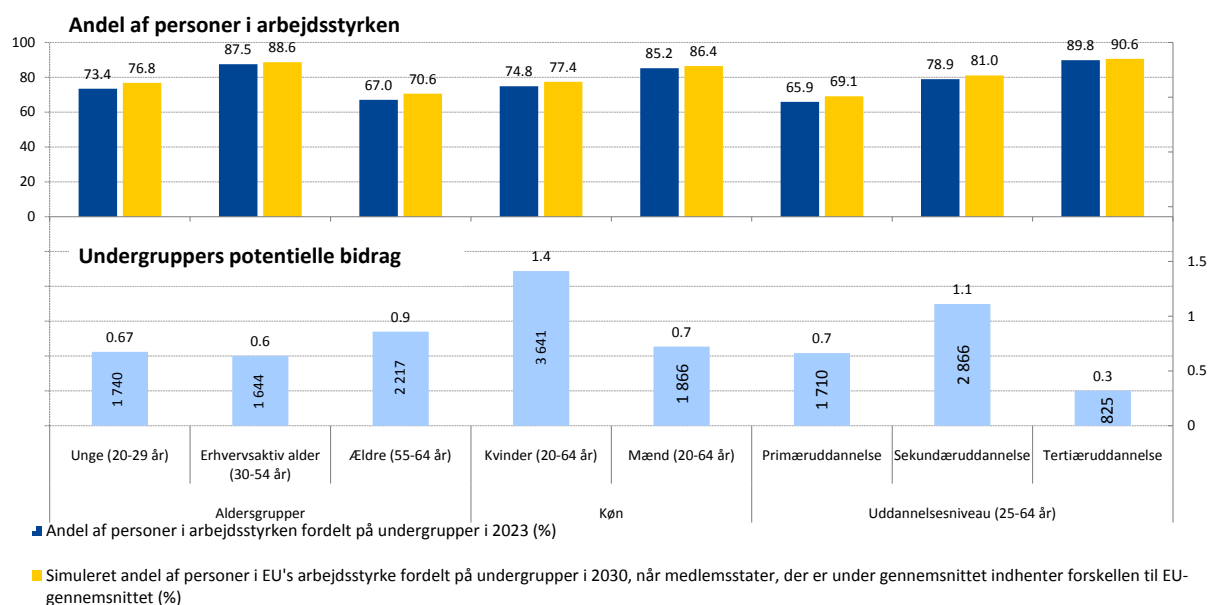
¹⁷⁴ *PES Network Annual Report 2023*, European Network of Public Employment Services (PES).

¹⁷⁵ Europa-Kommissionen, [2024 Ageing Report](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

og færdigheder (se også søjleboksen i afsnit 2.1.), som fastsætter nye foranstaltninger for EU, medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter for bl.a. at støtte aktiveringen af underrepræsenterede grupper¹⁷⁶.

Et betydeligt antal mennesker kan komme ind på EU's arbejdsmarked gennem målrettet og skræddersyet støtte til de største underrepræsenterede grupper

Forskellige befolkningsgruppers potentielle bidrag til den samlede andel af befolkningen i EU's arbejdsstyrke i 2030

Note: Simulering af EU's andel af personer i arbejdsstyrken i 2030, hvis medlemsstater med en andel af personer i arbejdsstyrken pr. undergruppe, der ligger under gennemsnittet, indhenter EU-gennemsnittet for undergruppen, mens andelen af personer i arbejdsstyrken for de øvrige undergrupper antages at forblive konstante. Denne beregning tager ikke højde for overlapninger og eventuel dobbelttælling mellem grupper og bør ikke forveksles med en prognose.

Kilde: GD-EMPL's beregninger baseret på data fra Eurostat og fremskrivninger fra EUROPOP2023.

Trods forbedringer er flere befolkningsgrupper stadig betydeligt underrepræsenteret på arbejdsmarkedet i EU. Det drejer sig om kvinder, ældre, lavt- og mellemuddannede, personer med handicap og personer med migrant- eller minoritetsbaggrund afhængigt af den landespecifikke kontekst. Heraf udgør kvinder, personer med uddannelse på sekundærtrinnet og ældre generelt de største grupper uden for EU's arbejdsstyrke, som potentielt kan komme i beskæftigelse gennem passende aktiveringsforanstaltninger¹⁷⁷. Hvis medlemsstater med en andel af befolkningen i arbejdsstyrken, der er lavere end gennemsnittet for hver af ovennævnte undergrupper, øger deltagelsen i de respektive EU-undergruppers gennemsnit inden 2030, vil yderligere henholdsvis 3,6 millioner kvinder, 2,9 millioner personer med uddannelse på sekundærtrinnet og 2,2 millioner ældre arbejdstagere ifølge Kommissionens skøn komme på arbejdsmarkedet (idet overlapninger og eventuel dobbelttælling mellem grupperne ikke medregnes) (se figuren)¹⁷⁸. Med henblik herpå bidrager skabelse af en mere ligelig fordeling af ulønnet husligt arbejde og omsorgsforpligtelser samt forbedring af

¹⁷⁶ Europa-Kommissionen, [Mangel på arbejdskraft og færdigheder i EU: en handlingsplan \(COM\(2024\) 131 final\)](#).

¹⁷⁷ 32 millioner kvinder (25,2 %), 20 millioner ældre (33 %) og 25 millioner personer med en uddannelse på sekundærtrinnet (21,1 %) var ikke en del af EU's arbejdsmarked i 2023.

¹⁷⁸ Da undergrupperne overlapper hinanden, kan tallene for det yderligere antal personer i arbejdsstyrken ikke lægges sammen på tværs af undergrupperne.

adgangen til, prisoverkommeligheden af og kvaliteten af førskoleundervisning og børnepasning til at mindske hindringerne for kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. For ældre er sygdom eller handicap hovedårsagerne til at forblive uden for arbejdsstyrken sammen med omsorgsforpligtelser, arbejdspladsrelaterede faktorer og institutionelle hindringer, f.eks. socialsikrings- og pensionsbestemmelser, som skal tilpasses for at muliggøre større deltagelse på arbejdsmarkedet. Personer med uddannelse på sekundærniveau eller derunder eller lavere har ofte vanskeligt ved at få adgang til arbejdsmarkedet, og det kræver passende kvalificeringspolitikker samt målrettet og individualiseret støtte. Personer med migrant- eller minoritetsbaggrund kan drage stor fordel af målrettede foranstaltninger med henblik på at afhjælpe misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder, forbedre sprogfærdighederne, bekæmpe forskelsbehandling og modtage skræddersyede og integrerede støttetjenester. Forbedring af adgangen til beskæftigelsesmuligheder af høj kvalitet, samtidig med at der sikres handicaprelaterede rettigheder, kan mindske de faktorer, der potentielt afholder personer med handicap fra at komme ind på arbejdsstyrken.

I de senere år har flere medlemsstater truffet særlige foranstaltninger for at fjerne hindringer for underrepræsenterede gruppers deltagelse på arbejdsmarkedet. Som led i genopretnings- og resiliensplanen vedtog **Kroatien** i september 2023 en model for medfinansiering af driftsomkostningerne til førskoleundervisnings- og børnepasningsfaciliteter for kommuner med lavere finansiell kapacitet for at sikre bæredygtigheden af investeringer i renovering af eksisterende førskoleundervisnings- og børnepasningsfaciliteter eller opførelse af nye. Dermed sættes de lokale og regionale myndigheder i stand til at øge tilgængeligheden og forbedre førskoleundervisningens bæredygtighed og prisoverkommelighed. Siden marts 2024 har omsorgspersoner i **Irland** haft ret til at anmode om fleksible arbejdsordninger, herunder komprimeret eller nedsat arbejdstid. I henhold til beskæftigelsesprogrammet for 2024-29 får personer i pensionsalderen i **Estland** bl.a. adgang til uddannelse og støtte, så de kan tilegne sig kvalifikationer. I **Malta** er den nationale strategi for livslang læring 2023-30 navnlig henvendt til lavtuddannede og lavtkvalificerede voksne med henblik på at afhjælpe manglen på grundlæggende færdigheder og andre mangler. I **Østrig** har "Intensivprogramm Arbeitmarktintegration" til formål at fremme hurtig integration af personer med migrantbaggrund gennem tyske sprogkurser, anerkendelse af kvalifikationer og karrierevejledning i hele 2024 og 2025. I 2023 hævdede **Tyskland** loftet for arbejdsindkomst for personer med handicap, der modtager pension på grund af nedsat erhvervsevne.

2.2.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne

Medlemsstaterne tager skridt til at øge deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning med fokus på prisoverkommelighed og kapacitetsudvidelse. Fra september 2024 vil alle treårige og senest fra september 2025 alle toårige børn have ret til adgang til førskoleundervisning og børnepasning i **Litauen**. Udvidelsen af førskoleundervisnings- og børnepasningsfaciliteter fortsætter i hele EU med støtte fra EU-midler. I **Kroatien** omfatter genopretnings- og resiliensplanen 343 projekter med et samlet budget på 214 mio. EUR. Dette vil skabe mindst 22 500 yderligere pladser med henblik på at øge deltagelsen til 90 % senest i 2026. Under programmet "Active Toddler" for perioden 2022-2029 vil **Polen** med støtte fra EU-fonde (ESF+ og genopretnings- og resiliensfaciliteten) skabe over 100 000 nye børnepasningspladser, primært i underforsynede områder, og målet er at etablere en bæredygtig finansieringsmodel. Med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten vedtager landet også nye kvalitetsstandarder for medarbejdere, og med ESF+ sigter det mod at uddanne 9 000 børnepasningsmedarbejdere og 2 500 ledende medarbejdere samt 1 400 repræsentanter for kommuner, samtidig med at børnepasningsmedarbejdere bliver ansat af

det offentlige. Med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten udvikles i **Rumænien** aktuelt et omfattende videreuddannelsesprogram for personale inden for førskoleundervisning og børnepasning for at støtte gennemførelsen af en ny læseplan og overvågningen af kvaliteten, og førskoleundervisnings- og børnepasningsfaciliteter opføres og renoveres for at afhjælpe kapacitetsmangler, navnlig i underforsynede områder. **Slovakiet** er i gang med at udvikle et system for inklusiv uddannelsesstøtte gennem efteruddannelsesprogrammer for undervisningspersonale og specialiseret personale, herunder inden for førskoleundervisning og børnepasning. **Italien** forøgede *bonus asilo nido*. Den bonus, der ydes for betaling af børnehavegebyrer, er blevet forhøjet til op til 3 600 EUR for børn, der er født den 1. januar 2024 eller senere, hvis familier har en tilsvarende indikator for den økonomiske situation (ISEE) på op til 40 000 EUR, og som allerede har et barn under ti år. **Bulgarien** offentliggjorde sin 2024-handlingsplan for fremme af børns tidlige udvikling med henblik på at udvikle en holistisk politisk tilgang, herunder med stærkt fokus på førskoleundervisning og børnepasning. I overensstemmelse med en reform, der indgår i genopretnings- og resiliensplanen, sænker **Cypern** gradvist den obligatoriske alder for førskoleundervisning og børnepasning fra fire år og otte måneder til fire år. Senest i skoleåret 2024-2025 vil den blive reduceret med to måneder og senest i 2025-2026 med endnu en måned.

Der er gennemført større reformer og investeringer for at fremme grundlæggende færdigheder, herunder omfattende revisioner af læseplanerne, men der er behov for en yderligere indsats i hele EU for at vende den faldende tendens. **Cypern** har gennemført en tiårig uddannelsesreform, herunder en revision af læseplanerne (som indgår i landets genopretnings- og resiliensplan), et skift til formativ vurdering for studerende, en forvaltningsramme for håndtering af skolefravald og tidlig skolelæring samt heldagsundervisning i sekundæruddannelsen på første trin. I september 2024 lancerede **Spanien** planen til styrkelse af matematik og læseforståelse til gavn for over fem millioner elever i offentligt finansierede skoler med øget lærerstøtte, yderligere skoleressourcer og fritidsundervisning. Under genopretnings- og resiliensplanen har Spaniens program for orientering, fremskridt og uddannelsesmæssig berigelse (PROA+) desuden til formål at forbedre uddannelsesresultaterne for de elever, der står over for de største vanskeligheder, i mindst 2 700 skoler med finansiering frem til 2024. Mellem 2025 og 2028 vil ESF+ bidrage til at mobilisere yderligere finansiering på 105 mio. EUR hvert år. I **Litauen** blev gennemførelsen af en ny kompetencebaseret læseplan udrullet i to faser i løbet af 2023 og 2024, men virkningen heraf er endnu ikke slået igennem. Fra 2025 udvikler undervisningsministeriet i **Rumænien** en interventionsmekanisme for funktionelle færdigheder i føruniversitetsuddannelser med henblik på at tackle de bekymrende niveauer af grundlæggende færdigheder blandt rumænske elever på primær- og sekundærtrinet.

Flere medlemsstater styrker også lærerfaget som reaktion på nedgangen i grundlæggende færdigheder. I **Polen** øgede ny lovgivning, der blev vedtaget i februar 2024, lærerlønningerne med 30 % og med 33 % for nye lærere fra januar 2024. I **Rumænien** blev der indført nye lovgivningsmæssige foranstaltninger for at tilpasse lærernes lønninger til den nationale gennemsnitlige bruttoløn. Dette svarede til lønstigninger på gennemsnitligt 25 % i 2023 med yderligere stigninger i begyndelsen af 2024. I **Slovakiet** blev lærerlønnen forhøjet to gange i 2023: 10 % i januar og yderligere 12 % i september. **Estland** hævede lærerlønningerne med 23,9 % i 2023 for at imødegå den høje inflation, og regeringen har skitseret planer om at bringe lærerlønningerne op på 120 % af gennemsnitslønnen senest i 2027. I december 2023 indførte **Ungarn** en betydelig lønstigning for lærere, der medfinansieres af ESF+, og som også indgår i genopretnings- og resiliensplanen, som led i et program, der skal gøre lærerfaget mere attraktivt. Som et første skridt blev der gennemført en gennemsnitlig stigning på 32 % i januar 2024. Regeringen forpligtede sig til at øge

lærerlønningerne til 80 % af lønningerne for andre faggrupper med en tertiæruddannelse senest i 2025 og til at opretholde dette niveau mindst indtil 2030. **Tjekkiet** har nået vigtige milepæle i reformen af lærergrunduddannelsen med offentliggørelsen af en ny kompetenceramme for færdiguddannede i 2023 og indarbejdelsen heraf i akkrediteringen af læreruddannelsesprogrammer i 2024, og det har styrket den praktiske dimension af læreruddannelsen. I det akademiske år 2023/2024 blev gennemførelsen af nye programmer for lærergrunduddannelse indledt i det franske fællesskab i **Belgien** efter næsten to årtiers forberedelse. Reformen forlænger uddannelsesperioden fra tre til fire år (så det bliver en masteruddannelse) og indfører en diagnostisk test for at styrke fremtidige læreres franskkundskaber.

Der er initiativer på vej til at afhjælpe skolefrafald og uddannelsesmæssige uligheder med betydelig støtte fra EU-midler. I **Bulgarien** er det ESF+-medfinansierede projekt "Success for You" (2023-2027) er rettet mod mere end 96 000 studerende fra sårbare grupper, som står over for uddannelsesmæssige vanskeligheder og læringskløfter, og som vil drage fordel af yderligere uddannelse i bulgarsk sprog, matematik og andre fag. Det vil også give uddannelse til over 4 500 undervisere. I **Rumænien** er gennemførelsen af det nationale program til mindskelse af skolefrafaldet godt i gang med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten og ESF+. Under programmet identificeres mindst 2 500 skoler med større risiko for skolefrafald først gennem en tidlig varslingsmekanisme, og støtteberettigede skoler modtager derefter tilskud til at gennemføre planer med foranstaltninger, der er skræddersyet til deres specifikke behov. I **Tyskland** indledes det nye tiårige føderale "Startchancen"-program, der er rettet mod op til 4 000 skoler (ca. 10 % af alle tyske skoler), i skoleåret 2024-2025. Programmet yder uddannelsesstøtte til alle børn og unge uanset deres forældres sociale situation. Forbundsregeringen vil investere 1 mia. EUR om året (fuldt ud modsvaret af delstaterne). Med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten har det franske fællesskab i **Belgien** vedtaget en omfattende handlingsplan for bekæmpelse af skolefrafald og fravær i 2024, herunder gennem individualiseret vejledning til elever med omfattende uberettiget fravær, der involverer deres familier og et pædagogisk indsatshold samt et IT-system til overvågning af fravær.

Medlemsstaterne tager de første skridt til at integrere kunstig intelligens (AI) i uddannelse og erhvervsuddannelse som reaktion på dens voksende rolle i de nationale politiske drøftelser. Selv om intet land endnu har vedtaget en relateret national strategi, har flere medlemsstater iværksat initiativer, der fokuserer på at integrere kunstig intelligens i forskellige aspekter af uddannelse. I **Sverige** vil kunstig intelligens fra 2024-2025 blive et nyt fag inden for ungdomsuddannelser og voksenkommunal uddannelse for studerende inden for naturvidenskab og teknologi og et muligt supplement for studerende på andre spor. I det flamske fællesskab i **Belgien** har Digisprong Knowledge Centre siden 2023 leveret retningslinjer og supplerende uddannelse til støtte for digitalisering i den obligatoriske skolegang. I **Kroatien** er "Digital Croatia Strategy 2023" rettet mod udviklingen af kunstig intelligens og digitale kompetencer og omfatter den digitale omstilling som støtte til udviklingen af uddannelses- og forskningssystemet. I **Tyskland** tilbyder Deutsches Schulportal en platform, der kan hjælpe brugerne med at gøre sig bekendt med kunstig intelligens. I **Luxembourg** har forskningsgruppen Computational Law and Machine Ethics (CLAiM) ved Luxembourgs universitet siden 2021 haft en universitetsarbejdsgruppe, der har til opgave at undersøge de etiske og videnskabelige dimensioner af kunstig intelligens, og der er planer om at oprette et center for digital etik i fremtiden. I **Polen** har flere universiteter har fastsat interne retningslinjer og standarder for regulering af de studerendes brug af kunstig intelligens. **Grækenland** planlægger et seminar for 800 lærere, der skal ledsages af retningslinjer for lærere. **Østrig** vil udstyre 100 pilotskoler med AI-software og udarbejde

digitalt undervisningsmateriale. I **Nederlandene** vil projekter blive udviklet i samarbejde med skoler, virksomheder og videnskabsfolk for at opnå viden om kunstig intelligens inden for uddannelse med midler, der delvist ydes af genopretnings- og resiliensfaciliteten. I **Rumænien** tildeler genopretnings- og resiliensfaciliteten midler til at støtte universitetsstuderendes deltagelse i uddannelsesprogrammer for avancerede digitale færdigheder, investere i intelligente laboratorier, der gør det muligt for studerende at opnå de digitale og teknologiske færdigheder, der er behov for på arbejdsmarkedet, eller uddanne embedsmænd i avancerede digitale færdigheder.

Modernisering og forbedring af erhvervsuddannelsessystemernes tiltrækningskraft står højt på den politiske dagsorden i mange medlemsstater. **Estland** har iværksat en reform for at gøre erhvervsuddannelsessystemet mere attraktivt, herunder udvikling af nye læseplaner, der prioriterer kompetencer og stærkere integration af erhvervsuddannelser med andre uddannelsesforløb (brobygning mellem formel uddannelse og ikkeformel læring samt sammenkobling af almen, erhvervsfaglig og anvendt videregående uddannelse). Nye tjenester som f.eks. karriererådgivning og fleksible studieordninger for at fastholde studerende og mindske frafaldsprocenten med inddragelse af interessenter blev lanceret i 2023. I januar 2024 gennemførte **Grækenland** ny lovgivning, der har til formål at udvide samarbejdet inden for erhvervsuddannelsessystemet og skabe synergier på tværs af de forskellige niveauer i den nationale kvalifikationsramme. Med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten indfører myndighederne yderligere et kvalitetskontrollsystem for erhvervsrettede uddannelser for at vurdere deres resultater og forbedre deres arbejdsmarkedsrelevans. **Spanien** har gennem en række lovgivningsændringer fra midten af 2023 til 2024 øget fleksibiliteten i forvaltningen af erhvervsrettede uddannelser, indarbejdet digitale færdigheder, reguleret organisatoriske aspekter af læseplanen for grundlæggende, mellemlange og videregående uddannelsesforløb samt komponenterne i erhvervsuddannelsessystemet, f.eks. udvikling af et nationalt katalog over erhvervskvalifikationer og -registre, ajourført og harmoniseret reglerne for det almindelige råd for erhvervsrettet uddannelse og fastsat højere erhvervsuddannelseskvalifikationer og tilhørende minimumskrav til undervisning. Siden juni 2024 har **Cypern** med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten ajourført læseplanerne for erhvervsuddannelser for at mindske misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder og arbejdsmarkedet. **Tyskland** ændrede sin lov om uddannelse i juli 2023 og indførte subsidierede praktikophold med karrierevejledning, mobilitetstilskud og mere inklusive erhvervsuddannelseskvalifikationer for personer med handicap, samtidig med at mulighederne for statsfinansieret erhvervsrettet uddannelse blev udvides, navnlig i områder med begrænsede muligheder.

Nogle lande investerer også betydeligt i deres erhvervsuddannelsessystemer. Som led i genopretnings- og resiliensplanen er **Cypern** i gang med at opgradere sin erhvervsuddannelsesinfrastruktur gennem initiativer som f.eks. opførelsen af en ny teknisk skole i Limassol, der skal være afsluttet senest i juni 2026, og en opgradering af 20 laboratorier for at afhjælpe misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder og arbejdsmarkedet. I **Sverige** blev der i 2024-budgettet tilføjet 1,36 mia. SEK (15,2 mia. EUR) til regional voksenuddannelse med ca. 16 500 ekstra helårspladser inden for voksenuddannelse og ca. 3 000 pladser inden for videregående erhvervsrettet uddannelse. Desuden støtter Sveriges genopretnings- og resiliensplan yderligere 16 900 helårsstudiepladser inden for regional erhvervsuddannelse for voksne og 14 900 inden for videregående erhvervsrettet uddannelse. Som led i genopretnings- og resiliensplanen har **Polen** arbejdet på at oprette sektorspecifikke kompetencecentre, der skal fungere som erhvervsekspertisecentre, som kan opfylde behovene hos flere grupper, f.eks. voksne, studerende, unge, erhvervsuddannelseslærere og ansatte. De vigtigste partnere i denne indsats

vil bl.a. være erhvervsskoler, videregående uddannelsesinstitutioner, virksomheder og arbejdsgiverorganisationer, lokale myndigheder samt forsknings- og udviklingscentre. **Spanien** investerer med støtte fra ESF+ og som led i den nationale genopretnings- og resiliensplan i den digitale og grønne omstilling af erhvervsuddannelse med fokus på læreruddannelse, moderniserede klasseværelser, der simulerer teknologiske arbejdspladser, samt et netværk af 50 ekspertisecentre, som skal fremme forskning og innovation. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen arbejder **Portugal** på at gennemføre en reform, der har til formål at styrke den overordnede politiske koordinering af uddannelse, ajourføre det nationale kvalifikationskatalog med henblik på at indarbejde nye færdigheder og erhverv, fremme målrettede programmer for voksnes læse- og skrivefærdigheder for lavtuddannede personer og tackle socioøkonomiske uligheder gennem omfordeling af erhvervsuddannelsesnetværket. Denne reform suppleres med betydelige investeringer i etablering og renovering af 365 specialiserede teknologcentre i skoler og erhvervsuddannelsesinstitutioner sammen med investeringer i 111 offentlige erhvervsuddannelsescentre, hvor der bygges nye centre, eller eksisterende centre renoveres, og hvor der indkøbes avanceret teknologisk udstyr på områder som f.eks. digitalisering, vedvarende energi og Industri 4.0.

Arbejdsbaseret læring og lærlinguddannelser fremmes i en række medlemsstater. Som led i genopretnings- og resiliensplanen ændrede **Bulgarien** i marts 2024 sin lovgivningsmæssige ramme for erhvervsuddannelse for at udvide samarbejdet med arbejdsgiverne, navnlig gennem arbejdsbaseret læring og tosporet erhvervsuddannelse. I juli 2023 vedtog **Frankrig** en ny lov for at fremme lærlinges internationale mobilitet gennem et "Erasmus for lærlinge". I maj 2023 fremlagde **Tysklands** alliance for grund- og videreuddannelse sine prioriteter for 2023-2026, herunder styrkelse af tosporet uddannelse i et samarbejde mellem forbundsregeringen, delstaterne, industrien og fagforeningerne. I december 2023 forlængede **Estland** forlængede sit program for udvikling af erhvervsuddannelse og videregående uddannelse PRÕM+ indtil 2027 med henblik på at tilpasse erhvervsuddannelserne til samfundets behov. Under programmet vil der blive oprettet nye uddannelsespladser i sektorer med national prioritet og økonomisk vækst baseret på arbejdsgivernes behov og parathed, idet mindst 30 % af pladserne tildeles unge under 26 år uden erhvervsmæssige kvalifikationer. Med finansiering fra ESF+ og som led i genopretnings- og resiliensplanen planlægger **Grækenland** at genetablere lærlinguddannelsesskolerne under den offentlige arbejdsformidling (DYPA EPAS) inden udgangen af 2024 som en integreret del af regeringens strategi for erhvervsrettet uddannelse og ungdomsbeskæftigelse.

Medlemsstaterne støtter fortsat moderniseringen af de videregående uddannelser gennem forvaltningsreformer og foranstaltninger til fremme af internationalisering. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen har **Rumænien** tildelt digitaliseringstilskud til ca. 70 % af sine universiteter (61 institutioner) for at forbedre det digitale økosystem, og mindst 100 000 lærere vil modtage uddannelse for at forbedre deres digitale undervisningsfærdigheder. Med støtte fra ESF+ lancerede landet også programmet "Første studerende i familien" i september 2024 for at øge adgangen til videregående uddannelse for dårligt stillede og underrepræsenterede grupper og mindske frafaldet på universiteterne. Forvaltningsreformer, der har til formål at fremme topkvalitet, forskning og internationalisering, er ved at blive gennemført i flere medlemsstater. I **Bulgarien** har den nye lov om videnskabelig forskning og innovation, der blev vedtaget i april 2024 som led i en reform af genopretnings- og resiliensplanen, til formål at skabe et dynamisk, resultatorienteret og effektivt forsknings- og innovationsmiljø. **Benelux-landene** og de **baltiske lande** har gennemført en traktat om anerkendelse af eksamensbeviser fra maj 2024,

der muliggør gensidig anerkendelse af kvalifikationer fra videregående uddannelser. Nogle medlemsstater træffer også foranstaltninger til at forbedre adgangen for dårligt stillede grupper. I **Litauen** er ca. 1 300 studiepladser eller ca. 10 % af de samlede statsfinansierede pladser forbeholdt studerende med en sårbar socioøkonomisk baggrund. Fra september 2024 kan kvalificerende studerende ansøge gennem en separat optagelseskø under de samme akademiske optagelseskrav. **Portugal** indfører også kvoter for økonomisk dårligt stillede elever, samtidig med at landet udvider adgangen for den portugisiske diaspora og øger kvoterne for studerende over 23 år. Med bred støtte fra igangværende investeringer under genopretnings- og resiliensplanen forventes kapaciteten til at optage studerende at stige med 78 % mellem 2021 og 2026. **Spanien** udvider stipendierne til sårbare studerende med en finansiering på 1 mia. EUR i 2023-2024 til gavn for 300 000 studerende eller ca. 25 % af bachelor- og kandidatstuderende på offentlige universiteter. Stigningen i antallet af stipendier støttes også af den spanske genopretnings- og resiliensplan som led i en bredere reform af universitetssystemet, der bl.a. har til formål at fremme adgangen til videregående uddannelse. Samtidig er det gennemsnitlige stipendiebeløb steget med 29 % i de seneste fem år. For at forbedre adgangen for studerende med handicap har **Frankrig** bevilget finansiering på 10 mio. EUR til seks universiteter, som skal udvikle og udveksle bedste praksis for inklusiv uddannelse og tilgængelig undervisning i 2024.

Der er ved at blive indført nye prognosesystemer for at foregribe kvalifikationsbehovet på arbejdsmarkedet. I december 2023 lancerede **Finland** det "gode arbejdsprogram" for at imødekomme personalebehov inden for sundhedspleje, socialforsorg og redningstjenester ved at styrke videnbasen og kapaciteten til at foregribe fremtidige personale- og uddannelsesbehov. Inden for rammerne af deres genopretnings- og resiliensplaner arbejder **Spanien** og **Sverige** med at identificere færdighedsbehov med henblik på at tilpasse uddannelses- og omskolingsindsatsen til arbejdsmarkedets behov, herunder færdigheder, der er afgørende for den digitale og den grønne omstilling. Spanien vil gøre dette ved at gennemføre forskningsprogrammer baseret på undersøgelser på tværs af forskellige sektorer.

Medlemsstaterne har iværksat foranstaltninger til videreudvikling af befolkningens digitale færdigheder for at opfylde kravene i forbindelse med den digitale omstilling. I marts 2024 ændrede **Bulgarien** sin lovgivningsmæssige ramme for erhvervsuddannelse som led i genopretnings- og resiliensplanen for at tage hensyn til udviklingen i de faglige behov, herunder i den grønne og den digitale sektor. I juni 2024 oprettede landet et IKT-modul til test og selvcertificering af digitale færdigheder erhvervet uden formel uddannelse, som er tilgængeligt som led i landets genopretnings- og resiliensplan. **Portugal** indledte anden fase af erhvervsuddannelsesprogrammet "Employment + Digital 2025" i januar 2024. I 2024 påbegyndte **Ungarn** projekter vedrørende udformning og gennemførelse af uddannelse i digitale færdigheder som led i det operationelle program for digital fornyelse 2021-2027, der medfinansieres af ESF+. I juli 2023 regulerede **Spanien** proceduren for anerkendelse af digitale kompetencer inden for undervisning og arbejder under genopretnings- og resiliensplanen for at uddanne mindst 825 000 mennesker i digitale, økologiske og produktive omstillingsfærdigheder inden udgangen af 2025. Som led i genopretnings- og resiliensplanen etablerede **Letland** i juli 2023 en fælles ramme baseret på den europæiske digitale kompetenceramme for borgerne (DigComp) med henblik på at vurdere og planlægge læringsresultater for digitale færdigheder, herunder inden for ikkeformel uddannelse. **Luxembourg** fremlagde en hvidbog om den nye læseplan for grunduddannelse i oktober 2023, som omfatter digitale færdigheder i forbindelse med cybersikkerhed og mediekendskab som en af sine fire vigtigste tematiske søjler. Medlemsstaterne har også indført strategier til støtte for digitale færdigheder. I **Rumænien** lægges der vægt på udviklingen af grønne og digitale færdigheder i den nationale strategi for voksenuddannelse 2023-2027, der blev

vedtaget i december 2023, og den nationale strategi for livslang læring for voksne 2024-2030, der blev vedtaget i maj 2024. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen lancerede **Letland** i august 2023 strategien for digital sundhed, som dækker forskellige aspekter som f.eks. grænseoverskridende dataudveksling og digitale færdigheder. **Irlands** køreplan for digital inklusion blev offentliggjort i august 2023 for at sikre, at alle kan drage fordel af digitale muligheder, herunder gennem digitale færdigheder og digital kunnen. **Tjekkiet** har oprettet en offentlig database over opkvalificerings- og omskolingskurser som led i genopretnings- og resiliensplanen, og mindst 65 000 personer skal modtage opkvalificering eller omskoling inden for digitale færdigheder inden udgangen af 2025.

Der er lovgivnings- og investeringsinitiativer på vej for at fremme de færdigheder og kompetencer, der er nødvendige for den grønne omstilling. I september 2023 indførte **Malta** finansielle incitamenter for at støtte lokale arbejdsgivere og arbejdstagere i opkvalificering, herunder med hensyn til grønne kompetencer. **Cypern** har fokuseret på investeringer i grøn infrastruktur til erhvervsuddannelsesskoler og har siden juli 2023 revideret byggeplanerne for en grøn erhvervsuddannelsesskole i Larnaca finansieret af Fonden for Retfærdig Omstilling. I **Portugal** udarbejdede den offentlige arbejdsformidling og sammenslutningen af vedvarende energikilder i juni 2023 en protokol om oprettelse af et uddannelsescenter for energiomstilling, som skal tilbyde uddannelse i energiomstilling og klimaindsats, herunder inden for vedvarende og grøn brintenergi, til både arbejdstagere og arbejdsløse. Omkring 25 000 personer vil blive uddannet i grønne færdigheder under de programmer, der støttes af genopretnings- og resiliensfaciliteten. Flere medlemsstater, bl.a. **Spanien** og **Tjekkiet**, investerer også i færdigheder med henblik på den grønne omstilling i forbindelse med deres genopretnings- og resiliensplaner. I september 2024 lancerede den offentlige arbejdsformidling i **Grækenland** et nyt program for erhvervelse og opgradering af grønne færdigheder for 50 000 ansatte med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten.

Flere voksne, der deltager i uddannelse, er stadig et centralt politisk mål på tværs af medlemsstaterne med særligt fokus på lavtuddannede, og mange lande er i gang med at udvikle individuelle læringskonti og mikroeksamensbeviser. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen og med støtte fra ESF+ har **Spanien** etableret en referenceramme for vurdering og certificering af grundlæggende kompetencer, som voksne har erhvervet gennem erhvervs erfaring, ikkeformel uddannelse og uformel læring, for at hjælpe voksne med et lavt niveau af grundlæggende færdigheder med at deltage i uddannelse. I november 2023 lancerede **Malta** en national strategi for livslang læring 2023-2030, som er rettet mod de mest sårbare, og som tilbyder en bred vifte af muligheder for livslang læring af høj kvalitet. Flere medlemsstater er også i gang med at udvikle ordninger for individuelle læringskonti for at give voksne mulighed for at deltage i individualiserede læringsforløb. **Belgiens** genopretnings- og resiliensplan omfatter en reform, der har til formål at indføre en individuel ret til fire dages uddannelse til alle fuldtidsarbejdstagere fra 2023. Denne ret stiger til fem dage fra 2024 og administreres via platformen Federal Learning Account (FLA), der blev lanceret i april 2024. **Slovakiet** har planer om at indføre en ny finansieringsordning for voksenuddannelse gennem individuelle læringskonti og tværministeriel koordinering af livslang læring. Dette sker gennem udviklingen af den elektroniske platform for individuelle læringskonti (EPIVU), som støttes af EU-midler. **Letland, Litauen, Cypern** og **Kroatien** udvikler også individuelle læringskonti med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten+ og/eller ESF+ og udvider adgangen til voksenuddannelse gennem individualiserede og tilgængelige platforme. Medlemsstaterne fremmer også mikroeksamensbeviser for at sætte yderligere skub i livslang læring. I 2023 ændrede **Estland** sin lov om voksenuddannelse for at udvide mikrokvalifikationssystemet til erhvervsrettet uddannelse og voksenuddannelse ved at indføre definitioner af mikrokvalifikationer, krav til programvolumen,

gennemførelsesprincipper og en kvalitetssikringsmekanisme. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen sigter **Spanien** mod at offentliggøre en handlingsplan for udvikling af en ramme for mikroeksamensbeviser, som skal udarbejdes af ministeriet for universiteter efter høring af interessenter. Dette omfatter bl.a. fremme af mikroeksamensbeviser for at øge efterspørgslen blandt voksne og arbejdsgivere, fremme deres kvalitet og relevans og støtte lige adgang.

Den styrkede ungdomsgaranti er sammen med andre initiativer fortsat drivkraften bag strukturreformer og foranstaltninger, der støtter unges beskæftigelsesegnethed. Under den styrkede ungdomsgaranti har medlemsstaterne forpligtet sig til at sikre, at alle personer under 30 år et tilbud af god kvalitet om beskæftigelse, videreuddannelse, en læreplads eller et praktikophold senest fire måneder efter, at de er blevet arbejdsløse eller har forladt det formelle uddannelsessystem. **Ungarn** yder løntilskud og uddannelse til unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, i alderen 15-29 år mellem 2024-2029 gennem det nationale ungdomsgaranti-program, der medfinansieres af ESF+ under det supplerende operationelle program for økonomisk udvikling og innovation. I **Portugal** er profileringen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, ved at blive revideret i den nationale ungdomsgarantiplan gennem en ILO-støttet undersøgelse, der har fokus på kortlægning af uregistrerede arbejdsløse og inaktive unge. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen har **Spanien** indført sin supplerende nationale "ungdomsgarantiplan", der har til formål at forbedre kvalifikationerne blandt unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, så de kan tilegne sig de færdigheder, der er nødvendige for at blive registreret på arbejdsmarkedet. I **Italien** blev dekretet om samhørighed for unge ("Bonus") indført fra september 2024. Det indfører undtagelser fra socialsikringsbidrag ved ansættelse af arbejdstagere under 35 år på tidsbegrænsede kontrakter, forudsat at de aldrig tidligere har haft en tidsbegrænset kontrakt. I **Belgien** blev projektet "Coup de Boost", som hjælper unge i alderen 18-29 år, der befinder sig langt fra arbejdsmarkedet, med at opnå kvalifikationer, påbegynde studier eller finde et job, opskaleret i april 2024 med støtte fra ESF+ og genopretnings- og resiliensfaciliteten.

Nogle medlemsstater er i gang med at gennemføre foranstaltninger til håndtering af demografiske ændringer ved at støtte forlænget beskæftigelse for ældre arbejdstagere. I **Finland** har personer på 55 år, der står over for afskedigelse, været berettiget til "overgangssikringsydelse" siden 2023. Denne ydelse giver adgang til uddannelsesmuligheder og en forlænget betalt genansættelsesorlov i opsigelsesperioden. **Estlands** beskæftigelsesprogram 2024-2029 tilbyder arbejdsmarkedstjenester til pensionister, der søger beskæftigelse, herunder uddannelse og støtte til kvalifikationer og iværksætteri. Disse initiativer til fremme af senere pensionering bør ses i sammenhæng med pensionsforanstaltninger (se afsnit 2.4.2). Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen har **Luxembourg** lanceret *FutureSkills*-uddannelsesprogrammet, som har særligt fokus på jobsøgende på 45 år og har til formål at tilvejebringe bløde, digitale og ledelsesmæssige færdigheder, som kan lette deres kortsigtede reintegration på arbejdsmarkedet.

Der træffes foranstaltninger med henblik på at støtte kvinders beskæftigelse og tackle lønforskellen mellem kønnene, herunder bestræbelser på at mindske kønsopdelingen på arbejdsmarkedet og forbedre løngennemsgigtigheden. Fra januar 2025 er princippet om lige løn for arbejde af samme værdi og kræve lige løn for alle ansatte, herunder vikaransatte og udliciterede arbejdstagere, fastsat ved lov i **Malta**. Malta har også iværksat et pilotprojekt med et ligelønsværktøj for at lette anvendelsen af ligeløn og identificere og tackle potentielle uberettigede lønforskel i organisationer, der beskæftiger mindst 50 ansatte og er certificeret med ligestillingsmærket. I **Irland** vil kravene om rapportering om lønforskel mellem

kønnene blive udvidet til at omfatte arbejdsgivere med mere end 150 ansatte i 2024 og arbejdsgivere med 50 eller flere ansatte i 2025. Som led i sin genopretnings- og resiliensplan har Irland investeret i et omskolings- og opkvalificeringsprogram med mål for andelen af kvindelige deltagere. Som led i genopretnings- og resiliensplanen lancerede **Estland** i april 2024 et nyt digitalt instrument, det såkaldte lønspejl, for at støtte arbejdsgiverne i arbejdet med at analysere og mindske lønforskellen mellem kønnene. I **Italien** fritages arbejdsgivere i den private sektor, der ansætter arbejdsløse kvinder, som er ofre for vold, og modtagere af "reddito di libertà", for at betale en del af socialsikringsbidragene på op til 100 % og 8 000 EUR i henhold til finansloven for 2024. Desuden øgede landet finansieringen af "Fondo per il reddito di libertà" for at hjælpe kvinder, der er ofre for vold, og som lever i fattigdom, med at opnå økonomisk uafhængighed og frigørelse. De finansielle tildelinger forhøjes med 10 mio. EUR årligt mellem 2024 og 2026 og med 6 mio. EUR årligt fra 2027. Inden udgangen af 2025 vil **Spanien** som led i sin genopretnings- og resiliensplan oprette en ny social- og beskæftigelsesvejledningstjeneste for at støtte kvinder, der er ofre for vold, herunder ofre for menneskehandel og seksuel udnyttelse, gennem hjælp til jobformidling, juridisk rådgivning samt psykologisk og følelsesmæssig støtte. I det intensive program for integration på arbejdsmarkedet 2024-2025 under den strategiske handlingsplan for bekæmpelse af manglen på kvalificerede arbejdstagere ydes der i **Østrig** skræddersyet støtte til flygtningekvinder. Denne støtte omfatter tyske sprogkurser, anerkendelse af kvalifikationer og karrierevejledning. **Frankrig** vedtog i juli 2023 lovgivning, som bl.a. fastsætter ydelser ved sygdom til kvinder, der oplever abort, samt ti ugers beskyttelse mod afskedigelse, psykologhjælp og forbedret lægehjælp fra 2024.

Medlemsstaterne har vedtaget foranstaltninger, der har til formål at forbedre balancen mellem arbejdsliv og privatliv, navnlig gennem gennemførelsen af direktivet om balance mellem arbejdsliv og privatliv¹⁷⁹, herunder forbedring af familieorlov. Fra juli 2023 giver **Luxembourg fædreorlov til den person, der anerkendes som den anden forælder i henhold til national ret. Fra marts 2024 kan sikrer Danmarks ændrede loven om barselorlov sikrer, at forældreorloven (48 uger) fordeles ligeligt mellem begge forældre (24 uger hver), mens familier med enlige forsørgere kan overføre flere ugers orlov til et nært familiemedlem. I henhold til finansloven for 2024 ydes der nu følgende ydelser under forældreorlov i **Italien**: 80 % af arbejdstagerens løn i den første måned, 60 % (80 % kun for 2024) i den anden måned og 30 % i de efterfølgende måneder. Med hensyn til fleksible arbejdsordninger har **Irland** indarbejdet lovforslaget om retten til at anmode om fjernarbejde i loven om balance mellem arbejdsliv og privatliv og forskellige bestemmelser 2023, som med virkning fra marts 2024 fastsætter retten til at anmode om fjernarbejde og fleksibelt arbejde for omsorgspersoner, herunder komprimeret eller nedsat arbejdstid. Loven giver også mulighed for fem dages årlig ferie til alvorlig lægebehandling og forlænger den nuværende ret til pauser til amning fra seks måneder til to år. En ny lov i **Frankrig**, der blev vedtaget i april 2024, vil give arbejdstagerne mulighed for at tage mindst fire ugers betalt ferie om året, uanset eventuelle perioder med sygeorlov.**

Der gøres en indsats for at styrke inklusionen af personer med handicap på arbejdsmarkedet. I **Irland** ydes der gennem et løntilskud, der blev lanceret i september 2023, finansiell støtte til arbejdsgivere, der ansætter personer med handicap. Fra april 2024 blev minimumstærsklen for ugentlige timer for støtteberettigelse under denne ordning nedsat fra 21 til 15 timer. Desuden indførte Irland med støtte fra ESF+ programmet "WorkAbility" i

¹⁷⁹ Se [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv \(EU\) 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner og om ophævelse af Rådets direktiv 2010/18/EU](#).

august 2024, som bl.a. vil støtte organisationer, der tilbyder deltagerne progressive forløb hen imod uddannelse og beskæftigelse (herunder selvstændig erhvervsvirksomhed). **Østrig** tildelte i 2023 og 2024 yderligere 30 mio. EUR til at forbedre arbejdsmarkedsdeltagelsen for personer med handicap, herunder for at afbøde virkningerne af høj inflation. I **Sverige** giver mandatet for den offentlige arbejdsformidling 2024 mulighed for hurtigere identifikation af handicap, der påvirker jobsøgendes arbejdskapacitet, så der kan tilbydes mere relevante interventioner, og så antallet af deltagere, der modtager løntilskud, kan øges med henblik på at fremme større beskæftigelse blandt personer med handicap.

Der er iværksat en række initiativer for at forbedre integrationen af tredjelandstatsborgere. I januar 2024 trådte en ny lov om tværkulturel integration i kraft i **Luxembourg**. Denne lov baner vejen for en mere gnidningsløs integration af personer med indvandrerbaggrund. **Grækenland** vil støtte tredjelandstatsborgere for at lette deres integration på arbejdsmarkedet under ESF+. Med støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten deltager desuden 8 000 flygtninge i landet i praktikprogrammer i virksomheder i den private sektor, der giver dem mulighed for at blive integreret på arbejdsmarkedet. **Østrig** giver personer med midlertidig beskyttelse et "blåt EU-kort", som letter adgangen til forskellige ydelser, pleje og tjenester. Desuden støttes indehavere af det blå kort i deres integration på arbejdsmarkedet med behovsbaserede tilbud som f.eks. flersproget informationsmateriale, kvalifikationer samt rådgivning om anerkendelse af kvalifikationer, tyskkurser, kompetencevurderinger og aktiv jobformidling. Fra november 2023 har personer med anerkendte kvalifikationer i **Tyskland** haft mulighed for at få adgang til kvalificeret beskæftigelse i ikkeregulerede erhverv, og kravene til det blå EU-kort er blevet lempet ved at sænke løntærsklerne og strømline adgangen for IT-specialister. Fra marts 2024 kan udenlandske arbejdstagere med mindst to års erfaring og et jobtilbud arbejde i ikkeregulerede erhverv uden formel anerkendelse af kvalifikationer.

2.3 Retningslinje 7: Forbedre arbejdsmarkedernes funktion og effektiviteten af den sociale dialog

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje 7, hvori det anbefales, at medlemsstaterne forbedrer arbejdsmarkedernes funktion og effektiviteten af den sociale dialog. Dette omfatter en afbalancering af fleksibilitet og sikkerhed i arbejdsmarkedspolitikker, forebyggelse af arbejdsmarkedssegmentering, tilpasning til nye arbejdsmetoder og sikring af de aktive arbejdsmarkedspolitikkers effektivitet samt bekæmpelse af sort arbejde. Disse mål er i overensstemmelse med princip 4 (aktiv beskæftigelsesstøtte), princip 5 (sikker og fleksibel beskæftigelse), princip 7 (oplysninger om ansættelsesvilkår og beskyttelse i tilfælde af opsigelser), princip 8 (social dialog og inddragelse af arbejdstagerne), princip 10 (et sundt, sikkert og veltilpasset arbejdsmiljø) og princip 13 (arbejdsløshedsydelse) i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Udbygning af eksisterende national praksis, fremme af den sociale dialog og inddragelse af civilsamfundsorganisationer drøftes også. Endelig præsenterer afsnit 2.3.2 medlemsstaternes politiske foranstaltninger inden for disse områder.

2.3.1 Nøgleindikatorer

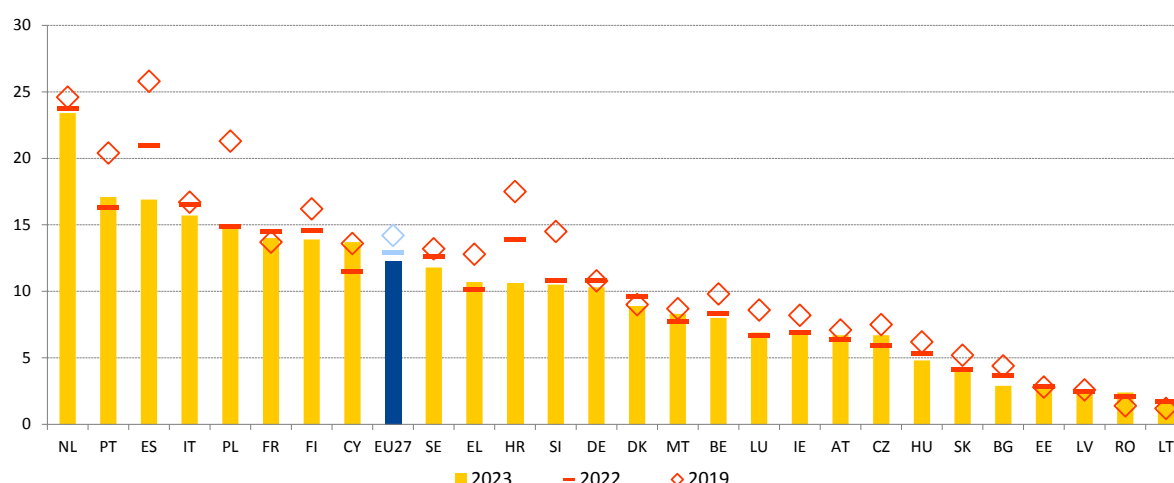
Selv om fleksibilitet værdsættes højt af nogle arbejdstagere, kan varig segmentering af arbejdsmarkedet have en negativ indvirkning på den sociale retfærdighed. For nogle grupper, navnlig unge og højtuddannede, kan ikkepermanente job og deltidsbeskæftigelse lette adgangen til arbejdsmarkedet og udviklingen af færdigheder samt give større fleksibilitet og balance mellem arbejdsliv og privatliv. Vedvarende forskelle i jobsikkerhed og

arbejdsvilkår mellem arbejdstagere (ofte med konsekvenser for adgangen til social beskyttelse) skaber imidlertid kløfter, der ikke opfattes som sociale retfærdige og har tendens til at øge ulighederne¹⁸⁰. Midlertidig ansættelse er navnlig forbundet med større jobusikkerhed, når den ikke fungerer som et springbræt til mere tidsubegrænsede kontrakter. Den usikkerhed, der følger heraf, bidrager også til mindre gunstige arbejdsvilkår i visse sektorer og erhverv, der er præget af stor og vedvarende mangel på arbejdskraft¹⁸¹. Segmenteringen af arbejdsmarkedet kan bl.a. imødegås ved hjælp af skræddersyede aktive arbejdsmarkedspolitikker, der tilskynder til opadgående jobskifte, sammen med incitamenter for arbejdsgiverne til at ansætte og fastholde arbejdstagere.

På baggrund af den høje beskæftigelsesfrekvens i EU viste andelen af midlertidigt ansatte fortsat en moderat nedadgående tendens¹⁸². Blandt alle ansatte i alderen 20-64 år faldt andelen fra 12,9 % i 2022 til 12,3 % i 2023, hvilket er 2 procentpoint under niveauet før pandemien. Forskellen mellem medlemsstaterne er dog fortsat betydelig med en forskel på 21,7 procentpoint mellem den højeste og den laveste andel. Mens Nederlandene, Portugal, Spanien og Italien registrerede en andel af midlertidig ansættelse på over 15 % i 2023, var tallene under 3 % i Bulgarien, Estland, Letland, Rumænien og Litauen (se figur 2.3.1).

Figur 2.3.1: Andelen af midlertidig ansættelse er faldende, men varierer stadig betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat

Andel af midlertidigt ansatte blandt alle ansatte (20-64 år, %, årlige data)

Note: Definitionen er forskellig for ES og FR i 2022 og 2023 (se metadata). Brud i serier for CY og DK.

Kilde: Eurostat, [lfsi_pt_a] og EU LFS.

Nogle medlemsstater oplever fortsat en høj andel af tidsbegrænsede kontrakter sammen med lave overgangsrater til faste job. I 2023 registrerede Italien og Spanien en høj andel af tidsbegrænsede kontrakter (over 15 %) kombineret med lave overgangsrater (henholdsvis under og omkring 30 %, se figur 2.3.2). Finland, Polen, Nederlandene, Portugal og Cypern havde en andel af midlertidig ansættelse, der lå over EU-gennemsnittet, men deres rate for overgang til tidsubegrænsede kontrakter var forholdsvis høj (mellem 40 % og 51 %), hvilket

¹⁸⁰ Eurofound, [Labour market segmentation](#), European Industrial Relations Dictionary, 2019.

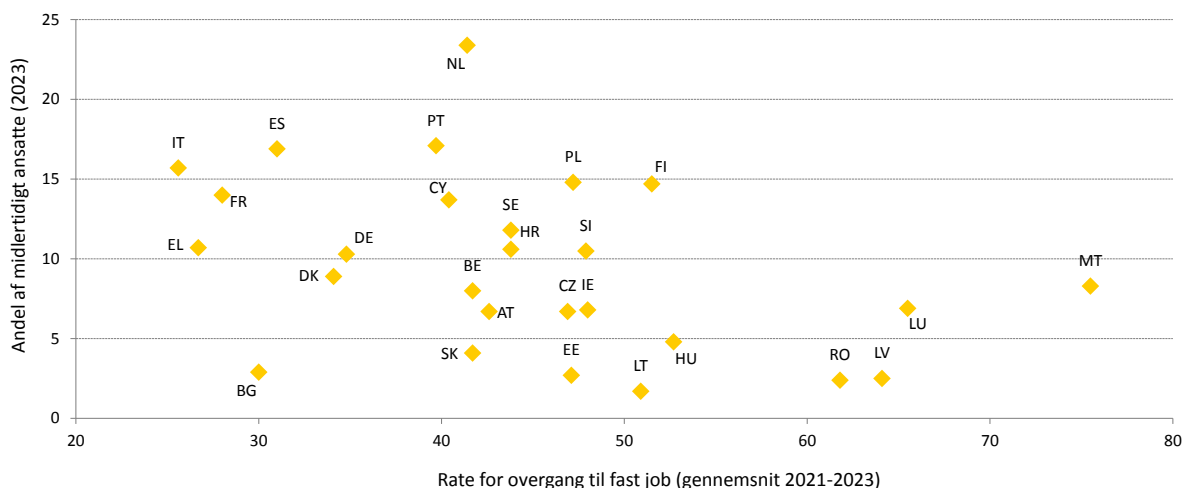
¹⁸¹ Se Europa-Kommissionen, [Employment and social developments in Europe 2024](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁸² Ansatte på tidsbegrænsede kontrakter defineres som ansatte, hvis hovedbeskæftigelse ophører efter en periode, der er fastsat på forhånd, eller efter en periode, som ikke er kendt på forhånd, men som er fastsat efter objektive kriterier, f.eks. udførelsen af en opgave eller ophøret af en medarbejders orlov, som vedkommende erstattede midlertidigt (Eurostat-indikator [lfsi_pt_a]).

tyder på fleksible, men relativt dynamiske arbejdsmarkeder. På den anden side havde Letland, Rumænien og Litauen en kombination af en lav andel af tidsbegrænsede kontrakter (under 3 %) og høje overgangsrater (mellem 50 % og 64 %), hvilket tyder på en høj grad af jobstabilitet.

Figur 2.3.2: Der er uensartethed mellem medlemsstaterne med hensyn til andelen af tidsbegrænsede kontrakter og deres rater for overgang til faste job

Andelen af midlertidigt ansatte blandt alle ansatte (20-64 år) i 2023 og rate for overgang til faste job (15-64 år) (gennemsnitlig værdi for 2021, 2022 og 2023).

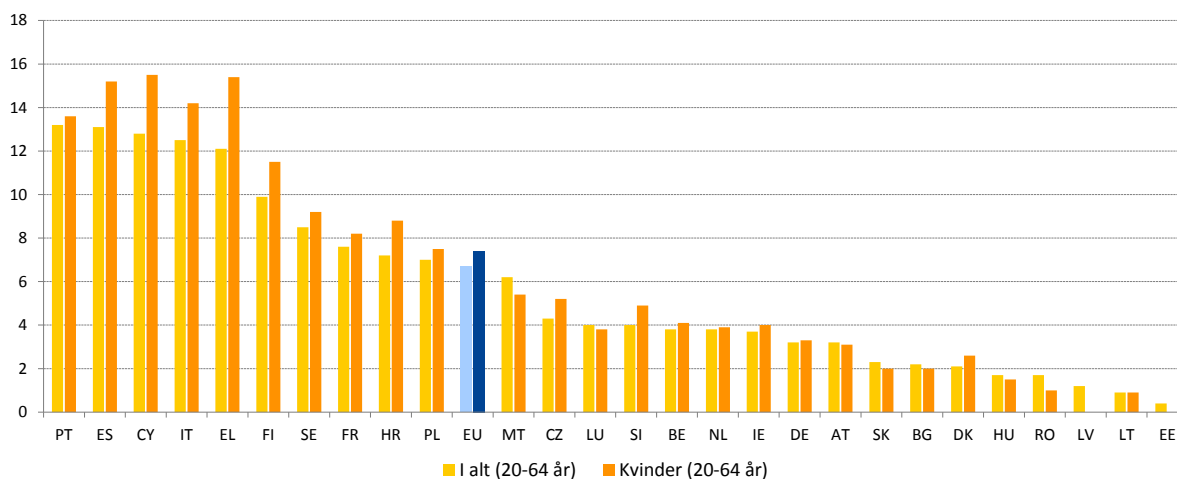

Note: Den bredere aldersgruppe 15-64 år tages i betragtning i raten for overgang fra midlertidige til tidsbegrænsede kontrakter. Ratene for overgang til fast job henviser til 2023 for DE, FR og LV, og værdien for LU henviser til 2022. Aldersgruppen 20-64 år anvendes for midlertidig ansættelse i overensstemmelse med hovedindikatoren for beskæftigelse på den sociale resultattavle og de dertil knyttede analyser i afsnittet. Definitionen er forskellig for ES og FR. Brud i serien for CY, DK og FR.

Kilde: Eurostat, [lfsi_pt_a], EU LFS og [ilc_lvhl32], EU-SILC.

Figur 2.3.3: Ufrivillig midlertidig ansættelse har tendens til at være mere udbredt blandt kvinder

Andelen af ufrivilligt midlertidigt ansatte blandt alle ansatte (20-64 år) i 2023

Note: Definitionen er forskellig for ES og FR. Data med lav pålidelighed for BG, EE, HR, LV, LT, LU, MT, AT, SI og SK. Kun samlede data for "Job only available with a temporary contract" for EE og LV. Data for kvinder og mænd kun for "Job only available with a temporary contract" for LU og AT. Data for kvinder og mænd kun for "No permanent job found" for SK. Data for kvinder kun for "No permanent job found" for RO. Data for kvinder og mænd kun for "Job only available with a temporary contract" for MT.

Kilde: [lfsa_etgar] og [lfsa_etgar]

Der er betydelige forskelle mellem EU's medlemsstater med hensyn til ufrivillig midlertidig ansættelse, som har tendens til at påvirke relativt flere kvinder. Blandt alle midlertidigt ansatte er andelen af dem, der ufrivilligt befinder sig i en sådan situation, et vigtigt tegn på arbejdstagernes vanskeligheder med at finde et fast job¹⁸³. Andelen af disse ansatte (aldersgruppen 20-64 år) var på 6,7 % i 2023 i EU, hvilket er 0,7 procentpoint lavere end året før. Der er dog stadig betydelige forskelle mellem medlemsstaterne, idet tallene spænder fra over 10 % i Portugal, Spanien, Cypern, Italien og Grækenland til under 2 % i Ungarn, Rumænien, Letland, Litauen og Estland. Andelen af ufrivillig midlertidig ansættelse er generelt højere blandt kvinder i beskæftigelse (med visse undtagelser som f.eks. Rumænien, Malta, Bulgarien og Ungarn) (se figur 2.3.3), selv om forskellen samlet set fortsat er forholdsvis lille (1,2 procentpoint), undtagen for Grækenland, Cypern, Spanien, Finland og Kroatien (hvor den er større end 3 procentpoint).

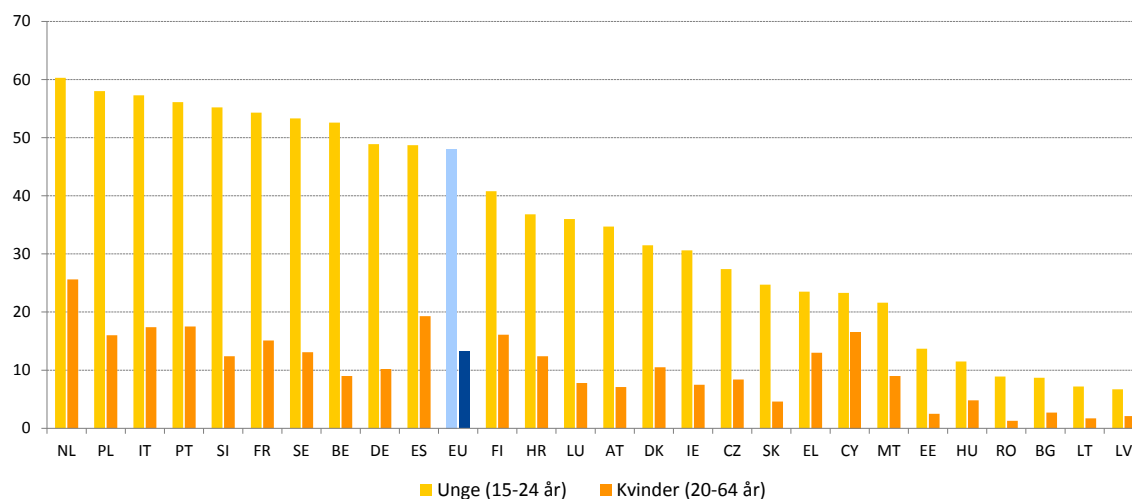
Tidsbegrænsede kontrakter er fortsat mere udbredte blandt unge og kvinder. Andelen af midlertidig ansættelse blandt unge (15-24 år) i EU faldt med 1,5 procentpoint i forhold til 2022 til 48,1 % i 2023. Dette tal er imidlertid 37,1 procentpoint højere end for ansatte i alderen 25-54 år. I 2023 blev de højeste andele af unge på tidsbegrænsede kontrakter indberettet i Nederlandene, Polen, Italien, Portugal og Slovenien (fra 55 % til 60 %), mens de laveste blev registreret i Rumænien, Bulgarien, Litauen og Letland (under 10 %) (se figur 2.3.4). Andelen af kvindelige arbejdstagere (aldersgruppen 20-64 år) med tidsbegrænsede kontrakter i EU faldt let fra 13,9 % i 2022 til 13,2 % i 2023. De største andele blev registreret i Nederlandene, Spanien, Portugal og Italien (over 17 %), mens de laveste blev registreret i Rumænien, Litauen, Letland, Estland og Bulgarien (under 3 %). Samlet set forblev den kønsbetingede forskel i midlertidig ansættelse stabil på ca. 2 procentpoint i EU. I 2023 (baseret på 2022-indkomster) havde arbejdstagere i midlertidig ansættelse en betydeligt højere risiko for fattigdom blandt personer i arbejde (12,6 %) sammenlignet med arbejdstagere med tidsbegrænsede kontrakter (5,2 %)¹⁸⁴.

¹⁸³ Ufrivillig midlertidig ansættelse defineres som ansættelse, der finder sted i følgende to situationer: Der blev ikke fundet fast arbejde [[lfsa_etgar](#)], og jobbet var kun tilgængeligt med en midlertidig kontrakt [[lfsa_etgar](#)].

¹⁸⁴ Eurostat [[ilc_iw05](#)], EU-SILC.

Figur 2.3.4: Andelen af midlertidig ansættelse for unge og kvinder varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat

Andelen af midlertidigt ansatte blandt alle unge (15-24-årige) ansatte (% , 2023) og andelen af midlertidigt ansatte blandt alle beskæftigede kvinder (% , 2023).

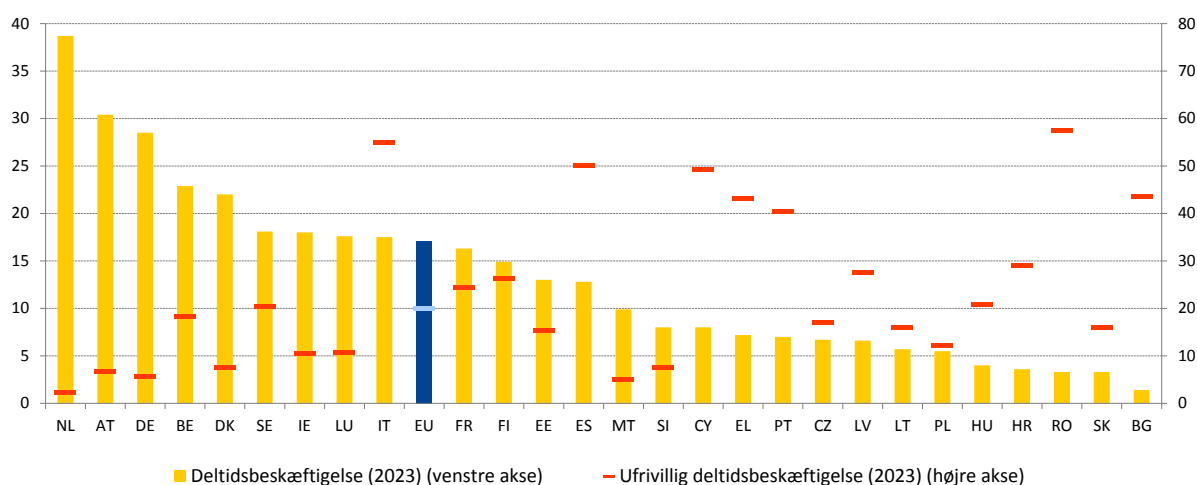
Note: Definitionen er forskellig for ES og FR (se metadata).

Kilde: Eurostat [[lfsi_pt_a](#)] – young people and [[lfsi_pt_a](#)] – women, og EU LFS.

Andelen af deltidsbeskæftigelse er steget en smule efter et langsomt, men støt fald i de seneste otte år og er stadig præget af en betydelig ufrivillig komponent i flere medlemsstater. På baggrund af en rekordhøj beskæftigelsesfrekvens steg andelen af beskæftigede (aldersgruppen 20-64 år), der arbejder på deltid i EU, fra 16,9 % i 2022 til 17,1 % i 2023. Fem medlemsstater (Nederlandene, Østrig, Tyskland, Belgien og Danmark) indberettede fortsat tal på over 20 %, mens tallet i fem andre medlemsstater (Bulgarien, Slovakiet, Rumænien, Kroatien og Ungarn) forblev under 5 % (figur 2.3.5). Andelen af ufrivilligt deltidsarbejde ud af totalen faldt yderligere med 1,6 procentpoint til 20 % i 2023 i EU og ligger stadig på et relativt højt niveau. Rumænien, Italien og Spanien registrerede de højeste andele, over 50 %, mens andelene i Nederlandene, Malta og Tyskland var omkring eller under 5 %.

Figur 2.3.5: Andelen af deltidsbeskæftigelse er steget en smule, og forskellene i den ufrivillige komponent fortsat er store på tværs af medlemsstaterne

Andel af deltidsbeskæftigelse ud af den samlede beskæftigelse (aldersgruppen 20-64 år) og ufrivillig deltidsbeskæftigelse som procentdel af den samlede deltidsbeskæftigelse (aldersgruppen 20-64 år) (%), årlige data).

Note: Definitionen er forskellig for ES og FR (se metadata). Lav pålidelighed i tidsserier for den ufrivillige komponent for MT og SI.

Kilde: Eurostat, [[lfsi_pt_a](#)] og [[lfsa_eppgai](#)], EU LFS.

Andelen af selvstændige uden ansatte forblev forholdsvis stabil i EU med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. I 2023 var der ca. 17,8 millioner selvstændige uden ansatte i EU, hvilket svarer til 9,1 % af den samlede beskæftigelse for aldersgruppen 20-64 år¹⁸⁵. Selv om soloselvstændig virksomhed kan pege i retning af iværksætterinitiativ, kan den også anvendes som en proxy for "falsk" selvstændig virksomhed, som skjuler afhængige ansættelsesforhold¹⁸⁶. I 2023 blev de højeste andele af selvstændige uden ansatte (over 13 %) registreret i Grækenland, Polen, Tjekkiet og Italien, og de laveste (under 6 %) i Tyskland, Luxembourg, Danmark og Sverige.

Digitale arbejdsplatforme udgør en stadig vigtigere del af EU's økonomi og skaber jobmuligheder, men udgør også specifikke udfordringer, navnlig i forbindelse med arbejdstagernes beskæftigelsesstatus. I perioden 2016-2020 er indtægterne i platformsøkonomien i EU næsten femdoblet fra anslået 3 mia. EUR til ca. 14 mia. EUR. Mere end 500 digitale arbejdsplatforme, der opererer i EU, blev identificeret i 2021. I en undersøgelse fra Kommissionen¹⁸⁷ anslås det, at mere end 28 millioner mennesker i EU arbejder via digitale arbejdsplatforme i 2020, og dette antal skønnes at være støt stigende. Størstedelen af disse personer er reelt selvstændige, og det blev anslået, at 5,5 millioner fejlagtigt var klassificeret som selvstændige. Mere end halvdelen af de personer, der arbejder via platforme, tjener mindre end mindstelønnen¹⁸⁸. På denne baggrund sigter direktivet om

¹⁸⁵ Eurostat, [[lfsa_egaps](#)] og [[lfsi_emp_a](#)], EU LFS. Definitionen er forskellig for ES og FR (se metadata).

¹⁸⁶ Se Europa-Kommissionen, [Employment and Social developments in Europe 2023](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

¹⁸⁷ Europa-Kommissionen, [Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene – Executive summary of the impact assessment report accompanying the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on improving working conditions in platform work](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2021.

¹⁸⁸ Europa-Kommissionen, [Study to gather evidence on the working conditions of platform workers](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2020.

forbedring af vilkårene for platformsarbejde¹⁸⁹ bl.a. mod at løse problemet med proformaselvstændighed på digitale arbejdsplatforme ved at lette den korrekte fastsættelse af beskæftigelsesstatus gennem en retlig formodning om et ansættelsesforhold. Det giver endvidere både ansatte og selvstændige platformsarbejdere nye rettigheder, der sikrer mere gennemsigtighed, retfærdighed og ansvarlighed i forbindelse med algoritmisk styring. Det skaber også en ramme for, at nationale myndigheder og arbejdstagerrepræsentanter kan få bedre adgang til oplysninger fra digitale arbejdsplatforme, og det styrker den sociale dialog og kollektive overenskomstforhandlinger.

Overordnet set kan hurtige fremskridt inden for kunstig intelligens (AI) og andre digitale teknologier forventes at føre til gennemgribende forandringer på arbejdsmarkedet. Dette kan forventes at påvirke antallet og kvaliteten af job og arbejdstagernes livskvalitet. IMF anslår, at udrulningen af AI-applikationer kan påvirke op til 60 % af arbejdstagerne i avancerede økonomier, heraf halvdelen negativt¹⁹⁰. Mere end 75 % af virksomhederne på verdensplan planlægger at indføre AI-baserede applikationer mellem 2023 og 2027, og ca. 70 % af dem mener, at teknologiske færdigheder får stigende betydning i løbet af denne periode¹⁹¹. Alligevel står arbejdsgiverne over for hindringer med hensyn til at ansætte personer med de nødvendige færdigheder. På grundlag af indekset over den digitale økonomi og det digitale samfund oplyser tre ud af fire virksomheder (navnlig SMV'er) i EU, at de har vanskeligheder med at finde arbejdstagere med de nødvendige færdigheder¹⁹². Nylige undersøgelser¹⁹³ bekræfter, at den vigtigste nettobeskæftigelseseffekt af indførelsen af kunstig intelligens (AI) på kort sigt kan være positiv og øge efterspørgslen efter de færdigheder, der er nødvendige for udviklingen og indførelsen heraf, men beskæftigelsesgevinsterne bør afvejes bøjede i forhold til AI's potentiale til at erstatte rutinejobs¹⁹⁴. I modsætning til tidligere bølger af automatisering kan generativ kunstig intelligens også have en betydelig indvirkning på højt kvalificerede arbejdstagere. Ifølge ILO er over 5 % af beskæftigelsen i højindkomstlande potentielt udsat for de automatiske virkninger af generativ kunstig intelligens¹⁹⁵. Desuden kan automatisering gennem AI-drevne avancerede robotteknologier i høj grad påvirke produktionsprocesser og levering af tjenester, samtidig med at jobprofilerne ændres, og behovet for digitale, analytiske og bløde færdigheder øges¹⁹⁶. I den forbindelse har EU's forordning om kunstig intelligens (trådte i kraft i august 2024) til formål at sikre, at kunstig intelligens er pålidelig, sikker og i overensstemmelse med EU's grundlæggende rettigheder. Selv om der ved forordningen fastsættes en generel lovgivningsmæssig ramme, indeholder den også nogle henvisninger til

¹⁸⁹ [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv \(EU\) 2024/2831 af 23. oktober 2024 om forbedring af arbejdsvilkårene for platformsarbejde \(EUT L, 2024/2831, 11.11.2024\).](#)

¹⁹⁰ Den Internationale Valutafond (2024), *World Economic Outlook*.

¹⁹¹ Det Verdensøkonomiske Forum, [Future of Jobs Report 2023](#), 2023.

¹⁹² Europa-Kommissionens indeks over den digitale økonomi og det digitale samfund (DESI) er tilgængeligt [her](#).

¹⁹³ Se Albanesi, S., Da Silva, A., Jimeno, J., Lamo, A., og Wabitsch, A. (2023), [New technologies and jobs in Europe](#), ECB Working Paper No. 2023/2831, og Hayton, J., Rohenkohl, B., Christopher, P., Liu, HY (2024). [What drives UK firms to adopt AI and robotics, and what are the consequences for jobs?](#), University of Sussex. Report.

¹⁹⁴ Europa-Kommissionen, [Artificial Intelligence: Economic Impact, Opportunities, Challenges, Implications for Policy](#), (Discussion Paper 210), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

¹⁹⁵ International Labour Organisation, [Generative AI and jobs: A global analysis of potential effects on job quantity and quality](#), 2023.

¹⁹⁶ Eurofound, [Human-robot interaction: What changes in the workplace?](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

AI's anvendelse på arbejdspladsen (f.eks. forbuddet mod at bringe AI-systemer i omsætning eller tage dem i brug for at udlede en persons følelser på arbejdspladsen)¹⁹⁷.

Søjleboks 4: Nye arbejdsmetoder og retten til at være offline

Telearbejde giver mange muligheder på arbejdsmarkedet. Covid-19-pandemien har haft en vigtig indvirkning på arbejdsmønstrene. Støttet af øget digitalisering steg udbredelsen af hjemmearbejde i EU fra 11,1 % i 2019 til 19,8 % i 2023¹⁹⁸. Resultaterne af en Eurofound-undersøgelse viser, at telearbejde i Europa nu er et fast element i vores arbejdspraksis, idet over 60 % af arbejdstagerne angiver, at de foretrækker at arbejde hjemmefra mindst flere gange om måneden. Telearbejde giver muligheder med hensyn til autonomi, fleksibilitet, inklusivitet samt potentielle omkostningsbesparelser for både arbejdstagere og arbejdsgivere. De, der kan, gør stadig brug af deres kontorer også. Som følge heraf fremstår hybride arbejdsordninger, der kombinerer arbejde fra arbejdsgiverens lokaler og telearbejde på forskellige måder, som en fremtrædende model for arbejdstilrettelæggelse¹⁹⁹. Muligheden for at arbejde når som helst kan imidlertid også føre til en udvidet tilgængelighed af arbejdstagere, som fremmer en "altid på"-kultur.

"Altid på"-kulturen, der ofte resulterer i yderligere og uforudsigelige arbejdstider, kan være til skade for arbejdstagernes balance mellem arbejdsliv og privatliv, sundhed og trivsel. Baseret på en 2022-undersøgelse på virksomhedsniveau foretaget af Eurofound i fire lande (Belgien, Frankrig, Italien og Spanien) rapporterede over 80 % af respondenterne, at de blev kontaktet med arbejdsrelaterede formål uden for deres kontraktlige arbejdstid, og ni ud af ti besvarede på sådanne henvendelser. Hovedårsagerne hertil var: følelse af at være ansvarlig for sine opgaver (82 %), ønske om at holde sig "på toppen" (75 %), fordi det var forventet (75 %), frygt for en negativ indvirkning, hvis der ikke blev givet noget svar (61 %), og forventningen om bedre karriereudvikling (50 %)²⁰⁰. Overkonnektivitet, der fremmes af digitaliseringen af arbejdslivet, opfattes ofte af arbejdstagerne som noget, der har en negativ indvirkning på balancen mellem arbejdsliv og privatliv, sundhed og trivsel (se figuren nedenfor). Der er dokumentation for, at stressfaktorer som f.eks. arbejdsintensitet, sammenblanding af arbejdsliv og privatliv og arbejde i fritiden (som et aspekt af asociale arbejdstider) påvirker alle arbejdstagere, men at deres virkning er stærkere for arbejdstagere, der telearbejder, end for arbejdstagere, der arbejder hos deres arbejdsgiver. Angst, følelsesmæssig træthed, udmattelse på grund af langvarig eksponering for virtuelle møder og isolation udgør nogle af de oftest rapporterede psykiske problemer blandt telearbejdere²⁰¹. For at afbøde de risici og stressfaktorer, der er forbundet med en "altid på"-kultur, kan "retten til at være offline" bidrage til at trække klarere grænser mellem arbejdsliv og privatliv og dermed bidrage til arbejdstagernes sundhed, sikkerhed og balance mellem arbejdsliv og privatliv. Data viser, at der på virksomhedsniveau er en positiv sammenhæng mellem

¹⁹⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1689 af 13. juni 2024 om harmoniserede regler for kunstig intelligens og om ændring af forordning (EF) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 og (EU) 2019/2144 samt direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 og (EU) 2020/1828 ([forordningen om kunstig intelligens](#)) (EUT L, 2024/1689, 12.7.2024).

¹⁹⁸ Eurostat [[lfsa_ehomp](#)], andel af ansatte i alderen 15-74 år, der nogle gange og som regel arbejder hjemmefra.

¹⁹⁹ Eurofound, [Femte runde af e-undersøgelsen "Liv, arbejde og covid-19": En ny æra præget af usikkerhed](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2022.

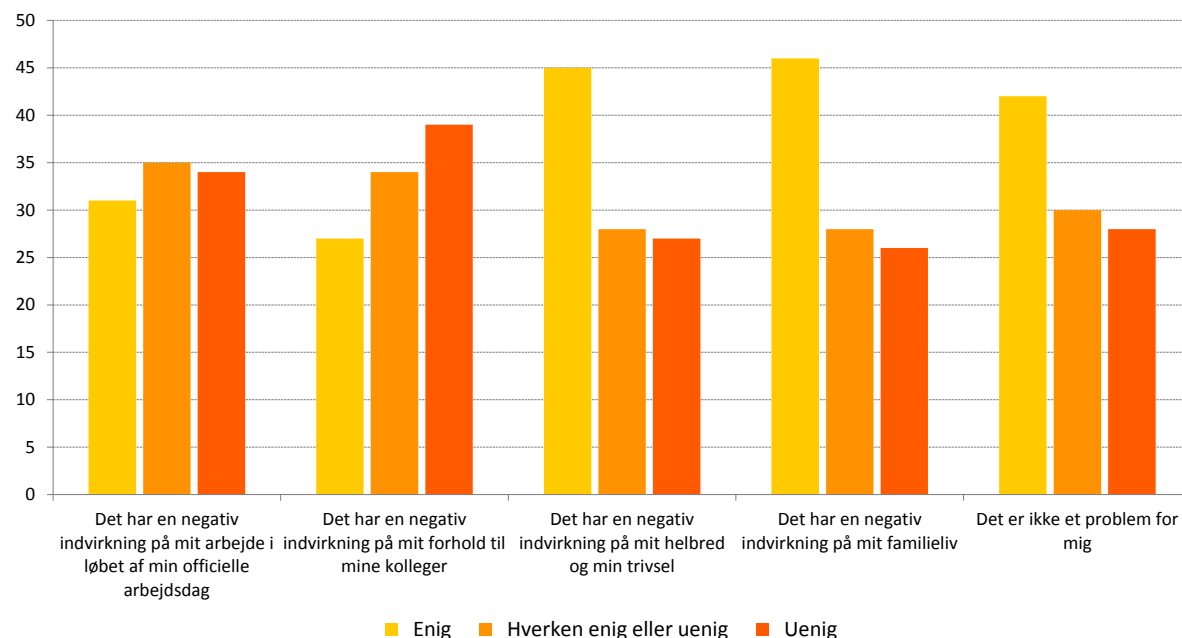
²⁰⁰ Eurofound [Retten til at være offline: Implementering og effekt på virksomhedsniveau](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

²⁰¹ Europa-Kommissionen, [Study exploring the social, economic and legal context and trend of telework and the right to disconnect, in the context of digitalisation and the future of work, during and beyond the COVID-19 pandemic](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

gennemførelsen af retten til at være offline og medarbejdernes balance mellem arbejdsliv og privatliv, sundhed, trivsel samt generel jobtilfredshed²⁰².

Overkonnektivitet opfattes ofte som noget, der har en negativ indvirkning på balancen mellem arbejdsliv og privatliv, sundhed og trivsel

Opfattet indvirkning af overkonnektivitet på sundhed og trivsel (%)

Kilde: Eurofound's beregninger [baseret på undersøgelsen om retten til at være offline](#), 2022.

På denne baggrund vedtog Europa-Parlamentet i 2021 en beslutning, hvori det opfordrede Kommissionen til at fremsætte et lovgivningsforslag om retten til at være offline og en EU-lovramme for telearbejde²⁰³. Som led i opfølgningen på beslutningen offentliggjorde Kommissionen en undersøgelse af den sociale, økonomiske og retlige kontekst og tendenserne inden for telearbejde og retten til at være offline²⁰⁴. Selv om arbejdsmarkedets parter ikke nåede til enighed om revisionen af rammeaftalen om telearbejde, indledte Kommissionen en formel høring i to faser om et potentielt EU-initiativ om telearbejde og retten til at være offline. Første fase af denne høring²⁰⁵ blev gennemført mellem den 30. april og den 25. juli 2024. Desuden iværksatte Kommissionen i juli 2024 en undersøgelse for at indsamle dokumentation og analysere merværdien og virkningerne af potentielle politiske løsningsmodeller vedrørende telearbejde og retten til at være offline. Indførelsen af retten til

²⁰² Eurofound [Retten til at være offline: Implementering og effekt på virksomhedsniveau](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

²⁰³ P9_TA (2021)0021 [Europa-Parlamentets beslutning af 21. januar 2021 med henstillinger til Kommissionen om retten til at være offline](#) (2019/2181(INL)).

²⁰⁴ Europa-Kommissionen, [Study exploring the social, economic and legal context and trend of telework and the right to disconnect, in the context of digitalisation and the future of work, during and beyond the COVID-19 pandemic](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

²⁰⁵ Europa-Kommissionen, [Consultation document: First-phase consultation of social partners under Article 154 TFEU on possible EU action in the area of telework and workers' right to disconnect](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

at være offline nævnes også i opgavebeskrivelsen fra ledende næstformand med ansvar for sociale rettigheder og færdigheder, job af høj kvalitet og parathed, Roxana Minzatu²⁰⁶.

Flere medlemsstater har allerede gennemført foranstaltninger rettet mod telearbejde og retten til at være offline. Siden udbruddet af covid-19-pandemien har nogle medlemsstater vedtaget eller ændret lovgivning vedrørende den lovbestemte definition af telearbejde. I øjeblikket findes der relevant lovgivning om retten til at være offline i 13 medlemsstater, men med variationer med hensyn til anvendelsesområde, definition, gennemførelse og håndhævelse. **Frankrig, Spanien, Belgien og Italien** var de første fire lande med national lovgivning om retten til at være offline, med ni andre lande, dvs. **Bulgarien, Cypern, Grækenland, Kroatien, Irland, Luxembourg, Portugal, Slovenien og Slovakiet**, indførte ny lovgivning eller ændrede eksisterende national lovgivning eller nationale retningslinjer for at indføre denne ret.

Arbejdstilsyn spiller en central rolle med hensyn til at opdage og forebygge dårlige arbejdsvilkår og bekæmpe sort arbejde. Den øgede brug af informations- og kommunikationsteknologi (IKT) og udviklingen af platformsøkonomien giver nye udfordringer for arbejdstilsynene i forbindelse med udførelsen af opgaverne. AI-værktøjer kan i væsentlig grad forbedre afsløring af svig og risikovurdering, samtidig med at det fortsat er vigtigt at sikre gennemsigtighed, og sikre, at værktøjerne udvikles med alle de nødvendige garantier for virksomheder og borgere. Overholdelse af EU's databeskyttelses- og gennemsigtighedsregler er afgørende i denne henseende. Samtidig skal arbejdstilsynene udstyres med passende ressourcer til at udføre deres opgaver²⁰⁷. ILO's indikatorer for arbejdstilsyn viser, at kapaciteten og ressourcerne i denne henseende er meget forskellige i EU-landene. ILO's indikator for antallet af inspektører pr. 10 000 ansatte varierede fra 0,18 i Malta til 1,8 i Rumænien i 2021. Mellem 2009 og 2021 steg antallet af inspektører betydeligt i Tjekkiet (+ 58,1 %) og Portugal (+ 36,8 %), mens det faldt i Litauen (– 38 %), Rumænien (– 28,8 %), Irland (– 25,4 %) og Kroatien (– 22,6 %). Samlet set er der en faldende tendens i antallet af arbejdstilsyn²⁰⁸. Den europæiske platform til bekæmpelse af sort arbejde, der koordineres af Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed (ELA), støtter fortsat medlemsstaternes bestræbelser på at udvikle omfattende tilgange til håndtering af udfordringen.

Langtidsledigheden fortsatte med at falde i EU, navnlig i de medlemsstater, der har det højeste niveau. Langtidsledigheden lå på 2,1 % i EU i 2023, hvilket er 0,3 procentpoint under niveauet i 2022. Forskellen mellem de højeste og laveste ledighedsprocenter i medlemsstaterne faldt yderligere fra 7,2 procentpoint i 2022 til 5,7 procentpoint i 2023 (figur 2.3.6). Der blev registreret et betydeligt fald i Grækenland (– 1,5 procentpoint til 6,2 %) og Spanien (– 0,8 procentpoint til 4,3 %). Med den tredjestørste andel i EU (4,2 %) befinder Italien sig sammen med Slovakiet i en "kritisk situation". Efter at have oplevet stigende ledighed befinder Ungarn og Luxembourg sig nu i kategorien "bør holdes øje med", mens Tjekkiet befinder sig i kategorien "god, men bør overvåges". På den anden side er Danmark

²⁰⁶ [Mission letter](#), Roxana Minzatu, ledende næstformand med ansvar for sociale rettigheder og færdigheder, job af høj kvalitet og parathed.

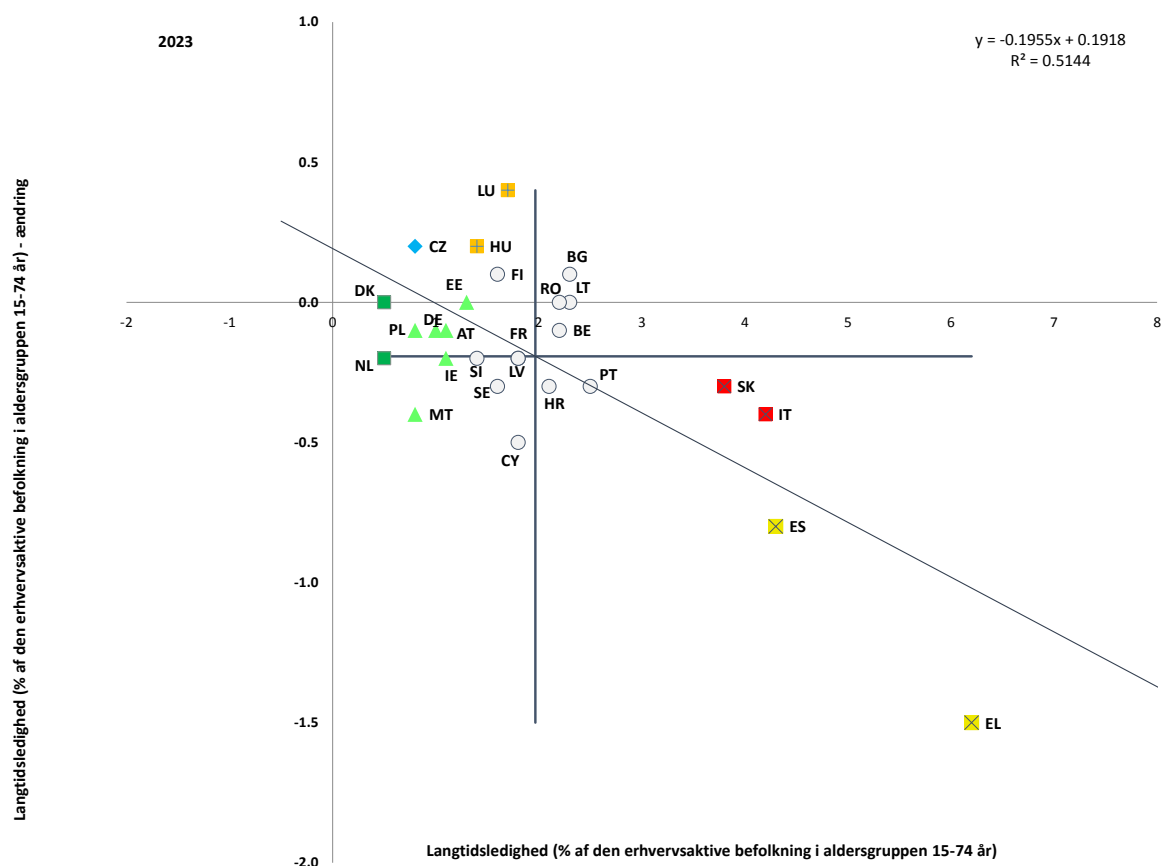
²⁰⁷ Yderligere oplysninger findes på Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndigheds (ELA) websted: www.ela.europa.eu, Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed, [The rise of teleworking: improvements in legislation and challenges for tackling undeclared work](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023, og Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed [Methods and instruments to gather evidence of undeclared work](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

²⁰⁸ Eurofound, [Minimum wages: Non-compliance and enforcement across EU Member States – Comparative report](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

og Nederlandene "de, der præsterer bedst", med generelt meget lave procentsatser i 2023. Den kønsbetingede forskel i langtidsledigheden var lav (under 0,5 procentpoint) i 2023 i de fleste medlemsstater med undtagelse af Grækenland, Spanien og Letland (henholdsvis 4,5 procentpoint, 1,5 procentpoint og 1 procentpoint). Der kan konstateres store regionale forskelle i flere medlemsstater, herunder Rumænien, Bulgarien, Ungarn, Slovakiet og Frankrig (se figur 7 i bilag 5), herunder regionerne i den yderste periferi.

Figur 2.3.6: Langtidsledigheden fortsatte med at falde i langt de fleste medlemsstater

Langtidsledighed, niveau for 2023 og årlig ændring i forhold til 2022 (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Definitionen er forskellig for ES og FR. Brud i serierne for CY og DK.

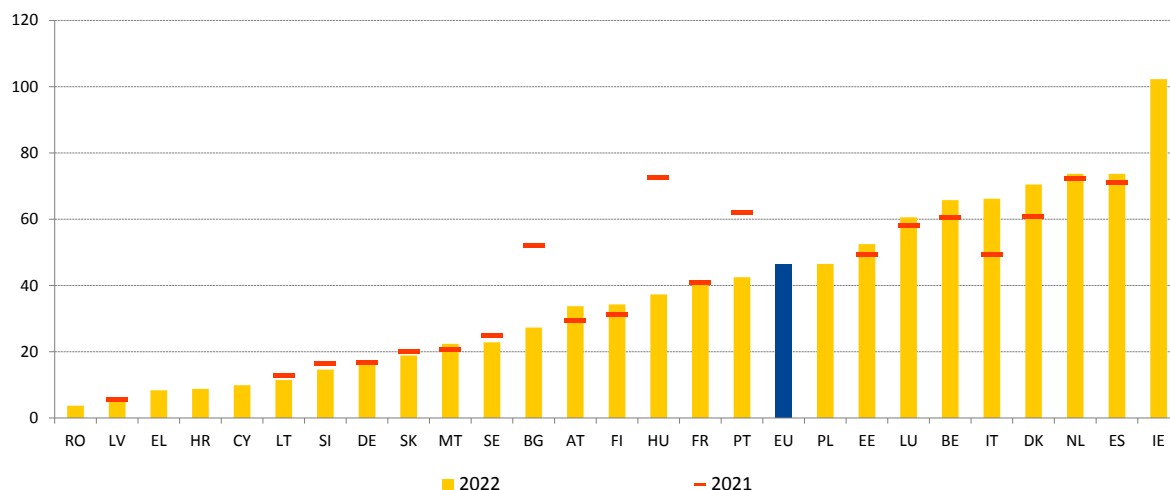
Kilde: Eurostat [\[tesem130\]](#) og EU LFS.

På baggrund af et stramt arbejdsmarked varierer deltagelsen i aktive arbejdsmarkedspolitikker fortsat betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. I 2022 forblev andelen af arbejdsløse, der var villige til at arbejde, og som deltog i aktive arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, forholdsvis stabil i de fleste medlemsstater i forhold til 2021, mens der i nogle tilfælde blev registreret kraftige fald (figur 2.3.7). De laveste deltagelsesfrekvenser (under 10 %) blev konstateret i 2022 i Rumænien, Letland, Grækenland, Kroatien og Cypern. På den anden side registrerede Danmark, Nederlandene, Spanien og Irland tal på over 70 %. Sammenlignet med 2021 blev arbejdsmarkedsdeltagelsen næsten halveret i Ungarn (fra 72,5 % til 37,3 %) og Bulgarien (fra 51,9 % til 27,3 %), mens Portugals arbejdsmarkedsdeltagelse også faldt betydeligt fra 62,0 % til 42,5 %. Der blev registreret en betydelig stigning på 16,7 procentpoint i Italien. På længere sigt er andelen af

arbejdsløse, der deltager i aktive arbejdsmarkedspolitikker, steget støt i EU med mere end 50 % siden 2013.

Figur 2.3.7: Deltagelsen i aktive arbejdsmarkedspolitikker var stagnerende eller faldende i de fleste medlemsstater

Deltagere i almindelige arbejdsmarkedspolitiske interventioner (kategori 2-7) pr. 100 arbejdsløse, der ønsker at komme i beskæftigelse, samlet aldersgruppe, resultat efter køn, 2021

Note: Tidsserier er ikke tilgængelige for CZ. Seneste tilgængelige data for EU og RO (2020) og CY, EL, HR, IE (2021). Tidsserierne er skønnet for DK, NL og SE. Data har lav pålidelighed for EL og LT. Data foreligger ikke for PL (2021). Tal over 100 % tyder på, at folk registrerer sig mere end én gang i datasættet for aktiv arbejdsmarkedspolitik som led i deres deltagelse i forskellige kategorier af foranstaltninger, eller fordi der er tale om deltagere, der ikke er registreret som jobsøgende.

Kilde: Eurostat [[Imp_ind_actsup](#)].

Der er stadig forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til gennemførelsen af foranstaltninger til fordel for langtidsledige. Indsamlingen af data for 2022 i forbindelse med overvågningen af Rådets henstilling om integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet²⁰⁹ viser, at lidt over halvdelen af medlemsstaterne (15) opnåede en dækning på mindst 90 % i forbindelse med gennemførelsen af aftaler om jobintegration for alle langtidsledige, der var registreret i mindst 18 måneder. I seks medlemsstater havde mindst én ud af tre ingen aftaler om jobintegration. I modsætning dertil modtog mere end 95 % af alle langtidsledige i 13 andre medlemsstater en aftale om jobintegration eller tilsvarende, og den samlede andel er steget i forhold til 2021. Beskæftigelsesudsigterne for brugere af aftaler om jobintegration forværredes en smule i 2022. Tilgængelige data for 23 medlemsstater viser, at lige under i alt 3,7 millioner brugere af aftaler om jobintegration afsluttede deres arbejdsløshedperiode, og det er dokumenteret, at 1,7 millioner (eller 47,6 %) af dem var kommet i beskæftigelse (mod 49,1 % i 2021). Endnu vigtigere er det, at tallene konsekvent viser, at gruppen af medlemsstater, der tilbyder individuelle handlingsplaner med en tilbundsgående vurdering, opnår betydeligt bedre resultater, når det drejer sig om integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet²¹⁰.

Effektive og virkningsfulde aktive arbejdsmarkedspolitikker er vigtige for at støtte gode resultater på arbejdsmarkedet. Der er markante forskelle mellem medlemsstaternes udgifter til aktive arbejdsmarkedspolitikker. I 2022 lå langtidsledigheden i Grækenland,

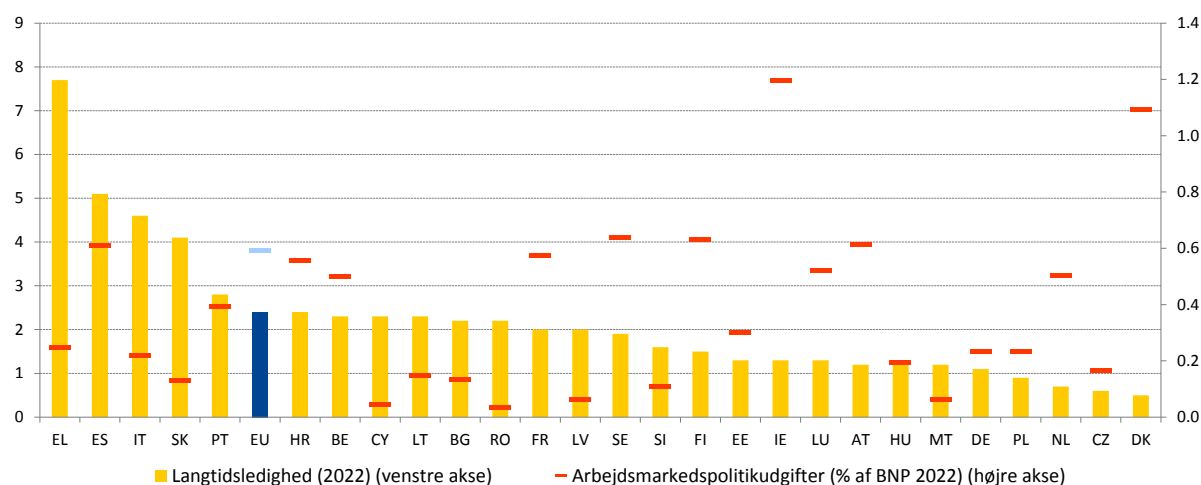
²⁰⁹ Rådets henstilling af 15. februar 2016 om integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet.

²¹⁰ Europa-Kommissionen, [Data collection for monitoring of the LTU Recommendation: 2022 results](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

Italien, Slovakiet og Portugal over EU-gennemsnittet på 2,4 %, mens udgifterne til aktive arbejdsmarkedsinterventioner lå under EU-gennemsnittet på 0,6 % af BNP (figur 2.3.8). På den anden side tildelte Irland, Danmark, Finland, Sverige og Østrig, som har en langtidsledighed på under 2 %, de højeste BNP-andele til aktive arbejdsmarkeds politikker (fra ca. 0,5 % til 1,2 %). Spanien brugte fortsat flere midler i forhold til BNP på aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, samtidig med at langtidsledigheden var høj (efter et fald fra 6,2 % til 5,1 %). Endelig havde Kroatien, Belgien og Frankrig værdier, der lå relativt tæt på EU-gennemsnittet med hensyn til både udgifter til aktive arbejdsmarkeds politikker og langtidsledighed.

Figur 2.3.8: Udgifterne til aktive arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger varierer markant fra medlemsstat til medlemsstat

Udgifter til aktive arbejdsmarkedspolitiske interventioner (kategori 2-7 i procent af BNP, 2022) og langtidsledighed (aldersgruppen 15-74 år) (% , 2022)

Note: De seneste tilgængelige data for arbejdsmarkedspolitiske udgifter for EU, IT, CY og RO (2020) og HR og IE (2021). Data om arbejdsmarkedspolitikudgifter anslået for DE, NL og SE. Foreløbige data om arbejdsmarkedspolitikudgifter for FR. Definitionen af langtidsledighed er forskellig for ES og FR.

Kilde: Eurostat [[lmp_expsumm](#)], LMP-databasen (database over arbejdsmarkeds politik) og [[tesem130](#)], EU LFS.

I 2023 opererede de offentlige arbejdsformidlinger i en situation med mangel på arbejdskraft ledsaget af lav arbejdsløshed og således et fald i antallet af registrerede arbejdsløse i de fleste medlemsstater. For at afhjælpe manglen på arbejdskraft har netværket af offentlige arbejdsformidlinger²¹¹ tilpasset referencerammen for de offentlige arbejdsformidlingers institutionelle ekspertise og lagt større vægt på aktivering og partnerskaber med flere aktører²¹². I 26 medlemsstater har de offentlige arbejdsformidlinger fastsat strategier og mål for at lette adgangen til arbejdsmarkedet for de mest sårbare grupper. I 2023 arbejdede de offentlige arbejdsformidlinger også på at fremme en retfærdig grøn og digital omstilling med et stærkt fokus på færdigheder og på at støtte arbejdstagere, der står over for jobskifte. Mere specifikt samarbejdede de offentlige arbejdsformidlinger fra 18 medlemsstater med arbejdsgiverne om at identificere kvalifikationsbehov til grønne job, støtte industriel omstrukturering og hjælpe med at gennemføre beskæftigelsestilskud til grønne job. De offentlige arbejdsformidlinger fra 17 medlemsstater sørgede for

²¹¹ Se: [European Network of Public Employment Services](#).

²¹² Europa-Kommissionen, [PES Network Benchmarking manual](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

opkvalificering og omskoling af arbejdstagere. For at hjælpe SMV'er med at finde arbejdstagere med de rette færdigheder har de offentlige arbejdsformidlinger taget skridt til at skifte fra erhvervsbaserede tilgange til færdighedsbaserede tilgange i deres profilerings- og matchningsaktiviteter. Samarbejdet mellem offentlige og private arbejdsformidlinger har også udviklet sig i de seneste år, idet flere offentlige arbejdsformidlinger har udvidet og styrket deres samarbejde med private jobportaler og private arbejdsformidlinger eller planlægger at gøre det²¹³.

Andelen af korttidsledige, der modtager arbejdsløshedsunderstøttelse, steg en smule i EU i 2023, om end med variation fra medlemsstat til medlemsstat. Andelen steg fra 35,8 % i 2022 til 36,6 % i 2023 (figur 2.3.9)²¹⁴. Mens Slovenien (– 5,9 procentpoint), Irland (– 5 procentpoint) og Belgien (– 4 procentpoint) oplevede de største fald, blev der observeret store stigninger i Estland (5,9 procentpoint) og Bulgarien (5,3 procentpoint). I 2023 blev de højeste dækningsgrader registreret i Tyskland, Finland og Østrig (over 50 %) efterfulgt af Estland, Frankrig og Litauen (over 40 %). Omvendt blev den laveste dækning observeret i Rumænien og Polen (under 15 %). Sammenlignet med 2022 forblev andelen af arbejdsløse, der var registreret i mindre end et år, og som modtog ydelser eller bistand, forholdsvis stabil i EU i 2023 på ca. 35 %. Andelen af korttidsledige, der modtager arbejdsløshedsunderstøttelse, hænger positivt sammen med en højere grad af overgang fra kortvarig ledighed til beskæftigelse og en lavere grad af langtidsledighed. Generelt forblev reglerne vedrørende karenstiden stabile i næsten alle medlemsstater, som med store forskelle mellem dem, som varierede fra 13 ugers forsikringsbidrag i Italien, 51 uger i Ungarn, Portugal eller Spanien til 104 uger i Slovakiet²¹⁵. Den maksimale varighed af arbejdsløshedsunderstøttelsen for personer med et års arbejds erfaring forblev også uændret i de fleste medlemsstater. Samlet set kan der i 16 medlemsstater ansøges om arbejdsløshedsunderstøttelse efter et års beskæftigelse og i højst seks måneder. Indkomstkompensation er også nært forbundet med arbejdsløshedsperiodens varighed. Nettokompensationsgraden for lavtlønnede med en kort arbejdsperiode varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. I den anden måned varierer nettokompensationsgraden fra 6,9 % af den tidligere (netto)indkomst i Ungarn til 90 % i Belgien (figur 2.3.10). I Luxembourg, Danmark, Frankrig og Finland er kompensationsgraden (alle over 60 % og i nogle tilfælde betydeligt højere) den samme i arbejdsløshedsperiodens anden og 12. måned.

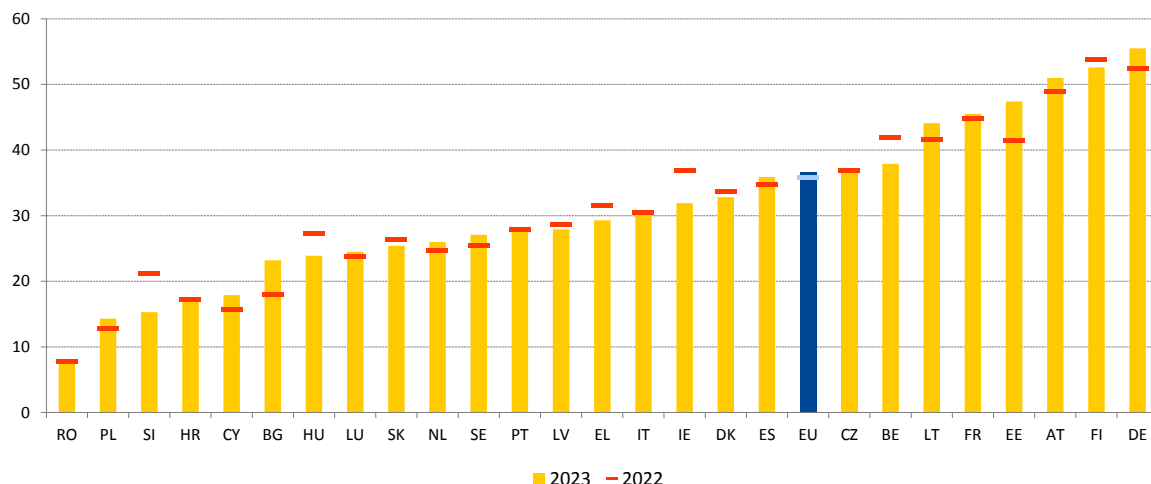
²¹³ Europa-Kommissionen, [Trends in PES: Assessment report on PES capacity](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023, data justeret til kun at repræsentere EU.

²¹⁴ Korttidsledige er personer, der er arbejdsløse i mindre end 12 måneder.

²¹⁵ Analysen henviser til arbejdsløshedsunderstøttelse, der generelt ydes til personer, der registreres som arbejdsløse uden egen skyld, uden at medtage ordninger af midlertidig karakter.

Figur 2.3.9: Der var begrænsede ændringer i arbejdsløshedsunderstøttelsens dækning for korttidsledige med vedvarende forskelle mellem medlemsstaterne

Arbejdsløshedsunderstøttelsens dækning for korttidsledige (mindre end 12 måneder, 15-64-årige, %).

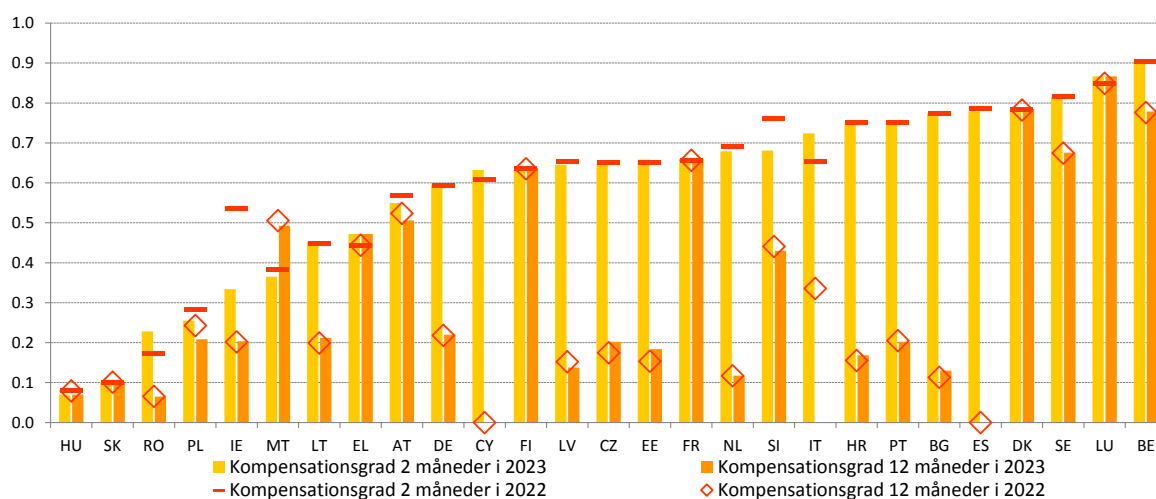

Note: Der foreligger ikke data for MT. Definitionen er forskellig for ES og FR (se metadata). Brud i serier for DK og CY. Lav pålidelighed for LU og SI.

Kilde: Eurostat [[lfsa_ugadra](#)] og EU LFS.

Figur 2.3.10: Der er betydelige forskelle i kompensationsgraden mellem medlemsstaterne for både kort- og langtidsledighed

Nettokompensationsgrad for arbejdsløshedsunderstøttelse ved 67 % af gennemsnitslønnen i arbejdsløshedsperiodens anden og 12. måned (2023 og 2022)

Note: Indikatoren beregnes for en 20-årig enlig uden børn med en kort arbejdshistorie (et år). Der er medtaget forskellige indtægtsposter, arbejdsløshedsunderstøttelse og andre ydelser (f.eks. kontanthjælp og boligydelse). Alle data vedrører 2023, undtagen BE, CY, DK, FI og PT, for hvilke dataene vedrører 2022.

Kilde: Beregninger fra Europa-Kommissionen baseret på [OECD's modeller for skatte- og understøttelsessystemer](#).

Arbejdsmarkedsresultater for tilflyttere fra EU²¹⁶ blev fortsat forbedret. Det samlede antal og beskæftigelsesfrekvensen for tilflyttere fra EU i den erhvervsaktive alder er fortsat stigende og nåede op på 10,1 millioner og en beskæftigelsesfrekvens på 78 % (mod 76 % for statsborgere) i 2023. Samme år var det samlede antal grænsearbejdere i EU 1,8 millioner (en

²¹⁶ Tilflyttere i EU og EFTA er EU- eller EFTA-borgere, der bor i et andet EU- eller EFTA-land end det land, hvor de er statsborgere (se [Annual reports on intra-EU labour mobility](#)).

stigning på 3 % i forhold til 2022), og 1,5 millioner EU-borgere skiftede arbejdsland. De fleste mobile arbejdstagere vender tilbage til deres oprindelsesland med en stigning i antallet på 6 % for EU i 2023 og betydelige forskelle mellem medlemsstaterne²¹⁷. I 2024 offentliggjorde Kommissionen en gennemgang af samarbejdspraksis og udfordringer vedrørende udstationerede arbejdstagere i EU med fokus på deres rettigheder, navnlig med hensyn til boligforhold og adgang til oplysninger om ansættelsesvilkår²¹⁸.

En velfungerende social dialog og velfungerende kollektive overenskomstforhandlinger er afgørende for at forbedre arbejdsvilkårene og afhjælpe manglen på arbejdskraft, men alligevel varierer inddragelsen af arbejdsmarkedets parter fra politikområde til politikområde. Mellem april 2020 og juli 2024 blev der rapporteret om den største grad af inddragelse af arbejdsmarkedets parter med hensyn til covid-19-relaterede politikker, og næsten 37 % af disse blev aftalt eller hørt med arbejdsmarkedets parter. Dette blev efterfulgt af foranstaltninger til at afbøde virkningerne af de højere leveomkostninger (31 %), foranstaltninger vedrørende den grønne omstilling (27 %), omstrukturingsstøtteinstrumenter (26 %) og foranstaltninger i forbindelse med krigen i Ukraine (25 %). Den laveste grad af inddragelse blev registreret for politiske foranstaltninger i forbindelse med den digitale omstilling (22 %) eller i forbindelse med ekstreme vejrforhold (13 %). Dette afspejler, at arbejdsmarkedets parter i vid udstrækning er involveret i politikområder vedrørende arbejdspladsen (som påvirker virksomheder og arbejdstagere) (figur 2.3.11). Beskæftigelsesudvalgets (EMCO's) årlige multilaterale overvågningsgennemgang af den sociale dialog fra november 2023 fremhævede, at der var gjort begrænsede fremskridt med hensyn til at opnå en mere effektiv social dialog og inddragelse af arbejdsmarkedets parter i den politiske beslutningstagning. De nationale arbejdsmarkedsparters vurdering af kvaliteten af deres inddragelse i gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten i 2023 var også meget varieret. Med henblik på gennemførelsen af deres genopretnings- og resiliensplan har hver medlemsstat valgt en forvaltningsstruktur, der er tilpasset deres respektive nationale rammer for social dialog. De institutionelle rammer for inddragelse af arbejdsmarkedets parter er derfor forskellige, da nogle medlemsstater har indført specifikke rammer og procedurer, og andre har anvendt de eksisterende kanaler til social dialog. I nogle få lande har arbejdsmarkedets parter været involveret gennem nye organer eller specifikke arbejdsgrupper, der er nedsat inden for rammerne af det europæiske semester eller med det formål at overvåge gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanerne²¹⁹.

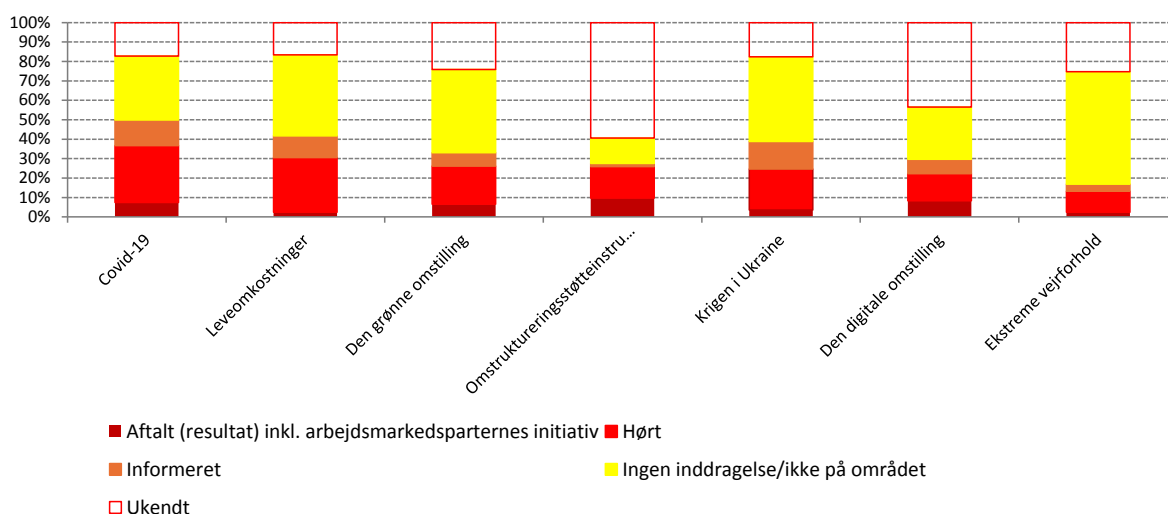
²¹⁷ Europa-Kommissionen (endnu ikke udgivet), *Annual report on intra EU-labour mobility 2024*.

²¹⁸ Se arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, der er tilgængeligt [her](#).

²¹⁹ Eurofound, *Social governance of the Recovery and Resilience Facility: Involvement of the national social partners*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

Figur 2.3.11: Inddragelsen af arbejdsmarkedets parter varierer efter den politiske kontekst

Inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udformningen af nationale politikker efter politisk kontekst

Note: Tallet omfatter 2 290 politikker, der er markeret med den respektive kontekst (en vis dobbelttælling på grund af muligheden for, at en politik kan vedrøre mere end én kontekst), indsamlet mellem april 2020 og juli 2024. Politikker omfatter kun lovgivning eller andre lovbestemmelser og trepartsaftaler. Inddragelse af arbejdsmarkedets parter præsenteres som et gennemsnit af arbejdsgivernes og fagforeningernes inddragelse i hver kategori efter kontekst. Forskelle i graden af inddragelse af arbejdsgivere i forhold til fagforeninger er mindre.

Kilde: Eurofound's [EU PolicyWatch Database](#).

På topmødet mellem arbejdsmarkedets parter i Val Duchesse den 31. januar 2024 undertegnede Kommissionen, det belgiske formandskab og arbejdsmarkedets parter på tværs af brancher en trepartserklæring om en blomstrende social dialog. Denne erklæring udgør et fornyet tilsagn om at styrke den sociale dialog på EU-plan og forene kræfterne om at håndtere de vigtigste udfordringer, som de europæiske økonomier og arbejdsmarkeder står over²²⁰. Erklæringen bebudede Kommissionens udnævnelse af en ny repræsentant for den europæiske sociale dialog og iværksættelsen af en proces hen imod en pagt for den sociale dialog, der skal afsluttes i begyndelsen af 2025. Repræsentanten vil støtte og koordinere gennemførelsen af meddelelsen fra 2023 om styrkelse af den sociale dialog i EU samt Kommissionens reaktion på de fælles rapporter fra de europæiske arbejdsmarkedsparter om social dialog på EU-plan. Med hensyn til pagten for den europæiske sociale dialog vil der blive afholdt en række treparts- og topartsmøder med de europæiske arbejdsmarkedsparter for at finde frem til nye forslag til styrkelse af den europæiske sociale dialog. Disse møder vil bl.a. omhandle EU's institutionelle og finansielle støtte til den europæiske sociale dialog på alle niveauer, kapacitetsopbygning hos arbejdsmarkedets parter (herunder gennem ESF+) og en aftalt topartstilgang til forhandling, fremme og gennemførelse af aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.

Regelmæssig dialog og høring af civilsamfundsorganisationer er afgørende for at gennemføre virkningsfulde og inklusive politikker. Som det anerkendes i La Hulpe-erklæringen fra 2024 om fremtiden for den europæiske søjle for sociale rettigheder, spiller civilsamfundet en central rolle i bekæmpelsen af social udstødelse og uligheder og med hensyn til politikker, der vedrører underrepræsenterede og sårbare grupper. På EU-plan er

²²⁰ [Treparterklæring om en blomstrende europæisk social dialog](#).

civilsamfundsorganisationer aktivt involveret i det europæiske semester med regelmæssige udvekslinger af synspunkter og tematiske drøftelser om områder af særlig relevans. Nylig Eurofound-forskning undersøger inddragelsen af civilsamfundsorganisationer i den tidlige gennemførelse af de territoriale planer for retfærdig omstilling i nogle medlemsstater. Den første empiriske forskning tyder på, at en meningsfuld dialog med civilsamfundet om politiske foranstaltninger og støtte til sårbare arbejdstagere, lokalsamfund og industrier stadig kræver, at hindringerne for deltagelse mindskes, at der skabes muligheder for fælles behovsvurdering, at kapacitetsopbygning støttes, og at videndeling lettes²²¹.

2.3.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne

Bestræbelserne på at tackle årsagerne til arbejdsmarkedssegmenteringen fortsætter i nogle medlemsstater. Efter en offentlig høring, der blev iværksat i juli 2023, er **Nederlandene** i gang med at udarbejde et lovforslag, der fokuserer på at øge sikkerheden for arbejdstagere under fleksible ansættelseskontrakter ved at afskaffe ansættelseskontrakter uden fast timetal, erstatte tilkaldekontrakter med en ny type kontrakt, der giver arbejdstagerne større indkomstsikkerhed, og forbedre jobsikkerheden for vikaransatte. Dertil kommer, at **Nederlandene** iværksatte en offentlig høring i oktober 2023 om et lovforslag, der præciserer begrebet ansættelsesforhold og indfører en retlig formodning om et ansættelsesforhold for selvstændige uden ansatte (som arbejder til en takst på under 36 EUR). I **Tjekkiet** trådte en ændring af beskæftigelsesloven i kraft i januar 2024, som har til formål at præcisere og strømline betingelserne for arbejdsformidlingers levering af tjenester. Lovgivningen er blevet strammet på områderne for ulovlig og skjult beskæftigelse, og den omfatter nu bøder. **Finland** bebudede i sit regeringsprogram for 2023 en reform af tidsbegrænsede ansættelseskontrakter. Selv om ansættelseskontrakter kan indgås for en tidsbegrænset periode på et år uden en særlig grund, vil lovgivningen sikre, at de ikke fører til uberettiget anvendelse af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede kontrakter. **Spanien** forbereder en ændring af den lovgivningsmæssige udvikling af uddannelseskontrakter og udvikler proceduren for at forbinde studerende med virksomheder. Dette ændringsforslag fokuserer på uddannelsesaspekterne af kontrakten om vekseluddannelse, hvor målet er at gøre lønnet arbejde foreneligt med uddannelse inden for rammerne af den offentlige arbejdsformidlings katalog for særlige uddannelser. Som led i genopretnings- og resiliensplanen er **Slovenien** i gang med at udarbejde en retsakt om en permanent arbejdsfordelingsordning, der også omfatter alvorlig økonomisk afmatning, og som bygger på de erfaringer, der er indhøstet under covid-19-krisen. Loven skal omfatte uddannelsesforpligtelser under deltidsarbejde for at styrke de berørte arbejdstageres kompetencer og øge deres beskæftigelsesegnethed i lyset af den stigende digitalisering og automatisering af forretningsprocesser.

Flere medlemsstater har vedtaget foranstaltninger, der har til formål at styrke deres rammer for jobbeskyttelse. I april 2024 indførte **Slovenien** lovgivningsmæssige foranstaltninger, der styrker arbejdstagernes ret til information og høring samt medbestemmelse i selskabets ledelses- eller tilsynsorganer i tilfælde af en grænseoverskridende fusion, spaltning eller omdannelse af selskabet. I maj 2024 trådte lovgivningen om forebyggelse og arbejdsevne i kraft i **Estland**. Den giver en person på langvarig sygeorlov mulighed for at arbejde under forhold, der er tilpasset vedkommendes helbredstilstand, efter to måneders sygeorlov. Denne reform forventes at støtte helingsprocessen for arbejdstagere med kronisk sygdom under deres langvarige sygefravær

²²¹ Eurofound, [Creating a new social contract for the just transition: Is partnership working?](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

og samtidig mindske afhængigheden af og risikoen for tab af arbejdspladser og/eller permanent uarbejdsdygtighed. I juli 2024 trådte ændringer vedrørende lovgivningen om kollektive afskedigelser i kraft i **Spanien**. Virksomheder, der har til hensigt at lukke et eller flere arbejdssteder, som medfører endeligt aktivitetsophør og afskedigelse af 50 eller flere arbejdstagere, har pligt til at give meddelelse herom seks måneder i forvejen. I september 2024 iværksatte **Grækenland** pilotgennemførelsen af det digitale arbejdskort i restaurations- og turismesektoren med henblik på at bekæmpe sort overarbejde og lange arbejdstider. Pilotprojektet anvendes allerede på medarbejdere i banker, store supermarkeder, forsikringsselskaber, sikkerhedsfirmaer og offentlige virksomheder.

Nogle medlemsstater har taget yderligere skridt til at forbedre deres rammer for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. I juni 2023 trådte loven om hasteforanstaltninger til beskyttelse af arbejdstagere i tilfælde af en klimakrise i kraft i **Italien**. En af bestemmelserne henviser til arbejdsministeriets rolle med hensyn til at fremme den sociale dialog for at nå frem til sektoraftaler, der sikrer sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen i tilfælde af klimakriser, herunder hedeølger. Desuden ratificerede **Italien** i oktober 2023 ILO's grundlæggende konventioner C155 (konventionen om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen) og C187 (konventionen om rammer for fremme af sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen). I december 2023 pålagde den **svenske** regering arbejdsmiljøagenturet at fremsætte forslag til initiativer, der få flere arbejdstagere til at interessere sig for sikkerhedsrepræsentantens rolle. Styrelsen fremsendte en rapport til det svenske arbejdsministerium i april 2024. I december 2023 ændrede **Danmark** arbejdsskadesikringsloven for at styrke arbejdsskadesikringsordningen (f.eks. gennem en ny uddannelsesydelse, revision af sagsbehandlingstiden, forhøjelse af erstatningsniveauet og indførelse af en arbejdsskadeforsikringsordning i tilfælde af vold mod omsorgspersoner). Endvidere blev der med loven indført en forsørgelsesgodtgørelse til børn og unge. I september 2024 vedtog **Spanien** bestemmelser om sikkerhed og sundhedsbeskyttelse i forbindelse med husligt arbejde. Bestemmelserne omfatter en liste over husarbejders rettigheder og arbejdsgivernes pligter og giver den retssikkerhed, der er nødvendig for, at bestemmelserne kan håndhæves. I april 2024 ratificerede **Bulgarien** de grundlæggende ILO-konventioner C155 og C187, og i oktober 2024 ratificerede **Nederlandene** C187 vedrørende sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

Nye arbejdsordninger, f.eks. fleksible arbejdsordninger, telearbejde og fjernarbejde er på dagsordenen i flere medlemsstater. Ændringer af den **tjekkiske** arbejdslov trådte i kraft i september 2023, og en af de vigtigste ændringer er reguleringen af fjernarbejde. Forældre til små børn og omsorgspersoner har fået mere støtte til at kombinere familieliv med arbejde. En anden nyhed er muligheden for at yde fjernarbejdere kompensation for de mest almindelige omkostninger i forbindelse med deres hjemmekontor i form af en fast takst. I **Irland** blev lovforslaget om retten til at anmode om fjernarbejde indarbejdet i loven om balance mellem arbejdsliv og privatliv og forskellige bestemmelser, og ændringerne trådte i kraft i marts 2024. Loven omfatter arbejdstagernes ret til at anmode om fjernarbejde og omsorgspersoners ret til at anmode om en fleksibel arbejdsordning, herunder retten til komprimeret eller nedsat arbejdstid for ammende mødre. Som led i genopretnings- og resiliensplanen indførte **Cypern** i marts 2024 en ordning, der skal skabe incitamenter til beskæftigelse af arbejdsløse ved at tilbyde fleksible arbejdsordninger gennem telearbejde. I marts 2024 gennemførte **Bulgarien** en reform i sin genopretnings- og resiliensplan, hvorigennem reglerne om fjernarbejde, der er fastsat i arbejdsloven, blev ændret for at lette adgangen til fjernarbejde, idet reformen skaber retssikkerhed for både arbejdstagere og arbejdsgivere ved at præcisere reglerne om sundhed og sikkerhed og om overvågning og rapportering af arbejdstid.

Nogle medlemsstater har truffet lovgivningsmæssige foranstaltninger for at forbedre arbejdsvilkårene inden for platformsarbejde og tackle udfordringer som følge af brugen af algoritmisk styring på arbejdspladsen. I henhold til ændringer af den **kroatiske** arbejdslov, som trådte i kraft den 1. januar 2024 som led i genopretnings- og resiliensplanen, er digitale arbejdsplatforme og aggregatorer (formidlere, der forbinder sådanne platforme med arbejdstagere) er i fællesskab ansvarlige for betalingen af løn til platformsarbejdere. De skal informere platformsarbejdere om arbejdets tilrettelæggelse og beslutningsprocesser og sikre datagennemsigtighed. Som led i genopretnings- og resiliensplanen er **Cypern** i gang med at reformere sin socialforsikring for at dække selvstændige og personer i atypiske former for beskæftigelse som f.eks. platformsarbejdere. I **Tyskland** arbejder regeringen i øjeblikket på en specifik databeskyttelseslov for arbejdstagere, som bl.a. skal håndtere typiske situationer, der opstår i forbindelse med algoritmisk styring på arbejdspladsen, f.eks. videoovervågning og anvendelse af AI-systemer. **Portugal** har for nylig indført en lov om algoritmisk styring på arbejdspladsen under dagsordenen for anstændigt arbejde 2023. Loven fastsætter bl.a., at kollektive overenskomster kan regulere brugen af algoritmer og kunstig intelligens.

Nogle medlemsstater har truffet foranstaltninger til at mindske udbredelsen af sort arbejde. Som led i genopretnings- og resiliensplanen forbereder **Grækenland** aktuelt gennemførelsen af et IT-system til overvågning af arbejdsmarkedet (ARIADNE), som skal sikre digital registrering af arbejdstid og fungere som en fælles portal for administrative data om beskæftigelse og social sikring. Fra december 2023 forventes skattemyndighederne og det nationale socialsikringsinstitut i **Italien** at opnå fuld interoperabilitet mellem deres respektive databaser med henblik på at bekæmpe skatteunddragelse i sektoren for husligt arbejde. Som led i genopretnings- og resiliensplanen styrkede **Italien** fra april 2024 arbejdstilsynsaktiviteterne og indførte afskrækkende og tilskyndende foranstaltninger for at mindske udbredelsen af sort arbejde. I 2024 trådte ændringer af reglerne om obligatorisk inkasso i kraft i **Litauen** med det formål at tilskynde flere arbejdsløse til at vende tilbage til arbejdsmarkedet og dermed reducere den sorte økonomi. Hvis arbejdsløse registrerer sig hos den offentlige arbejdsformidling, indrømmes de en periode på seks måneder (der højst er til rådighed to gange i løbet af fem år), hvor der ikke træffes obligatoriske inkassoforanstaltninger over for dem.

Medlemsstaterne bekæmper fortsat langtidsledighed gennem forskellige målrettede foranstaltninger. I **Østrig** blev Springboard-programmet (der blev iværksat i 2021 med det formål at bekæmpe langtidsledighed gennem subsidieret beskæftigelse enten i sociale virksomheder eller gennem særligt gunstige betingelser for integrationsbistand) en del af den offentlige arbejdsformidlings almindelige budget fra 2023. Samme år indførte **Portugal** en ekstraordinær foranstaltning, der giver mulighed for delvis akkumulering af arbejdsløshedsunderstøttelse med arbejdsindkomst, og som har til formål at tilskynde langtidsledige til at vende tilbage til arbejdsmarkedet. I april 2024 lancerede **Slovakiet** et nationalt projekt med finansielle incitamenter til beskæftigelse, som har til formål at støtte arbejdsløse, der befinder sig i en ugunstig situation på grund af alder, kompliceret familiesituation, lav uddannelse, tab af arbejdsvaner, handicap eller andre årsager. Mellem april og september 2024 iværksatte **Ungarn** en indkaldelse af forslag til et pilotprojekt med et prøvejobprogram, som har til formål at imødekomme virksomhedernes behov for arbejdskraft ved at øge det indenlandske udbud af arbejdskraft og fremme beskæftigelsen af langtidsledige. De deltagende SMV'er modtager ikke kun støtte til løn (i op til ni måneder), men også til personlig udvikling og mentorordninger for langtidsledige på grundlag af en vurdering af deres kompetencer. Langtidsledige modtager en ekstra ydelse (ud over deres løn) som incitament til at forblive i beskæftigelse i op til ni måneder. I 2023 iværksatte

Kroatien et målrettet program for aktiv arbejdsmarkedspolitik ("Job plus") for langtidsledige og sårbare grupper. Afhængigt af afstanden til arbejdsmarkedet tilbydes langtidsledige en pakke med 2-3 foranstaltninger (aktiveringsprogram, arbejdsintegration og/eller opkvalificering/uddannelse) for at støtte deres integration på arbejdsmarkedet.

Flere medlemsstater har taget skridt til at styrke deres aktive arbejdsmarkedspolitikker og støtte til forskellige grupper. **Finland** er ved at forberede en reform af tjenesterne for beskæftigelse og økonomisk udvikling. Ansvar for tilrettelæggelsen af disse tjenester vil blive overdraget til kommuner eller kommunale fællesforvaltningsområder, der skal oprettes den 1. januar 2025. Der vil blive skabt en finansieringsmodel, så kommunerne kan udvikle deres beskæftigelsesfremmende aktiviteter. **Sloveniens** ministerium for arbejde, familie, sociale anliggender og ligestilling er i gang med at gennemgå og ajourføre håndhævelsesdokumenterne i retningslinjerne for gennemførelse af aktiv arbejdsmarkedspolitik 2021-2025 med særligt fokus på planen for aktiv beskæftigelsespolitik og kataloget over aktive beskæftigelsespolitiske foranstaltninger. I **Belgien** har den føderale regering har vedtaget en pakke af foranstaltninger til støtte for arbejdstageres gradvise tilbagevenden efter langvarig sygdom. I november 2023 blev der iværksat en kommunikationskampagne for at informere disse arbejdstagere om alle tilgængelige muligheder for tilbagevenden til arbejdet. Ved kongeligt dekret fra marts 2024 blev der indført tre obligatoriske vejledningsmøder med henblik på forbedret aktivering. Fra april 2025 vil arbejdstagere, der har været sygemeldt i mindst et år, få udleveret vouchere på 1 800 EUR til skræddersyet karrierevejledning. Med henblik på at reintegrere arbejdsløse over 50 år på arbejdsmarkedet anvender **Østrig** en række tjenester og finansieringsinstrumenter, herunder det kombinerede løntilskud (i 2023 blev der udbetalt ca. 286,3 mio. EUR i løntilskud). I **Malta** ydes der under ordningen for adgang til beskæftigelse, der løber mellem 2023 og 2029 og medfinansieres af ESF+, finansiell bistand til arbejdsgivere og beskæftigelsesmuligheder for personer, som ikke er i lønnet beskæftigelse. I **Portugal** har programmet "Qualifica On", der blev oprettet i 2024, til formål at støtte (om-)kvalificering af arbejdstagere fra virksomheder, hvor produktionen er ophørt på grund af omstrukturering. I sin årlige nationale handlingsplan for beskæftigelsen for 2024 sigter **Bulgarien** mod at opkvalificere/omskole 9 000 personer og yde støtte til beskæftigelse til næsten 10 000. Desuden vil **Bulgarien** investere 153 mio. EUR med støtte fra ESF+ i en holistisk tilgang til integration af inaktive på arbejdsmarkedet gennem stærkere aktivering, uddannelse og bevidstgørelse i perioden 2023-2026. I **Slovakiet** har det nye nationale projekt "Færdigheder på arbejdsmarkedet", der medfinansieres af ESF+ indtil 2026, til formål at støtte jobsøgende i deres bestræbelser på at finde et job gennem omskoling. Målgruppen er dårligt stillede jobsøgende, der er omfattet af arbejdsformidlingsloven (f.eks. unge under 26 år, borgere over 50 år, langtidsledige og lavtuddannede).

Flere medlemsstater træffer foranstaltninger med henblik på at styrke deres offentlige arbejdsformidlingers kapacitet og resultater i lyset af den eksisterende mangel på arbejdskraft og behovet for færdigheder. Mellem 2021 og 2023 støttede genopretnings- og resiliensfaciliteten en række efteruddannelsestiltag for de offentlige arbejdsformidlingers ansatte i **Spanien**. Som led i genopretnings- og resiliensplanen afsluttede **Spanien** i 2023 en investering, der havde til formål at modernisere de offentlige arbejdsformidlinger ved at forbedre de interne forvaltningssystemer, modernisere job og digitalisere borgerstøttetjenesten. I 2023 indledte **Kroatien** digitaliseringen af de kroatiske arbejdsformidlinger. Med denne investering blev der indført et digitalt identitetsstyringssystem og et system til forvaltning af menneskelige ressourcer. Fra og med 2024 har **Cypern** indført mobile enheder i de offentlige arbejdsformidlinger, som vil besøge alle distrikter i landdistrikter og byområder indtil udgangen af 2029. Mobile enheder

medfinansieres af genopretnings- og resiliensfaciliteten indtil første halvår 2026 og af ESF+ fra andet halvår 2026 og indtil udgangen af 2029. Som en del af loven om fuld beskæftigelse fra december 2023 er det **franske** arbejdsformidlingssystem "Pôle Emploi" gradvist blevet erstattet af "France Travail" fra januar 2024. Dette nye system forventes at forbedre koordineringen af de offentlige arbejdsformidlingers aktører, omorganiseringen af støtten til og overvågningen af arbejdsløse og at styrke foranstaltningerne til integration af arbejdstagere med handicap.

Nogle medlemsstater styrkede samarbejdet mellem offentlige arbejdsformidlinger og sociale tjenester for at øge virkningen af deres aktive arbejdsmarkedspolitikker. Som led i genopretnings- og resiliensplanen åbnede **Rumænien** i april 2024 en digital platform til forvaltning af vouchere til husarbejdere. Platformen forventes bl.a. at være interoperabel med andre relevante databaser, f.eks. de offentlige arbejdsformidlingers, arbejds- og socialministeriets og finansministeriets databaser. I maj 2024 trådte nye regler i kraft i **Italien** med det formål at styrke den digitale platform, der indsamler oplysninger fra sociale tjenester og offentlige arbejdsformidlinger. Det overordnede mål er at skabe bedre overensstemmelse mellem udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft.

I flere medlemsstater blev der truffet foranstaltninger med det formål at tiltrække udenlandske talenter og lette det stramme arbejdsmarked. I november 2024 gennemførte **Spanien** en omfattende reform med henblik på at modernisere migrationspolitikkerne for at tackle demografiske og arbejdsmarkedsmæssige udfordringer. Reformen fokuserer på at forenkle de administrative procedurer og styrke integrationen ved at fremme adgangen til beskæftigelse, uddannelse og familiesammenføring som centrale søjler og samtidig forebygge situationer med irregulær status. **Frankrig** vedtog i januar 2024 en lov for bedre at kontrollere indvandring, herunder en foranstaltning, der skal lette adgangen til tilladelser for tredjelandstatsborgere, der arbejder i erhverv, hvor der er mangel på arbejdskraft, eller i geografiske områder, der kæmper for at rekruttere arbejdstagere. I marts 2024 styrkede **Sverige** samarbejdet mellem de offentlige arbejdsformidlinger og ti andre statslige organer (f.eks. socialsikringsagenturet, skatteagenturet og migrationsagenturet) for bedre at koordinere foranstaltninger, der tiltrækker og fastholder højt kvalificeret international arbejdskraft. Desuden har tredjelandstatsborgere, der deltager i job- og udviklingsgarantien i **Sverige**, lettere adgang til sprogkurser og yderligere voksenuddannelse pr. december 2023. I juli 2024 indførte **Tjekkiet** en fritagelse for arbejdstilladelse for højt kvalificerede arbejdstagere fra ti lande uden for EU. I november 2023 ajourførte **Malta** loven om arbejdsformidlinger og tog således vigtige skridt til at regulere agenturer, der arbejder med rekruttering, vikartjenester og outsourcing, med henblik på at beskytte tredjelandstatsborgere mod udnyttelse.

Flere medlemsstater har gennemført reformer for at tilpasse deres arbejdsløshedsunderstøttelsessystemer til de aktuelle socioøkonomiske forhold. I juli 2023 gennemførte **Tyskland** midlertidige bestemmelser under loven om borgertilskud, som hæver den finansielle støtte til enkeltpersoner (fra 502 EUR til 563 EUR) og støtter uddannelsestilbud. Disse ændringer vil være gyldige indtil den 31. december 2024. **Sverige** reformerede sin arbejdsløshedsforsikring i juni 2024 for at øge dækningen for personer uden beskæftigelse og samtidig tilpasse de sociale ydelser bedre til kompensationsperioden (dvs. en reduktion på 5 procentpoint i kompensationen hver 100. dag). Minimumsniveauet for aktivitetsstøtte stiger også. Den ændrede lovgivning forventes at træde i kraft den 1. oktober 2025. I **Finland** fjernede en reform af boligydelsen, der blev vedtaget i april 2024, fradraget for almindelig arbejdsindkomst på 300 EUR. Denne ændring opvejes dog delvis af andre forhøjelser af ydelsen. I januar 2024 reformerede **Malta** sit arbejdsløshedsunderstøttelsessystem for bedre at tilpasse understøttelsessatserne til

modtagerens seneste løn under hensyntagen til den nationale mindsteløn. I de første seks uger vil dagpengene udgøre 60 % af den tidligere løn og vil falde til 55 % i de følgende ti uger og til 50 % i de sidste ti uger. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen gennemfører **Malta** en overvågningsproces vedrørende politiske foranstaltninger i forbindelse med arbejdsløshedsunderstøttelse. Den første rapport forventes at foreligge ved udgangen af 2024 og vil blive fulgt op af en ny rapport om fem år. Som led i genopretnings- og resiliensplanen har **Spanien** gennemført en reform af ordningen for ikkebidragspligtig arbejdsløshedsunderstøttelse. Loven udvider disse ydelser til personer under 45 år uden familiemæssige forpligtelser og landbrugsarbejdere. Den justerer progressivitetsskalaen og gør ydelserne forenelige med beskæftigelse. I november 2023 udvidede **Portugal** arbejdsløshedsunderstøttelse til at omfatte ofre for vold i hjemmet, så den nu er i overensstemmelse med dagsordenen for anstændigt arbejde og de seneste ændringer af arbejdsloven.

Nogle medlemsstater traf foranstaltninger med det formål at forbedre arbejdstagerorganisationernes repræsentativitet og støtte kapacitetsopbygningen hos arbejdsmarkedets parter. I juli 2023 tilpassede **Luxembourg** reglerne om medlemskab af og valgbarhed til erhvervskamre, så de nu omfatter lærlinge, jobsøgende i et særligt ansættelsesforhold samt ansatte og lærlinge på forældreorlov. I maj 2024 vedtog **Spanien** en reform som led i sin genopretnings- og resiliensplan, som reducerede den anciennitet, der kræves for at stemme og stille op til valg til organer for medarbejderrepræsentation i virksomheder for arbejdstagere i de kulturelle og kreative sektorer. I april 2024 iværksatte **Ungarn** med støtte fra ESF+ en foranstaltning til støtte for kapacitetsopbygning hos arbejdsmarkedets parter, som tilbyder finansieringsmuligheder for løn til nye medarbejdere, uddannelse, tilrettelæggelse af arrangementer, studiebesøg eller deltagelse i internationale arrangementer.

2.4 Retningslinje 8: Fremme lige muligheder for alle, støtte social inklusion og bekæmpe fattigdom

I dette afsnit gennemgås gennemførelsen af beskæftigelsesretningslinje 8, hvori det anbefales, at medlemsstaterne sikrer lige muligheder for alle, støtter social inklusion og bekæmper fattigdom, i overensstemmelse med søjleprincip 2 (ligestilling mellem kønnene), princip 3 (lige muligheder), princip 11 (børnepasning og hjælp til børn), princip 12 (social sikring), princip 14 (mindsteindkomst), princip 15 (ældreindkomst og alderspension), princip 16 (sundhedsydelse), princip 17 (integrering af personer med et handicap), princip 18 (langtidspleje), princip 19 (boliger og støtte til hjemløse) og 20 (adgang til basale tjenesteydelser). Afsnit 2.4.1 indeholder en analyse af nøgleindikatorerne, og afsnit 2.4.2 omhandler medlemsstaternes politiske foranstaltninger.

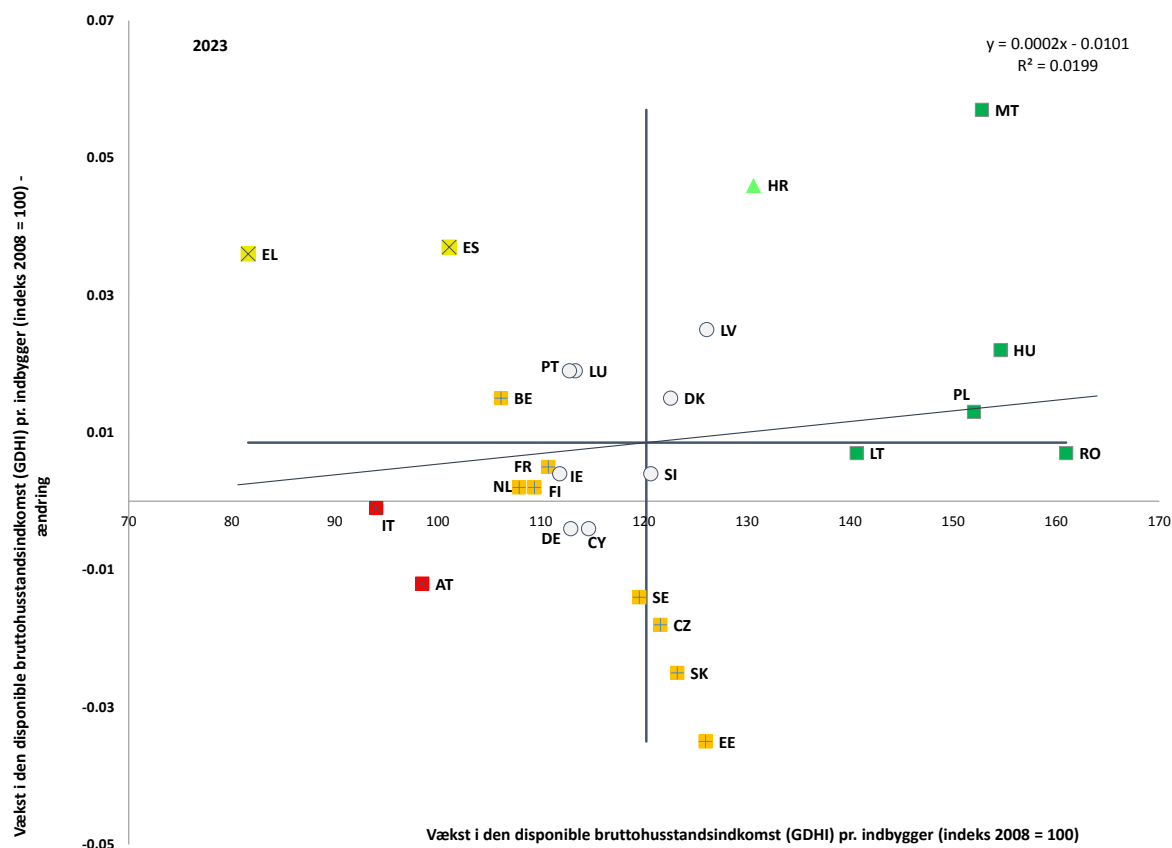
2.4.1 Nøgleindikatorer

Væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger steg en smule på EU-plan i 2023. Den lå på 111,1 (2008 = 100) i 2023, 0,6 point højere end i 2022. Den største stigning blev konstateret i Malta, mens der blev indberettet mindre, men stadig betydelige stigninger i Kroatien, Spanien og Grækenland (se figur 2.4.1). Rumænien, Ungarn, Malta, Polen og Litauen tilhørte kategorien "de, der præsterer bedst", i 2023 på grund af høje niveauer (mere end 140 % i forhold til 2008). Estland oplevede derimod det største fald efterfulgt af Slovakiet og Tjekkiet, som stadig lå på et relativt højt niveau. I lyset af deres resultater i 2023 blev det konstateret, at Italien og Østrig befandt sig i "kritiske situationer" på grund af lave niveauer, også efter en forværring. Situationen var "bør holdes øje med" i 2023

i Estland, Slovakiet, Tjekkiet og Sverige (hvor niveauerne lå tæt på EU-gennemsnittet, men efter forværringer i forhold til det foregående år) samt i Finland, Nederlandene, Frankrig og Belgien (hvor niveauerne lå under EU-gennemsnittet på trods af generel stabilitet eller små forbedringer fra året før).

Figur 2.4.1: Væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger steg en smule på EU-plan og varierede fra medlemsstat til medlemsstat i 2023

Vækst i den reale disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger, niveau for 2023 og ændring i forhold til året før (2008=100), nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Data foreligger ikke for BG.

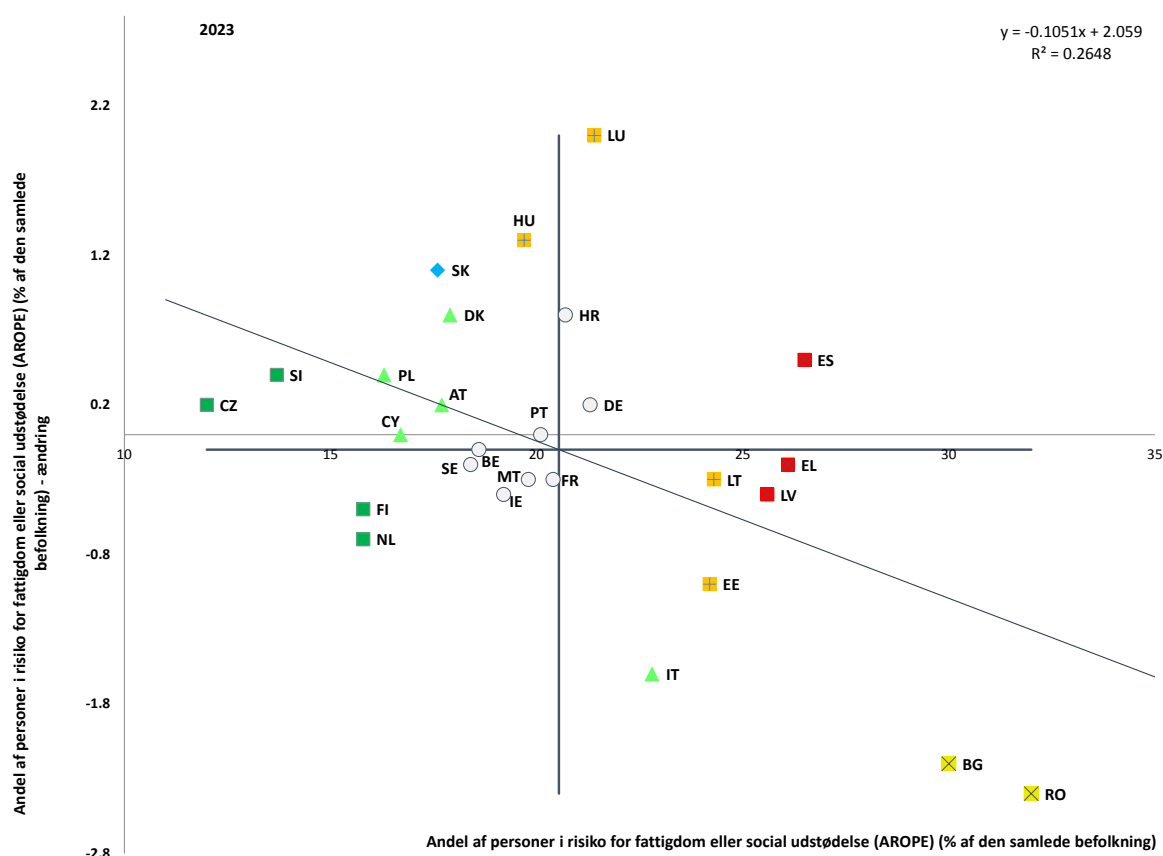
Kilde: Eurostat [[tepsr_wc310](#)] og europæiske sektorregnskaber.

Andelen af personer, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, faldt en smule i EU i 2023, også takket være målrettede politiske tiltag, der er truffet for at afbøde de negative sociale virkninger af de høje leveomkostninger. Situationen i 2023 var ikke desto mindre "kritisk" i Spanien, Grækenland og Letland, hvor de relativt høje niveauer (henholdsvis 26,5 %, 26,1 % og 25,6 %) ikke forbedredes væsentligt eller endda steg en smule (med 0,5 procentpoint i Spanien) (se figur 2.4.2). Ungarn, Luxembourg, Estland og Litauen befandt sig i kategorien "bør holdes øje med", enten på grund af det relativt høje niveau (24,3 % og 24,2 % for henholdsvis Litauen og Estland) eller den betydelige stigning (+2 og +1,3 procentpoint for henholdsvis Luxembourg og Ungarn). Samtidig oplevede Rumænien og Bulgarien situationer i kategorien "svag, men i bedring", idet de registrerede de højeste niveauer i EU (henholdsvis 32,0 % og 30,0 %), men også de største fald (henholdsvis -2,4 procentpoint og -2,2 procentpoint). På den modsatte side af spektret var Tjekkiet, Slovenien, Nederlandene og Finland "de, der præsterer bedst" (med AROPE-andele på henholdsvis 12,0 %, 13,7 % og 15,8 % for de sidste to). Der var visse tegn på konvergens på

tværs af EU's medlemsstater. Forskellen var ikke desto mindre også stor på tværs af EU's regioner, herunder inden for medlemsstaterne, navnlig i Italien, Frankrig, Polen, Tyskland, Portugal, Spanien og Belgien (se figur 8 i bilag 5), herunder i regionerne i den yderste periferi. I den forbindelse er vurderingen af de fordelingsmæssige virkninger af reformer og investeringer fortsat særlig vigtig for at sikre deres bidrag til EU's overordnede mål om at løfte mindst 15 millioner mennesker ud af fattigdom senest i 2030²²².

Figur 2.4.2: Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt en smule i 2023 i EU med en vis konvergens mellem medlemsstaterne

Andel af befolkningen, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, 2023-niveauer og ændring i forhold til det foregående år (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for HR.

Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] og EU-SILC.

Indkomstfattigdom og andelen af personer, der lever i (næsten) arbejdsløse husstande, faldt en smule, mens alvorlige materielle og sociale afsavn forblev stabile. På trods af de højere leveomkostninger afspejler denne generelle stabilitet de afbødende virkninger af de politiske tiltag, der er truffet på EU-plan og i medlemsstaterne. I 2023 (baseret på 2022-indkomststal) havde Tjekkiet – efterfulgt af Danmark, Irland, Finland og Belgien – den laveste andele for fattigdomsrisiko (henholdsvis 9,8 %, 11,8 %, 12,0 %, 12,2 % og 12,3 %) efter at have oplevet fald (se øverste panel i figur 2.4.3). Letland, Estland, Rumænien, Litauen,

²²² Se Kommissionens meddelelse "Bedre vurdering af den fordelingsmæssige virkning af medlemsstaternes politikker" ([COM \(2022\) 494 final](#)).

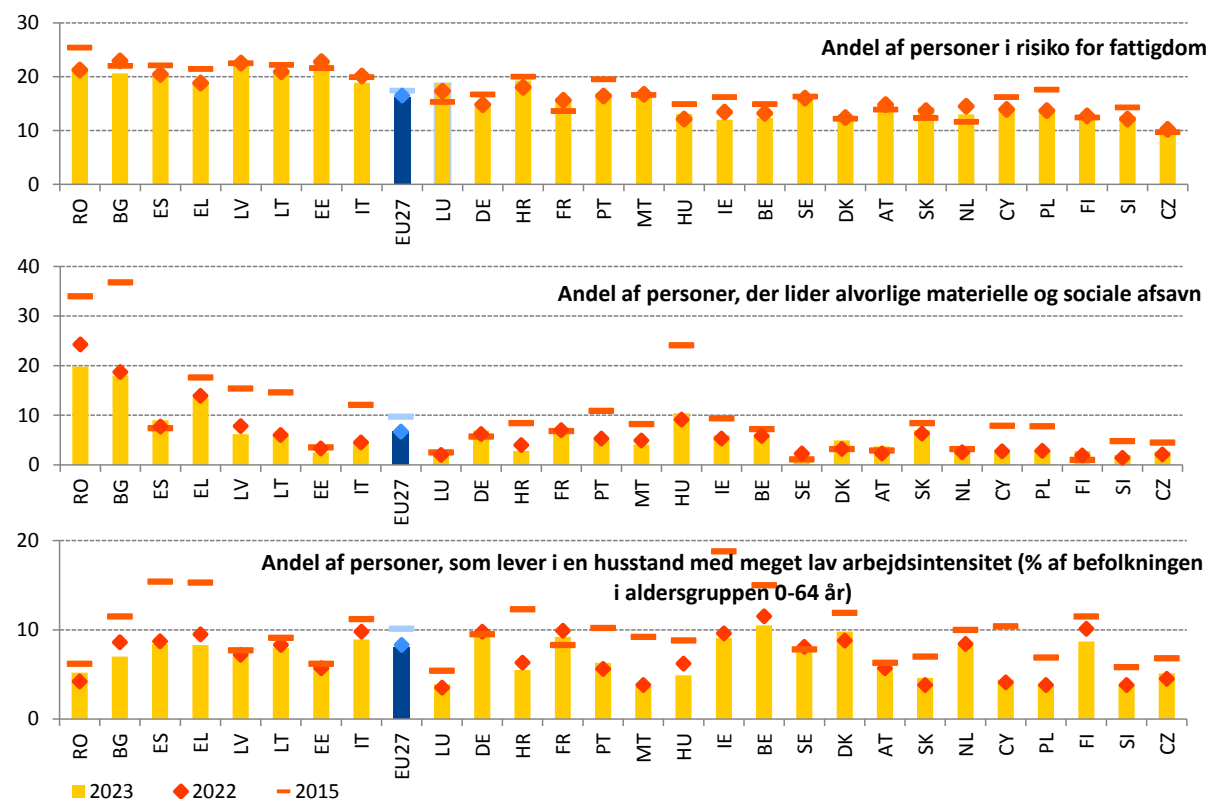
Bulgarien og Spanien havde derimod de højeste andele (henholdsvis 22,5 %, 22,5 %, 21,1 %, 20,6 %, 20,6 % og 20,2 %), selv om der blev registreret fald (med undtagelse af Letland, der forblev stabilt). Eurostats foreløbige skøn vedrørende indkomsterne i 2023 viser, at andelen af personer i risiko for fattigdom (AROP) forblev stabil i EU i gennemsnit og i de fleste medlemsstater, idet de steg i Luxembourg, Grækenland, Østrig og Frankrig og faldt i Portugal, Spanien, Tyskland, Finland, Estland og Nederlandene²²³. Andelen af personer, der oplever alvorlige materielle og sociale afsavn, forblev stort set stabil i EU, men varierede stadig betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat, fra 2 % i Slovenien til 19,8 % i Rumænien (se midterpanelet i figur 2.4.3). Den steg imidlertid i flere medlemsstater (Østrig, Danmark, Ungarn og Spanien med stigninger på over 1 procentpoint), mens den faldt i Rumænien, Letland, Kroatien og Frankrig. Som følge af den fortsatte positive udvikling på arbejdsmarkedet på baggrund af vedvarende økonomisk vækst i 2022 faldt andelen af personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande, i 2023 (baseret på aktiviteten i 2022). Dette var tilfældet i de fleste medlemsstater, idet niveauet var lavest i Malta, Slovenien, Luxembourg og Polen og højest i Belgien, Tyskland, Danmark, Frankrig og Irland (se midterpanelet i figur 2.4.3). Store prisstigninger i de senere år, navnlig på fødevarer og energi, samt deres uforholdsmæssigt store indvirkning på lavere indkomster bidrog til en stigning i AROP-andelen, der er forankret i 2019²²⁴. Mellem 2022 og 2023 steg dette tal med 1,3 procentpoint i EU til 15,1 %. På trods af denne første stigning efter et par års fald ligger andelen fortsat under 2019-værdien (på 16,5 %). Forankrede AROP-rater steg også i langt de fleste medlemsstater med undtagelse af Bulgarien, Østrig, Spanien og Polen. De største stigninger blev registreret i Estland (+ 6,2 procentpoint til 20,5 %) efterfulgt af Nederlandene og Malta (+ 3,3 og + 3,1 procentpoint til 13 % for begge).

²²³ Se [Income inequalities and poverty indicators 2023 flash estimates – Experimental results](#) på [Eurostats websted](#).

²²⁴ Personer i risiko for fattigdom, der er forankret i 2019, er personer med en ækvivaleret disponibel indkomst under den fattigdomsrisikotærskel, der blev *beregnet i 2019*, justeret med det harmoniserede prisindeks (HICP) mellem 2019 og 2023. Data findes på [[ilc_li22](#)].

Figur 2.4.3: Fattigdomsrisikoen og andelen af personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande, faldt, mens alvorlige materielle og sociale afsavn forblev stabile

Komponenter af nøgleindikatoren for risiko for fattigdom eller social udstødelse (%; 2015, 2022 og 2023)

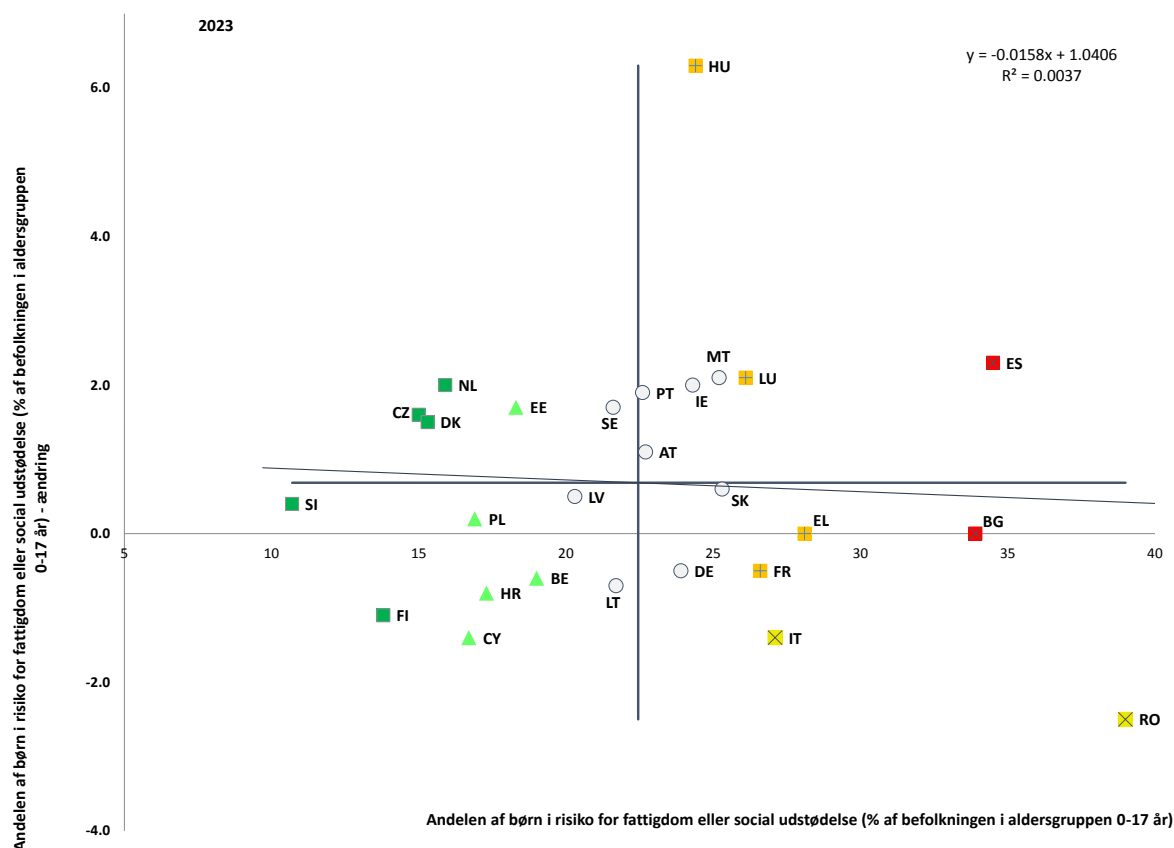
Note: Indikatorerne er opstillet efter andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 2023. Brud i serier for Kroatien for andelen af personer, der er i risiko for fattigdom, og for Frankrig for andelen af personer, der oplever alvorlige materielle og sociale afsavn.

Kilde: Eurostat [[tessi010](#)], [[tepsr_lm420](#)], [[tepsr_lm430](#)] og EU-SILC.

Børnefattigdom i EU forblev stort set stabil, selv om antallet af berørte børn faldt marginalt i 2023. I år faldt antallet af børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, for første gang siden covid-19-pandemien en smule i EU (19,9 millioner mod ca. 20 millioner i 2022). Denne reduktion i antallet af berørte børn resulterede dog ikke i en lavere andel på grund af faldet i det samlede antal børn. Andelen lå derfor stabilt på 24,8 % mod 24,7 % i 2022 og var fortsat 3,5 procentpoint højere end for den samlede befolkning. Slovenien, Finland, Tjekkiet, Danmark og Nederlandene var blandt "de, der præsterer bedst", med AROPE-andele for børn under 16 %. Spanien og Bulgarien befandt sig på den anden side i "kritiske situationer" med en stigning (på over 2 procentpoint til 34,5 %) for førstnævnte og andele på over 33 % uden nogen væsentlig forbedring for sidstnævnte i forhold til det foregående år. Ungarn, hvor den største stigning fandt sted (+ 6,3 procentpoint), befandt sig i kategorien "bør holdes øje med" i 2023 sammen med Luxembourg, Grækenland og Frankrig, som alle havde relativt store andele. De største fald blev registreret i Rumænien og Italien (med mere end 1 procentpoint), hvor situationen i begge lande var "svag, men i bedring", hvor førstnævnte registrerede en af de højeste værdier (39 %). Samlet set steg både antallet og andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 15 medlemsstater.

Figur 2.4.4: Andelen af børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, lå generelt stabilt på et højere niveau end for den samlede befolkning i de fleste medlemsstater

Andel af børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, 2023-niveauer og ændring i forhold til det foregående år (%), nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for Kroatien.

Kilde: Eurostat [[tEPSR_lm412](#)] og EU-SILC.

Komponenterne i andelen af børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, forblev stabile på EU-plan, men der blev registreret betydelige ændringer i nogle medlemsstater. Fattigdomsrisikoen (AROP) forblev stort set stabil for børn på 19,4 % i 2023 (fra 19,3 % i 2022 baseret på indkomsttal fra henholdsvis 2022 og 2021). Den største stigning blev registreret i Ungarn (+ 7,1 procentpoint), mens det største fald var i Tyskland (– 1 procentpoint). Som i 2022 var AROP-andelene de højeste for Rumænien, Spanien og Bulgarien og de laveste for Finland, Danmark og Slovenien. Eurostats foreløbige skøn over indkomsterne i 2023 viser en generel stabilitet i børnefattigdom i EU som helhed og i de fleste medlemsstater med fald i Tyskland, Estland, Spanien, Finland, Portugal, Slovenien og Slovakiet og stigninger i Tjekkiet, Grækenland, Letland, Polen og Sverige²²⁵. Forekomsten af alvorlige materielle og sociale afsavn blandt børn forblev også stort set uændret på 8,4 % i EU i 2023, men med et betydeligt fald i Rumænien (– 8,2 procentpoint). Endelig lå andelen af børn, der lever i (næsten) arbejdsløse husstande, stabilt på 7,5 % i 2023 i EU og i de fleste medlemsstater. Hvis børn løftes ud af fattigdom og social udstødelse, kan de hjælpes til at

²²⁵ Se [Income inequalities and poverty indicators 2023 flash estimates – Experimental results](#) og [tabellen med alle indikatorer](#) på [Eurostats websted](#).

realisere deres fulde potentiale i samfundet og bryde den fattigdom, der går i arv fra generation til generation. Gennemførelse af den europæiske børnegaranti i alle medlemsstaterne er vigtig for at tackle denne udfordring²²⁶.

Søjleboks 5: Børnepasning i EU-landene

Førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet har vist sig at have en positiv indvirkning på børns fremtidsudsigter og gennem dem på den økonomiske og samfundsmæssige udvikling. Deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet i en tidlig alder fremmer den sociale og kognitive udvikling, navnlig for børn fra dårligt stillede miljøer. Dette bidrager til bedre uddannelses- og beskæftigelsesresultater senere i livet og afbøder den fattigdom, der går i arv fra generation til generation. Ved at gøre det muligt for forældre at skabe balance mellem familieliv og arbejdsliv bidrager førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet desuden til større ligestilling mellem kønnene, større deltagelse på arbejdsmarkedet og økonomisk vækst samt fattigdomsbekæmpelse²²⁷. I *Rådets henstilling om førskoleundervisning og børnepasning: Barcelonamålene for 2030* hæves målet for deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning for 2030 til mindst 45 % for børn under tre år (med undtagelser for medlemsstater, der halter bagefter)²²⁸. I henstillingen opfordres medlemsstaterne til at udligne forskellen med hensyn til deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning mellem børn, der er truet af fattigdom eller social udstødelse, og den samlede befolkning. I overensstemmelse med *Rådets henstilling om den europæiske børnegaranti*²²⁹ skal alle børn i risiko for fattigdom have gratis og effektiv adgang til førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet.

I EU er deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning for børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, i gennemsnit steget meget mindre i det seneste årti end for andre børn. Efter fire år med en gradvis stigning i deltagelsen for børn, der ikke var udsat for fattigdomsrisici i perioden 2015-18, og en pludselig stigning for børn, der var udsat for fattigdom i 2019, var forskellen mellem deltagelsesfrekvenserne for de to grupper stort set på 2015-niveauet med omkring 12 procentpoint i 2019. Forskellen toppede i 2021 på grund af en kraftigt stigende deltagelse af børn, der ikke var udsat for fattigdom, og en stort set stagnerende deltagelse af børn, der var udsat for fattigdom. I 2023 var forskellen mellem de to grupper på 15,8 procentpoint og var dermed betydeligt større end i 2015 (kun 25,2 % af de børn, der var i risiko for fattigdom, deltog mod 41,0 % af de børn, der ikke var i risiko).

²²⁶ Rådets henstilling (EU) 2021/1004 af 14. juni 2021 om oprettelse af en europæisk børnegaranti (EUT L 223 af 22.6.2021, s. 14).

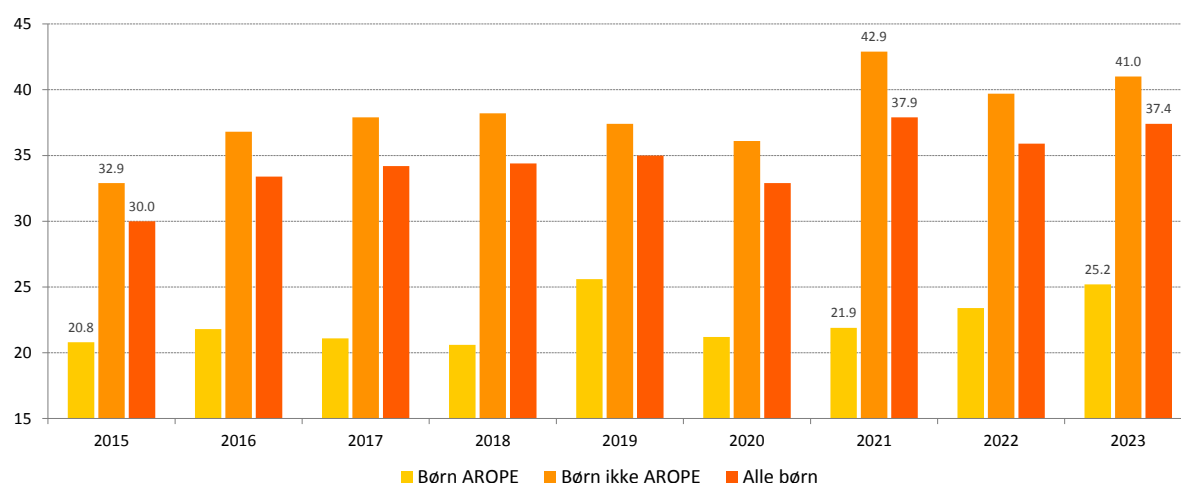
²²⁷ Se bl.a. Darvas, Z. M., Welslau, L., og Zettelmeyer, J., *Incorporating the impact of social investments and reforms in the European Union's new fiscal framework*, Bruegel Working Paper, 2024, og Rossin-Slater, M. og Wüst, M., *What is the added value of preschool for poor children? Long-term and intergenerational impacts and interactions with an infant health intervention*, American Economic Journal: Applied Economics, 12(3), 2020.

²²⁸ Se [2022/C 484/01](#). Undtagelser fra målet om "mindst 45 %" er fastsat i stk. 3, litra a).

²²⁹ Rådets henstilling (EU) 2021/1004 af 14. juni 2021 om oprettelse af en europæisk børnegaranti.

Fremskridtene med hensyn til deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning har været meget langsommere blandt dårligt stillede børn

Børn i førskoleundervisning og børnepasning efter fattigdomsrisiko (i en time eller mere om ugen, % af børn under tre år)

Note: Tallene for 2020 er skøn.

Kilde: Eurostat [[ilc_caindform25b](#)].

Lav prisoverkommelighed og tilgængelighed af førskoleundervisning og børnepasning udgør hindringer for adgang, navnlig for børn, der er udsat for fattigdomsrisici, som medlemsstaterne adresserer i deres handlingsplaner for førskoleundervisning og børnepasning, med støtte fra EU-midler. Førskoleundervisning og børnepasning er f.eks. allerede gratis for børn fra de mindst velhavende familier i nogle medlemsstater (f.eks. **Danmark og Slovenien**). **Portugal** er i gang med at gennemføre en reform for at gøre adgangen til førskoleundervisning og børnepasning gratis for alle børn, og **Polen** har som led i genopretnings- og resiliensplanen indført ydelser til forældre til børn under tre år, der modtager formel pleje, for at dække eller reducere omkostningerne i forbindelse med børnepasningsgebyrer. I mange lande lider førskoleundervisnings- og børnepasningssektoren også under mangel på faciliteter og personale. **Bulgarien** har annonceret, at det vil udvide netværket af tjenester for førskoleundervisning og børnepasning, og **Tyskland** har som led i genopretnings- og resiliensplanen forpligtet sig til at skabe 90 000 yderligere børnepasningspladser ved at bygge nye faciliteter. Investeringer i førskoleundervisning og børnepasning støttes af ESF+. I 2022 var øget børnepasningskapacitet en del af 22 operationelle programmer under ESF+ i seks medlemsstater til et beløb af 60,7 mio. EUR. Desuden medtog de fleste EU-medlemsstater foranstaltninger til udvidelse af kapaciteten, inklusionen og/eller kvaliteten af førskoleundervisning og børnepasning i deres genopretnings- og resiliensplaner. De respektive investeringer beløber sig til mere end 8 mia. EUR.

Fattigdomsdybden for den samlede befolkning og for børn forblev stabil i EU, men steg betydeligt i nogle medlemsstater. Fattigdomsdybden måles som forskellen mellem indkomstniveauet for dem, der er i risiko for fattigdom, og fattigdomsgrænsen²³⁰. Den faldt en smule til 23,0 % i 2023 i EU (baseret på 2022-indkomsttal) (se figur 2.4.5). Den var størst

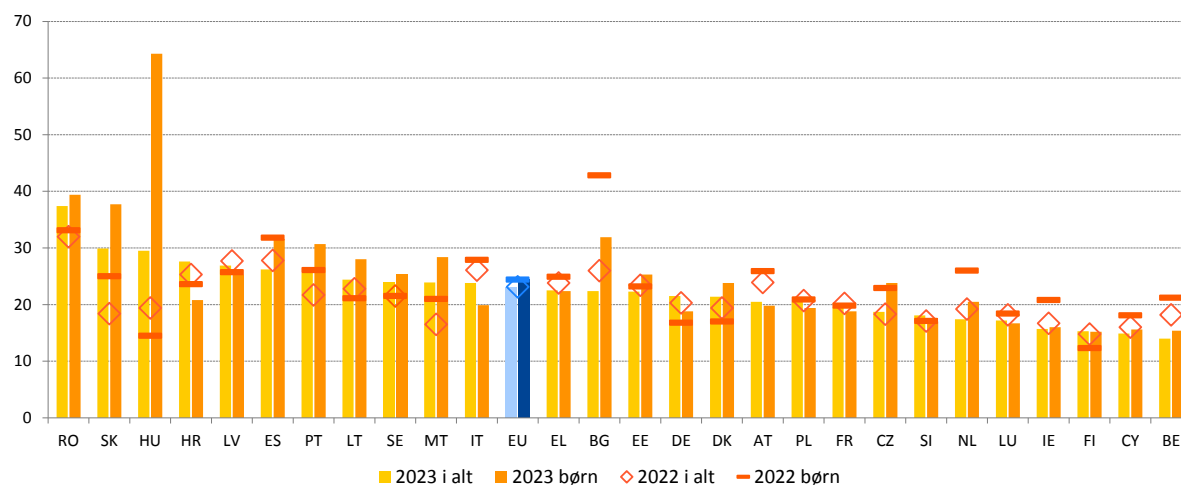
²³⁰ Indikatoren, der betegnes den [relative medianfattigdomsrisikokløft](#), beregnes som forskellen mellem den ækvivalerede medianindkomst for personer under og på fattigdomsrisikotærsklen og fattigdomsrisikotærsklen, udtrykt som procentandel af fattigdomsrisikotærsklen. Denne tærskel er fastsat til 60 % af den nationale median for ækvivaleret disponibel indkomst for alle personer i et land og ikke for EU som helhed.

i Rumænien (37,4 %) efterfulgt af Slovakiet og Ungarn (henholdsvis 29,9 % og 29,5 %) efter betydelige stigninger (henholdsvis 5,4, 11,5 og 10,1 procentpoint). Det kraftigste fald blev registreret i Belgien (– 4,2 procentpoint) og nåede det laveste niveau i EU (14,0 %). Fattigdommen er dybere blandt personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande, ca. 63,0 % i EU i 2023 (baseret på 2022-indkomster)²³¹. For børn forblev fattigdomsdybden i gennemsnit uændret i EU og ligger på et højere niveau end for den samlede befolkning (24,4 %). I den forbindelse var tallene højest i Ungarn (64,3 %) efter en meget betydelig stigning (på 49,8 procentpoint, hvilket er mere end en tredobling fra et af de laveste niveauer i 2022), efterfulgt af Rumænien (39,4 %) og Slovakiet (37,7 %), der oplevede stigninger på henholdsvis 6,3 og 12,7 procentpoint. De kraftigste fald blev registreret i Bulgarien (– 10,9 procentpoint), men forblev dog på et højt niveau (31,9 %), og i Italien (– 8 procentpoint), hvor de nåede et niveau under EU-gennemsnittet (19,9 %). Finland og Belgien havde de laveste tal (henholdsvis 15,4 % og 15,2 %).

²³¹ Eurostat [[ilc_li06](#)].

Figur 2.4.5: Fattigdomsdybden var stort set stabil i EU, men var ofte større for børn

Den relative fattigdomsrisikokløft efter fattigdomsgrænse, samlet befolkning og børn (0-17 år, %)

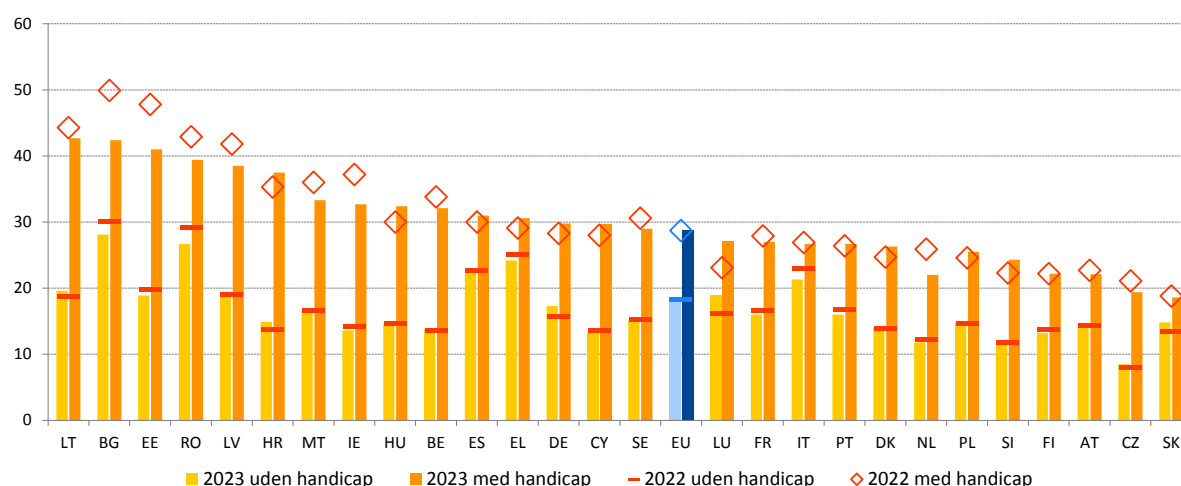

Note: Brud i serier for Frankrig og Luxembourg i 2022 og Kroatien i 2023.

Kilde: Eurostat [[ilc_li11](#)] og EU-SILC.

Figur 2.4.6: Risikoen for fattigdom eller social udstødelse er fortsat højere for personer med handicap i alle medlemsstater

Andel af personer med og uden handicap, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse (16 år og derover, %)

Note: Brud i tidsserier for Kroatien og anslåede data for Tyskland i 2023.

Kilde: Eurostat [[hlth_dpe010](#)] og EU-SILC.

Risikoen for fattigdom eller social udstødelse er fortsat højere for personer med handicap. Deres andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse lå på 28,8 % i EU i 2023, hvilket er 10 procentpoint højere end for resten af befolkningen. Den varierede også betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat (se figur 2.4.6). Trods et mindre fald i forhold til sidste år blev de højeste tal konstateret i Litauen, Bulgarien og Estland (henholdsvis 42,7 %, 42,4 % og 41 %), mens de laveste tal blev konstateret i Slovakiet (18,6 %). Rumænien og Bulgarien havde de højeste niveauer af materielle og sociale afsavn blandt personer med handicap (henholdsvis 28,4 % og 28,1 %). Generelt var personer med handicap i den erhvervsaktive alder i størst risiko for fattigdom eller social udstødelse efterfulgt af unge med handicap (henholdsvis 33,6 % og 33,5 %). Kvinder med handicap var også i højere risiko end mænd med handicap (29,8 % i forhold til 27,6 %).

Risikoen for fattigdom eller social udstødelse for personer, der er født uden for EU, faldt en smule, men forblev meget højere end for personer, der er født i EU. For personer født uden for EU var andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse var mere end dobbelt så høj som for personer født i EU (henholdsvis 39,2 % og 18,4 %). Forskellen mellem de to grupper var størst i Østrig (42,7 % mod 11,4 %), Belgien (42,1 % mod 14,6 %) og Spanien (46,7 % mod 21,1 %). I Grækenland faldt denne forskel ganske betydeligt i 2023 (med 5,1 procentpoint til 23 procentpoint), selv om andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse, der er født uden for EU, var en af de højeste blandt alle medlemsstaterne i 2023 (47,1 %). Forskellen faldt betydeligt i Spanien (– 4,7 procentpoint) og Bulgarien (– 11,9 procentpoint), mens den steg mest i Malta (+ 8,7 procentpoint)²³².

Et betydeligt antal romaer i EU står fortsat over for risici for fattigdom eller social udstødelse. Ifølge de seneste undersøgelsesdata var i gennemsnit 80 % af romaerne i undersøgelseslandene i risiko for fattigdom (AROP)²³³, og der blev registreret fremskridt mellem 2016 og 2021. I gennemsnit levede hele 83 % af romabørnene (under 18 år) i husstande, der var i risiko for fattigdom. Desuden var en højere andel af romaerne (48 %) udsat for alvorlige materielle afsavn sammenlignet med befolkningen generelt, navnlig de yngre og ældre aldersgrupper. I EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse 2020-30 opfordres medlemsstaterne til at mindske fattigdomskløften mellem romaerne og den øvrige befolkning, herunder for børn, med mindst halvdelen og til at sikre, at de fleste romaer senest i 2030 slipper ud af fattigdom²³⁴. Med Rådets henstilling om romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse forpligtede medlemsstaterne sig til at bekæmpe den ekstremt høje fattigdomsrisikosats samt de ekstremt høje materielle og sociale afsavn blandt romabefolkningen for at yde effektiv støtte til romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse²³⁵. I vurderingen af de fornyede nationale strategiske rammer for romaerne opfordres medlemsstaterne til at tage fat på de områder, hvor der er behov for forbedringer, samt til at forny og ændre deres rammer, herunder for at gøre dem mere ambitiøse²³⁶. I Rådets konklusioner om sikring af lige adgang til passende, ikke-segregerede boliger og om håndtering af afsondrede bosættelser²³⁷ opfordres medlemsstaterne til at identificere og anvende alle de midler, der er til rådighed til dette formål.

Energifattigdommen steg i 2023 i EU for andet år i træk, hvilket afspejler virkningen af de høje energiomkostninger, dog med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Energifattigdommen (målt ved andelen af personer, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varmt) steg med 1,3 procentpoint i EU og nåede op på 10,6 % i 2023²³⁸. Dette er det andet år i træk med stigning efter et konstant fald i perioden 2015-21 (fra 9,6 % til 6,9 %) (se figur 2.4.7). Dette afspejler virkningen af den stigning i energipriserne, der begyndte i andet halvår 2021 og forværredes i 2022. Det forhold, at stigningen i

²³² Som angivet ved Eurostat-indikatoren [[ilc_peps06n](#)], der viser en sammenligning af personer født i tredjelande med personer født i det indberettende land, aldersgruppen 18 år og derover. Data for førstnævnte er ikke tilgængelige for Rumænien.

²³³ [EU FRA's romaundersøgelse 2021](#). Undersøgelseslandene var: BG, CZ, EL, ES, HR, HU, PT, RO og SK.

²³⁴ Se: [The new EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation](#) (hele pakken).

²³⁵ Se: [EUT C 93 af 19.3.2021, s. 1](#).

²³⁶ Med hensyn til vurderingen henvises til: [COM/2023/7 final](#) i [pakken](#).

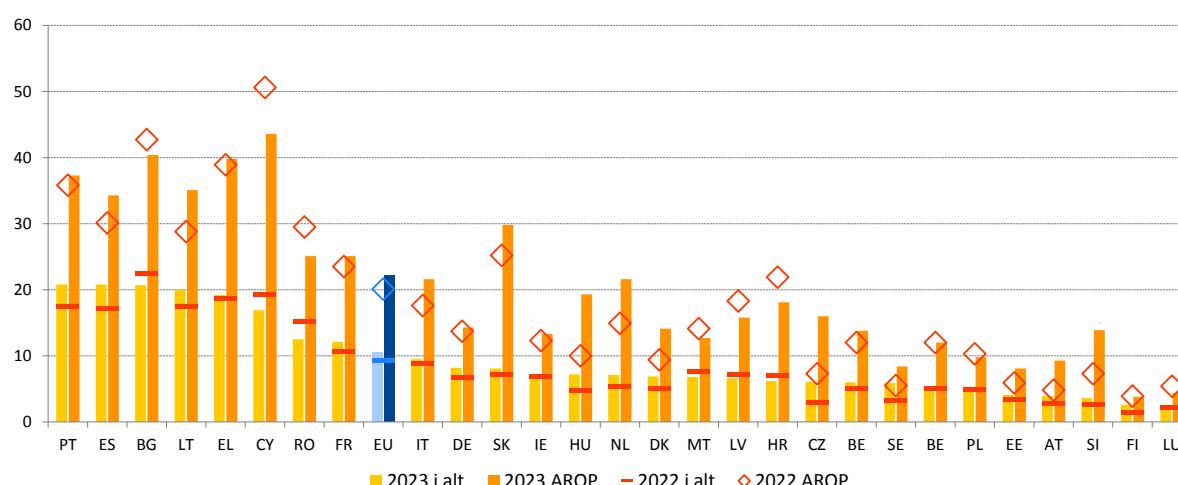
²³⁷ [Rådets konklusioner om foranstaltninger til at sikre lige adgang for romaer til tilstrækkelige og ikke-segregerede boliger og til at sætte ind over for segregerede bosættelser](#).

²³⁸ Andelen af personer, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varmt, er en af de nøgleindikatorer, der anvendes til at overvåge energifattigdom i EU. Se [SPC-ISG Fiche](#) for yderligere oplysninger om indikatorer for energifattigdom på EU-plan.

energifattigdom i 2023 var lavere end i 2022, mens prischokket var betydeligt højere i vinteren 2022 sammenlignet med vinteren 2021, tyder på, at de ekstraordinære støtteforanstaltninger, som EU og dets medlemsstater vedtog, effektivt afbødte virkningen²³⁹. Energifattigdom varierede meget fra medlemsstat til medlemsstat i 2023, fra 2,1 % i Luxembourg til 20,8 % i Spanien og Portugal. Danmark, Nederlandene, Spanien, Litauen, Ungarn, Portugal og Sverige oplevede de største stigninger, mens Bulgarien, Kroatien, Cypern, Malta, Letland og Rumænien registrerede fald. Stigningen var mere markant for personer i risiko for fattigdom end for befolkningen generelt i 2023 (+ 2,1 procentpoint). For sidstnævnte var energifattigdommen mere end dobbelt så stor som gennemsnittet (22,2 % i 2023), og den varierede fra 3,8 % i Finland til 43,6 % i Cypern. Danmark, Spanien, Italien, Litauen, Ungarn, Østrig, Polen, Slovenien og Slovakiet havde de største stigninger blandt personer i risiko for fattigdom, mens Bulgarien, Kroatien, Cypern og Letland oplevede et fald i energifattigdommen.

Figur 2.4.7: Energifattigdommen har været stigende i EU med betydelige forskelle mellem medlemsstaterne

Personer, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varmt, i alt og i risiko for fattigdom, 2022 og 2023 (%)

Note: Brud i tidsserier for LT i 2023.

Kilde: Eurostat [[ilc_mdes01](#)] og EU-SILC.

Indkomstuligheden forblev stort set stabil i gennemsnit i EU i 2023 med en vis konvergens mellem medlemsstaterne. Indkomstkvintilsatsen (S80/S20) forblev stort set stabil i 2023 på 4,72 (mod 4,73 i 2022 baseret på indkomsttal fra henholdsvis 2022 og 2021)²⁴⁰. Der blev registreret "kritiske situationer" i Litauen, Letland og Rumænien med indkomstuligheder, der var blandt de højeste i EU, på trods af relativt små fald i 2023 (se figur 2.4.8). Der blev også registreret en høj grad af ulighed i Spanien, Estland og Grækenland samt i Portugal og Malta (de to sidstnævnte efter relativt store stigninger). Tilsvarende store stigninger førte til niveauer omkring EU-gennemsnittet i Ungarn, Sverige og Kroatien. Situationen i alle disse otte medlemsstater var "bør holdes øje med" i 2023. På

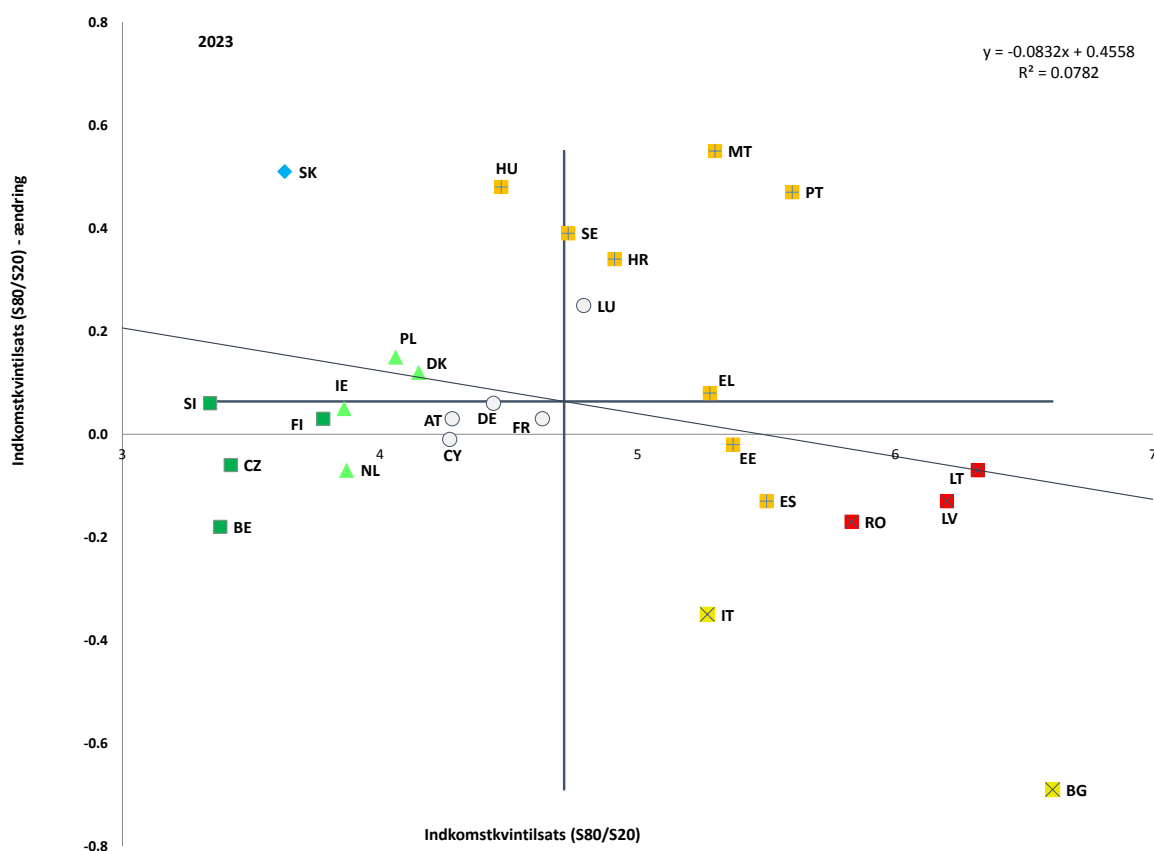
²³⁹ De seneste tilgængelige data om energifattigdom er fra EU-SILC 2023. Undersøgelser af disse spørgsmål gennemføres generelt i første halvdel af året i perioden fra januar til juni i det relevante år, så data fra 2023 afspejler virkningen af den kraftige stigning i energipriserne i vinteren 2022.

²⁴⁰ Indikatoren defineres som forholdet mellem den samlede (ækvivalerede disponible) indkomst, der modtages af de 20 % af befolkningen med den højeste indkomst, og den indkomst, der modtages af de 20 % med den laveste indkomst.

den anden side var faldet i indkomstuligheden størst i Bulgarien (–0,69), som ikke desto mindre stadig havde et af de højeste niveauer i 2023 (6,61). Situationen for Bulgarien var derfor "svag, men i bedring", og det gjaldt også Italien, som havde et mindre fald (–0,35), men fra et lavere niveau, og de bidrager derfor begge til opadgående konvergens. Belgien, Tjekkiet, Slovenien og Finland var blandt "de, der præsterer bedst", i 2023. I nogle medlemsstater, f.eks. Tyskland, Ungarn, Italien, Portugal og Sverige, varierede indkomstuligheden også betydeligt fra region til region (se figur 4 i bilag 5), herunder regionerne i den yderste periferi. Ifølge Eurostats foreløbige skøn for indkomståret 2023 var tendensen med hensyn til indkomstulighed målt ved indkomstkventilsatsen ret stabil i alle lande undtagen Letland, hvor der blev anslået en betydelig stigning²⁴¹. Vurderinger af de fordelingsmæssige konsekvenser af reformer og investeringer er særlig vigtige for at tage højde for deres indvirkning på indkomstulighed og som grundlag for politikudformningen.

Figur 2.4.8: Indkomstuligheden var stort set stabil i gennemsnit i EU i 2023 med en vis konvergens mellem medlemsstaterne

Indkomstkventilsats (S80/S20), 2023-niveauer og ændringer i forhold til det foregående år (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for Kroatien.

Kilde: Eurostat [[tessi180](#)] og EU-SILC.

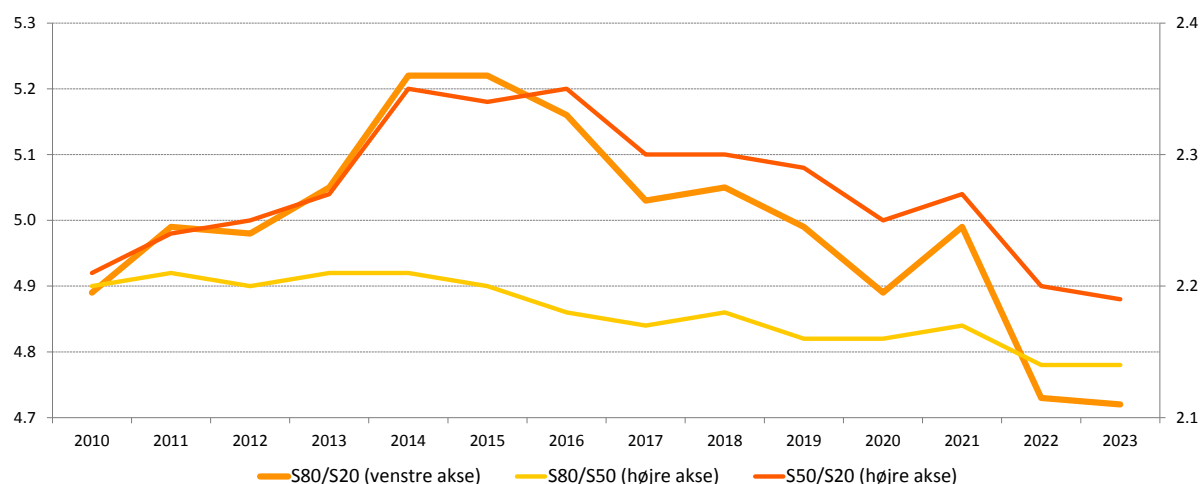
I et mere langsigtet perspektiv faldt indkomstuligheden, efter at den toppede i 2014-15, med udsving og visse forskelle mellem medlemsstaterne. Indkomstulighederne (målt ved

²⁴¹ Se [Flash estimates 2023 experimental results](#), s. 13.

S80/S20) steg kraftigt under det dobbelte dyk i EU-27 og faldt derefter tilbage til de niveauer, der var kendt før finanskrisen, med et yderligere lille fald i de seneste år (se figur 2.4.9). Indkomstuligheden nederst i indkomstfordelingen (dvs. målt ved S50/S20) var stort set tilbage på 2010-niveauet i 2023, mens den faldt en smule under niveauet øverst i fordelingen (dvs. S80/S50). Dette fremhæver virkningen af hurtige og effektive politiske reaktioner i EU i de seneste år, navnlig i forbindelse med covid-19-krisen og de høje leveomkostninger. Samtidig peger den på manglen på betydelige langsigtede forbedringer i gennemsnit i den nedre ende af indkomstfordelingen. Mens indkomstandelene i mange medlemsstater blev forbedret for lavere kvintiler mellem 2007 og 2022, var der tegn på polarisering i andre medlemsstater (dvs. Italien, Litauen, Luxembourg, Ungarn, Malta, Danmark og Sverige)²⁴². Samlet set øgede den anden, tredje og fjerde indkomstkvin til (som en mulig indikator for middelklassen) deres indkomstandel en smule i perioden i flere medlemsstater med få vigtige undtagelser (nemlig Bulgarien, Cypern og Finland).

Figur 2.4.9: Indkomstulighederne i EU-27 har svinget i de seneste femten år, men er aftaget på det seneste

Kvintilsatser S80/S20, S80/S50 og S50/S20, 2010-2022

Note: For brud i serier, se datatabellerne.

Kilde: Eurostat [[tessi180](#)], [[ilc_di11d](#)], [[ilc_di11e](#)] og EU-SILC.

Udgifterne til sociale ydelser steg nominelt, men faldt i faste priser i 2023 med store forskelle mellem medlemsstaterne og på tværs af brancher²⁴³. Andelen i forhold til BNP var 26,8 % i EU i 2023 (mod 26,9 % i 2022), hvilket er 3,2 procentpoint lavere end toppunktet under covid-19-krisen i 2020 (30 % på grund af den ekstraordinære politiske reaktion herpå). På trods af en vis konvergens i denne henseende siden 2018 (navnlig i 2020-21) var der fortsat store forskelle mellem medlemsstaterne, idet seks medlemsstater havde andele på over 28 %, og seks andre havde andele på under 17 %²⁴⁴. Mens udgifterne til sociale ydelser i EU nominelt steg med 6,1 % i 2023, faldt de i faste priser en smule (–0,2 %) ²⁴⁵, hvilket afspejler den stadig høje inflation. Ændringer i faste priser varierer fra

²⁴² Baseret på brudneutraliserede data. Den fulde analyse er tilgængelig i [Economic inequalities in the EU – key trends and policies](#).

²⁴³ Eurostat, Social protection ([spr_exp_func](#), udtræk af 7.11.2024). Data for 2023 er skøn, der dækker alle medlemsstater undtagen Grækenland.

²⁴⁴ Det drejer sig om henholdsvis FR, FI, AT, DE, BE og IT samt IE, MT, EE, RO, LT og HU.

²⁴⁵ Ændringerne i faste priser anslås ved at deflatere udgifterne i nominelle værdier i EUR [[spr_exp_func](#)] med det harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) (se flere oplysninger [her](#)).

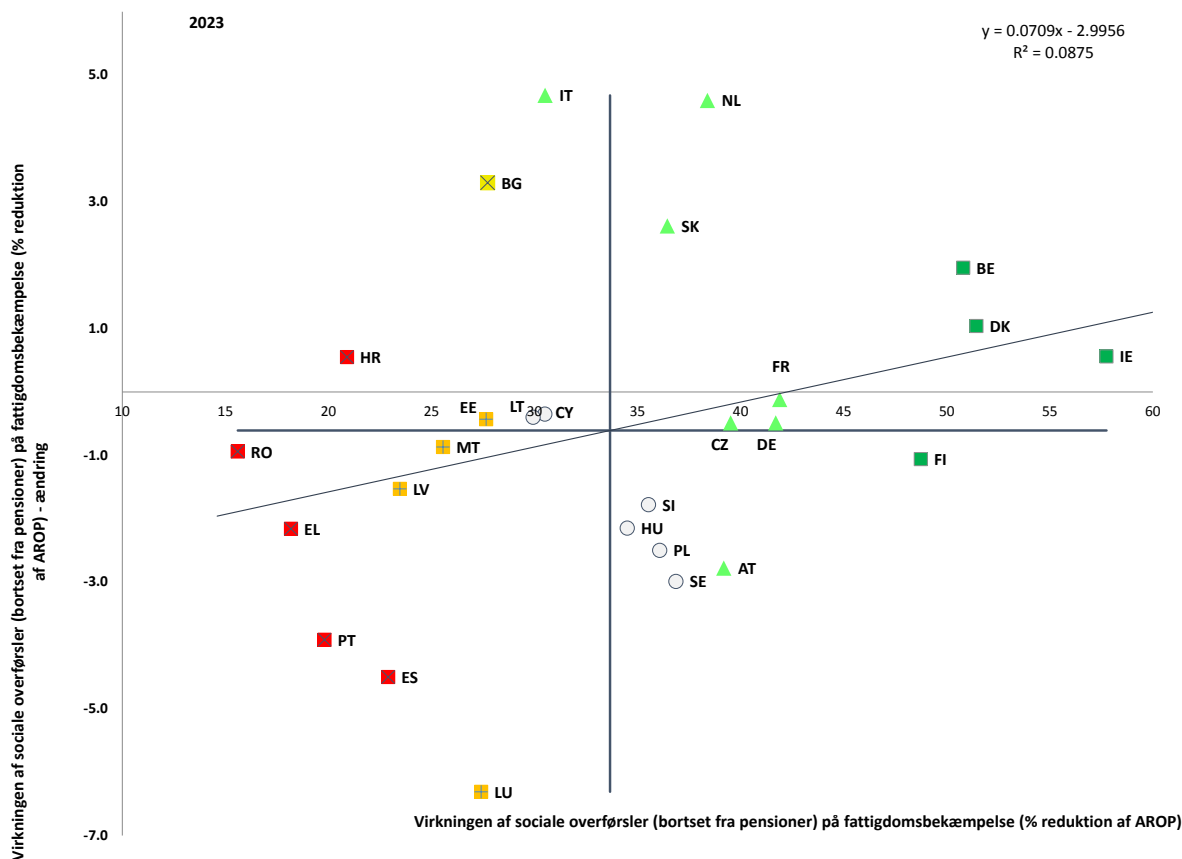
stigninger på mere end 5 % i syv medlemsstater til fald på mere end 2 % i fire andre medlemsstater²⁴⁶. På EU-plan skyldtes det lille fald i faste priser i 2023 et fald på næsten 8 % i ydelser ved social udstødelse og næsten 5 % i arbejdsløshedsunderstøttelse og et fald på ca. 1 % i udgifterne til ydelser ved sygdom og sundhedsydelser. På den anden side steg udgifterne til alders- og efterladteydelser i faste priser med 0,7 %.

Udgifterne til alders- og efterladteydelser udgør stadig næsten halvdelen af alle udgifter til sociale ydelser i EU. Denne andel lå på 46,7 % i 2023 (mod 46,2 % i 2022). Sundhedsydelser og ydelser ved sygdom udgjorde igen den næststørste andel (29,9 % mod 30,2 % i 2022), mens familieydelserne lå på 8,6 % (som i 2022), og invaliditetsydelserne udgjorde 7,1 % (mod 7 % i 2022). Andelen af arbejdsløshedsunderstøttelse fortsatte med at falde sammen med arbejdsløsheden til 3,9 % i 2023 (et rekordlavt niveau siden 2008, det første år i tidsserien) sammenlignet med 4,1 % i 2022 efter at være faldet fra det rekordhøje niveau i 2020 (7,4 %). Samtidig faldt andelen af udgifter til ydelser ved social udstødelse fra 2,6 % i 2022 til 2,4 % i 2023. Derimod steg andelen af udgifter til boligstøtte (1,4 %) en smule i forhold til 2022 (1,3 %). Andelen af alders- og efterladteydelser steg fra år til år i de fleste medlemsstater (16 ud af 26), mens andelen af kategorier som f.eks. sundhedspleje og sygdom, arbejdsløshed eller social udstødelse faldt i de fleste medlemsstater.

²⁴⁶ Det drejer sig om henholdsvis SK, PL, CY, BE, BG, LU og NL samt EE, LV, IT og LT.

Figur 2.4.10: Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen faldt en smule i 2023 med visse tegn på divergens

Virksomheden af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse, 2023 og ændringer i forhold til det foregående år (nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for Kroatien.

Kilde: Eurostat [[tespm050](#)] og EU-SILC.

Virksomheden af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen faldt en smule i 2023 med visse tegn på divergens mellem medlemsstaterne. Dette fald gælder for både EU i gennemsnit (– 0,3 procentpoint, hvilket stadig er højere end før covid-19-pandemien) og for langt de fleste medlemsstater (se figur 2.4.10). Forskellene var dog stadig store på tværs af landene. I 2023 (baseret på 2022-indkomsttal) blev der registreret "kritiske situationer" i Rumænien, Grækenland, Portugal, Kroatien og Spanien, som alle havde meget lave virkninger af sociale overførsler (mellem 15,6 % og 22,9 %), og alle undtagen Kroatien registrerede et fald. Fire medlemsstater befandt sig i kategorien "bør holdes øje med". Blandt dem registrerede Luxembourg det største fald i virkningen, mens Estland, Malta og Letland havde mindre virkninger, som alle lå under EU-gennemsnittet. På den anden side var Irland, Danmark, Belgien og Finland "de, der præsterer bedst" (med tal mellem 48,7 % og 57,7 %). De sociale overførslers indvirkning på risikoen for indkomstfattigdom faldt en smule i 2023 i gennemsnit i EU, også for børn (– 0,3 procentpoint²⁴⁷), hvilket afspejler fald i 20 medlemsstater (op til – 18,6 procentpoint i

²⁴⁷ Dette er baseret på [Benchmarking framework on childcare and support to children](#), som er opstillet af undergruppen vedrørende indikatorer under Udvalget for Social Beskyttelse. Indikatoren kan beregnes ud fra

Ungarn, – 8,8 procentpoint i Luxembourg og – 7,3 procentpoint i Sverige), som ikke blev opvejet af stigninger i et mindretal af medlemsstaterne (op til + 8,2 procentpoint i Italien, + 3,2 procentpoint i Slovakiet og + 2,5 procentpoint i Kroatien). Der var også store forskelle i virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelsen for den samlede befolkning på tværs af EU's regioner, navnlig i Belgien, Tyskland, Italien, Ungarn, Polen, Portugal og Spanien (se figur 9 i bilag 5), herunder regionerne i den yderste periferi.

Selv om der er sket forbedringer i de senere år, er mindsteindkomststøtten i stort set alle medlemsstater generelt ikke tilstrækkelig til at løfte folk ud af fattigdom. Mindsteindkomstordninger fungerer som et socialt sikkerhedsnet som en sidste udvej²⁴⁸. Om støtten er tilstrækkelig, kan vurderes ved at sammenligne den disponible indkomst for husstande, der udelukkende er afhængige af mindsteindkomst (og ikke har nogen indkomst fra arbejde), med fattigdomsrisikotærsklen (AROP) (se figur 2.4.11²⁴⁹). For en husstand med kun én voksen er støtteniveauet mest generøst i Nederlandene, hvor det næsten når fattigdomsrisikotærsklen (på 60 % af den ækvivalerede disponible medianindkomst), mens det svarer til eller ligger over 50 % af medianindkomsten i Irland, Belgien og Luxembourg og mellem 30 % og 50 % af medianindkomsten i de fleste andre lande. Støtten til en husstand med kun én voksen er lavest i Rumænien, Ungarn og Bulgarien, hvor den svarer til omkring eller under 10 % af medianindkomsten. Sammenlignet med 2022 er støttens tilstrækkelighed blevet forbedret i Estland (+ 4 procentpoint), Nederlandene og Luxembourg (+ 3 procentpoint) samt Irland, Belgien, Spanien, Litauen og Tjekkiet (+ 2 procentpoint), mens den er faldet i Italien, Østrig, Cypern og Polen (– 3 procentpoint), Grækenland og Ungarn (– 2 procentpoint). Når situationen for en husstand, der består af to voksne og to børn, tages i betragtning, er tilstrækkeligheden af støtten i de fleste medlemsstater den samme eller højere, hovedsagelig på grund af familieydelsernes øgede rolle. Det er stadig kun i Litauen, at støtten til denne type husstande er tilstrækkelig til at løfte dem ud af fattigdom. Sammenlignet med 2022 blev der for denne type husstand konstateret store forbedringer i tilstrækkeligheden (på mere end + 5 procentpoint) i Estland, Spanien, Tjekkiet og Slovakiet, mens et kraftigt fald (– 6 procentpoint) blev registreret i Polen. Endelig er nettoindkomsten for en person, der arbejder på fuld tid til mindsteløn (eller til en tilsvarende lav løn i de lande, der ikke har lovbestemte mindstelønninger), i alle medlemsstater systematisk højere end den indkomststøtte, der modtages gennem social bistand, når vedkommende er arbejdsløs.

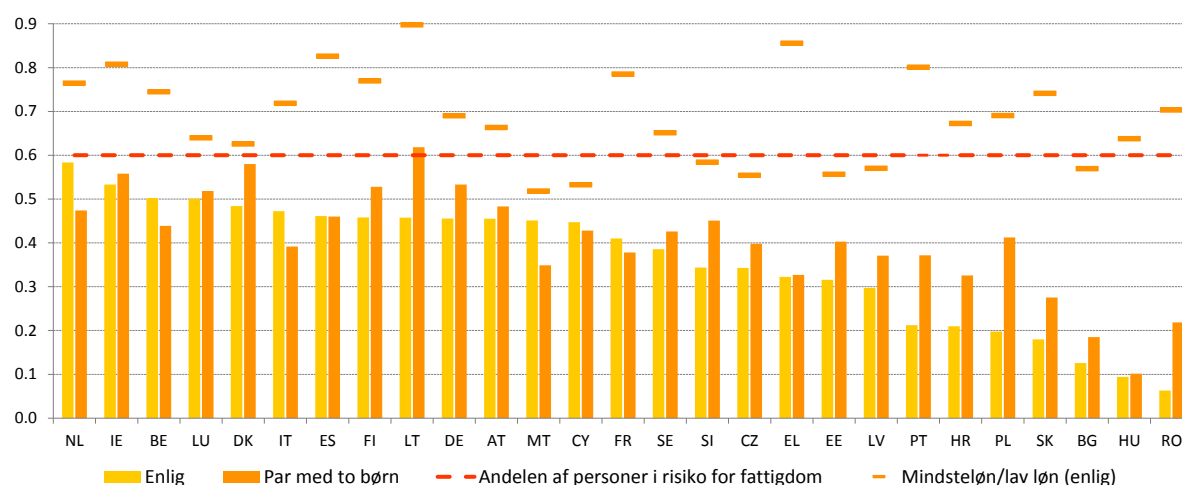
AROP-andelen for børn efter og før overførsler (bortset fra pensioner). Sociale overførsler i naturalier, herunder bl.a. gratis førskoleundervisning og børnepasning, uddannelse og sundhedspleje, tages ikke i betragtning i denne analyse.

²⁴⁸ [Rådets henstilling om en tilstrækkelig mindsteindkomst, som sikrer aktiv inklusion \(2023/C 41/01\)](#).

²⁴⁹ Ud over mindsteindkomstydelser kan husstande have ret til at modtage bolig- og familieydelser.

Figur 2.4.11: Tilstrækkeligheden af social bistand til arbejdsløse husstande er fortsat relativt lav

Ækvivaleret disponibel nettoindkomst for husstande (enkeltperson og to voksne med to børn under 14 år), der modtager social bistand, i procent af den ækvivalerede disponible medianindkomst, 2023 (%)

Note: Voksne medlemmer af husstanden, der ikke er i beskæftigelse, og som ikke modtager arbejdsløshedsunderstøttelse. Nettoindkomster, herunder social bistand, familie- og boligydelse, efter skat og socialsikringsbidrag. Nettoindkomst for en enlig person, der arbejder på fuld tid til den lovbestemte mindsteløn (eller til 45 % af gennemsnitslønnen i de lande, der ikke har en lovbestemt mindsteløn: Danmark, Italien, Østrig, Finland og Sverige).

Kilde: Egne beregninger baseret på output fra [OECD's model for skattefordele](#), modelversion 2.6.3, og Eurostat [[ilc_di03](#)], EU-SILC.

Arbejdsløshed er fortsat en vigtig faktor bag fattigdomsrisici, mens sociale ydelser i gennemsnit ikke når ud til alle de husstande, der har størst behov. I EU var 60,7 % af de husstande, hvor personer i den erhvervsaktive alder enten var uden arbejde eller arbejdede meget lidt (dvs. arbejdede i 20 % eller mindre af deres samlede potentielle arbejdstid), i risiko for fattigdom i 2023²⁵⁰ (se figur 2.4.12). Denne andel er stabil i forhold til det foregående år, men der kan konstateres betydelige forskelle mellem medlemsstaterne. Fattigdomsrisikoen for (delvis) arbejdsløse husstande (dvs. med meget lav arbejdsintensitet) varierede fra 80 % i Rumænien (–9 procentpoint i forhold til 2022) til mindre end 40 % i Irland (–6 procentpoint). Der blev konstateret meget kraftige stigninger i Østrig (+14 procentpoint), Cypern (+10 procentpoint) og Portugal (+9 procentpoint) – om end fra meget lavere udgangsniveauer – samt Slovenien og Sverige (+7 procentpoint). Der blev registreret betydelige fald i Ungarn (–14 procentpoint), Belgien (–9 procentpoint) og Danmark (–8 procentpoint). Samtidig var andelen af personer, der er i risiko for fattigdom og lever i (delvis) arbejdsløse husstande, og som modtager sociale ydelser, 83,5 % i EU i 2023, hvilket er en stigning fra 81,1 % året før (se figur 2.4.13²⁵¹). Der er store forskelle mellem medlemsstaterne, idet denne andel varierer fra (næsten) 100 % i Danmark, Østrig og Frankrig til mindre end 60 % i Kroatien. Dækningen steg eller forblev stort set stabil (med ændringer på mindre end 2 procentpoint) i de fleste medlemsstater mellem 2022 og 2023 (indkomstårene 2021 og 2022). Der blev konstateret betydelige stigninger i Østrig (+15,8 procentpoint), Ungarn (+12,8 procentpoint), Italien (+12,2 procentpoint) og Letland (+8,3

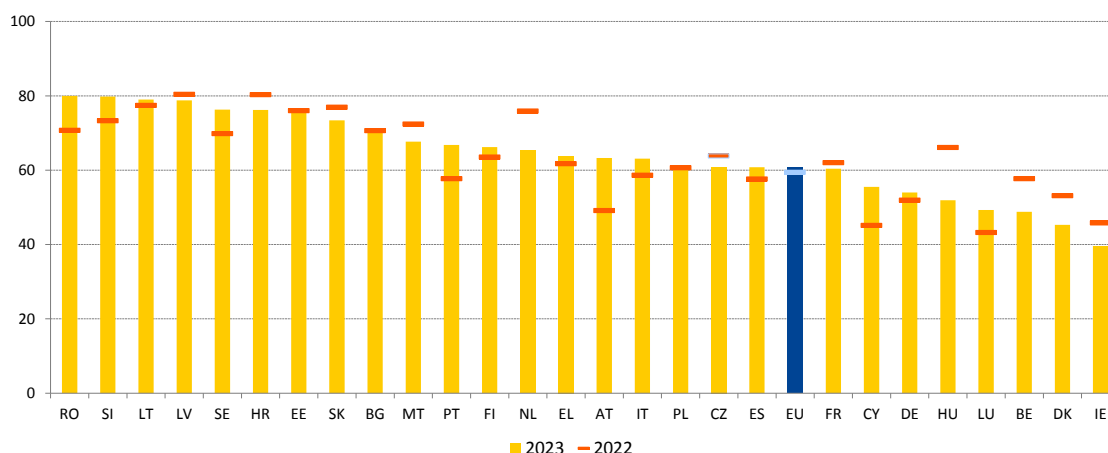
²⁵⁰ I gennemsnit var fattigdomsrisikosatsen for arbejdsløse i EU 47,5 % i 2023, med tal på over 50 % i otte lande og på omkring eller over 60 % i Litauen, Nederlandene og Rumænien. Fattigdomsrisikoen blandt arbejdsløse var højere i dag end i perioden før covid-19 (baseret på 2019-indkomststal) i 12 medlemsstater.

²⁵¹ Dette omfatter alle former for sociale ydelser og ikke kun mindeindkomstordninger.

procentpoint), mens der blev registreret et betydeligt fald i Malta (– 23,7 procentpoint). I ca. to tredjedele af medlemsstaterne kan mindsteindkomstydelse (i det mindste delvist) kombineres med arbejdsindkomst, hvilket skaber positive incitamenter til arbejdsmarkedsdeltagelse.

Figur 2.4.12: Fattighedsraten er fortsat høj blandt (delvis) arbejdsløse husstande

Fattighedsrisikoen for personer, der lever i (delvis) arbejdsløse husstande (%)

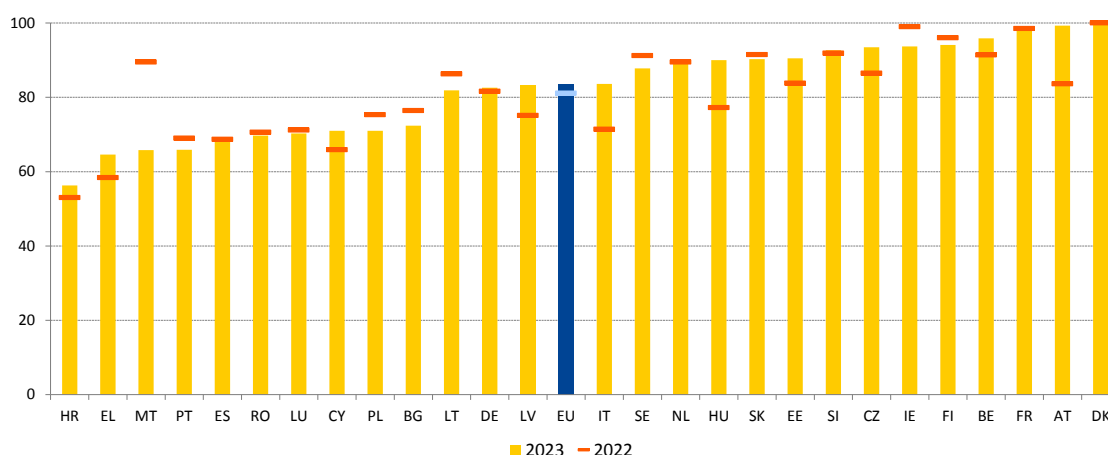

Note: Brud i serier i 2023 for Kroatien. (Delvis) arbejdsløse husstande [med meget lav arbejdsintensitet] er husstande, hvor medlemmerne i den arbejdsdygtige alder havde en arbejdstid svarende til eller mindre end 20 % af deres samlede arbejdstidspotentiale i det foregående år.

Kilde: Eurostat [[ilc_li06](#)] og EU SILC.

Figur 2.4.13: Andelen af personer, der er i risiko for fattigdom, og som er omfattet af sociale ydelser, varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat

Andelen af modtagere af ydelser for personer i risiko for fattigdom i alderen 18-64 år, som bor i (delvis) arbejdsløse husstande (%)

Note: Brud i serier i 2023 for Frankrig.

Kilde: Eurostat [[ilc_li70](#)] og EU SILC.

Indkomstfattigdom er fortsat højere for personer i atypiske former for beskæftigelse end for andre arbejdstagere, selv om sociale ydelser spiller en relativt vigtigere rolle med hensyn til at mindske deres fattighedsrisici. Selv om virkningen af sociale overførsler på fattighedsbekæmpelsen i 2023 (baseret på 2022-indkomsttal) i EU var betydeligt højere for arbejdstagere i atypiske former for beskæftigelse, f.eks. arbejdstagere på

tidsbegrænsede kontrakter (22,2 %) og deltidsansatte (24,2 %), samt for selvstændige (26,2 %) sammenlignet med den gennemsnitlige arbejdstager (12,0 %)²⁵², var indkomstfattigdommen større blandt disse grupper i de fleste medlemsstater. På EU-plan var andelen af personer udsat for fattigdomsrisiko 12,8 % blandt midlertidigt ansatte (sammenlignet med 5,3 % blandt fastansatte), 14,3 % blandt deltidsansatte (sammenlignet med 7,1 % blandt fuldtidsansatte) og 20,7 % blandt selvstændige mod 6,4 % blandt alle ansatte i gennemsnit²⁵³. Indkomstfattigdommen for arbejdstagere på tidsbegrænsede kontrakter var højere end 15 % i otte medlemsstater²⁵⁴ og endda over 20 % i tre af dem (Bulgarien, Cypern og Sverige). Desuden steg den i ti medlemsstater i forhold til perioden før covid-19 (baseret på referenceåret 2019). Blandt de selvstændige var fattigdomsraten højere end EU-gennemsnittet i otte medlemsstater²⁵⁵. Den lå tæt på 30 % i Polen og Estland og nåede helt op på 68 % i Rumænien. Desuden var den højere end i 2019 i 16 medlemsstater.

Dækningen af sociale ydelser varierer meget fra medlemsstat til medlemsstat og for forskellige kategorier af arbejdstagere samt efter beskæftigelsesstatus. I EU i 2023 (baseret på 2022-indkomsttal) var andelen af personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år), der var i risiko for fattigdom (før sociale overførsler), og som modtog sociale ydelser²⁵⁶, højere for personer med tidsbegrænsede kontrakter (39,2 %) end for personer med tidsubegrænsede kontrakter (27,3 %) og højere for deltidsansatte (33,3 %) end for fuldtidsansatte (25,7 %). Der var imidlertid seks medlemsstater (Sverige, Slovenien, Estland, Bulgarien, Danmark og Cypern), hvor midlertidigt ansatte i mindre omfang modtog ydelser end fastansatte, og seks medlemsstater (Estland, Italien, Portugal, Letland, Bulgarien og Slovenien), hvor deltidsansatte i mindre omfang modtog ydelser end fastansatte. I fem lande (Kroatien, Grækenland, Luxembourg, Polen og Rumænien) modtog under 10 % af de personer, der var i beskæftigelse og i risiko for fattigdom (før sociale overførsler), sociale ydelser i 2023 ligesom i 2022. Selvstændige i risiko for fattigdom (før sociale overførsler) modtog i mindst omfang sociale ydelser med en dækning på 12,7 % i 2023 i EU-27, hvilket er tættere på niveauet før covid-19-perioden (10,8 % i 2019). Tallet er således faldet fra 29,0 % i 2021, hvilket afspejler udfasningen af ekstraordinære støtteforanstaltninger som reaktion på covid-19-krisen. I 2023 forblev denne andel under 5 % i syv medlemsstater (Portugal, Slovakiet, Luxembourg, Polen, Kroatien, Grækenland og Rumænien). Kun lidt over halvdelen (52,4 %) af de arbejdsløse i risiko for fattigdom modtog i gennemsnit sociale ydelser i EU i 2023. Denne andel var meget lavere, ca. 15 % eller derunder, i seks medlemsstater (Grækenland, Rumænien, Polen, Kroatien, Slovakiet og Nederlandene).

²⁵² Eurostats særudtræk fra EU-SILC baseret på de vigtigste opdelinger af nøgleindikatoren for tilstrækkelighed i overvågningsrammen for adgang til social beskyttelse. Se: [Access to social protection for workers and the self-employed. \(Partial\) Update of the monitoring framework – 2023](#).

²⁵³ Det er imidlertid vanskeligt at vurdere selvstændiges indkomst, og indikatoren for andelen af materielle og sociale afsavn peger på et lidt lavere niveau for selvstændige end for ansatte (henholdsvis 8,0 % og 8,9 % i EU-27 i 2023).

²⁵⁴ Det drejer sig om BG, CY, SE, LU, HU, PT, IT og AT.

²⁵⁵ Det drejer sig om FR, SI, LV, PT, ES, PL, EE og RO.

²⁵⁶ Eurostats særudtræk vedrørende indikatoren for modtagerandelen for "effektiv adgang" i overvågningsrammen for adgang til social beskyttelse: [Access to social protection for workers and the self-employed. \(Partial\) Update of the monitoring framework – 2023](#). Målgruppen er personer i risiko for fattigdom før sociale overførsler. Indikatoren omfatter sociale ydelser, der modtages på individuelt niveau, eksklusive alders- og efterladtepensioner.

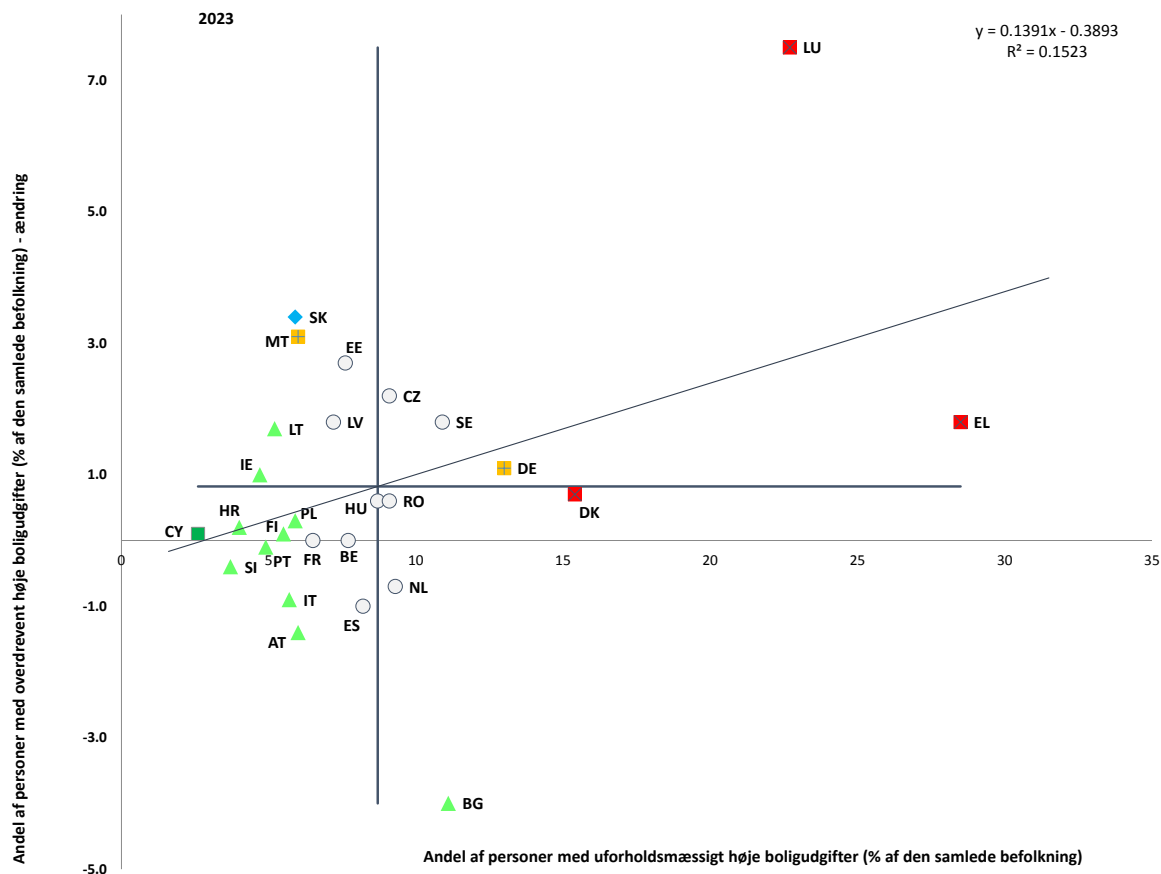
Adgangen til passende social beskyttelse er fortsat generelt forskellig fra medlemsstat til medlemsstat på trods af visse forbedringer i de seneste år²⁵⁷. Med hensyn til formel dækning²⁵⁸ var der i foråret 2023 fortsat huller i 15 medlemsstater for mindst én gruppe af atypiske arbejdstagere inden for mindst én gren af den sociale beskyttelse, som oftest var arbejdsløsheds-, sygdoms- og barselsydelse. I 13 medlemsstater var adgangen til mindst én gren af den sociale beskyttelse desuden frivillig for mindst én gruppe af atypiske arbejdstagere, oftest i forbindelse med alderdomsydelser og arbejdsløshedsunderstøttelse efterfulgt af invalideydelse, ydelser til efterladte, barselsydelse. Hvad angår selvstændige, oplevede de formelle huller i dækningen inden for mindst én gren af den sociale beskyttelse i 18 medlemsstater, oftest i forbindelse med arbejdsløshedsunderstøttelse og ydelser ved arbejdsulykker og erhvervssygdomme. Desuden var deres dækning frivillig i 18 medlemsstater, oftest med hensyn til sygdoms-, alderdoms- og barselsydelse. De foreliggende skøn på nationalt plan peger i retning af en lav udnyttelsesgrad for selvstændige i de fleste frivillige ordninger.

²⁵⁷ Se Kommissionens rapport om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige ([COM/2023/43 final](#)), [overvågningsrammen](#), som blev godkendt i 2020, og den [delvise ajourføring \(2023\)](#), som blev offentliggjort i juli 2023.

²⁵⁸ Ved "formel dækning" af en gruppe forstås en situation inden for en given social sikringsgren (f.eks. alderdom, sygdom, arbejdsløshed og barsel), hvor den eksisterende lovgivning eller kollektive overenskomster fastsætter, at personer i denne gruppe er berettiget til at deltage i en social sikringsordning, der dækker en bestemt gren.

Figur 2.4.14: Andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter forblev stort set stabil på EU-plan med visse tegn på forskelle mellem medlemsstaterne

Andel af befolkningen, der lever i husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter, 2023-niveauer og ændring i forhold til det foregående år (% , nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serier for Tyskland og Malta.

Kilde: Eurostat [[tespm140](#)] og EU-SILC.

Overkommelige priser på boliger er en stadig større udfordring i EU. I 2023 var den andel af EU's befolkning, der stod over for uforholdsmæssigt høje boligudgifter, stort set stabil (8,8 % mod 8,7 % i 2021-22), hvilket viser tegn på divergens (se figur 2.4.14). I 2023 befandt Grækenland og Luxembourg sig sammen med Danmark i "kritiske situationer". Grækenland registrerede den højeste andel blandt medlemsstaterne (28,5 %) med en stigning på 1,8 procentpoint, mens Luxembourg havde den næsthøjeste andel med 22,7 % med en stigning på 7,5 procentpoint. Danmark fulgte efter med 15,4 %, dvs. en stigning på 0,7 procentpoint i forhold til 2022. Både Tyskland og Malta befandt sig i kategorien "bør holdes øje med" på grund af en relativt høj indikatorværdi for den første (13,0 %) og en høj stigning for den anden (med 3,1 procentpoint til 6,0 %). Cypern var med 2,6 % den eneste i kategorien "de, der præsterer bedst", i 2023. Blandt personer i risiko for fattigdom var andelen med uforholdsmæssigt høje boligudgifter markant højere end for resten af befolkningen i EU (33,5 % i forhold til 4,1 %). De højeste andele af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter for befolkningen i risiko for fattigdom i 2023 blev konstateret i Grækenland (86,3 %, en stigning på 1,8 procentpoint), Danmark (72,3 %, en stigning på 1,6 procentpoint) og Luxembourg (62,2 %, en stigning på 26,5 procentpoint), mens de laveste (under 20 %) blev konstateret i Cypern (8,9 %). Variationerne mellem landene kan skyldes forskellige

boligprisniveauer, nationale politikker for socialt boligbyggeri og/eller offentlige tilskud og ydelser fra det offentlige på boligområdet (se afsnit 2.4.2). Samlet set var lejere på det private lejemarked i medlemsstaterne generelt i langt højere grad påvirket af uforholdsmæssigt høje boligudgifter (20,3 %) end lejere med nedsat husleje eller gratis bolig (11,3 %) og ejere med udestående realkreditlån eller lån (5,3 %).

Søjleboks 6: Adgang til boliger og socialt boligbyggeri i EU – udfordringer og udvikling

Adgang til socialt boligbyggeri eller boligstøtte af god kvalitet for dem, der har behov for det, er en nøgleprioritet for EU, i overensstemmelse med princip 19 i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Adgang til boliger er afgørende for at beskytte enkeltpersoner mod risici for fattigdom eller social udstødelse og bidrager til en anstændig livskvalitet. Den bestemmer adgangen til uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder og påvirker arbejdsrelateret mobilitet inden for medlemsstaterne og i EU's indre marked. På denne baggrund kan socialt boligbyggeri tjene som sidste udvej for dem, der har behov for det, når prisoverkommelige boliger på markedet udgør en udfordring. I den forbindelse opfordres der i ministererklæringen fra Liège til en ny europæisk aftale om socialt boligbyggeri til overkommelige priser²⁵⁹. Udarbejdelsen af den første europæiske plan for økonomisk overkommelige boliger nogensinde er blevet bebudet som led i de politiske retningslinjer for den nye Kommission²⁶⁰.

Boligudgifterne tynger husstandenes budgetter i EU, især de husstande, der i forvejen er udsat for fattigdomsrisici. Ifølge de seneste tilgængelige data fra Eurostat for 2023 betragter henholdsvis 46,2 % og 31,8 % af de europæiske husstande de samlede boligudgifter som en finansiell byrde og som en tung finansiell byrde²⁶¹. I EU levede 8,8 % af befolkningen i 2023 i en husstand, hvor de samlede boligudgifter (efter boligtilskud) udgjorde mere end 40 % af den samlede disponible husstandsindkomst. Denne andel af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter var så høj som 33,5 % for personer, der allerede er udsat for fattigdomsrisici. Samlet set udgjorde andelen af de samlede boligudgifter i den disponible husstandsindkomst i gennemsnit 19,7 %, men 38,2 % for personer i risiko for fattigdom (se figuren). Boligudgifterne som andel af den disponible indkomst varierede også meget fra medlemsstat til medlemsstat og udgjorde mere end halvdelen af husholdningsbudgettet i Grækenland og Danmark og noget mindre end en tredjedel i Italien, Portugal, Malta og Cypern. Desuden forventede 28 % af EU's befolkning og 33 % af de lejere i socialt boligbyggeri i foråret 2022, at de sandsynligvis ville få vanskeligheder med at betale forsyningsregninger, hvilket i sidste ende kan føre til udsættelser. Stigninger i husleje og ejendomspriser, der oversteg indkomstvæksten, forværrede boligernes prisoverkommelighed, navnlig i større byer i EU. Samtidig kan ventelisterne til socialt boligbyggeri være lange (mere end syv år i 25 % af kommunerne i Nederlandene og årtier i Danmark)²⁶², og antallet af personer på ventelisten kan være stort (f.eks. 136 156 husstande i Polen, 61 880 i Irland og 257 271 i Belgien). Personer på venteliste er yngre og ofte migranter fra tredjelande (37 %). Der indgives hyppigere ansøgninger fra husstande med én person (f.eks. 50-65 % i Finland og Malta).

²⁵⁹ Se [Liège Declaration: Towards affordable, decent, and sustainable housing for all](#).

²⁶⁰ Se: [Europa valg: Politiske retningslinjer for den næste Europa-Kommission](#).

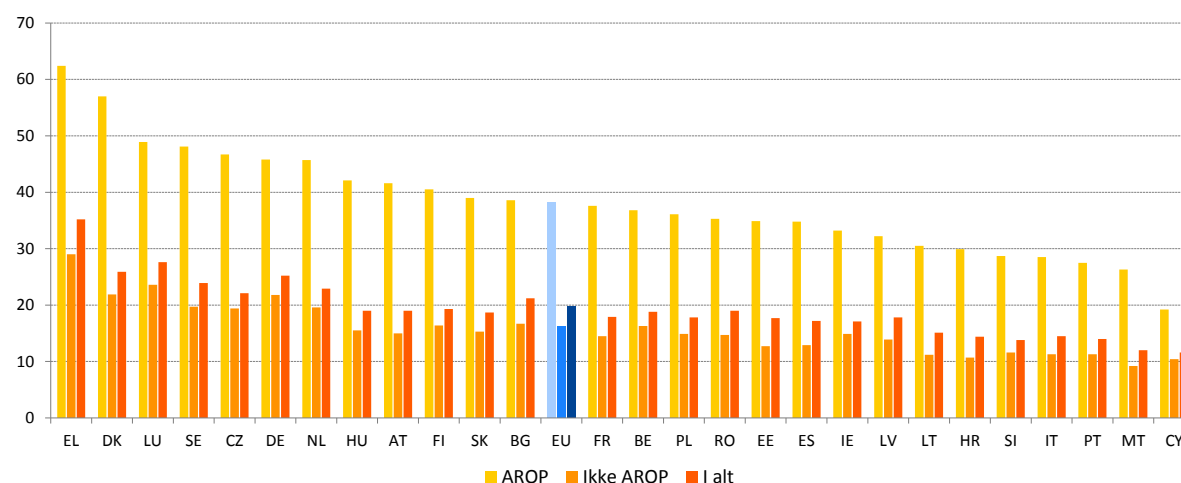
²⁶¹ Se Eurostat [\[ilc_mdcd04\]](#).

²⁶² Se Eurofund, [Unaffordable and inadequate housing in Europe](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023. Det er vanskeligt at sammenligne ventelistetallene på tværs af medlemsstaterne og over tid, og de skal derfor fortolkes med forsigtighed.

Andelen af socialt boligbyggeri i EU i forhold til den samlede boligmasse har været faldende siden 1990'erne. Kun 12 % af den samlede boligmasse i EU er i øjeblikket afsat til sociale formål, og mængden af socialt boligbyggeri varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat²⁶³. Andelen af socialt boligbyggeri er størst i Østrig, Danmark og Nederlandene og når ud til lav- og mellemindkomsthusholdninger²⁶⁴. I 2018 blev der i rapporten fra taskforceen på højt plan for investering i social infrastruktur i Europa anslået et samlet investeringsunderskud på mindst 1,5 mia. EUR i social infrastruktur for perioden 2018-2030 og 57 mia. EUR i forbindelse med økonomisk overkommelige og sociale boliger²⁶⁵. For at nå målene i den grønne pagt for 2030 skønnes det, at der er behov for 275 mia. EUR til energieffektiviseringsrenoveringer, hvoraf størstedelen er til beboelsesejendomme, herunder sociale og økonomisk overkommelige boliger²⁶⁶. Integration af energieffektiviserings- og bæredygtighedsforanstaltninger i politikkerne for socialt boligbyggeri kan bidrage til at sikre, at sårbare grupper drager fordel af mulighederne i den grønne omstilling. De vigtigste hindringer for investeringer i socialt boligbyggeri vedrører: i) generelle hindringer i bygge- og anlægssektoren, f.eks. tilgængeligheden af kvalificeret arbejdskraft, ii) tilladelsesprocedurer og arealanvendelse samt iii) budgetbegrænsninger og adgang til finansiering.

Ca. 40 % af den disponible indkomst i husholdninger, der er i risiko for fattigdom, er afsat til boligudgifter, og der er store forskelle mellem medlemsstaterne

Andel af boligudgifter i disponibel husstandsindkomst (% , 2023)

Kilde: Eurostat [[ilc_mdcd01](#)] og EU-SILC

Medlemsstaterne har allerede indført en række lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige reformer og investeringsprogrammer for at øge deres sociale boligmasse og støtte boliger til overkommelige priser. I Tjekkiet har regeringen som led i genopretnings- og resiliensplanen foreslået ny lovgivning om økonomisk overkommelige boliger samt subsidierede låneprogrammer. **Irland** har indført en lempelse af rentebeskatningen af realkreditlån og afgiften på ledige boliger. Genopretnings- og resiliensplanen for **Grækenland** omfatter et program for renovering af socialt boligbyggeri,

²⁶³ Housing Europe, [The State of Housing in the EU](#), 2020.

²⁶⁴ OECD, [Social housing: A key part of past and future housing policy](#), Employment, 2020.

²⁶⁵ Fransen, L., del Bufalo, G. og Reviglio, E., *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe – Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe*, 2018.

²⁶⁶ Se [En renoveringsbølge for Europa – grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre levevilkår \(COM/2020/662 final\)](#).

som støtter de mest sårbare grupper, der er truet af eller lever i hjemløshed. I **Spanien** blev der oprettet en lånefacilitet til støtte for offentlige og private virksomheders udbud af 20 000 nye sociale boliger til overkommelige priser. I **Frankrig** undersøger parlamentet aktuelt en ny retlig ramme for at styrke borgmestrenes rolle i tildelingen af sociale boliger og samtidig strømline reguleringsværktøjerne for korttidsudlejning af boliger. Der blev vedtaget en ny lov for at forenkle renoveringen og udbuddet af boliger. **Letland** har udarbejdet en strategi for at fremme adgangen til boliger for husstande med forskellige indkomstniveauer. **Luxembourg** har vedtaget en lov om økonomisk overkommelige boliger, herunder for lavindkomsthusstande. Der findes en række skattemæssige og ikke-skattemæssige foranstaltninger, som støtter adgangen til økonomisk overkommelige ejer- og lejeboliger. Luxembourgs genopretnings- og resiliensplan indførte desuden "boligpagt 2.0"-reformen, der indfører en ny referenceramme for statslig støtte til kommuner til oprettelse af nye boligprojekter gennem opførelse af nye bygninger eller renovering af den eksisterende bygningsmasse. **Portugal** har udviklet en række foranstaltninger, som skal fremme udbuddet af økonomisk overkommelige og sociale boliger med nedsat moms og forenklede procedurer for at sætte skub i byggeriet, og der er gennemført boligskatteincitamenter for unge. EU-midler kan yde en vigtig støtte til gennemførelsen af disse reformer og investeringer. Den operationelle værktøjskasse om brug af EU-midler til investeringer i socialt boligbyggeri og tilhørende tjenester indeholder oplysninger om finansieringsmuligheder og eksempler på operationer, der kan gennemføres med tilskud og tilbagebetalingspligtig finansiering²⁶⁷.

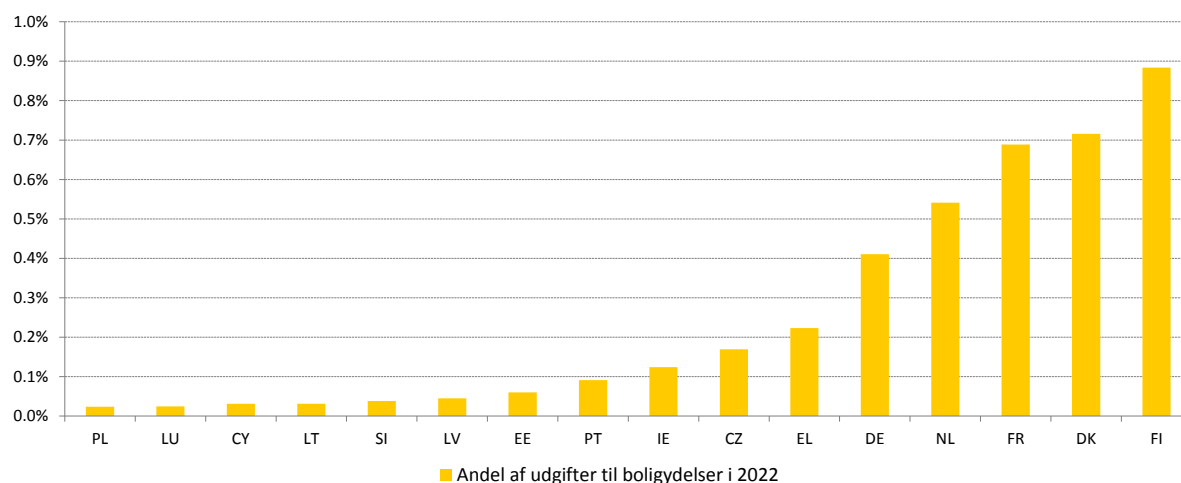
Dårlige boligfaciliteter og overfyldte boliger påvirker en betydelig andel af husstandene i EU. I 2023 oplevede 14,5 % af EU's befolkning en eller anden form for boligmangel²⁶⁸, idet de indberettede mindst ét afsavn, f.eks. et utæt tag, mangel på bad, bruser eller indendørs toilet eller en bolig, der vurderes at være for mørk. 16,8 % boede i en overfyldt husstand, hvor husstanden ikke råder over et antal værelser, der svarer til husstandens sammensætning. Boligmangel har tendens til at være knyttet til typen af husstand, indkomst og ejerforhold. I 2023 stod 20,6 % af husstandene med kun én voksen med et forsørgelsesberettiget barn og 19 % af husstandene i risiko for fattigdom i EU over for boligmangel, mens 29,6 % af sidstnævnte boede i overfyldte boliger.

²⁶⁷ Se [Social Housing and Beyond](#).

²⁶⁸ Data i dette afsnit er baseret på Eurostats indikatorer [ilc_mddd04a], [ilc_lvho05a] og [ilc_mddd04a].

Figur 2.4.15: Der kan konstateres store forskelle i medlemsstaternes anvendelse af boligtilskudsordninger til at hjælpe husstandene med at dække deres boligudgifter.

Offentlige udgifter til boligtilskud i udvalgte EU-medlemsstater i 2022 eller det seneste tilgængelige år (% af BNP)

Note: Dataene henviser til svarene på OECD's spørgeskema fra 2023 om økonomisk overkommelige og sociale boliger med undtagelse af Cypren, Danmark, Estland, Frankrig, Letland, Litauen, Polen og Slovenien.

Kilde: OECD Affordable Housing Database [PH3.1].

Boligtilskud anvendes ofte som et instrument til boligstøtte, der varierer meget fra medlemsstat til medlemsstat med hensyn til udformning og størrelse. Boligtilskud er indtægtsbestemte overførsler, der generelt ydes til lavindkomsthusholdninger, som opfylder de relevante kriterier for støtteberettigelse, for at hjælpe dem med at betale husleje og andre boligudgifter, midlertidigt eller på lang sigt. Ifølge data offentliggjort i OECD's database over økonomisk overkommelige boliger er de samlede offentlige udgifter til boligtilskud (udtrykt som en procentdel af BNP), der er rettet mod både lejere og boligejere, lavest i Polen og Luxembourg (0,2 %), mens de er højest i Finland (0,9 %), Danmark (0,7 %) og Frankrig (0,7 %) blandt EU-medlemsstaterne (se figur 2.4.15).

Boligproblemer og hjemløshed er blevet forværret af de højere bolig- og leveomkostninger. I 2023 blev der for første gang indsamlet data for EU under EU-SILC's ad hoc-modul om boligproblemer²⁶⁹. Af den undersøgte befolkning rapporterede 4,9 %, at de havde oplevet boligproblemer i deres liv, hvor de var nødt til at bo hos familie eller venner (76,2 %), i nødindkvartering (13 %), på et sted, der ikke var beregnet til permanent indkvartering (6,6 %), eller på offentlige steder (4,2 %). Den foreliggende dokumentation tyder på, at de primære årsager til boligproblemer er af familiemæssig og personlig karakter (30 %) og knyttet til finansielle ressourcer (25,9 %). De EU-lande, der rapporterede om de største boligproblemer i fortiden hos personer, der i øjeblikket er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, var Danmark (18,4 %), Finland (17,5 %) og Frankrig (17,1 %). I modsætning hertil blev de laveste tal observeret i Polen (1,9 %), Italien (2,0 %) og Ungarn (2,1 %). Dette mønster ændrer sig også med alderen²⁷⁰. Blandt personer, der oplever fattigdom eller social udstødelse, blev der rapporteret om boligproblemer i de foregående 12 måneder hos 27,7 % af de 30-54-årige, 24,0 % i aldersgruppen 55-64 år og 22,1 % i aldersgruppen 16-29 år. I aldersgruppen 65 år eller derover rapporterede kun 12,9 % af de personer, der var i risiko for fattigdom eller social udstødelse, om boligproblemer. Det er

²⁶⁹ Data i dette afsnit er bl.a. baseret på Eurostats indikatorer [[ilc_lvhd02](#)] og [[ilc_lvhd01](#)].

²⁷⁰ Eurostat [[ilc_lvhd08](#)].

vanskeligt at kvantificere hjemløshed på EU-plan på grund af betydelige forskelle i statistiske definitioner og målemetoder, der hæmmer udarbejdelsen af solide og sammenlignelige data på tværs af medlemsstaterne. De seneste skøn i FEANTSA's og FAP's niende årlige oversigt over hjemløshed og boligmæssig eksklusion i EU peger på, at ca. 1,3 millioner mennesker sover på gaden i EU, dvs. i natteherberger eller midlertidig indkvartering, hvoraf 400 000 er børn²⁷¹. Ifølge nyligt offentliggjorte OECD-data²⁷² anslås det samlede antal personer, der oplever hjemløshed i EU, til ca. en million. Siden 2022 er hjemløsheden efter covid-19-pandemien vokset i flere EU-medlemsstater, hvor der foreligger data, herunder Irland og Nederlandene²⁷³.

Andelen af ældre (65 år eller derover) i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt en smule på EU-plan i 2023. Dette fald til 19,8 % skyldtes en forbedring i andelen af kvinder i risiko for fattigdom eller social udstødelse, selv om sidstnævnte fortsat var betydeligt højere end for mænd i samme aldersgruppe (henholdsvis 22,2 % og 16,7 %). Situationen var også meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat, idet andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse blandt ældre varierede fra 11 % i Luxembourg til 47 % i Estland. I absolutte tal fortsatte antallet af ældre, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, imidlertid med at stige som følge af befolkningens aldring og nærmede sig 18,6 millioner. Samtidig steg indkomstuligheden i 2023 (målt ved indkomstkventilsatsen, S80/S20) en smule i aldersgruppen 65 år eller derover og nåede op på 4,12 i forhold til den faldende tendens for befolkningen i den erhvervsaktive alder. Den var dog stadig lavere end for den samlede befolkning (4,72), hvilket også afspejler pensions- og skattesystemernes omfordelingseffekt.

Indkomstfattigdommen for ældre faldt i EU, mens andelen af personer, der lider alvorlige materielle eller sociale afsavn, var stabil. Fattigdomsrisikoen for personer over 65 år faldt til 16,8 % i 2023 på EU-plan (baseret på 2022-indkomsttal). Det bekræfter tendensen til, at ældres relative indkomst generelt forbliver stabil i en ugunstig økonomisk kontekst. Ikke desto mindre var AROP-andelen (fattigdomsrisikoen) lidt højere for ældre end for den yngre befolkning i gennemsnit i EU (16,8 % for 65 år eller derover mod 16,1 % for 0-65 år). Situationen var forskellig fra medlemsstat til medlemsstat. Mens personer på 65 år og derover i flere lande var mindre udsat for indkomstfattigdom end de yngre aldersgrupper, var fattigdomsrisikoen for ældre endda tre gange højere i andre lande. Andelen af ældre, der oplever alvorlige materielle og sociale afsavn, var 5,5 % i EU i 2023 og har været stagnerende siden 2020 efter et årti med forbedringer. Andelen varierede fra under 1 % til over 20 % på tværs af medlemsstaterne.

Den samlede kompensationsgrad for pensioner forblev stabil på EU-plan. Dette tal, der sammenligner pensionsydelse til personer i alderen 65-74 år med arbejdsindkomsten for personer i alderen 50-59 år, var 0,58 i 2023. Det varierede fra 0,35 i Kroatien til 0,78 i Grækenland²⁷⁴. Forholdet var lidt lavere for kvinder end for mænd, henholdsvis 0,57 og 0,60. Dette betyder, at kvinder, hvis arbejdsindkomster som udgangspunkt i gennemsnit er lavere, lider under en yderligere forværring af deres indkomstsituation sammenlignet med mænd, når de går på pension (se også afsnit 2.2.1). I gennemsnit kan folk i EU forvente at tilbringe 21 år af deres liv som pensionister. Arbejdslivets varighed er 41,3 år, og pensionsperioden er 21 år

²⁷¹ 9th [Overview of Housing Exclusion in Europe](#), FAP/FEANTSA, 2024.

²⁷² Som en del af OECD Affordable Housing Database.

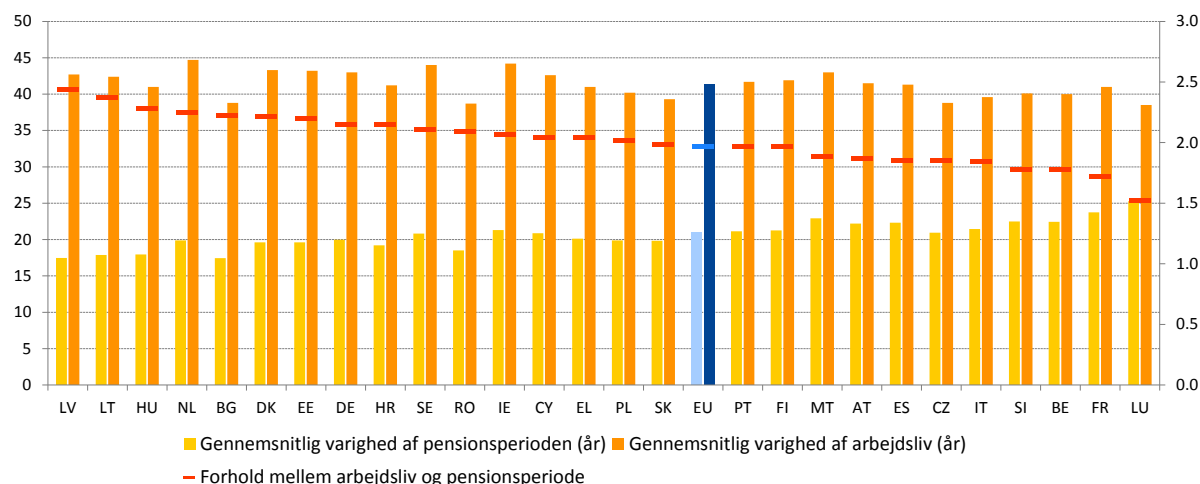
²⁷³ Indikatoren [HC3.1. Population experiencing homelessness](#) i OECD Affordable Housing Database.

²⁷⁴ Luxembourg havde den højeste samlede kompensationsgrad i 2022 (0,97). Værdien for 2023 foreligger endnu ikke.

i EU i gennemsnit, men der er forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til forholdet mellem de to (se figur 2.4.16)²⁷⁵. Den gennemsnitlige varighed af pensionsudbetalinger, som kan være forskellig fra pensionsperioden, er også ca. 21 år og varierer fra 15 til 25 år på tværs af landene²⁷⁶.

Figur 2.4.16: Pensionsperiodens varighed i forhold til arbejdslivet varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat

Gennemsnitlig varighed af pension og arbejdsliv, 2022 (år)

Noter: Arbejdslivet regnes fra den første beskæftigelse og slutter, når den sidste beskæftigelse ophører.

Kilde: Data fra rapporten om pensioners tilstrækkelighed 2024

Søjleboks 7: Integreret politisk reaktion på lang levetid – sikring af pensioners og langtidsplejes tilstrækkelighed og finanspolitiske holdbarhed

I takt med at levetiden stiger i EU, er støtte til levestandarden i alderdommen afgørende for den europæiske befolknings trivsel. I 2070 forventes EU's befolkning både at falde (med 4 %) og opleve en stor stigning i andelen af ældre aldersgrupper på mindst 30 % for personer over 80 år²⁷⁷. For at sikre tilstrækkeligheden og den finanspolitiske holdbarhed af pensioner og langtidspleje i et aldrende samfund kræves der en bred politiksammensætning, som omfatter investering i aktiv og sund aldring, forlængelse af arbejdslivet og støtte til tilpassede og fleksible arbejdsordninger sideløbende med effektive pensions- og langtidsplejesystemer. Socioøkonomiske uligheder samt stigningen i atypiske arbejdsformer udgør også voksende udfordringer i takt med, at levetiden stiger, og kan have forskellige virkninger for visse demografiske grupper. På denne baggrund opfordres medlemsstaterne til at sikre tilstrækkelige langtidsplejetjenester samt beskæftigelse af høj kvalitet og rimelige arbejdsvilkår i plejesektoren, imødekomme arbejdstagernes kvalifikationsbehov og samtidig støtte uformelle omsorgspersoner i Rådets henstilling om adgang til økonomisk

²⁷⁵ Pensionsalderens gennemsnitlige varighed fra sidste arbejdsdag, 2022. [2024 Pension Adequacy Report](#) beregninger baseret på Eurostat ([demo_mlexpec](#)) og forudsætningerne i *Ageing Report*.

²⁷⁶ Forventet levetid ved den gennemsnitsalder, hvor folk modtager deres første alderspension, 2022. [2024 Pension Adequacy Report](#) beregninger baseret på Eurostat ([demo_mlexpec](#)) og nationale data om første pensionsudbetaling. Varigheden af pensionsudbetalinger og pensionering kan variere, da nogle mennesker begynder at modtage pensionsudbetalinger, før de helt forlader arbejdsmarkedet, eller omvendt.

²⁷⁷ Se Europa-Kommissionen, [2024 ageing report – Economic & budgetary projections for the EU Member States \(2022-2070\)](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

overkommelig langtidspleje af høj kvalitet²⁷⁸. I Rådets konklusioner fra juni 2024 om pensioners tilstrækkelighed²⁷⁹ bekræftes på ny behovet for at gennemføre yderligere reformer, herunder ved at forbedre arbejdsmarkedsdeltagelsen og adgangen og bidragene til sociale beskyttelsesordninger for alle og ved at styrke adgangen til økonomisk overkommelig sundheds- og langtidspleje af høj kvalitet. Den europæiske plejestrategi²⁸⁰ omfatter en bred vifte af foranstaltninger på EU-plan til støtte for medlemsstaternes indsats.

I EU's aldrende samfund forventes pensionskompensationsgraden at falde i løbet af de næste fire årtier, mens behovet for langtidspleje allerede er højt og stigende. Risikoen for fattigdom eller social udstødelse for ældre har været stort set stabil i de seneste år²⁸¹, men pensionskompensationsgraden²⁸² for en standardkarriere på 40 år forventes at falde for både kvinder og mænd i de fleste EU-lande (med mere end 20 procentpoint i nogle tilfælde). Sammenlignet med 2022 forventes værdierne for 2062 at være højere i kun syv lande (se figuren). Der forventes store fald i Nederlandene og Ungarn (om end fra høje niveauer), Polen, Sverige, Letland og i mindre grad Rumænien og Bulgarien. Der forventes moderate stigninger i Danmark, Litauen, Malta og Grækenland og en kraftigere stigning i Estland (men fra et lavt niveau). Dette indebærer, at tilstrækkelige pensioner i stigende grad vil være afhængige af et længere arbejdsliv²⁸³. Samtidig vil lavere pensioner også gøre det vanskeligere at dække egenbetalingen til langtidspleje. Som det fremgår af figuren, kan egenbetalingen til langtidspleje (hjemmepleje) være meget høj for personer med alvorlige plejebehov, og der er stor variation mellem EU-landene. I 11 medlemsstater (Kroatien, Tjekkiet, Frankrig, Grækenland, Italien, Letland, Litauen, Portugal, Slovakiet, Slovenien og Spanien) anslås sådanne egenbetaling at udgøre mere end halvdelen af den disponible medianindkomst efter offentlig støtte. Data viser også, at personer med lav indkomst og moderate plejebehov skal bruge mere end halvdelen af deres indkomst på hjemmepleje i ti EU-lande. For personer med alvorlige behov vil den gennemsnitlige egenbetaling udgøre ca. 80 % af deres disponible indkomst²⁸⁴.

²⁷⁸ Se Rådets henstilling 2022/C 476/01 af 8. december 2022 om adgang til økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet (2022/C 476/01).

²⁷⁹ Se [Rådets konklusioner om pensionernes tilstrækkelighed af 20. juni 2024 \(10550/24\)](#).

²⁸⁰ Se [European Care Strategy](#), *Communication on the European Care strategy* (SWD(2022) 440 final).

²⁸¹ Se kapitel 1 i PAR 2024, Europa-Kommissionen, [The 2024 pension adequacy report – Current and future income adequacy in old age in the EU. Volume I](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

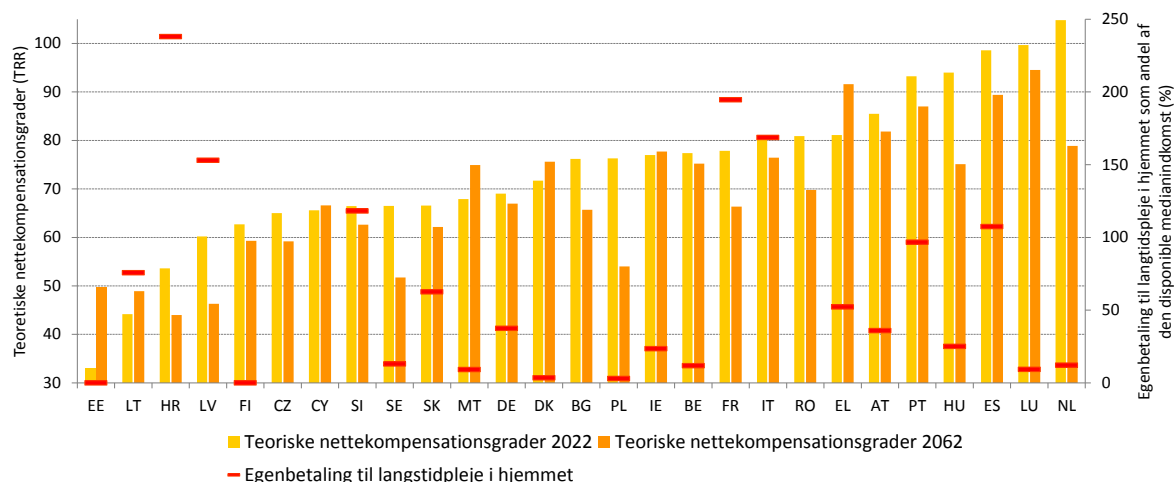
²⁸² Teoretiske kompensationsgrader (simulerede) måler forholdet mellem en hypotetisk pensionists pensionsindkomst i det første år efter pensionering og vedkommendes indkomst umiddelbart før pensionering.

²⁸³ Se *Pension Adequacy Report 2024*, afsnit 3.1, "Theoretical replacement rates and pensions in the future".

²⁸⁴ Se *Pension Adequacy Report 2024*, afsnit 1.5 "Quality of life in the 'fourth age': the role of pensions and care services".

Pensionskompensationsgraden forventes at falde, mens omkostningerne til langtidspleje udgør en betydelig andel af ældres indkomst og forventes at stige

Nettokompensationsgrader for pension, 40 års arbejde, der slutter ved pensionsalderen, gennemsnitsløn, 2022 og 2062 (mænd, procentpoint, EU-27), og egenbetaling til langtidspleje (hjemmepleje) i forbindelse med alvorlige behov som andel af den disponible medianindkomst efter offentlig støtte (begge køn, EU-27-medlemsstaterne og OECD)

Note: Andelen er gennemsnitlig på tværs af respondenterne. Estimer beregnes ved hjælp af typiske tilfælde, der svarer til undersøgelsesdata. Alvorlige behov svarer til ca. 41,25 timers pleje om ugen. Tallene for egenbetaling i CZ er meget høje (477 %) sammenlignet med andre skøn, og de vises derfor ikke af hensyn til sammenligningen med andre skøn. Følgende data vedrører subnationale områder: BE (Flandern), EE (Tallinn), IT (Sydtirol) og AT (Wien). Der foreligger ikke data for BG, CY og RO (ikke medlemmer af OECD).
Kilde: Kommissionens egne beregninger baseret på data fra OECD og medlemsstaterne. 2024 *Pension Adequacy Report* og OECD-analyse baseret på OECD's spørgeskema om social beskyttelse af langtidspleje, SHARE (runde 8, 2019, undtagen PT, som henviser til runde 6, 2015) og TILDA (runde 3, 2015).

Medlemsstaterne fortsætter med at træffe foranstaltninger for at sikre tilstrækkeligheden og den finanspolitiske holdbarhed af pensioner, samtidig med at de også reformerer og investerer i langtidspleje. Tjekkiet og Slovakiet har begrænset mulighederne for tidlig pensionering og justerede pensionssatser på en sådan måde, at ældre får større incitament til at arbejde længere. Irland har indført incitamenter til at udskyde pensionering. Kroatien har øget incitamenterne til at tilmelde sig erhvervspensioner. For at støtte lavtlønnede pensionister har Spanien forhøjet solidaritetstillægget til ældre med 23,0 %, mens Portugal har forhøjet den ikke-bidragspligtige pension med 6,9 %²⁸⁵. Estlands reform af langtidsplejen har til formål at reducere egenbetalingen, forbedre plejepersonalets vilkår og forbedre hjemmebaserede plejetjenester med yderligere finansiel støtte til kommuner baseret på deres ældrebefolkning. Slovaquiets reform af langtidsplejen indførte en bred vifte af tjenester, herunder e-pleje og tjenester til opretholdelse af uafhængighed, for at sikre en afbalanceret blanding af plejemuligheder for ældre. Grækenland er i gang med at udvikle en strategi for langtidsplejeherunder reformer for at sikre, at tjenesterne er økonomisk overkommelige, bæredygtige og tilgængelige. Frankrigs strategi for en god alderdom omfatter foranstaltninger til at udsætte afhængighed, tilpasse socialt boligbyggeri til ældre lejere, støtte hjemmeplejere og ansætte yderligere fagfolk i langtidsplejefaciliteter. Rumænien har gennemført pensionsreformer for at øge den finanspolitiske holdbarhed og

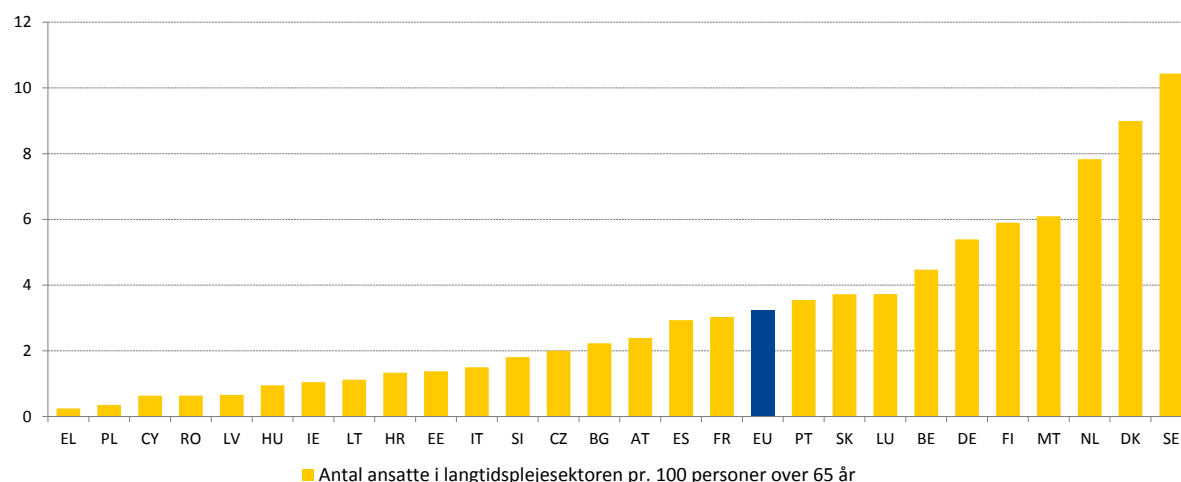
²⁸⁵ EU støtter de nationale bestræbelser på at sikre tilstrækkelige pensioner og aldersindkomst gennem gensidig læring og analytisk vejledning i de treårige rapporter om pensioners tilstrækkelighed fra Kommissionen og Udvalget for Social Beskyttelse.

tilstrækkelighed. En ny pensionslov indførte en ny beregningsformel, der fjerner forvridninger, f.eks. korrektionsindekser og ulige bidragsperioder, samtidig med at længere arbejdsliv fremmes ved at tilskynde til frivillig forhøjelse af pensionsalderen og begrænse tidlig pensionering.

De nuværende strukturelle udfordringer med hensyn til tilgængelig, økonomisk overkommelig langtidspleje af høj kvalitet forventes at stige i takt med befolkningens aldring. Antallet af personer i EU, der potentielt får brug for langtidspleje, forventes at stige fra 31,2 millioner i 2022 til 33,2 millioner i 2030 og 37,8 millioner i 2050²⁸⁶. Ifølge data fra 2019 havde 26,6 % af befolkningen på 65 år og derover, der bor i private husstande, behov for langtidspleje i EU, og der er markante forskelle mellem kønnene (32,1 % af kvinderne mod 19,2 % af mændene)²⁸⁷. Personer med behov for langtidspleje har ofte begrænset adgang til formelle hjemmeplejetjenester, og det fører til uopfyldte plejebehov eller en byrde for uformelle plejere. I 2019 rapporterede 46,6 % af EU's befolkning på 65 år eller derover, der havde alvorlige problemer med personlig pleje eller husholdningsaktiviteter, at de havde et uopfyldt behov for hjælp i forbindelse med sådanne aktiviteter. Dette var betydeligt mere udtalt for personer i den laveste indkomstkvinil (51,2 %) end for personer i den højeste (39,9 %).

Figur 2.4.17: Der er store forskelle i tilgængeligheden af plejepersonale på tværs af medlemsstaterne

Plejepersonale pr. 100 personer på 65 år og derover, 2023

Note: Plejepersonale opgøres ved at krydse NACE-kode 87.1, 87.3 og 88.1 (sektor) og ISCO-kode 2221, 2264, 2266, 2634, 2635, 3221, 3255, 5321 og 5322 (erhverv).

Kilde: Eurostat, særudtræk fra EU LFS.

Udfordringerne med hensyn til adgang til langtidspleje forværres af mangel på arbejdskraft og færdigheder. I 2023 var 3,1 millioner arbejdstagere beskæftiget i langtidsplejesektoren i EU, hvilket svarer til ca. 1,5 % af den samlede arbejdsstyrke. Langtidsplejesektoren kan i praksis være større, da tallene ovenfor ikke fuldt ud afspejler husarbejdere, der er aktive inden for langtidspleje, og sektoren har også en betydelig forekomst af sort arbejde. Mens befolkningen på 65 år eller derover vil vokse med 23 % frem

²⁸⁶ Ifølge fremskrivningerne fra basisscenariet. Se Europa-Kommissionen, [2024 ageing report – Economic & budgetary projections for the EU Member States \(2022-2070\)](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024.

²⁸⁷ Eurostat [[hlth_ehis_tadle](#)], EHIS. Denne undersøgelsesbaserede måling omfatter kun personer i private husstande og ikke personer på plejehjem.

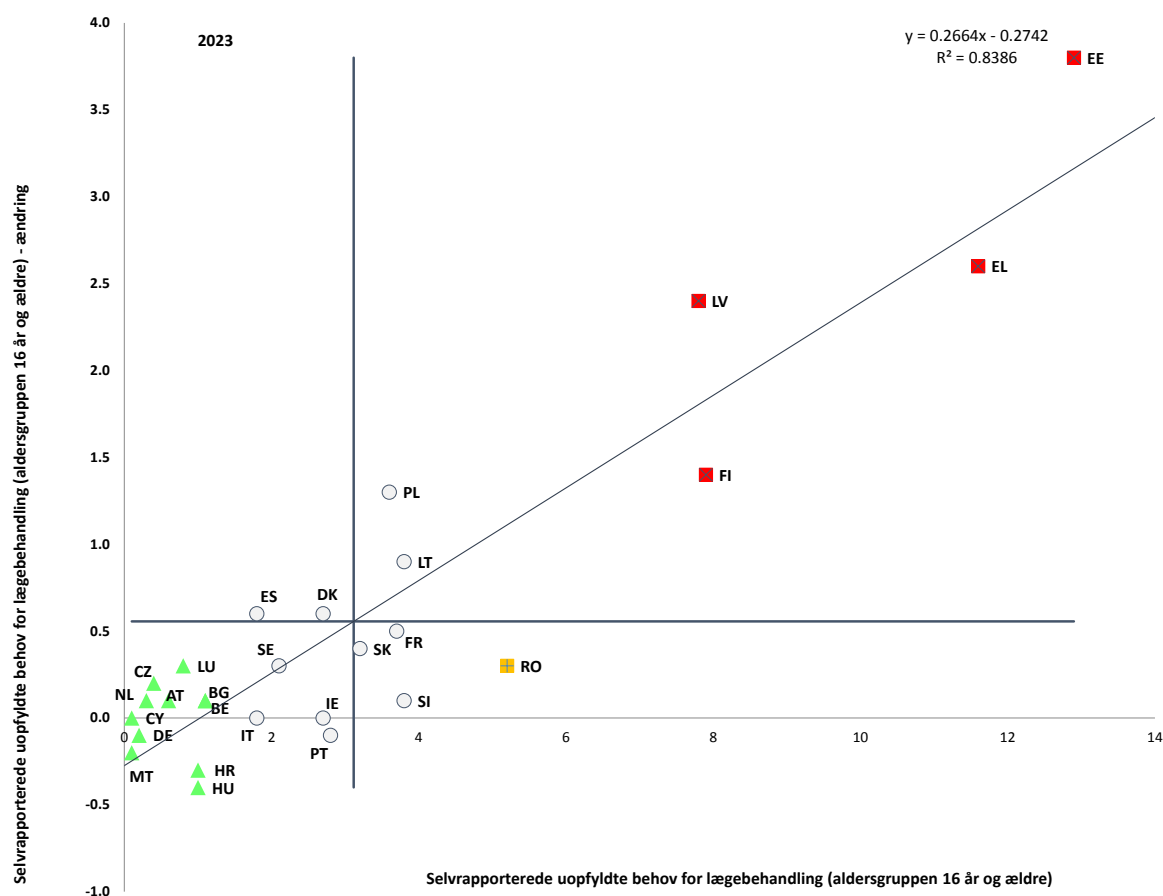
til 2035, er den forventede vækst i beskæftigelsen i plejesektoren kun 7 %. Der kan derfor forventes betydelig mangel på sundhedspersonale og personale inden for personlig pleje²⁸⁸. Baseret på de seneste arbejdsstyrkeundersøgelserdata var der i gennemsnit 3,2 ansatte i langtidsplejesektoren i EU for hver 100 personer på 65 år og derover i 2023. Der var dog stor variation mellem medlemsstaterne, idet tallet varierede fra 0,2 i Grækenland til 10,4 i Sverige (se figur 2.4.17). Sektoren lider under lav tiltrækningskraft, som skyldes vanskelige arbejdsvilkår og relativt lave lønninger samt en højere andel af tidsbegrænsede kontrakter (16,6 % mod 13,5 % for alle arbejdstagere)²⁸⁹. Den høje forekomst af ufrivilligt deltidsarbejde bidrager også til den relativt lave tiltrækningskraft i flere medlemsstater, f.eks. i Kroatien (med 55,8 % for ansatte i langtidsplejesektoren mod 22,6 % for alle) og i Bulgarien (med 52,4 % for ansatte i langtidsplejesektoren mod 38,0 % for alle). Hushjælpere og indeboende plejere, som ofte er mobile arbejdstagere fra EU eller tredjelande, kan stå over for særligt vanskelige arbejdsvilkår og vanskeligere adgang til social beskyttelse. Dette er navnlig tilfældet for personer, der udfører sort omsorgsarbejde.

²⁸⁸ Cedefop, [Handling change with care: skills for the EU care sector](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023.

²⁸⁹ Eurostat, EU LFS 2023.

Figur 2.4.18: Forekomsten af uopfyldte behov for lægebehandling steg moderat for de fleste medlemsstater og markant for enkelte medlemsstater

Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling, 2023-niveauer og ændringer i forhold til det foregående år (%), nøgleindikator på den sociale resultattavle)

Note: Akserne er centreret omkring det uvægtede gennemsnit for EU. Forklaring til betegnelser findes i bilaget. Brud i serie for HR. Anslået værdi for DE.

Kilde: Eurostat [[tespm110](#)] og EU-SILC.

Andelen af personer, der rapporterede om uopfyldte behov for lægebehandling, steg en smule i gennemsnit, hovedsagelig som følge af betydelige stigninger i nogle få medlemsstater. I 2023 var andelen af personer, der indberettede uopfyldte behov for lægebehandling, 2,4 % i EU, hvilket er 0,2 procentpoint mere end i 2022. Der blev registreret en stigning i de fleste medlemsstater, men omfanget af den samlede ændring skyldtes nogle få medlemsstater, som registrerede de største andele og oplevede kraftige stigninger (nemlig Estland, Grækenland, Letland og Finland) (se figur 2.4.18). Med stigninger på mellem 1,4 procentpoint og 3,8 procentpoint og niveauer på mellem 7,8 % og 12,9 % befandt disse fire lande sig alle i "kritiske situationer" på grund af høje omkostninger i Grækenland og lange ventelister i de tre andre lande. Selv om Rumænien oplevede en stigning under EU-gennemsnittet, registrerede landet også en relativt høj andel på 5,2 % (hovedsagelig af økonomiske årsager). Rumænien befandt sig dermed i en situation, der "bør holdes øje med", i 2023. De laveste tal blev registreret i Cypern, Malta, Tyskland, Nederlandene og Tjekkiet, som alle lå under 0,5 %. Der var en tendens til, at det uopfyldte behov for lægebehandling var dobbelt så stort i den fattigste femtedel af befolkningen som i befolkningen generelt i nogle lande (f.eks. 23,0 % mod 11,6 % i Grækenland, 13,9 % mod 7,8 % i Letland og 9,3 % mod 5,2 % i Rumænien). Der blev også registreret regionale forskelle i medlemsstaterne med de største forskelle i Italien, Rumænien og Tyskland (se figur 10 i bilag 5).

2.4.2 Foranstaltninger truffet af medlemsstaterne

Flere medlemsstater traf foranstaltninger til at forbedre mindsteindkomststøttens tilstrækkelighed. Selv om mindsteindkomsttydelserne i de fleste lande ajourføres hvert år for at afspejle udviklingen i leveomkostningerne, er dette ikke tilfældet i nogle medlemsstater, hvor stigningerne fortsat er diskretionære. F.eks. forhøjede **Grækenland** i 2024 den garanterede mindsteindkomst (med 8 %) for første gang, siden ordningen blev indført i november 2018. Efter en større reform i 2023 vil **Letland** yderligere øge niveauet for sin garanterede mindsteindkomsttydelse for at efterkomme en afgørelse fra forfatningsdomstolen, som havde vurderet, at de tidligere beløb ikke var tilstrækkelige til at sikre et værdigt liv.

Nogle medlemsstater har vedtaget bredere reformer af deres mindsteindkomstordninger. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen erstattede **Rumænien** i 2024 sin mindsteindkomsttydelse med en ordning (*Venitul Minim de Incluziune*) med forbedret tilstrækkelighed, regelmæssig indeksering af ydelser og øget støtte til støttemodtagere med henblik på (gen)indtræden på arbejdsmarkedet. Fra 2024 har **Italien** også erstattet sin allerede eksisterende mindsteindkomstordning (*Reddito di Cittadinanza*, indført i 2019) med en mere restriktiv ordning (*Assegno di Inclusione*), som udelukker personer i den erhvervsaktive alder, der betragtes som beskæftigelsesegnede. De har nu adgang til en ny særskilt ordning (*Supporto per la Formazione e il Lavoro*), der yder midlertidig indkomststøtte (i 12 måneder, som ikke kan forlænges) kombineret med støtte til uddannelse og beskæftigelse. **Frankrig** har også styrket incitamenterne til reintegration på arbejdsmarkedet, idet loven om fuld beskæftigelse nu fastsætter, at personer med en mindsteindkomst (*Revenu de solidarité active*) automatisk skal tilmeldes den offentlige arbejdsformidling (*France Travail*) senest den 1. januar 2025.

Medlemsstaterne fortsatte bestræbelserne på at forbedre adgangen til og kvaliteten af sociale tjenester. I august 2024 vedtog **Bulgarien** som led i genopretnings- og resiliensplanen det nationale kort over sociale tjenester for at identificere mangler i leveringen og fastlægge investeringsbehovene. I **Letland** afventer ændringer af loven om sociale tjenester og social beskyttelse med henblik på at etablere en minimumskurv af sociale tjenester, der skal leveres på lokalt plan, vedtagelse. **Rumænien** vedtog i april 2024 en ny lov om reform af de sociale tjenester for at styrke kvalitetsstandarderne for pleje og styrke inspektørernes rolle. **Slovakiet** indførte en midlertidig foranstaltning, der gælder indtil den 1. december 2025, for at øge det finansielle bidrag til levering af sociale tjenester med det formål at forbedre deres tilgængelighed og lønvilkårene i sektoren.

Medlemsstaterne vedtog foranstaltninger til støtte for adgangen til energi og forlængede i mange tilfælde de eksisterende midlertidige foranstaltninger. **Luxembourg** indførte i juli 2023 f.eks. en pakke af foranstaltninger, der bl.a. havde til formål at stabilisere private husstandes elregninger med et offentligt tilskud for perioden januar-december 2023, som senere blev forlænget til 2024. Der blev vedtaget andre love for at bidrage til at mindske husstandenes afhængighed af fossile brændstoffer og fremme deres omstilling til vedvarende energi. **Spanien** forlængede i 2024 foranstaltningerne vedrørende regulering af energimarkeder og gastakster samt energi- og vandforsyningsgarantien for sårbare eller socialt udstødte forbrugere. **Malta** forlængede sin pakke af energistøtteforanstaltninger og -subsidier (vedtaget i 2022) til 2026. **Rumænien** forlængede gyldigheden af dets energivoucher til sårbare personer med henblik på godtgørelse af energiudgifter til foråret 2024. Nogle medlemsstater indførte også strukturelle foranstaltninger til bekæmpelse af energifattigdom. I november 2023 vedtog **Bulgarien** f.eks. en juridisk definition af energifattigdom og energisårbarhed og indførte et forbud mod at afbryde elforsyningen til energisårbare personer. I januar 2024 vedtog **Portugal** sin nationale langsigtede strategi for

bekæmpelse af energifattigdom 2023-2050 samt foranstaltninger til afhjælpning af den digitale kløft og territoriale uligheder i adgangen til digital kommunikation, der f.eks. fremskynder planerne om fuld dækning af fiberoptiske net. **Italien** er i gang med at udforme et finansielt instrument til forbedring af offentlige bygningers energieffektivitet som led i REPowerEU-kapitlet i genopretnings- og resiliensplanen.

I 2023-24 traf nogle medlemsstater foranstaltninger for at styrke adgangen til social beskyttelse, navnlig arbejdsløshedsunderstøttelse, for specifikke grupper, f.eks. selvstændige. **Italien** gjorde ordningen for beskyttelse af freelancere mod store fald i arbejdsindkomsten ISCRO (*Indennità straordinaria di continuità reddituale e operativa*), som var blevet indført midlertidigt i 2021-2023, permanent fra 2024. **Polen** forlængede fritagelsen for socialsikring for selvstændige, der påbegynder deres aktivitet, med 12 måneder (fra august 2023). Selv om dette mindsker deres økonomiske byrde, begrænser det også deres fremtidige ret til sociale sikringsydelser i alderdommen og i tilfælde af invaliditet. I **Grækenland** blev den ekstra barselsydelse udvidet til at omfatte selvstændige kvinder, freelancere og landbrugere, der har født siden september 2023. Desuden blev den indtægtsbestemte arbejdsløshedsunderstøttelse til selvstændige og freelancere forhøjet. **Litauen** fremsatte i 2023 et forslag om ændring af loven om arbejdsløshedsforsikringen for at reducere varigheden af de krævede minimumsbidrag (fra 12 til ni måneder inden for de seneste 30 måneder) og for at udvide ordningen til alle grupper af selvstændige. **Cyperns** genopretnings- og resiliensplan omfatter et forslag til revision af socialsikringsloven, som er forelagt parlamentet. Målet er at udvide dækningen til selvstændige, navnlig for så vidt angår arbejdsulykker og erhvervssygdomme samt forældreorlov. I **Estland** blev der fremsat et forslag til en lov, som skal erstatte det nuværende tostrengede system med arbejdsløshedsunderstøttelse og arbejdsløshedsforsikring med en enkelt arbejdsløshedsforsikringsordning fra 2026, og som skal gøre sidstnævnte tilgængelig for arbejdstagere med begrænset tidligere beskæftigelse. Estland har også planer om senest i maj 2025 at fremsætte forslag om udvidelse af arbejdsløshedsforsikringsdækningen til også at omfatte selvstændige.

Personer i atypiske former for beskæftigelse var blandt målgrupperne for politiske foranstaltninger, som havde til formål at styrke deres adgang til social beskyttelse. I **Rumænien** trådte loven, der formaliserer ansættelse af husarbejdere og giver adgang til pensioner og sygesikring, i kraft i januar 2024, således at husarbejdere modtager betaling i form af vouchere, betaler socialsikringsbidrag og er dækket af sygesikringen (dvs. fri adgang til en grundlæggende pakke af sundhedsydelser). I maj 2024 forenklede og forbedrede **Spanien** ordningen for arbejdsløshedsunderstøttelse, så den nu er tilgængelig for personer, der har opbrugt deres bidragspligtige ydelser eller ikke har bidraget længe nok til at kvalificere sig, og den blev også udvidet til at omfatte arbejdstagere i landbruget. Spanien styrkede også incitamenterne til at indgå arbejdskontrakter og forbedre den sociale beskyttelse for kunstnere og regulerede fra januar 2024 socialsikringsdækningen for både lønnede og ulønnede praktikanter. Endelig traf Spanien i marts 2023 foranstaltninger til at sikre niveauet for socialsikringsbidrag for husarbejdere. I **Slovenien** blev den frivillige sygesikring ophævet for alle kategorier af forsikrede, og det lovpligtige sygesikringsbidrag (herunder for selvstændige) blev forhøjet fra 2024 som følge af ændringerne i 2023 af loven om sundhedspleje og sygesikring (1992) som led i en reform af genopretnings- og resiliensplanen. **Tjekkiet** ændrede den lovgivning, der finder anvendelse på "aftaler om at arbejde", ved at kræve, at de registreres fra juli 2024, og ved at udvide socialsikringsdækningen til denne type kontrakter fra 2025 på samme betingelser som for almindelige arbejdstagere. I **Cypern** blev der i 2023 vedtaget en lov for at styrke

arbejdstagernes rettigheder, herunder arbeidstagere i atypiske beskæftigelsesformer og tilkalddevagter.

Børne- og familieydelseerne blev forhøjet i flere medlemsstater, navnlig for familier med enlige forsørgere. I **Bulgarien** steg ydelsen til enlige mødre med børn under tre år med 83 % om måneden. Sideløbende hermed blev indkomsttærsklerne for generelle børneydelser forhøjet, og husstande, der modtog dem mellem december 2023 og februar 2024, modtog en engangsbetaling for at bidrage til at dække transportomkostninger. I **Portugal** er børneydelsen blevet hævet for de fleste modtagere, men mest for familier med enlige forsørgere. Fra 2024 beløber den portugisiske familieydelse sig til 100 EUR om måneden med en yderligere "børnegarantiydelse", der er rettet mod børn, som lever i ekstrem fattigdom, og som beløber sig til 122 EUR om måneden. I **Rumænien** blev børneydelsen forhøjet med inflationsraten i det foregående år pr. 1. januar 2024. I mellemtiden steg børneydelsen til forældre til tvillinger, trillinger og flere børn med 50 %. To af de nationale engangsbarselsydelser blev også forhøjet. I **Bulgarien** blev familieydelse hævet med helt op til 50 %. **Grækenland** forhøjede tilskuddet afhængigt af antallet af børn med tilbagevirkende kraft fra 2023.

I nogle medlemsstater steg udgifterne til støtte til førskoleundervisning og børnepasning, mens der blev truffet forskellige andre foranstaltninger for at imødegå udfordringen med fattigdomsrisici for børn. I **Irland** blev tilskuddet til børnepasning blev forhøjet med 51 %, mens det i **Italien** blev forhøjet til 3 600 EUR om året for børn født den 1. januar 2024 eller senere på visse betingelser. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen øger Italien også antallet af ledige pladser i førskoleundervisnings- og børnepasningsfaciliteter og forventes at oprette mere end 150 000 pladser til 0-6-årige børn inden midten af 2026. Også i **Bulgarien** vil der blive foretaget yderligere investeringer i førskoleundervisning og børnepasningsordninger (ESF+ og det nationale budget) med det formål at øge deres inklusivitet. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen vedtog **Kroatien** en ny model for finansiering af førskoleundervisnings- og børnepasningsfaciliteter med henblik på at øge deres tilgængelighed og gøre dem økonomisk overkommelige. **Spanien** planlægger at oprette mindst 1 000 støtteenheder til sårbare elever i skoledistrikter inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen og et program, som tilbyder fødevarer og andre basisprodukter til børnefamilier. **Malta** udvidede ordningen med gratis IT-udstyr til elever. **Rumænien** leverer et dagligt måltid til ca. 650 000 dårligt stillede børn fra 2 200 skoler.

Nogle lande fokuserede på at forbedre de overordnede handicappolitikker, mens andre styrkede deres handicapydelse. **Grækenland** ajourførte f.eks. den nationale strategi for rettigheder for personer med handicap med fokus på årene 2024-2030. Landet afsluttede også pilotprogrammet om personlig bistand og handicapvurdering, der skal iværksættes i 2025. **Bulgarien** forbedrede tilstrækkeligheden af den månedlige ydelse til børn med handicap. **Malta** øgede tilskuddet til forældre, der passer børn med alvorlige handicap. Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen blev en reform til støtte for autonomi for personer med handicap gennemført fuldt ud i 2024 i **Italien**, hvilket forbedrede vurderingen af og adgangen til individualiserede støttetjenester. I overensstemmelse med reformen støtter en investering under genopretnings- og resiliensplanen individualiserede projekter, der stiller bolig- og IKT-løsninger til rådighed for personer med handicap.

Medlemsstaterne indfører lovgivningsmæssige og ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger, der tilbyder eller udvider huslejetilskud med henblik på at styrke adgangen til økonomisk overkommelige boliger for lavindkomsthusholdninger og sårbare grupper som f.eks. unge. I august 2023 indførte **Luxembourg** retlige ændringer af rammen

for boligstøtte for at prioritere støtte til mindre velstillede husstande, idet der allerede i maj 2023 blev indført en forhøjelse af huslejetilskuddet til husstande med børn og en huslejebonus til unge arbejdstagere. I 2024 ændrede **Malta** sin ordning for private lejeboliger, så der nu kan ydes et maksimumsbeløb på 6 000 EUR om året, samtidig med at der gennemføres en integreret plan for lejere med betydelige huslejerestancer. I maj 2024 vedtog **Portugal** boligpakken *Construir Portugal*, som omfatter boligincitamenter for unge, f.eks. udvidet adgang til huslejetilskud.

På baggrund af de høje leveomkostninger fortsatte medlemsstaterne med at træffe foranstaltninger, som havde til formål at støtte pensionisternes levestandard, navnlig pensionister med minimumspensioner eller lave pensioner. I **Bulgarien** besluttede man at forhøje alle pensioner, herunder den sociale pension, med 11 % i juli 2024 for at tage højde for den høje inflation. På samme måde blev der truffet beslutning om en ekstraordinær regulering af pensionsydelse i **Slovakiet**. I **Portugal** blev referenceværdien for solidaritetstillægget for ældre forhøjet med 23 %, og i **Malta** blev seniortilskuddet til personer, der fylder 80 år, blev forhøjet fra 50 EUR til 450 EUR om året. I **Rumænien** blev der ved pensionsloven af december 2023 indført en mekanisme til indeksering af sociale ydelser for personer med små alderspensioner. Endelig blev de bidragspligtige pensioner forhøjet med 3,8 % i **Spanien**, dog med et loft på 3 175 EUR, mens ikkebidragspligtige pensioner og mindsteindkomster blev forhøjet med 6,9 %.

For at styrke pensionssystemernes tilstrækkelighed og finanspolitiske holdbarhed fortsatte medlemsstaterne med at træffe foranstaltninger med henblik på at øge ældres deltagelse på arbejdsmarkedet, og de indførte også parametriske reformer. **Irland** iværksatte tiltag, der giver personer mulighed for at vælge at fortsætte med at arbejde op til og efter den offentlige pensionsalder. Betingelserne for tidlig pensionering blev skærpet i **Slovakiet** gennem ændringer i beregningen af den krævede arbejdsvarighed og af den procentvise nedsættelse af pensionsbeløbet. **Tjekkiet** begrænsede også mulighederne for tidlig pension. I **Finland** blev der vedtaget en skattereform i januar 2024, som giver større incitamenter til at arbejde for pensionister over 65 år, der er på pension. Fra og med 2024 hævede **Italien** alderskravet for at få adgang til socialpensionsforsikringskuddet (*APE Sociale*) fra 63 år til 63 år og 5 måneder og for kvinder under "Option Women"-ordningen 60 år til 61 år. I **Tyskland** blev der med "pensionspakke II" indført et nyt element i finansieringen af lovpligtig pensionsforsikring – den såkaldte "generationskapital" – som består af et kapital, der opbygges ved hjælp af lån fra forbundsudvalget og overførsel af midler fra forbundsregeringen. Dette forventes at stabilisere satserne for pensionsforsikringsbidrag, som således forventes at forblive stabile på 18,6 % indtil 2027 og derefter stige til 22,3 % inden 2035. Nogle lande har taget skridt til at fremme fleksible pensionsforløb. Det gælder f.eks. **Spanien**, som midlertidigt har udvidet muligheden for delvis pensionering med en skånekontrakt (*contrato de relevo*) i fremstillingsindustrien, som giver folk mulighed for at få adgang til en del af deres pension, når de er 61 år, og for at nedsætte arbejdstiden med op til 80 %. Der er også planlagt omfattende reformer i genopretnings- og resiliensplanerne i **Tjekkiet** med henblik på at bevare pensionernes tilstrækkelighed og finanspolitiske holdbarhed.

Nogle lande har taget skridt til at øge anvendelsen af supplerende pensioner. **Kroatien** indførte nye regler, der giver virksomheder, som forvalter obligatoriske og frivillige pensionsfonde og pensionsforsikringsselskaber, den nødvendige fleksibilitet til at bevare den reelle værdi af den forsikredes aktiver. En engangsbetaling på op til 20 % af de samlede kapitalmidler i arbejdsmarkedspensionsfondene er nu mulig. I **Irland** er der fremlagt en lov om et automatisk pensionsopsparingssystem, som giver mulighed for fravalg efter seks måneder.

Medlemsstaterne indførte forskellige foranstaltninger for at forbedre adgangen til sundhedsydelser og plejens kvalitet. **Irland** udvidede den gruppe, der kan modtage et indtægtsbestemt besøgskort til praktiserende læger, så yderligere en halv million mennesker fik adgang til gratis lægebehandling i 2023 (Irland er dog fortsat den eneste medlemsstat uden universel primær sundhedsdækning). Inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen investerer **Italien** i nye sundhedsfaciliteter (som f.eks. hospitaler og sundhedshuse i lokalsamfundene) og i telemedicin med det formål at bringe sundhedsydelserne tættere på patienterne. Fra 2023 støtter genopretnings- og resiliensplanen også apoteker i små kommuner for at styrke adgangen til sundhedspleje i landdistrikter og fjerntliggende områder. Desuden vedtog Italien lov 107 af juli 2024 om indførelse af et overvågnings- og kontrolsystem for at nedbringe ventelisterne i det nationale sundhedsvæsen. Hver region udpeger en regional sundhedschef (RUAS), som skal løse de aktuelle problemer. I april 2024 vedtog **Bulgariens** nationalforsamling den nationale sundhedsstrategi 2030 som en reform i genopretnings- og resiliensplanen, som forventes at forbedre adgangen til sundhedsydelser i hele landet.

Der er også taget skridt til at styrke patientcentreret primær sundhedspleje, integreret pleje og digital sundhedspleje. **Litauen** lancerede f.eks. en ny pilotbustjeneste, der kan anvendes af patienter, der ikke kan benytte individuel eller offentlig transport af sundhedsmæssige, sociale eller økonomiske årsager, for at styrke patientcentreringen og øge adgangen til sundhedsydelser. For at fremme digitaliseringen af sundhedssystemet har **Tyskland** vedtaget den "digitale lov", som trådte i kraft i marts 2024. Gennem foranstaltninger i den nationale genopretnings- og resiliensplan vedtog **Portugal** i 2023 også retsakter om revision af de primære sundhedstjenesters organisation og funktion for at styrke deres rolle i det nationale sundhedssystem. I august 2023 godkendte **Letland** en strategi for digital sundhed, der har til formål at forbedre datatilgængeligheden, interoperabiliteten og de digitale tjenester. I **Østrig** omfatter sundhedsreformen 2024-2028 foranstaltninger, der skal styrke den primære sundhedspleje og udvide de digitale sundhedstjenester.

Medlemsstaterne traf også foranstaltninger til at afhjælpe manglen på sundhedspersonale og forbedre fastholdelsen af personale. I juli 2023 trådte en lovgivning om sygeplejeassistenters faglige titel i kraft i **Sverige** inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen. Fra september 2023 skal medicinstuderende i **Frankrig** gennemføre et ekstra år inden for ambulant behandling, helst i underforsynede områder, efter deres kandidatuddannelse. I december 2023 ændrede **Estland** sin lovgivning for at tilskynde sygeplejersker til at arbejde i fjerntliggende områder, og **Litauen** ændrede sin lovgivning for at styrke sundhedspersoners karriereudvikling. For begge landes vedkommende skete det som led i deres genopretnings- og resiliensplaner. I januar 2024 vedtog **Danmark** en ny lov om overførsel af en række specifikke opgaver fra læger til sygeplejersker. I marts 2024 godkendte **Belgien** to love, der definerer rollen for sygeplejersker med avanceret praksis og specificerer deres kliniske aktiviteter og betingelser. Ny lovgivning, der blev vedtaget i **Grækenland** i maj 2024, giver privatlæger mulighed for at samarbejde med offentlige hospitaler, udføre medicinske procedurer, arbejde på ambulatorier og deltage i operationer uden for almindelig arbejdstid. I **Italien** støtter genopretnings- og resiliensplanen tildelingen af 2 700 yderligere stipendier inden for almen medicin for at øge tilgængeligheden af sundhedspersonale i perioden 2021-2026.

Der blev truffet foranstaltninger til at forbedre folkesundheden, hvor der lægges vægt på sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme, navnlig for så vidt angår mental sundhed. I **Luxembourg** blev den nye nationale plan for mental sundhed 2024-28 offentliggjort i juli 2023. I **Portugal** blev der som led i genopretnings- og resiliensplanen vedtaget en ny lov om mental sundhed, som regulerer rettighederne for personer med en psykisk sygdom og også

regulerer tvangsindlæggelse eller -behandling. **Estland** er ved at udarbejde en plan for forebyggelse af selvmord, som forventes at foreligge ved udgangen af 2024. I august 2023 oprettede **Rumænien** det nationale kræftregister, som administreres af det nationale institut for folkesundhed. **Rumænien** vedtog også den nationale vaccinationsstrategi 2023-2030 i oktober 2023. I **Spanien** godkendte det interterritoriale råd planen for forebyggelse af og kontrol med rygning 2024-2027 i april 2024.

En række medlemsstater havde til formål at styrke den økonomiske overkommelighed, tilgængeligheden og kvaliteten af langtidsplejetjenester og tackle de udfordringer, som formelle og uformelle omsorgspersoner står over for. I december 2023 vedtog **Slovenien** en ny lov om langtidspleje, der definerer kilderne og metoderne til stabil offentlig finansiering af langtidspleje, herunder et nyt obligatorisk socialsikringsbidrag til langtidspleje fra den 1. januar 2025. Loven fastsætter også betingelserne for levering af sikre langtidsplejeydelser af høj kvalitet. I **Estland** trådte plejereformen i kraft den 1. juli 2023. Denne reform fastlægger, hvordan langtidsplejetjenester finansieres, reducerer egenbetalingen og sikrer, at plejemodtagere med lav indkomst får hjælp til at dække deres plejekomkostninger. Estland vedtog også mere detaljerede minimumskvalitetskrav til almen pleje og hjemmepleje og ændrede som led i sin genopretnings- og resiliensplan i februar 2024 sin handlingsplan for en integreret plejemodel, der fastsætter de involverede aktørers roller og ansvarsområder og definerer den fremtidige finansiering af systemet. Siden 2023 har **Finland** anvendt RAI-instrumentet til at vurdere ældres behov for ydelser og funktionelle kapacitet. Derudover kræver finsk lovgivning, at socialrådgivere straks vurderer akutte behov for hjælp inden for syv arbejdsdage efter kontakt fra klienten eller deres repræsentanter. **Italien** har inden for rammerne af genopretnings- og resiliensplanen fuldt ud gennemført en reform, som har til formål at forbedre levevilkårene for ældre, der ikke er selvhjulpne, ved at forenkle adgangen til sundhedstjenester og sociale tjenester, foretage en flerdimensionel vurdering og definere individualiserede projekter, der fremmer afinstitutionalisering. I marts 2024 vedtog **Bulgarien** en strategi for udvikling af menneskelige ressourcer på det sociale område (indtil 2030) for at forbedre arbejdsvilkårene samt færdigheder og kompetencer i den sociale sektor, tiltrække flere arbejdstagere, tilpasse uddannelsesforløbene bedre og give mere motivation og støtte. I juli 2023 indførte **Sverige** en beskyttet faglig titel for sygeplejeassistenter for at sikre plejens kvalitet og sikkerhed ved indtil videre at udstede 73 196 certifikater. Fra april 2024 har **Frankrig** indført flere foranstaltninger for hjemmeplejepersonale, herunder et erhvervspas, årlig mobilitetsstøtte og et fast beløb for rejsetid. I 2023 ændrede **Portugal** sin arbejdslovgivning for bedre at beskytte husarbejdere, og i 2023 og 2024 ændrede landet sin lovgivning om uformelle omsorgspersoner, så der nu ydes finansiel støtte og kontakt til formelle omsorgspersoner, og så der nu er fastsat betingelser for aflastning af omsorgspersoner. Siden 2024 har **Malta** har udvidet sin ordning for omsorgspersoner i hjemmet, som yder økonomisk støtte til ældre borgere med lav afhængighed, der ansætter en omsorgsperson med anerkendte kvalifikationer til at hjælpe dem med deres daglige behov. **Frankrig** har siden 2023 gennemført en strategi for en god alderdom, som omfatter 50 foranstaltninger til at udsætte afhængighed, tilpasse socialt boligbyggeri til ældre lejere, ansætte 50 000 fagfolk til plejefaciliteter for ældre og forebygge social isolation af ældre, samtidig med at solidariteten mellem generationerne fremmes. **Grækenland** er i gang med at udvikle en strategi for langtidspleje for at sikre plejestrukturernes bæredygtighed, en mere sammenhængende lovgivningsmæssig ramme og standardiserede operationelle processer.

KAPITEL 3. FØRSTE FASE AF LANDEANALYSEN

I dette kapitel fremlægges landeoversigter som led i den første fase af landeanalysen på grundlag af principperne i rammen for social konvergens som beskrevet i de tilhørende nøglebudskaber fra EMCO og SPC og den tilgrundliggende rapport fra den fælles EMCO-SPC-arbejdsgruppe²⁹⁰, og som også understøtter de vigtigste horisontale resultater, der er fremlagt i afsnit 1.4 i kapitel 1. Selv om alle oversigter er baseret på den sociale resultattavle og kategoriseringerne af den fælles beskæftigelsesrapport som beskrevet i boksen i afsnit 1.4 og i bilag 6, afhænger deres struktur af den landespecifikke situation: Rækkefølgen af de tre politikområder, der er omfattet af oversigterne (beskæftigelse, uddannelse og færdigheder samt social beskyttelse og inklusion), afhænger af udviklingen i det pågældende land, som det fremgår af tabellerne vedrørende den sociale resultattavle i bilag 9. På samme måde illustrerer figuren for hvert land det mest relevante spørgsmål eller en vigtig tendens for det pågældende land.

Den første fase af landeanalysen er baseret på hele sættet af nøgleindikatorer på den sociale resultattavle. Hver af indikatorerne²⁹¹ undersøges på grundlag af trafiklysmetoden, som afgør medlemsstaternes relative status. Denne relative værdi udtrykkes i standardafvigelser fra gennemsnittet af både indikatorværdiens absolutte niveau og ændringen heraf i forhold til året før (se bilag 6 for yderligere tekniske detaljer). Resultaterne er sammenfattet i en af syv mulige kategorier for hver indikator for det pågældende land ("de, der præsterer bedst", "bedre end gennemsnittet", "god, men bør overvåges", "gennemsnitlig", "svag, men i bedring", "bør holdes øje med" og "kritisk situation"). Dette svarer til farveskalaen fra grøn til rød. En kort oversigt over indikatorerne og deres score for hver medlemsstat findes i tabellerne i bilag 9.

Hver nøgleindikator på den sociale resultattavle vurderes efter den metode, der er beskrevet ovenfor, med henblik på at fastslå, om der er behov for yderligere analyse i anden fase. Betegnelsen "kritisk situation" henviser til medlemsstater, der klarer sig meget dårligere end EU-gennemsnittet for en specifik indikator, og hvor situationen forværres eller ikke forbedres tilstrækkeligt i forhold til året før. En situation markeres som "bør holdes øje med" i to tilfælde: a) når medlemsstaten klarer sig dårligere end EU-gennemsnittet for en specifik indikator, og situationen i landet forværres eller ikke forbedres tilstrækkeligt hurtigt, og b) når resultatet er på linje med EU-gennemsnittet, men situationen forværres meget hurtigere end EU-gennemsnittet eller ikke forbedres (næsten lige så hurtigt), selv om EU-gennemsnittet forbedres.

Yderligere analyse i anden fase anses for at være berettiget for medlemsstater, hvor seks eller flere nøgleindikatorer på den sociale resultattavle er markeret med rødt ("kritisk situation") eller orange ("bør holdes øje med"). Det vurderes også, at situationen kræver yderligere analyse i anden fase, når en indikator, der er markeret med rødt eller orange, påviser to på hinanden følgende forringelser i den fælles beskæftigelsesrapport. Det er eksempelvis tilfældet, hvis der sker en ændring fra "gennemsnitlig" til "svag, men i bedring" i 2024-udgaven af den fælles beskæftigelsesrapport, efterfulgt af en yderligere

²⁹⁰ Der blev nedsat en fælles EMCO-SPC-arbejdsgruppe, som behandlede initiativet i perioden fra oktober 2022 til maj 2023. Gruppens arbejde blev anvendt af EMCO og SPC, som forberedte ministrenes drøftelser på EPSCO-mødet i juni 2023. Dette arbejde og resultaterne heraf dokumenteres i [EMCO-SPC's nøglebudskaber om indførelse af en ramme for social konvergens i det europæiske semester og den tilhørende rapport fra den fælles EMCO-SPC-arbejdsgruppe](#).

²⁹¹ Bilag 2 indeholder tekniske oplysninger om resultattavlens nøgleindikatorer, herunder forskellen i beskæftigelsesfrekvens for personer med handicap på grundlag af GALI-konceptet.

forværring til "kritisk situation" i 2025-udgaven). Dette vil blive betragtet som et yderligere "flag" i forhold til minimumstærsklen på seks flag i alt. Hvis et land f.eks. i et givet år n har fem nøgleindikatorer på den sociale resultattavle, der er markeret med rødt eller orange, og en af dem forværres i to på hinanden følgende år (år n og $n-1$), anses landet for at have i alt seks flag i det pågældende år n (fem røde/orange signaler fra indikatorerne i det pågældende år og ét signal fra to på hinanden følgende forringelser). Som følge heraf underkastes landet yderligere analyse. Eventuelle brud i serier og problemer vedrørende datakvalitet og -fortolkning tages i betragtning ved vurderingen af det samlede antal flag hen imod tærsklen.

Belgien

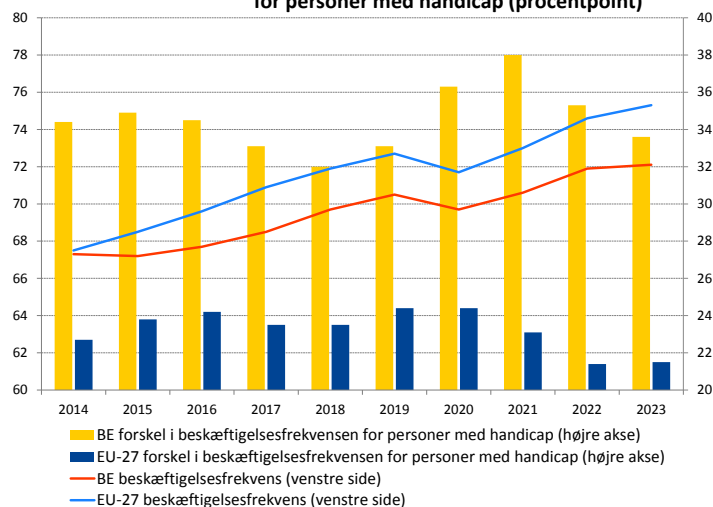
I 2023 fortsatte arbejdsmarkedet understøttet af økonomisk vækst sin opadgående tendens i en situation med betydelig mangel på arbejdskraft. På trods af forbedringer i det seneste årti ligger beskæftigelsesfrekvensen på 72,1 % i 2023 stadig under EU-gennemsnittet med hensyn til niveau og forskel. Det betyder, at der er tale om en "kritisk situation" med store regionale forskelle, hvor nogle grupper, f.eks. lavtuddannede, personer

født uden for EU og ældre, halter yderligere bagefter. Dette skyldes hovedsagelig, at Belgiens arbejdsmarkedsdeltagelse er lavere end EU-gennemsnittet. Arbejdsløsheden og langtidsledigheden er "gennemsnitlig" på henholdsvis 5,5 % og 2,2 %, hvilket også er tilfældet for den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen (7,6 procentpoint). Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap steg støt mellem 2018 og 2021 (fra 32 til 38 procentpoint), og selv om den faldt til 33,6 procentpoint i 2023, er den fortsat blandt de højeste i EU (i forhold til et EU-gennemsnit på 21,5 procentpoint) og i en "kritisk situation" for tredje år i træk. Endelig har den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger på trods af reallønsstigningen i 2023 stadig ikke indhentet EU-gennemsnittet og er fortsat i kategorien "bør holdes øje med".

Belgien klarer sig bedre end gennemsnittet inden for uddannelse og færdigheder. Andelen af voksne, der deltager i uddannelse, er "gennemsnitlig" på 34,9 % (mod 39,5 % i EU), og det samme gælder andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, nemlig 9,6 %. Med 56,3 % af alle børn i alderen under tre år i formel børnepasning og en andel på 6,2 % af dem, der forlader skolen tidligt, klarer Belgien sig "bedre end gennemsnittet" (selv om der er store regionale forskelle). Dette er også tilfældet for den andel af den voksne befolkning, der som minimum har grundlæggende digitale færdigheder (59,4 %), hvilket kan bidrage til at støtte den grønne og den digitale omstilling. Samtidig er færdighederne inden for læsning, matematik og videnskab faldet i de seneste år, og der er betydelige uligheder på grund af socioøkonomisk baggrund og migrantbaggrund.

Socialpolitikkerne er generelt effektive med hensyn til at forebygge og afbøde risici for fattigdom og social udstødelse samt indkomstuligheder. Med hensyn til virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen, som ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (50,8 % mod 34,7 % i 2023), og indkomstulighed målt ved indkomstkventilsatsen (3,4 mod 4,7 på EU-plan) tilhører Belgien kategorien "de, der præsterer bedst". Selv om den samlede andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 2023 (18,6 % mod 21,3 % i EU) stadig registreres som "gennemsnitlig", har andelen af den samlede befolkning og af børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, været faldende siden 2017 og er forbedret til "bedre end gennemsnittet" for børn (19,0 % mod 24,8 % i EU). Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling, som kun

Beskæftigelsesfrekvens (%) og forskel i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap (procentpoint)

Note: Brud på tidsserier for BE i 2017.

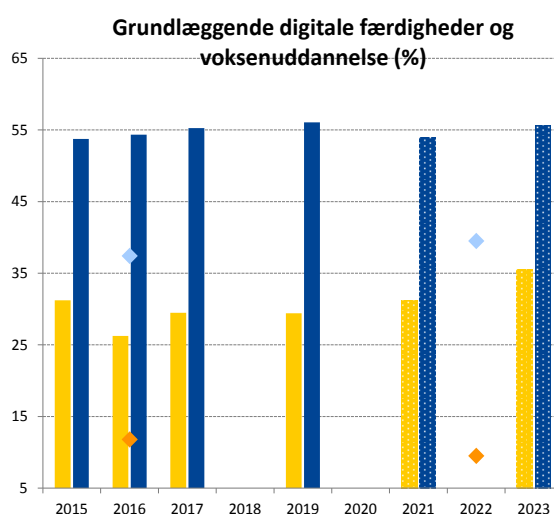
Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], EU LFS og [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC

lå på 1,1 % i 2023, er "bedre end gennemsnittet", mens uforholdsmæssigt høje boligudgifter, som påvirker 7,7 % af befolkningen, ligger i kategorien "gennemsnitlig" (8,8 % på EU-plan).

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Belgien ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Bulgarien

Bulgarien står over for udfordringer med hensyn til udvikling af færdigheder, som tynger nogle gruppers beskæftigelsesegnethed og hæmmer produktivitetsvæksten og konkurrenceevnen. Voksnes deltagelse i uddannelse faldt mellem 2016 og 2022 og er med 9,5 % i 2022 (mod 39,5 % i EU) blandt de laveste i EU, hvilket udgør en "kritisk situation". Det vil kræve en betydelig yderligere indsats at løse dette problem. På trods af en nylig forbedring er andelen af den voksne befolkning med som minimum grundlæggende digitale færdigheder også blandt de laveste i EU med 35,5 % mod 55,6 % på EU-plan i 2023, hvilket er en anden "kritisk situation". For at støtte den grønne og den digitale omstilling er det vigtigt, at voksnes tilegnelse af færdigheder støttes, herunder på det digitale område. Andelen af børn under tre år i formel børnepasning er stadig lav (17,4 % mod 37,5 % i EU i 2023). Dette er en situation, der "bør holdes øje med", da det kan påvirke børns læringsudsigter på lang sigt. Niveaue af grundlæggende og digitale færdigheder blandt unge er lavt, og der er store uligheder i uddannelsesresultater.

Note: Definitionen af indikatoren for digitale færdigheder blev ændret fra 2021, men dækker et koncept, der stort set svarer til tidligere år.

Kilde: Eurostat [[special extraction from the AES](#)], [[tepsr sp410](#)], [[isoc sk dskl i](#)] og ESS ICT Survey.

Bulgarien opnåede forbedringer med hensyn til social inklusion og beskyttelse, men der er stadig store udfordringer. Selv om andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt med 2,2 procentpoint i 2023, som var kombineret med en positiv udvikling på arbejdsmarkedet samt løn- og pensionsvækst, er den stadig blandt de højeste i EU (30,0 % mod 21,3 %, "svag, men i bedring"). Desuden blev der registreret et betydeligt fald i det samlede antal børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, på 34 000 (eller 8,3 %) i forhold til 2022. Med 33,9 % i 2023 er andelen dog fortsat blandt de højeste i EU (24,8 %) og "kritisk". På trods af forbedringer var sårbare grupper som f.eks. romaer (81 %), personer med handicap (42,4 %) og personer, der bor i landdistrikter (39,3 %), mere udsatte for risici for fattigdom eller social udstødelse end andre. Samlet set blev både indvirkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse og indkomstulighed forbedret i 2023 (fra henholdsvis 24,4 % til 27,7 % og fra 7,3 % til 6,6 %, begge i kategorien "svag, men i bedring").

Bulgariens arbejdsmarked klarede sig fortsat godt i forhold til en faldende befolkning, dog med betydelige regionale forskelle. Selv om landet har opnået en historisk høj beskæftigelsesfrekvens (76,2 % i 2023), hvilket er "gennemsnitlig" sammenlignet med EU (75,3 %), varierer forskellene mellem regionerne fra 85,5 % for den region, der klarer sig bedst, til 67,2 % for den region, der klarer sig dårligst. Der er også betydelige forskelle mellem befolkningsgrupperne. Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap lå stadig betydeligt over EU-gennemsnittet i 2023 (39,5 mod 21,5 procentpoint), efter at der var sket en stigning på 10,0 procentpoint i forhold til 2022. Den er således blevet forværret to år i træk, og der er nu tale om en "kritisk situation". Selv om andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er faldet i de seneste år, lå den på 13,8 % i 2023, hvilket stadig er over EU-gennemsnittet (11,2 %) og giver et resultat, der "bør holdes øje med".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder seks indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", herunder en indikator, der er blevet forværret med tiden, **konstateres det, at Bulgarien står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Tjekkiet

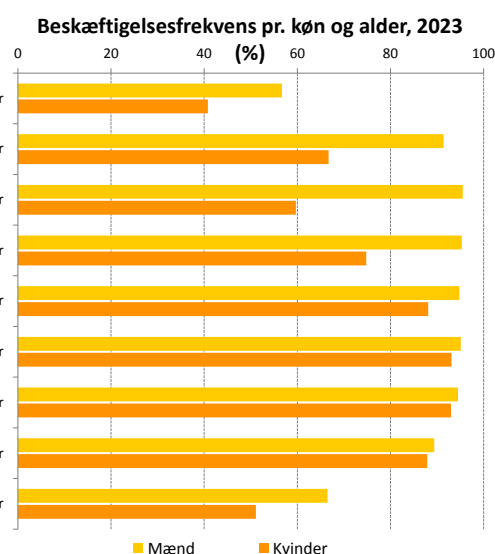
De generelt positive resultater på arbejdsmarkedet falder sammen med mangel på arbejdskraft og relativt vanskeligere forhold for visse befolkningsgrupper. I 2023 var Tjekkiet blandt "de, der præsterer bedst", i EU med hensyn til høj beskæftigelse og lav arbejdsløshed (henholdsvis 81,7 % og 2,6 %) på trods af en svagt negativ økonomisk vækst. Den lave langtidsledighed (0,8 % i 2023) var også "god, men bør overvåges" efter en stigning på 0,2 procentpoint i forhold til 2022. Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen lå imidlertid på 13,9 procentpoint i 2023, hvilket er blandt de største i EU, og der er tale om en "kritisk situation".

Desuden faldt deltagelsesfrekvensen for børn under tre år i formel børnepasning (4,5 % i 2023) med 2,3 procentpoint i forhold til 2022 og ligger fortsat langt under EU-gennemsnittet (37,5 %), hvilket også er en "kritisk situation". Dette kan sammen med udfordringer med hensyn til kvaliteten af børnepasningen påvirke børns langsigtede læringsudsigter og kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, faldt med 1,3 procentpoint til 10,1 % i 2023, og den er ligesom forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap (22,2 procentpoint i 2023) "gennemsnitlig". En styrkelse af arbejdsmarkedsdeltagelsen for kvinder, unge og dårligt stillede grupper, herunder f.eks. ukrainske borgere under midlertidig beskyttelse og romaer, kan bidrage til at afhjælpe manglen på arbejdskraft.

Tjekkiet resultater med hensyn til færdigheder forbedres, men voksnes deltagelse i uddannelse står over for udfordringer. Sidstnævnte var blandt de laveste i EU (21,2 % i 2022 mod 39,5 % i EU), og der er således tale om en "kritisk situation". Samtidig steg andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder mellem 2021 og 2023 fra 59,7 % til 69,1 %, hvilket nu er "bedre end gennemsnittet". Yderligere fremme af voksenuddannelse og udvikling af færdigheder kan bidrage til at fremme innovationskapaciteten og lette den grønne og den digitale omstilling.

Tjekkiet har et velfungerende socialt beskyttelsessystem, men står over for udfordringer med hensyn til socialt boligbyggeri. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (AROPE) var samlet 12,0 % og 15,0 % blandt børn i 2023, hvilket placerer Tjekkiet i kategorien "de, der præsterer bedst" (i forhold til EU-gennemsnittet på henholdsvis 21,3 % og 24,8 %). Begge indikatorer steg en smule fra 2022 i en situation med en inflation over EU-gennemsnittet. Den reale disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger faldt fra 123,9 i 2022 til 121,6 i 2023 og "bør holdes øje med". Overkommelige priser på boliger i tjekkiske byer kræver nøje overvågning, idet der her blev registreret en markant højere andel (13,2 %) af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter i 2023 sammenlignet med landdistrikter (6,0 %) (9,1 % samlet set "gennemsnitlig"). Endelig klarer Tjekkiet sig "bedre end gennemsnittet" med hensyn til selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fire indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Tjekkiet ikke umiddelbart over**

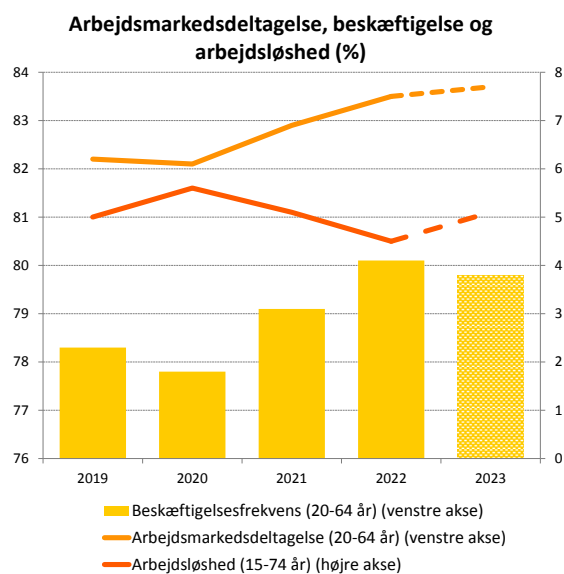

Kilde: Eurostat [[lfsa_organ](#)] og EU LFS.

for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase (se boksen i afsnit 1.4).

Danmark

De seneste års stramhed på arbejdsmarkedet er aftaget en smule, mens arbejdsløsheden er steget. Efter flere år med rekordhøj vækst i beskæftigelsen faldt beskæftigelsesfrekvensen marginalt i 2023 til 79,8 % (– 0,3 procentpoint i forhold til 2022), hvilket skabte et skift fra "bedre end gennemsnittet" til "god, men bør overvåges"²⁹². Da den økonomiske vækst ikke var ledsaget af lige så høj beskæftigelse som i perioden efter pandemien, steg arbejdsløsheden med 0,6 procentpoint til 5,1 % allerede i 2023, hvilket resulterede i en situation, der "bør holdes øje med". Mens presset på arbejdsmarkedet lettes²⁹³, oplever landet fortsat mangel på arbejdskraft i visse sektorer, navnlig de sektorer, der vedrører den grønne og den digitale omstilling. Der er også regionale forskelle med hensyn til vanskeligheder med at rekruttere nye arbejdstagere²⁹⁴. Situationen for unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er stadig "bedre end gennemsnittet" på trods af en stigning på 0,7 procentpoint til 8,6 % i 2023. Tilsvarende klarer Danmark sig også "bedre end gennemsnittet" med hensyn til den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, som nu ligger på 5,6 procentpoint sammenlignet med EU-gennemsnittet på 10,2 procentpoint.

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)] og EU LFS.

Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er steget siden 2020. Indikatoren steg fra 10,0 % i 2022 til 10,4 % i 2023 (0,9 procentpoint over EU-gennemsnittet) og tilhører kategorien "bør holdes øje med". Dette fortjener også opmærksomhed i lyset af den generelle mangel på kvalificeret arbejdskraft i Danmark. Voksnes deltagelse i uddannelse på 47,1 % i 2022 er "bedre end gennemsnittet" (EU 39,5 %), selv efter et lille fald fra 2016, og andelen af voksne, der som minimum har grundlæggende digitale færdigheder, er også "bedre end gennemsnittet" (69,6 % i 2023). Danmark er blandt de lande, der har den højeste andel af børn under tre år i formel børnepasning (69,9 % i 2023, "god, men bør overvåges" efter et fald på 4,8 procentpoint i forhold til 2022).

Det sociale beskyttelsessystem fungerer meget godt, men boligudgifterne vejer fortsat tungt på sårbare grupper. Situationen med hensyn til risikoen for fattigdom eller social udstødelse er generelt "bedre end gennemsnittet", og Danmark tilhører kategorien "de, der præsterer bedst", i forhold til børnefattigdom og virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse. Med 15,4 % er andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter dog fortsat stor. For tredje år i træk betragtes situationen som "kritisk", hvilket afspejler det begrænsede udbud af økonomisk overkommelige boliger i større byer.

²⁹² Der er et brud i tidsserierne for 2023-værdien af beskæftigelsen, arbejdsløsheden, langtidsledigheden, arbejdsmarkedsdeltagelsen og andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, samt den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, hvilket afspejles i tallet.

²⁹³ Europa-Kommissionens økonomiske efterårsprognose 2024.

²⁹⁴ [Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering \(marts 2024\), Rekrutteringssurvey.](#)

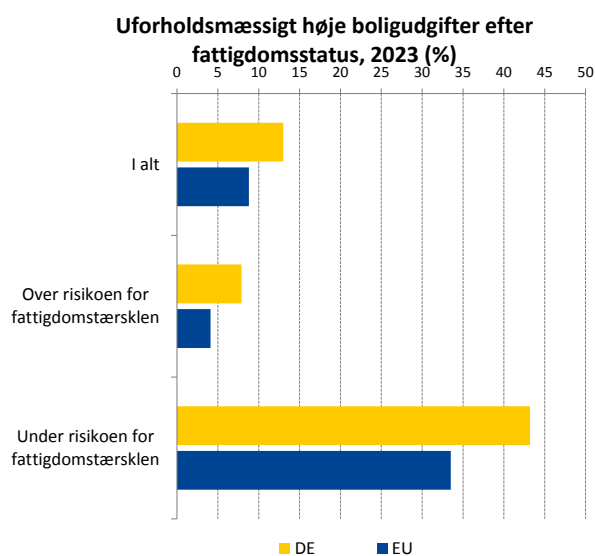
I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Danmark ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Tyskland

På området for uddannelse og færdigheder er situationen med hensyn til unge, der forlader skolen tidligt, en udfordring, mens Tyskland klarer sig godt inden for voksenuddannelse. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er høj og steg til 12,8 % i 2023 (mod 9,5 % i EU), og der er således tale om en "kritisk situation". Samtidig er andelen af 15-årige, der mangler grundlæggende færdigheder inden for matematik og naturvidenskab (henholdsvis 29,5 % og 22,9 % i 2022), næsten fordoblet siden 2012 (PISA, 2022) med en yderligere øget socioøkonomisk indvirkning på uddannelsesresultaterne. Dette kræver opmærksomhed, også i lyset af de færdigheder, der er brug for på arbejdsmarkedet og under den grønne og den digitale omstilling. På den anden side steg andelen af den voksne befolkning med som minimum grundlæggende digitale færdigheder med 3,3 procentpoint til 52,2 % i 2023 (mod 55,6 % i EU) og er nu "gennemsnitlig", mens voksnes deltagelse i uddannelse, som samlet lå på 53,7 % i 2022, gør Tyskland til et af de lande i EU, "der præsterer bedst".

Det tyske arbejdsmarked klarer sig generelt godt, men der er vedvarende mangel på arbejdskraft og færdigheder, og kvinder er ikke tilstrækkeligt integreret på arbejdsmarkedet. På trods af den økonomiske afmatning er beskæftigelsesfrekvensen høj og steg til 81,1 % i 2023 ("bedre end gennemsnittet"), mens arbejdsløsheden og dens langsigtede komponent forblev på et meget lavt niveau (henholdsvis 3,1 % ("de, der præsterer bedst") og 1,0 % ("bedre end gennemsnittet") i en situation med mangel på arbejdskraft. Mens forskellen i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens stadig var "gennemsnitlig" med 7,7 procentpoint i 2023, var den kønsbetingede forskel i deltidsbeskæftigelse på den anden side fortsat en af de højeste i EU (med 36,9 procentpoint mod 20,2 procentpoint på EU-plan). Den nuværende ordning for skattefordeling mellem ægtefæller anslås at holde op til 185 000 fuldtidsækvivalenter ude af arbejdsmarkedet. Andelen af børn under tre år i formel børnepasning (23,3 % i 2023 mod 37,5 % i EU) tilhører kategorien "bør holdes øje med".

På det sociale område udgør boliger til overkommelige priser fortsat betydelige udfordringer på grund af det begrænsede udbud. Andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter er steget betydeligt hurtigere i Tyskland end i EU (1,1 procentpoint mod 0,1 procentpoint) og nåede op på 13,0 % i 2023, hvilket er højere end gennemsnittet. Der er derfor fortsat tale om en situation, der "bør holdes øje med"²⁹⁵. Selv om igangværende og planlagte politiske initiativer har til formål at støtte mere økonomisk overkommelige boliger, er denne situation særlig vanskelig for personer, der er i risiko for fattigdom, og denne andel steg til 43,2 % (mod 33,6 % i EU). I en situation med høj inflation i 2022 og 2023 blev husstandenes købekraft reduceret. Andelen af befolkningen og af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse er steget med

Kilde: Eurostat [[tessi163](#)] og EU-SILC.

²⁹⁵ Der er et brud i tidsserierne for indikatoren i 2023.

henholdsvis 21,3 % og 23,9 % i 2023 siden 2020 (henholdsvis + 0,9 procentpoint og + 1,6 procentpoint) og tilhører derfor kategorien "gennemsnitlig".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Tyskland ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Estland

Estland står over for udfordringer på området for social beskyttelse og inklusion.

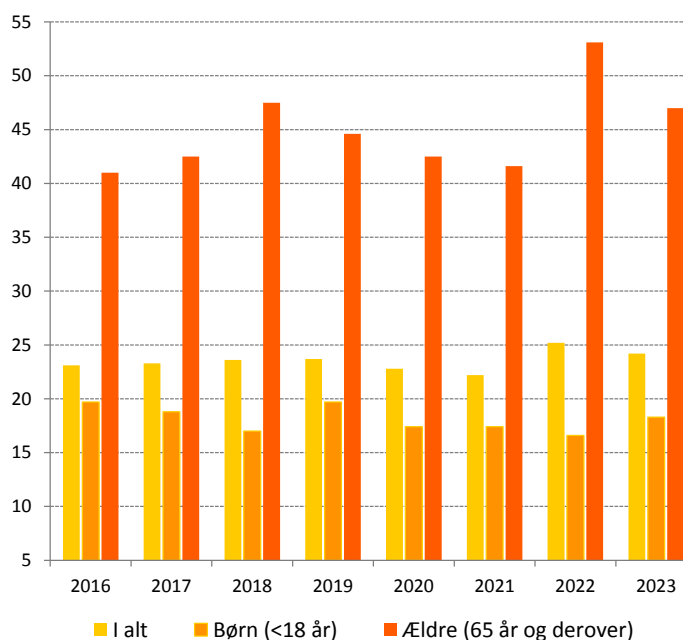
Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt med 1,0 procentpoint til 24,2 %. Den ligger dog stadig over EU-gennemsnittet på 21,3 % og tilhører derfor kategorien "bør holdes øje med" i 2023. Risikoen for fattigdom eller social udstødelse blandt børn er "bedre end gennemsnittet", om end med en stigning på 1,7 procentpoint. For ældre og personer med handicap er disse risici stadig blandt de højeste i EU (henholdsvis 47 % og 41 % mod henholdsvis 19,8 % og 28,8 % i EU). I denne forbindelse skal det bemærkes, at virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på

fattigdomsbekæmpelsen faldt fra 28,1 % i 2022 til 27,7 % i 2023, hvilket stadig er under EU-gennemsnittet på 34,7 % og derfor tilhører kategorien "bør holdes øje med". Ulighed målt ved indkomstkventilsatsen steg fra 5,0 i 2021 til 5,4 i 2023 (som også "bør holdes øje med") i forhold til et EU-gennemsnit på 4,7 i 2023. Estland har et af de højeste niveauer af selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling i EU (12,9 % i forhold til 2,4 % i 2023), hvilket er "kritisk situation". Adgang til sundhedspleje er fortsat en udfordring i en situation med stigende mangel på sundhedspersonale, høje egenbetalinger og en hurtig aldring af befolkningen.

Beskæftigelsen fortsatte med at stige i 2023, og der skete navnlig forbedringer med hensyn til forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap.

Beskæftigelsesfrekvensen nåede op på 82,1 % og gjorde landet til et af "de, der præsterer bedst" i EU, mens langtidsledigheden på 1,3 % fortsat var "bedre end gennemsnittet". I forbindelse med et fald i det reale BNP i 2023 steg arbejdsløsheden imidlertid fra 5,6 % i 2022 til 6,4 % i 2023. Der er derfor tale om en situation, der "bør holdes øje med". De regionale forskelle i arbejdsløsheden er betydelige med meget højere tal i den nordøstlige del af Estland (10,1 % i 2023)²⁹⁶, som er domineret af industrisektoren. Estland har en af de laveste kønsbetingede forskelle i beskæftigelsesfrekvensen i EU og har ligget i kategorien "de, der præsterer bedst" i de seneste tre år. Samtidig faldt forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap betydeligt (med 6,0 procentpoint) i forhold til 2022 (20,2 % mod 21,5 % i EU) og er således nu "bedre end gennemsnittet". Den disponible bruttohusstandsindkomst faldt for andet år i træk (fra 130,5 i 2022 til 125,9 i 2023) og tilhører nu kategorien "bør holdes øje med".

Andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (%)

Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] og EU-SILC.

²⁹⁶ Estlands statistiske kontor: [Unemployment rate | Statistikaamet](#).

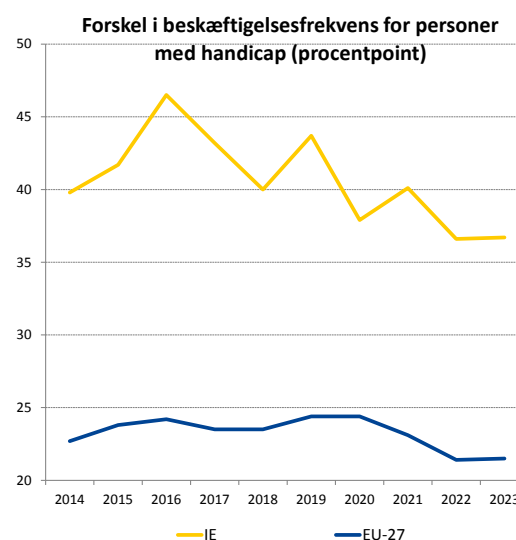
På området for uddannelse og færdigheder registrerede Estland en positiv udvikling.

Det blev gjort betydelige fremskridt med hensyn til deltagelse i voksenuddannelse, som steg fra 33,9 % i 2016 til 41,8 % i 2022 ("bedre end gennemsnittet" sammenlignet med EU-gennemsnittet på 39,5 % i 2022). Desuden blev andelen af befolkningen med som minimum grundlæggende digitale færdigheder forbedret i 2023 og er nu også "bedre end gennemsnittet" ligesom andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, efter en af de største forbedringer fra kategorien "bør holdes øje med".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder seks indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", herunder en indikator, der er blevet forværret med tiden, **konstateres det, at Estland står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Irland

Beskæftigelsen steg yderligere i 2023, men dårligt stillede grupper stadig står over for betydelige hindringer med hensyn til at få adgang til beskæftigelse. På trods af en stærkt aftagende økonomisk vækst nåede beskæftigelsesfrekvensen i 2023 med 79,1 % endnu et rekordhøjt niveau ("gennemsnitlig") på grund af både migration og højere arbejdsmarkedsdeltagelse. Arbejdsløsheden, som med 4,3 % ligger på et historisk lavt niveau ("bedre end gennemsnittet"), afspejler et stadig stramt arbejdsmarked. Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen faldt betydeligt fra 11,4 procentpoint i 2022 til 9,9 procentpoint i 2023 og er nu "bedre end gennemsnittet", godt hjulpet på vej af mere fleksible arbejdsmuligheder og stigende børnepasningstilskud. Samtidig er forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap – trods en lille forbedring i de seneste år – fortsat meget større end EU-gennemsnittet på 36,7 procentpoint mod 21,5 procentpoint, hvilket betyder, at der stadig er tale om en "kritisk situation". En styrkelse af beskæftigelsesegnetheden for underrepræsenterede og dårligt stillede grupper, f.eks. personer med handicap, enlige forældre, lavtuddannede, romaer og omrejsende, kan således bidrage til at afhjælpe eksisterende og fremtidig mangel på arbejdskraft og færdigheder. Nye opsøgende foranstaltninger og aktiveringsforanstaltninger, der også støttes af ESF+, har til formål at mindske denne forskel. Endelig havde Irland en vækst i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger i 2023, som var "gennemsnitlig".

Note: Brud på tidsserier for IE i 2019.

Kilde: Eurostat [[tepsr_sp200](#)] og EU-SILC

Irland klarer sig godt med hensyn til uddannelse og færdigheder. Landet er stadig blandt "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om andelen af unge, der forlader skolen for tidligt, med 4,0 % i 2023 på trods af en stigning (fra 3,7 % i 2022). Irske voksne deltager langt oftere i uddannelse end EU-gennemsnittet med 48,3 % mod 39,5 % i EU i 2022 ("bedre end gennemsnittet"). Desuden er andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder en af de højeste i EU med 72,9 % i 2023 mod 55,6 % i EU, hvilket igen placerer landet blandt "de, der præsterer bedst".

Det irske sociale beskyttelsessystem afhjælper effektivt fattigdom, selv om nogle grupper stadig står over for større risici, og der rapporteres stadig om udfordringer med hensyn til førskoleundervisning og børnepasning. Risikoen for fattigdom eller social udstødelse generelt og for børn er "gennemsnitlig". Enlige forældre, omrejsende og personer med handicap er betydeligt mere udsatte. Med hensyn til virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse er Irland fortsat blandt "de, der præsterer bedst" (57,8 % mod 34,7 % i EU). Selv om andelen af børn under tre år i formel børnepasning steg fra 18,3 % i 2022 til 22,1 % i 2023, tilhører den stadig kategorien "bør holdes øje med", da den stadig ligger et godt stykke under EU-gennemsnittet på 37,5 %. Trods forbedringer er der fortsat visse finansielle og ikkefinansielle hindringer (tilgængelighed og systemets kompleksitet). Tilgængeligheden af boliger blev forværret med lange ventelister for socialt boligbyggeri og rekordhøj hjemløshed, til dels på grund af svage lejerrettigheder. Hjemløsheden er størst blandt børn og familier med enlige forsørgere.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder to indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Irland ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

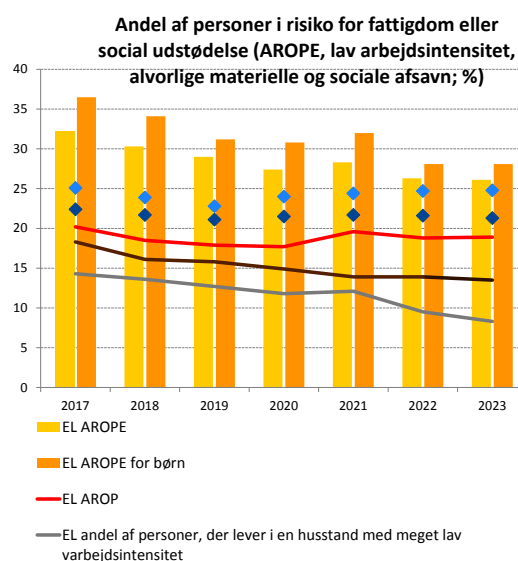
Grækenland

I en situation med høj inflation og reducerede sociale udgifter i forhold til BNP står Grækenland over for betydelige udfordringer med hensyn til social beskyttelse og social inklusion, og de fleste indikatorer peger i retning af en "kritisk situation". Mere specifikt faldt fattigdomsbekæmpelsen gennem sociale overførsler (bortset fra pensioner) med 2,1 procentpoint til kun 18,2 %, hvilket er 16,5 procentpoint under EU-gennemsnittet. Selv om andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse forblev forholdsvis stabil på 26,1 %, ligger den – efter en langsom forbedring i de seneste seks år – stadig et godt stykke over EU-gennemsnittet på 21,3 %. Desuden steg andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter til 28,5 % i 2023, hvilket er en af de højeste i EU (8,8 % i gennemsnit).

Samtidig steg de selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling yderligere og nåede et af de højeste niveauer (11,6 % i 2023 fra 9,0 % i 2022 mod 2,4 % i EU). Med 28,1 % forblev andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse stabil, men ligger fortsat over EU-gennemsnittet på 24,8 %, og der er således tale om en situation, der "bør holdes øje med". Uligheden målt ved indkomstkventilsatsen er steget marginalt til 5,3 (mod 4,7 i EU) og tilhører også kategorien "bør holdes øje med" på grund af dens høje niveau.

Det græske arbejdsmarked frembyder betydelige udfordringer, navnlig for kvinder og unge. I 2023 steg beskæftigelsesfrekvensen med 1,1 procentpoint som følge af fortsat robust økonomisk vækst. Imidlertid var kun 67,4 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder i beskæftigelse, hvilket er betydeligt under EU-gennemsnittet på 75,3 %. Beskæftigelsesfrekvensen udgør en "kritisk situation", navnlig blandt kvinder og unge. Selv om beskæftigelsesfrekvensen for kvinder steg en smule med 1,7 procentpoint til 57,6 % i 2023, er den en af de laveste i EU og fører til en af de største beskæftigelsesforskelle (19,8 procentpoint). Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, steg med 0,6 procentpoint til 15,9 % i 2023, hvilket er betydeligt højere end EU-gennemsnittet på 11,2 %. Desuden er den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger på 81,6 % i 2023 fortsat blandt de laveste på trods af en stigning fra 2022 (i forhold til et EU-gennemsnit på 111,1 %), idet den bevæger sig fra en "kritisk situation" til "svag, men i bedring". På den anden side er forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap i Grækenland "gennemsnitlig".

Udvikling af færdigheder er en prioritet for Grækenland i lyset af den digitale og grønne omstilling og på baggrund af den øgede mangel på arbejdskraft i nøglesektorer. Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, er faldet fra 16,0 % i 2016 til 15,1 % i 2022, hvilket er blandt de laveste niveauer i EU og udgør en "kritisk situation". Samtidig havde 52,4 % af de voksne (mod 55,6 % i EU) i 2023 som minimum grundlæggende digitale færdigheder, hvilket er "gennemsnitlig". De grundlæggende færdigheder er blandt de laveste i EU, også efter et af de største fald. På den anden side faldt andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, med 0,4

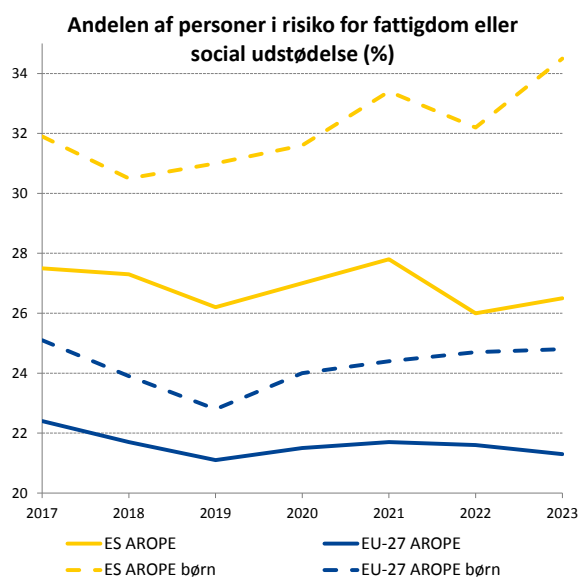
Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[tepsr_lm430](#)], [[ilc_li02](#)], [[tespm030](#)] og EU-SILC.

procentpoint i forhold til 2022 til 2023 og forblev et godt stykke under EU-gennemsnittet (3,7 % mod 9,5 % i EU), hvilket placerer Grækenland blandt "de, der præsterer bedst".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder ni indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **konstateres det, at Grækenland står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Spanien

Spanien oplever udfordringer med hensyn til social beskyttelse og inklusion. I 2023 steg andelen af befolkningen i risiko for fattigdom eller social udstødelse generelt og blandt børn til henholdsvis 26,5 % og 34,5 %, hvilket er betydeligt over deres EU-gennemsnit (på 21,3 % og 24,8 %), og situationen er derfor "kritisk". Dette kan til dels tilskrives udfordringer med hensyn til tilstrækkelighed og dækning inden for det sociale beskyttelsessystem, regionale forskelle i adgangen til offentlige tjenester og vedvarende høj fattigdom blandt personer i arbejde. På trods af en vis forbedring er indkomstuligheden målt ved indkomstkventilsatsen fortsat høj i 2023 (5,5 mod

4,7 i EU) og "bør holdes øje med". Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen faldt til 22,9 % i 2023 (mod 34,7 % i EU), forværredes to år i træk og udviklede sig til en "kritisk situation". Effektiviteten af sociale overførsler er særlig lav med hensyn til at mindske risikoen for børnefattigdom (17,0 % mod 41,4 % i EU). På den anden side er andelen af børn under tre år i formel børnepasning "bedre end gennemsnittet" i Spanien.

Det spanske arbejdsmarked er blevet væsentligt forbedret, men står stadig over for udfordringer. Beskæftigelsesfrekvensen steg betydeligt til 70,5 % i 2023 (mod 75,3 % i EU) og gik fra en "kritisk situation" til "svag, men i bedring"²⁹⁷. Dette skyldtes en robust økonomisk vækst, en kraftig stigning i beskæftigelsen for personer, der er født uden for EU, og en stigning i beskæftigelsen inden for handel, tekniske og videnskabelige erhverv og jobskabelse i den offentlige sektor. Arbejdsløshedsprocenten (12,2 %) og dens langsigtede komponent (4,3 %) er også "svag, men i bedring" i lyset af det stadig meget høje niveau på trods af store fald, navnlig for ældre arbejdstagere og på De Kanariske Øer. Selv om andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, fortsatte med at falde (til 12,3 % i 2023), er den fortsat stor og "bør holdes øje med". Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap, som er blandt de laveste i EU og faldende, placerer Spanien blandt "de, der præsterer bedst". Endelig var den reale disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger "svag, men i bedring" i 2023 på grund af en kraftig stigning.

Spanien står over for udfordringer med hensyn til unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, samtidig med at landet klarer sig godt med hensyn til digitale færdigheder. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, faldt en smule i 2023 til 13,7 % (mod 9,5 % i EU), men er fortsat høj. Der er således tale om en "kritisk situation". De dermed forbundne regionale forskelle er stadig betydelige på trods af et fald i 2023 med særligt høje niveauer i syd og øst og forværrede tendenser i syd og på De Kanariske Øer. Samlet set var voksnes deltagelse i uddannelse "gennemsnitlig" i 2022 med 34,1 % (mod 39,5 % i EU) efter en stigning på 3,7 procentpoint i forhold til 2016. På den

²⁹⁷ Definitionen af Spaniens arbejdsmarkedsindikatorer adskiller sig fra de sædvanlige indikatorer i 2022 og 2023 (se [Eurostat Metadata](#)).

anden side yder Spaniens resultater med hensyn til digitale færdigheder, der er "bedre end gennemsnittet", et godt bidrag til den grønne og den digitale omstilling.

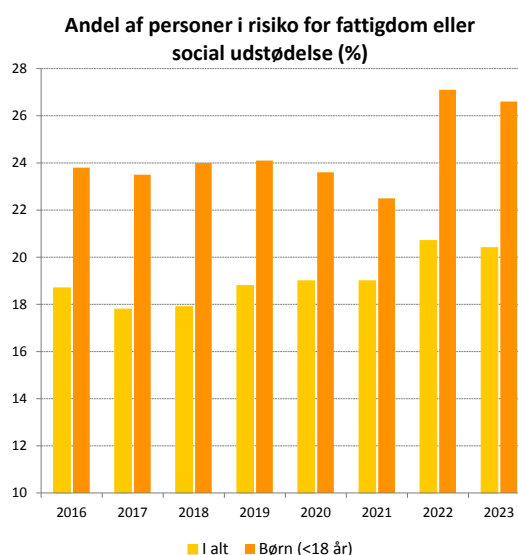
I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder seks indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", herunder en indikator, der er blevet forværret med tiden, **konstateres det, at Spanien står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Frankrig

Arbejdsmarkedet forblev dynamisk i 2023 på trods af en afmatning i økonomien i anden halvdel af året og voksende forsyningsflaskehalse. I 2023 steg beskæftigelsesfrekvensen til 74,4 %, mens arbejdsløsheden forblev på 7,3 %, hvilket er det laveste niveau siden 2008. Regionerne i den yderste periferi klarer sig betydeligt dårligere. Begge indikatorer er markeret som "bør holdes øje med", da den relative præstation er blevet noget forringet²⁹⁸. Ungdomsarbejdsløsheden faldt en smule (– 0,1 procentpoint til 17,2 %), men andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, steg til 12,3 % og er nu også markeret som "bør holdes øje med". Integrationen af visse sårbare grupper på arbejdsmarkedet er fortsat en udfordring, navnlig for personer født uden for EU og personer med et lavt uddannelsesniveau. Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen er "bedre end gennemsnittet" (5,5 procentpoint i 2023 mod 10,2 procentpoint på EU-plan) og indsnævres yderligere. Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap har været faldende siden 2020 og nåede op på 19,9 procentpoint i 2023 (mod 21,5 procentpoint i EU) og er nu også "bedre end gennemsnittet".

På trods af forholdsvis høje investeringer i social beskyttelse er fattigdomsrisikoen blevet højere i de seneste år i en situation med voksende uligheder. Samlet set rangerer Frankrig "bedre end gennemsnittet" med hensyn til virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen (41,9 % i 2023 mod 34,7 % i EU). Efter en betydelig stigning i 2022 faldt andelen af befolkningen i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 2023 med 0,3 procentpoint til 20,4 %, hvilket er under EU-gennemsnittet på 21,3 % ("gennemsnitlig")²⁹⁹. Andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt også (med 0,5 procentpoint) til 26,6 % i 2023, men ligger fortsat over EU-gennemsnittet på 24,8 % og er fortsat "bør holdes øje med". Væksten i husstandenes bruttonationalindkomst pr. indbygger lå fortsat under EU-gennemsnittet i 2023 og er "bør holdes øje med". Ulighed målt ved indkomstkventilsatsen er fortsat "gennemsnitlig", men har dog været stigende siden 2018. Regionerne i den yderste periferi klarer sig betydeligt dårligere end det franske hovedland på alle områder af den sociale resultattavle.

Frankrig klarer sig generelt godt med hensyn til indikatorerne for lige muligheder. Andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder samt unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er "gennemsnitlig" (henholdsvis 59,7 % og 7,6 % i 2023). Frankrig ligger i kategorien "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om andelen af børn under tre år i formel børnepasning. Ikke desto mindre er uddannelsessystemet præget af en betydelig andel af personer med dårlige resultater og store uligheder, hvilket også afspejles

Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] og EU-SILC.

²⁹⁸ Definitionen af Frankrigs arbejdsmarkedsindikatorer adskiller sig fra de sædvanlige indikatorer i 2022 og 2023 (se [Eurostat Metadata](#)).

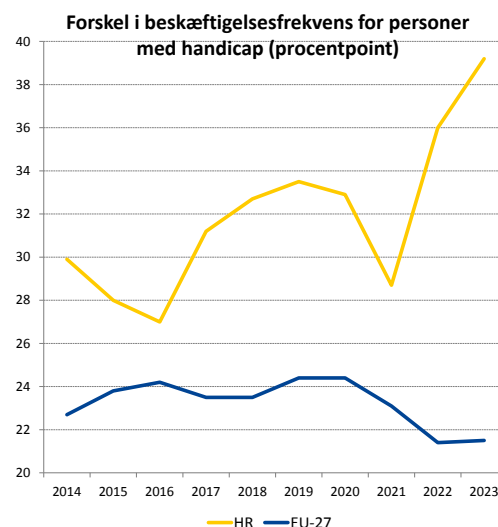
²⁹⁹ Der er et brud i tidsserierne i 2020 og 2022: FR-SILC-undersøgelsen omfatter i 2022 for første gang fire oversøiske departementer (Fransk Guyana, Réunion, Martinique og Guadeloupe).

i PISA-resultaterne for 2022. Manglen på kvalificerede arbejdstagere er en af de største hindringer for rekruttering og kan hæmme den grønne og den digitale omstilling.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fem indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Frankrig ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Kroatien

Arbejdsmarkedet fortsætter sin opadgående tendens, men sårbare grupper står over for betydelige udfordringer. På trods af fortsatte forbedringer siden 2021 er beskæftigelsesfrekvensen fortsat betydeligt lavere end EU-gennemsnittet (70,8 % mod 75,3 % i 2023), og der er tale om en "kritisk situation" for tredje år i træk. I 2023 faldt arbejdsløsheden og langtidsledigheden – understøttet af en stadig forholdsvis stærk økonomisk vækst – til 6,1 % og 2,1 % (henholdsvis "bedre end gennemsnittet" og "gennemsnitlig"). Efter en betydelig forbedring var den reale disponible

bruttohusstandsindkomst pr. indbygger "bedre end gennemsnittet" og lå på 130,6 (111,1 i EU). Nogle sårbare grupper, f.eks. ældre og lavtuddannede arbejdstagere, har imidlertid fortsat vanskeligt ved at finde job af god kvalitet. Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap viser en "kritisk situation" i 2023 (39,2 procentpoint mod 21,5 procentpoint i EU) efter at være blevet større for anden gang. Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen var på den anden side "bedre end gennemsnittet" med 7,7 procentpoint (10,2 procentpoint i EU). Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, blev forbedret og er "gennemsnitlig" i 2023 (11,8 % mod 11,2 % i EU), selv om mere end halvdelen er inaktive.

Kroatien står over for visse udfordringer med hensyn til livslang læring og erhvervelse af færdigheder. Kroatien ligger stadig i kategorien "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, som lå på 2,0 % i 2023 (EU-gennemsnittet lå på 9,5 %). Samtidig steg andelen af børn under tre år i formel børnepasning til 29,6 % i 2023 (fra 27,5 % i 2022), og landet ligger nu i kategorien "gennemsnitlig", selv om andelen fortsat ligger 7,9 procentpoint under EU-gennemsnittet. På trods af vedvarende misforhold mellem udbudte og efterspurgte færdigheder på arbejdsmarkedet deltog kun 23,3 % af kroatiske voksne i uddannelse i de foregående 12 måneder i 2022 mod 39,5 % i EU og efter et fald fra 26,9 % i 2016. Dette bringer potentialet for at øge den fremtidige konkurrenceevne, herunder med henblik på den grønne og den digitale omstilling, i fare, og der er tale om en situation, der "bør holdes øje med". Selv om andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder var 59,0 % i 2023 (55,6 % i EU), er den nu også markeret som "bør holdes øje med" på grund af den betydelige forværring (på 4,4 procentpoint) siden 2021.

Kroatien står over for visse udfordringer for så vidt angår social beskyttelse og social inklusion. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse er fortsat "gennemsnitlig" for den samlede befolkning (20,7 % mod 21,3 % i EU) og "bedre end gennemsnittet" for børn (17,3 % mod 24,8 % i EU), men højere end EU-gennemsnittet for personer med handicap (37,5 % mod 28,8 %). Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) med hensyn til at mindske fattigdom har været "kritisk" siden 2020 og var betydeligt lavere end EU-gennemsnittet i 2023 (20,9 % mod 34,7 %). Dette kræver nøje overvågning, også i forhold til de høje leveomkostninger. Desuden nåede uligheden (målt ved indkomstkvintilsatsen) sit højeste niveau siden 2018 med 4,91 i 2023 (mod 4,7 i EU) og er nu

markeret som "bør holdes øje med". Situationen med hensyn til andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter og de selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling er "bedre end gennemsnittet".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder seks indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **konstateres det, at Kroatien står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Italien

Trods et fortsat opsving i beskæftigelsen står Italien over for store udfordringer på arbejdsmarkedet.

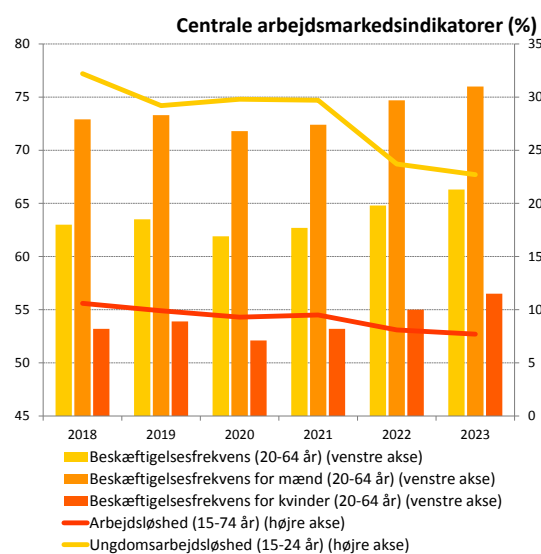
Selv om beskæftigelsesfrekvensen nåede et rekordhøjt niveau på 66,3 % i 2023 på trods af en afmatning i den økonomiske vækst, ligger den stadig 9,0 procentpoint under EU-gennemsnittet og er "svag, men i bedring". Den halter især bagefter i syd (52,5 %) og på øerne (51,5 %). Selv om arbejdsløsheden (7,7 %) og dens langsigtede komponent (4,2 %) faldt i 2023, er de fortsat blandt de højeste i EU og er markeret som henholdsvis en situation, der "bør holdes øje med", og en "kritisk situation". Den kønsbetingede forskel i

beskæftigelsesfrekvensen udgør også en "kritisk situation" med 19,5 procentpoint i

2023, hvilket er mere end det dobbelte af EU-gennemsnittet, og der er ikke sket væsentlige forbedringer i løbet af det seneste årti. Den lave arbejdsmarkedsdeltagelse, navnlig blandt kvinder og unge, er fortsat en udfordring i lyset af den presserende demografiske udfordring. På den anden side er Italien fortsat blandt "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap. Endelig faldt den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger yderligere til 94,0 % i Italien i 2023 sammenlignet med 2008 (i forhold til et EU-gennemsnit på 111,1 %), og der er således tale om en "kritisk situation".

Situationen for unge viser tegn på forbedring, men Italien står over for udfordringer inden for voksenuddannelse. Andelen af voksne, der deltog i læring, var 29,0 % i 2022 (i forhold til EU 39,5 % og 33,9 % i 2016) og var markeret som "bør holdes øje med"³⁰⁰. Desuden havde kun 45,8 % af de voksne i Italien i 2023 som minimum grundlæggende digitale færdigheder, og der var således stadig tale om en situation, der "bør holdes øje med", navnlig i lyset af den grønne og den digitale omstilling. Omvendt forbedredes situationen for unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, og unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med et fald på henholdsvis 1,0 procentpoint og 2,9 procentpoint, og situationen er nu "svag, men i bedring". Skolefrafaldet er imidlertid betydeligt højere blandt tredjelandstatsborgere (29,5 %) end blandt statsborgere (9,0 %). Med 16,1 % har Italien stadig en af de højeste andele af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, i EU (11,2 %) ("svag, men i bedring"), og elevernes svage grundlæggende færdigheder er fortsat en udfordring.

På det sociale område er der registreret fremskridt, men der er plads til yderligere forbedringer. I 2023 faldt andelen af både andelen af den samlede befolkning og af børn med henholdsvis 1,6 procentpoint og 1,4 procentpoint (henholdsvis "bedre end gennemsnittet" og "svag, men i bedring") som følge af en reduktion af antallet af personer, der er i risiko for indkomstfattigdom, og af personer, der lever i husstande med meget lav arbejdsintensitet. Med 22,8 % og 27,1 % ligger begge tal fortsat over EU-gennemsnittet.

Note: Brud i tidsserier i 2018.

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)] og EU LFS.

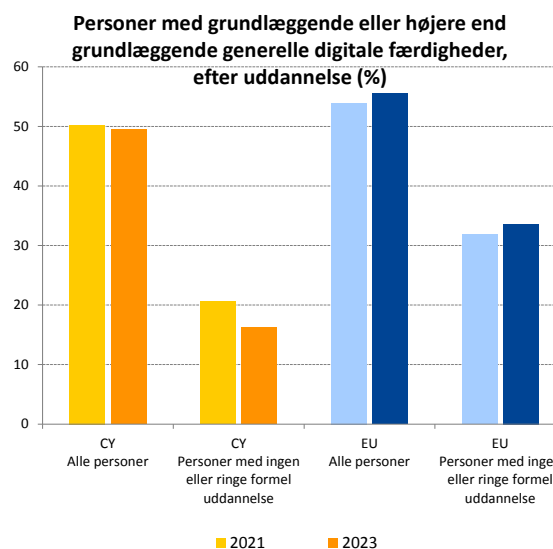
³⁰⁰ Der er et brud i tidsserierne for indikatoren i 2023.

Andre sociale overførsler end pensioner, f.eks. det universelle børnetilskud, reducerede indkomstfattigdommen med 30,5 % ("bedre end gennemsnittet"). Der er dog store regionale forskelle, og andelen af personer, der er ramt af alvorlige materielle og sociale afsavn, steg i overensstemmelse med den høje og stagnerende andel af personer, der lever i absolut fattigdom, til 9,8 % i 2023 (før pandemien: 7,6 %).

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder seks indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **konstateres det, at Italien står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Cypern

Udvikling af færdigheder forringes, og der opstår nye udfordringer. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, steg kraftigt fra 8,1 % i 2022 til 10,4 % i 2023, og situationen er nu markeret som "bør holdes øje med". Samtidig er der et stærkt misforhold mellem udbudte og efterspurgte færdigheder: I 2022 var 31,8 % af de beskæftigede overkvalificerede til deres job, dvs. 9,6 procentpoint mere end EU-gennemsnittet. Digitale færdigheder er faldet og er særlig lav, idet kun 49,5 % af de voksne havde som minimum grundlæggende digitale færdigheder i 2023 (i forhold til EU 55,6 %), og situationen er fortsat markeret som "bør holdes øje med". Desuden mangler mere end halvdelen af alle elever grundlæggende færdigheder i matematik (53,2 %) og læsning (60,6 %), hvilket er blandt de højeste andele i EU. Kun 11,2 % af alle færdiguddannede i 2021 var STEM-studerende, hvilket er en af de laveste andele i EU (gennemsnittet er 25,4 %), mens efterspørgslen efter STEM-job forventes at være 50 % højere i 2032 end udbuddet i 2021. Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, er lav og lå på 28,3 % i 2022 (mod 39,5 % i EU) efter et stort fald fra 44,8 % i 2016, hvilket er en situation, der skal holdes øje med. På den anden side var andelen af børn under tre år i formel børnepasning 36,9 % i Cypern i 2023 (i forhold til EU 37,5 %) efter en betydelig stigning i forhold til det foregående år, hvilket er et samlet resultat, der er "bedre end gennemsnittet".

Kilde: Eurostat [[isoc_dskl_i21](#)], ESS ICT Survey.

Det cypriotiske arbejdsmarked klarer sig generelt godt, men nogle befolkningsgrupper står stadig over for udfordringer. På baggrund af den stadig forholdsvis robuste økonomiske vækst i 2023 steg beskæftigelsesfrekvensen yderligere til 79,5 % i 2023 (mod 75,3 % i EU), og arbejdsløsheden og dens langsigtede komponent faldt til henholdsvis 5,8 % og 1,8 % ("bedre end gennemsnittet", "bedre end gennemsnittet" og "gennemsnitlig"). Forskellene mellem mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens er henholdsvis "bedre end gennemsnittet" og "gennemsnitlig". Samtidig er andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, fortsat høj, nemlig 13,9 % mod 11,2 % i EU, selv efter et fald på 0,8 procentpoint, og der er tale om en "kritisk situation". Endelig er den reale disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger fortsat lav, selv om den ligger over 2008-niveauet, efter en lille forværring i forhold til 2021, og den er nu "gennemsnitlig".

Det sociale beskyttelsessystem støtter tilsyneladende effektivt gode sociale resultater i Cypern. Risikoen for fattigdom eller social udstødelse lå samlet set og for børn på 16,7 % i 2023 (mod 21,3 % samlet set og 24,8 % for børn i EU), og landet klarer sig "bedre end gennemsnittet" i begge dimensioner. Dette hænger tæt sammen med et stabilt niveau og en stabil fordeling af realindkomsten i 2022, hvilket også afspejler, at prisstigningerne oprindeligt var afdæmpede i 2022. Dette afspejler bl.a. virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse, som er "gennemsnitlig" (30,5 % mod 34,7 % i EU), og de lave boligudgifter, som placerer Cypern i kategorien "de, der præsterer bedst". De selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling er med 0,1 % blandt de laveste i EU og "bedre end gennemsnittet".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fire indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Cypern ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Letland

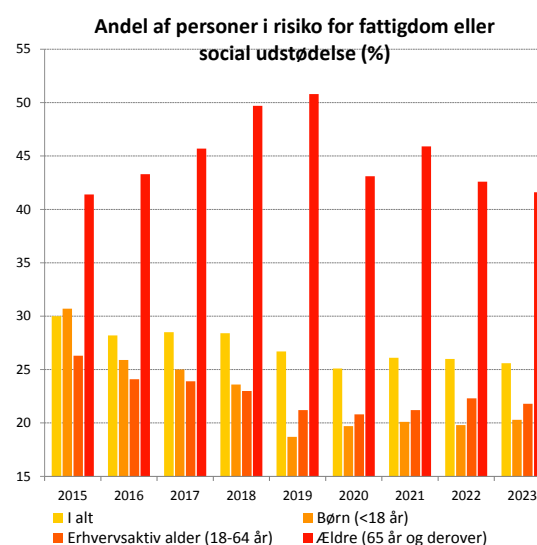
Udfordringerne på det sociale område er betydelige, især for ældre. Inden for rammerne af en strammere økonomi forblev andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i en "kritisk situation" i 2023 på 25,6 % (i forhold til et EU-gennemsnit på 21,3 %) på trods af et fald på 0,4 procentpoint i forhold til 2022. For børn steg andelen til 20,3 % fra 19,8 % i 2022 og var "gennemsnitlig". På den anden side var den særlig høj for ældre med 41,6 %, hvilket er mere end det dobbelte af EU-gennemsnittet (19,8 %). Samtidig faldt virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen fra 25,0 % i 2022 til 23,5 % i 2023 (mod 34,7 % i EU) og er nu markeret som "bør holdes øje med".

Indkomstuligheden målt ved indkomstkventilsatsen har været vedvarende "kritisk" i de seneste tre år med en af de højeste værdier på 6,2 i 2023 mod 4,7 i EU. Den nylige mindsteindkomstreform og forhøjelsen af mindstelønnen til 700 EUR i 2024 har til formål at tackle udfordringerne med høj fattigdomsrisiko og ulighed, men resultaterne er endnu ikke set. Endelig tyder de selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling fortsat på en "kritisk situation", der påvirkede 7,8 % af befolkningen i 2023 (mod 2,4 % i EU), og som er næsten fordoblet siden 2021.

Resultaterne med hensyn til uddannelse og færdigheder er fortsat "gennemsnitlige", men med forværringer. Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, faldt i 2022 (34,1 % mod 39,5 % i EU), ligesom andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder faldt fra 50,8 % i 2021 til 45,3 % i 2023 (mod 55,6 % i EU). Sidstnævnte er nu markeret som "bør holdes øje med", hvilket kan have en negativ indvirkning på den digitale omstilling i Letland. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, steg en smule i 2023 til 7,7 % (mod 9,5 % i EU) på trods af forbedringer i de foregående år. Virkningen af de seneste foranstaltninger vedrørende reformen af erhvervsrettede uddannelser på dette område overvåges.

Arbejdsmarkedet stabiliserede sig efter genopretningen efter pandemien. I 2023 steg beskæftigelsesfrekvensen yderligere til 77,5 % (fra 77,0 % i 2022) og lå på "gennemsnitlig" for andet år i træk. Letland ligger stadig i kategorien "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen, og er "gennemsnitlig" i forhold til unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse. Landet klarer sig "bedre end gennemsnittet" med hensyn til forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap efter en forbedring til 18,5 procentpoint i 2023 (mod 21,5 procentpoint i EU) fra 20,8 procentpoint i 2022.

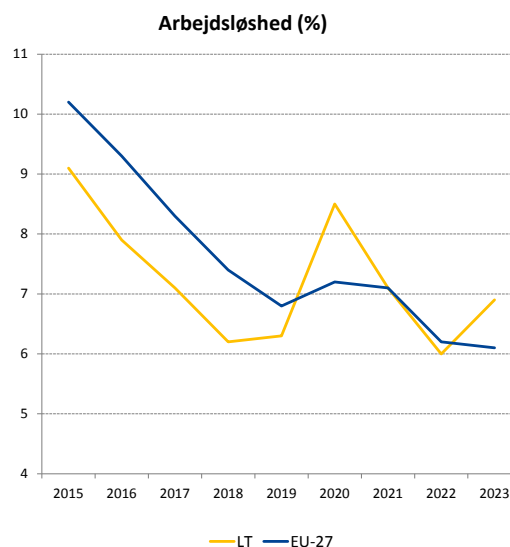
I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fem indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Letland ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] og EU-SILC.

Litauen

Arbejdsmarkedssituationen i Litauen er blevet en smule forværret i 2023 i kølvandet på den økonomiske afmatning. Arbejdsløsheden steg med 0,9 procentpoint til 6,9 % i 2023 og ligger nu over EU-gennemsnittet på 6,1 %. Dette udgør en forværring i relative tal i to på hinanden følgende år (fra "bedre end gennemsnittet" i 2021 til "gennemsnitlig" i 2022 og "bør holdes øje med" i 2023). Samtidig afspejles tilstrømningen af mennesker, der flygter fra krigen i Ukraine, og for hvem beskæftigelsesdynamikken er forskellig, også i denne stigning. Dette kan midlertidigt påvirke arbejdsmarkedstallene. Ikke desto mindre forblev langtidsledigheden "gennemsnitlig". Situationen er markeret som "bør holdes øje med" med hensyn til beskæftigelsesfrekvensen. Selv om den steg i de fleste EU-medlemsstater, faldt den til 78,5 % i Litauen i 2023 (fra 79,0 % i 2022), men den stadig ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (75,3 % i 2023). Desuden steg andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med 2,8 procentpoint til 13,5 % i 2023 (mod 11,2 % i EU) og er også markeret som "bør holdes øje med". Beskæftigelsessituationen for personer med handicap er blevet bedre, hvilket fremgår af faldet i forskellen fra 35,0 procentpoint i 2022 til 32,4 procentpoint i 2023 (mod 21,5 procentpoint i EU), men den er fortsat "kritisk" i relative tal baseret på nøgleindikatoren på den sociale resultattavle for forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap.

Kilde: Eurostat [une_rt_a] og EU LFS.

Selv om den rekordhøje inflation i 2022 aftog i 2023, står Litauen fortsat over for udfordringer med hensyn til social inklusion og social beskyttelse. Selv om sociale overførsler (bortset fra pensioner) har en "gennemsnitlig" indvirkning på fattigdomsbekæmpelsen, er de sociale ydelsers og pensioners tilstrækkelighed og dækning fortsat lav. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt med kun 0,3 procentpoint til 24,3 % i 2023, hvilket er over EU-gennemsnittet på 21,3 % og "bør holdes øje med". Andelen er med 42,7 % blandt de højeste i EU for personer med handicap. Uligheden målt ved indkomstkventilsatsen er blandt de højeste i EU (6,3 mod 4,7), og der er således tale om en fortsat "kritisk situation" for tredje år i træk. På den anden side er andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter "bedre end gennemsnittet", og andelen af børn, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, er "gennemsnitlig".

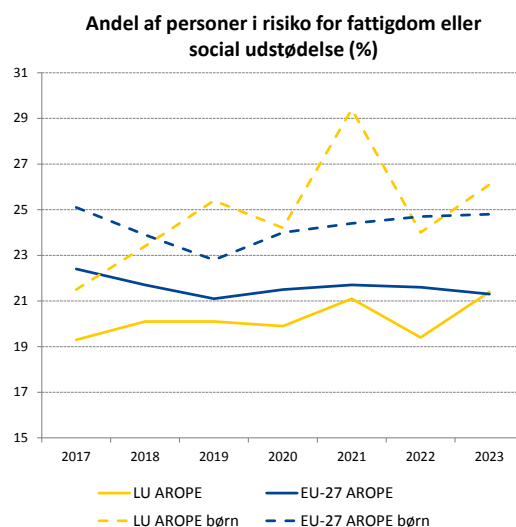
I en situation med hurtig grøn og digital omstilling er der fortsat udfordringer med hensyn til udvikling af færdigheder. Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, lå betydeligt under EU-gennemsnittet i 2022 med 27,4 % mod 39,5 % og er derfor markeret som "bør holdes øje med". På den anden side steg andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder til 52,9 % i 2023 (fra 48,8 % i 2022) mod 55,6 % i EU (nu "gennemsnitlig"). Andelen af børn under tre år i formel børnepasning faldt til 19,9 % i 2023 (fra 22,8 % i 2022), hvilket bryder den positive tendens, der blev konstateret i 2021-22, og er fortsat markeret som "bør holdes øje med". Samtidig lå andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, på 6,4 % i 2023 trods en stigning på 1,6 procentpoint stadig under EU-gennemsnittet på 9,5 % og var således "god, men bør overvåges".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder otte indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", herunder en indikator, der er blevet forværret med tiden, **konstateres det, at Litauen står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Luxembourg

Den sociale situation forværredes i Luxembourg i 2023, og der er fortsat udfordringer med hensyn til boligudgifter.

Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse samlet (21,4 % mod 21,3 % i EU) og navnlig for børn (26,1 % mod 24,8 % i EU) blev alvorligt forværret i 2023 i absolutte og relative tal. Dette kan tilskrives øget inflation, der har en negativ indvirkning på alvorlige materielle eller sociale afsavn, samt vedvarende høj fattigdom blandt personer i arbejde. Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen faldt også med mere end 6 procentpoint til 27,4 % (mod 34,7 % i EU).

Alle tre indikatorer er markeret som "bør holdes øje med". Note: Brud i tidsserier i 2020, 2021 og 2022. Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] og EU-SILC.

Boligudgifterne tynger fortsat husstandenes budgetter: Den høje og stigende andel af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter placerer landet i en "kritisk situation" for andet år efter en af de største stigninger, nemlig 22,7 % mod 8,8 % for EU. Dette skyldes hovedsagelig befolkningstilvæksten i lyset af det begrænsede boligudbud og de store indkomstforskelle i Luxembourg by, der påvirker adgangen. På den anden side har Luxembourg en af de højeste andele af børn under tre år i formel børnepasning med en stigning fra 54,7 % i 2022 til 60,0 % i 2023 (mod 37,5 % i EU). Desuden er selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling "bedre end gennemsnittet".

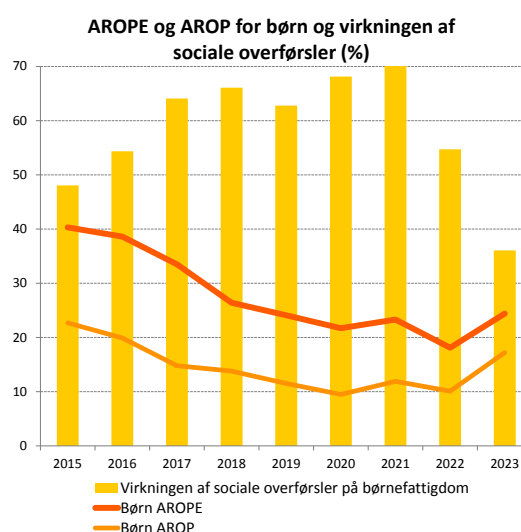
Den seneste udvikling tyder på en opbremsning i arbejdsmarkedsresultaterne. I 2023 stagnerede beskæftigelsesfrekvensen på 74,8 % i en situation med økonomisk afmatning ledsaget af vedvarende mangel på arbejdskraft og ligger nu lidt under EU-gennemsnittet. Arbejdsløsheden steg til 5,2 % og er nu markeret som "bør holdes øje med", idet den relativt set er blevet forværret i to år i træk (fra "bedre end gennemsnittet" og "gennemsnitlig" i de to foregående år). Desuden steg langtidsledigheden betydeligt med 0,4 procentpoint til 1,7 % i 2023, efter at den tidligere var steget til det lave niveau før pandemien. Den er nu også markeret som "bør holdes øje med", og det samme gælder forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap (på 23,7 procentpoint mod 21,5 procentpoint i EU) efter en stigning på 15,2 procentpoint i 2023. Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, steg til 8,5 % i 2023 og blev "god, men bør overvåges".

Luxembourg klarer sig godt med hensyn til uddannelse og færdigheder generelt, men står over for udfordringer med hensyn til digitale færdigheder, som er afgørende for den dobbelte omstilling. Landet er for det meste "bedre end gennemsnittet" på dette politikområde. Navnlig faldt andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, igen i 2023 (til 6,8 % i forhold til et EU-gennemsnit på 9,5 %), og andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, nåede op på 45,2 % i 2022 (mod 39,5 % i EU). I 2023 faldt andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder (60,1 %) imidlertid markant, mens de fleste EU-medlemsstater registrerede stigninger. Selv om dette tal stadig ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet på 55,6 %, er indikatoren derfor nu markeret som "bør holdes øje med".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder otte indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", herunder en indikator, der er blevet forværret med tiden, **konstateres det, at Luxembourg står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Ungarn

Fattigdom og social udstødelse steg, især blandt børn. I 2023 lå begge andele stadig tæt på EU-gennemsnittet, men forværredes (med henholdsvis 1,3 procentpoint til 19,7 % og 6,3 procentpoint til 24,4 %), idet de gik fra "gennemsnitlig" samlet set og fra "bedre end gennemsnittet" for børn til "bør holdes øje med". Indkomstfattigdom blandt børn steg betydeligt, og andelen af alvorlige materielle og sociale afsavn var blandt de højeste i EU (10,4 % samlet set, 15,1 % for børn og 17,9 % for personer med handicap sammenlignet med 6,8 %, 8,4 % og 11,0 % i EU). Efter en stigning på 12 % i 2023 er indkomststuligheden også markeret som "bør holdes øje med", selv om den stadig ligger lidt under EU-gennemsnittet (4,5 mod 4,7). Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen blev forbedret fra "bør holdes øje med" til "gennemsnitlig" i 2023 (34,5 %), hvilket afspejler et meget lavere fald samlet set, men et stort fald for børn. De sociale overførslers faldende effektivitet afspejler, at de sociale ydelser som f.eks. mindsteindkomst og familieydelse er forblevet nominelt uændrede, mens priserne og de nominelle lønninger er steget hurtigt i de seneste år.

Note: Virkningen af sociale overførsler på nedbringelse af børnefattigdom beregnes ved hjælp af AROP-andelen før og efter overførsler. Brud i tidsserier i 2022.

Kilde: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[ilc_li10](#)], [[ilc_li02](#)] og

Ungarn står over for udfordringer i de fleste uddannelsessektorer, samtidig med at landet klarer sig bedre end gennemsnittet inden for voksenuddannelse. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, var fortsat høj og i en "kritisk situation" på trods af et fald fra 12,4 % i 2022 til 11,6 % i 2023. For romaerne var denne andel seks gange højere som følge af systemiske problemer, som viser, at der er betydelige udfordringer med hensyn til at give dem adgang til de uddannelser og færdigheder, der kræves for at komme ind på arbejdsmarkedet. Elevernes grundlæggende færdigheder er fortsat lave, hvilket har en betydelig indvirkning på den socioøkonomiske baggrund. På den anden side steg deltagelsen af børn under tre år i formel børnepasning efter de seneste års bestræbelser på at øge børnepasningskapaciteten fra 12,9 % i 2022 til 20,3 % i 2023 og er nu "svag, men i bedring". Ungarn klarede sig "bedre end gennemsnittet" med hensyn til digitale færdigheder og lå i kategorien "de, der præsterer bedst", inden for voksenuddannelse i 2023 (henholdsvis 58,9 % og 62,2 % mod 55,6 % og 39,5 % i EU). Andelen af lavtuddannede, arbejdsløse og personer over 55 år er dog lavere end for den samlede befolkning.

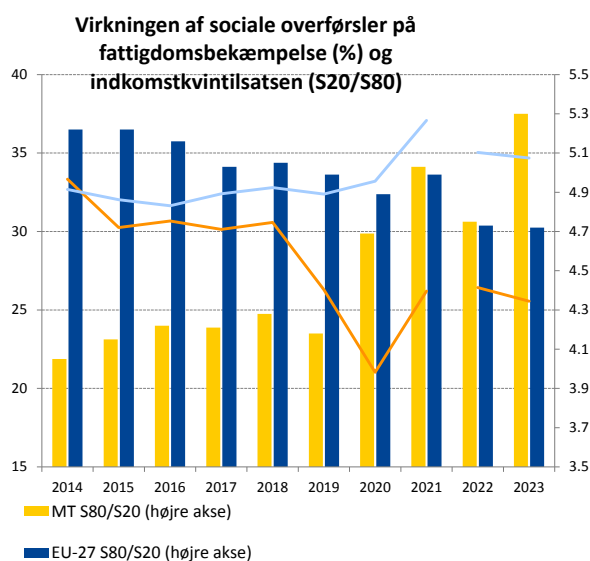
Det ungarske arbejdsmarked klarer sig generelt godt. Langtidsledigheden er imidlertid steget, og resultaterne for visse sårbare grupper halter stadig bagefter. Beskæftigelses- og arbejdsløshedsprocenten var fortsat "bedre end gennemsnittet" i 2023, og Ungarn er fortsat blandt "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om den disponible realbruttohusstandsindkomst pr. indbygger. Selv om langtidsledigheden fortsat er lavere end EU-gennemsnittet, steg den en smule i 2023 i forhold til en faldende tendens i EU, som er markeret som "bør holdes øje med". Sårbare grupper står fortsat over for betydelige hindringer på arbejdsmarkedet. Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap faldt med 2,8 procentpoint i 2023 og er nu markeret som "bør holdes øje med" på grund af dens vedvarende høje niveau (29,6 procentpoint mod 21,5 procentpoint i EU).

Beskæftigelsesfrekvensen (15-64 år) for lavtuddannede (38,7 %) og romaer (47,3 %) lå et godt stykke under det ungarske gennemsnit (74,4 %) i 2022.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder seks indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **konstateres det, at Ungarn står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Malta

Der er stigende udfordringer med hensyn til den sociale situation i Malta. På baggrund af solid økonomisk vækst er risikoen for fattigdom eller social udstødelse, både generelt og for børn, "gennemsnitlig" (på henholdsvis 19,8 % og 25,2 % mod henholdsvis 21,3 % og 24,8 % i EU). Ikke desto mindre er tre sociale indikatorer markeret som "bør holdes øje med". Indkomstuligheden målt ved indkomstkventilsatsen steg fra 4,8 i 2022 til 5,3 i 2023 (i forhold til 4,7 for EU). Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen er vedvarende lav med 25,6 % i 2023, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet på 34,7 % og har været faldende i årenes løb. Endelig steg andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter betydeligt til 6,0 % i 2023 fra 2,9 % i 2022, samtidig med at den forblev under EU-gennemsnittet. På den anden side blev der kun indberettet uopfyldte behov for lægebehandling af 0,1 % af befolkningen (mod 2,4 % i EU), hvilket tyder på, at resultaterne er "bedre end gennemsnittet".

Note: Brud i tidsserier for virkningen af sociale overførsler i 2022 (frakoblede linjer).

Kilde: Eurostat [[tespm050](#)], [[tessi180](#)] og EU SILC.

Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er fortsat en udfordring, mens voksnes deltagelse i livslang læring er steget. På trods af en yderligere lille reduktion er andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, på 10,2 % i 2023 i forhold til 9,5 % i EU, stadig markeret som "bør holdes øje med". Desuden mangler ca. en tredjedel af de maltesiske studerende grundlæggende færdigheder i matematik (32,6 %) og læsning (36,3 %), hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet. Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, var med 7,6 % dog lav i 2023 (11,2 % i EU). Andelen af børn under tre år i formel børnepasning var ret høj med 51,0 % i 2023 (37,5 % i EU). Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, er også steget fra 32,8 % i 2016 til 39,9 % i 2022. På alle disse tre områder klarer Malta sig "bedre end gennemsnittet". Blandt voksne havde 63,0 % som minimum grundlæggende digitale færdigheder (mod 55,6 % i EU, "gennemsnitlig"), selv om der fortsat er store forskelle mellem færdighedsniveauerne.

Arbejdsmarkedet klarer sig generelt godt, men der er stadig udfordringer med hensyn til den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen. Beskæftigelsesfrekvensen i Malta var blandt de højeste i EU i 2023 med 81,3 %, og arbejdsløsheden var på et historisk lavt niveau på 3,5 % (henholdsvis "bedre end gennemsnittet" og "de, der præsterer bedst"). Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap er faldet fra 30,1 procentpoint i 2022 til 25,8 procentpoint i 2023 (mod 21,5 procentpoint i EU) og er nu "bedre end gennemsnittet". Mens beskæftigelsesfrekvensen steg for både mænd og kvinder, steg den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen til 14,1 procentpoint i 2023, og der er således tale om en "kritisk situation". Dette ligger betydeligt over EU-gennemsnittet (10,2 procentpoint) og udgør en af de største forværringer siden 2022.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fem indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Malta ikke umiddelbart over for**

potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase (se boksen i afsnit 1.4).

Nederlandene

Den nederlandske økonomi klarer sig fortsat relativt godt med hensyn til alle indikatorer på den sociale resultattavle vedrørende arbejdsmarkedet. På trods af en markant økonomisk afmatning i 2023 var arbejdsmarkedet fortsat stramt. Beskæftigelsesfrekvensen i Nederlandene steg til 83,5 % i 2023 ("de, der præsterer bedst"), hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet (75,3 %), og arbejdsløsheden er fortsat lav trods en lille stigning i 2023 (til 3,6 %, "bedre end gennemsnittet"). Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er fortsat blandt de laveste i EU, selv om den steg yderligere i 2023 (med 0,5 procentpoint til 4,7 %), hvilket placerer landet i

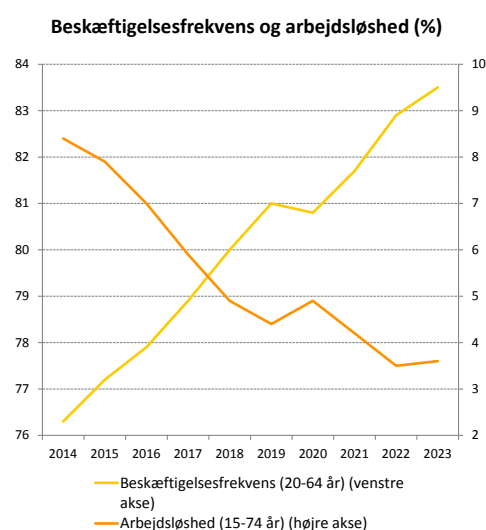
kategorien "de, der præsterer bedst". Risikoen for et stærkt segmenteret arbejdsmarked er dog

Kilde: Eurostat [[lfsi emp a](#)], [[une rt a](#)] og EU LFS.

fortsat en af de største strukturelle udfordringer i Nederlandene. Mens den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen er "gennemsnitlig" (7,8 procentpoint i forhold til 10,2 procentpoint i EU i 2023), er deltidsbeskæftigelse udbredt, navnlig for kvinder. Dette resulterer i en af de største kønsbetingede forskelle i deltidsbeskæftigelse i EU (41,8 procentpoint i forhold til EU-gennemsnittet på 20,2 procentpoint i 2023) og en betydelig kønsbetinget pensionsforskel (39,9 % mod 25,3 % på EU-plan i 2023). Endelig har væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger ikke holdt trit med EU-gennemsnittet (henholdsvis 109,4 og 111,1) og er fortsat i kategorien "bør holdes øje med".

Nederlandene opnår fortsat generelt gode resultater med hensyn til kompetenceudvikling. Trods en lille stigning i forhold til det foregående år (0,6 procentpoint) er andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, stadig "bedre end gennemsnittet" (6,2 % i 2023). I 2023 havde 82,7 % af den voksne befolkning som minimum grundlæggende digitale færdigheder, hvilket er blandt de højeste andele i EU ("de, der præsterer bedst"). Ifølge de generelle PISA-resultater for 2022 er elevernes grundlæggende færdigheder blevet forringet, og det udgør en risiko for udviklingen af færdigheder og konkurrenceevnen. Mens andelen af elever med dårlige resultater i 2012 lå et godt stykke under EU-gennemsnittet på alle områder, var den i 2022 næsten fordoblet inden for matematik og naturvidenskab, og den var 2,5 gange højere inden for læsning. Siden 2018 er de dårlige resultater blevet forværret, navnlig blandt dårligt stillede elever. Det er fortsat vigtigt effektivt at nå ud til dem, der befinder sig i en ugunstig arbejdsmarkedssituation (f.eks. lavtuddannede, personer med fleksible eller midlertidige kontrakter, personer med migrantbaggrund og personer med handicap). Navnlig vil sårbare grupper som følge af den decentraliserede gennemførelse ikke altid modtage den samme eller tilstrækkelig støtte.

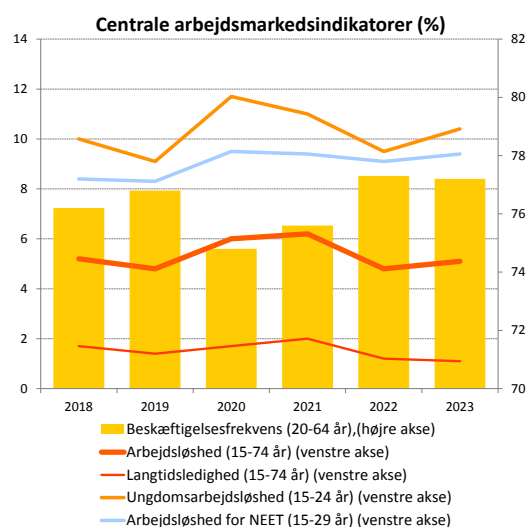
Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i Nederlandene er relativt stabil og et godt stykke under EU-gennemsnittet. Der er fortsat udfordringer for specifikke grupper, f.eks. personer med handicap eller personer med migrantbaggrund, navnlig børn. Andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter steg fra 8,3 % i 2020 til 9,3 % i 2023 (mod 8,8 % i EU, "gennemsnitlig"). Personer i risiko for fattigdom er særligt hårdt ramt, idet der her er tale om en andel af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter på 34,5 % (mod 33,5 % i EU).

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder én indikator, der er markeret som "bør holdes øje med", **står Nederlandene ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Østrig

I 2023 viste genopretningen af arbejdsmarkedet visse tegn på afmatning. Efter en betydelig stigning i det foregående år faldt beskæftigelsesfrekvensen en smule til 77,2 % i 2023 i forbindelse med en økonomi i tilbagegang ledsaget af udbredt mangel på arbejdskraft samt misforhold mellem udbudte og efterspurgte færdigheder, og den er nu markeret som "bør holdes øje med". Arbejdsløsheden steg moderat til 5,1 % i 2023 og ligger nu i kategorien "gennemsnitlig" (fra "bedre end gennemsnittet" det foregående år). Omvendt faldt langtidsledigheden yderligere og er fortsat "bedre end gennemsnittet". Selv om den kønsbetingede

forskel i beskæftigelsesfrekvensen fortsat var "gennemsnitlig" (7,8 procentpoint i 2023), registrerede Østrig en af de højeste

Note: Brud i tidsrækker for andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, i 2021.

Kilde: Eurostat [[fsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], [[edat_lfse_20](#)] og EU LFS.

beskæftigelsesfrekvenser for kvinder på deltid (61,4 %) og den største kønsbetingede forskel (38,6 procentpoint) i denne henseende. Når man ser på fuldtidsbeskæftigelse, fører dette til en betydeligt større kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen på 19 procentpoint. Andelen af børn under tre år i formel børnepasning steg kun en smule med 1,1 procentpoint på et år til et stadig lavt niveau på 24,1 % i 2023 (mod 37,5 % i EU) og er derfor fortsat markeret som "bør holdes øje med". Denne lave andel og det begrænsede udbud af økonomisk overkommelig børnepasning af høj kvalitet bidrager væsentligt til den høje andel af deltidsarbejde blandt kvinder. Endelig lå den reale disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger under 2008-niveauet (på 98,5 % i 2023), selv om den er steget støt siden covid-19-krisen, og udgør en "kritisk situation".

Med hensyn til færdigheder klarer Østrig sig fortsat godt, men der er stadig visse udfordringer. Andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder er høj (64,7 % i 2023) og "bedre end gennemsnittet". Andelen af voksne, der deltager i uddannelse, er faldet med 3,1 procentpoint siden 2016, men lå et godt stykke over EU-gennemsnittet i 2022 (52,2 % mod 39,5 %, "bedre end gennemsnittet"). For at støtte den grønne og den digitale omstilling og afhjælpe de aktuelle mangler er det vigtigt, at voksnes tilegnelse af færdigheder støttes, herunder på det digitale og det grønne område. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, var "gennemsnitlig" og lå på 8,6 % i 2023. Samtidig havde kun 30,5 % af de arbejdsløse (15-64 år) højst en sekundæruddannelse på første trin s, hvilket gør dem særligt sårbare. Forbedring af alle personers grundlæggende færdigheder kan frigøre deres potentiale og forbedre deres deltagelse på arbejdsmarkedet.

Østrig klarer sig relativt godt på området for social beskyttelse og inklusion. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse er med 17,7 % i 2023 "bedre end gennemsnittet", men andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse steg til 22,7 % ("gennemsnitlig"). Navnlig steg andelen af personer med alvorlige materielle og sociale afsavn (med 1,2 procentpoint) i 2023, selv om den fortsat lå et godt stykke under EU-gennemsnittet. Andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter faldt igen og er nu "bedre end gennemsnittet". Den stærke indvirkning af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelse (39,2 % i 2023 mod 34,7 % i EU) og det lave antal

selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling viser også fortsat en situation, der er "bedre end gennemsnittet".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Østrig ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

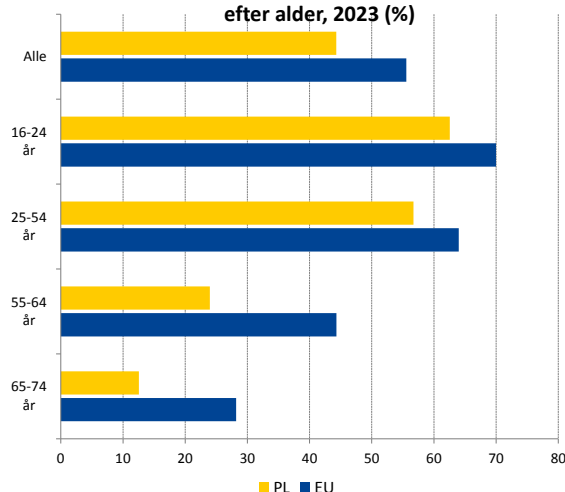
Polen

Arbejdsmarkedet er robust, men kvinder og personer med handicap står fortsat over for betydelige udfordringer. I 2023 var beskæftigelsesfrekvensen den højeste i tre årtier (77,9 % mod 75,3 % i EU, "bedre end gennemsnittet"). Desuden har Polen en af de laveste arbejdsløshedsprocenter, nemlig 2,8 %, hvilket placerer landet i kategorien "de, der præsterer bedst". Der er dog stadig stor mangel på arbejdskraft, bl.a. på grund af faldet i befolkningen i den erhvervsaktive alder og lavere arbejdsmarkedsdeltagelse blandt visse befolkningsgrupper. Med hensyn til den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen blev der i 2023 konstateret et fald, der var højere end gennemsnittet, men som stadig er markeret som "bør holdes øje med", nemlig 11,8 procentpoint i forhold til 10,2 procentpoint i EU. Arbejdsmarkedsdeltagelsen er forholdsvis lav, da kvinder oftere har større omsorgsforpligtelser over for børn og personer med behov for langtidspleje. Andelen af børn under tre år, der deltager i formel børnepasning, faldt betydeligt i 2023 til 12,6 % (fra 15,9 % i 2022) og ligger fortsat langt under EU-gennemsnittet (37,5 %), hvilket udgør en "kritisk situation". Denne lave andel kombineret med kvalitetsudfordringer kan påvirke børns langsigtede læringsudsigter og kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. Med en stigning på 2,6 procentpoint til 33,9 procentpoint i 2023 var forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap blandt de største i EU (EU 21,5 procentpoint) og indikerer en "kritisk situation"³⁰¹.

Polen udviser gode tendenser med hensyn til unge, men grundlæggende færdigheder, digitale færdigheder og voksnes deltagelse i uddannelse er fortsat meget lav. Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, lå på 20,3 % i 2022, hvilket er langt under EU-gennemsnittet på 39,5 %, og der er derfor tale om en "kritisk situation". Dette skyldes hovedsagelig en lav deltagelse i ikkeformel uddannelse. På trods af en stigning på 1,4 procentpoint lå andelen af personer med som minimum grundlæggende digitale færdigheder (44,3 %) desuden fortsat betydeligt under EU-gennemsnittet i 2023 (55,6 %), og der er således tale om en "kritisk situation". Styrkelse af tilegnelsen af digitale færdigheder kan støtte den grønne og den digitale omstilling. I OECD's PISA-undersøgelse fra 2022 steg andelen af 15-årige studerende, der ikke opfylder minimumsniveauerne for grundlæggende færdigheder, til 23 % inden for matematik, 22,2 % inden for læsning og 18,6 % inden for naturvidenskab, hvilket er blandt de største stigninger i EU i forhold til 2018. På den anden side ligger Polen i kategorien "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt (3,7 % mod 9,5 % i EU i 2023).

Den sociale situation er forholdsvis stabil i Polen. I 2023 var andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (16,3 % samlet set og 16,9 % for børn) og indkomstulighed (indkomstkventilsats på 4,1 %) fortsat "bedre end gennemsnittet"

Personer med grundlæggende eller højere end grundlæggende generelle digitale færdigheder, efter alder, 2023 (%)

Kilde: Eurostat [[eq_dskl07](#)], ESS ICT Survey.

³⁰¹ Indikatoren for forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap i 2023 er markeret med "lav pålidelighed".

(sammenlignet med henholdsvis 21,3 %, 24,8 % og 4,7 % i EU). Navnlig gælder det, at andelen af børn, der lever i (næsten) arbejdsløse husstande, er markant lavere end EU-gennemsnittet (3,1 % mod 7,5 %).

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fem indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Polen ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Portugal

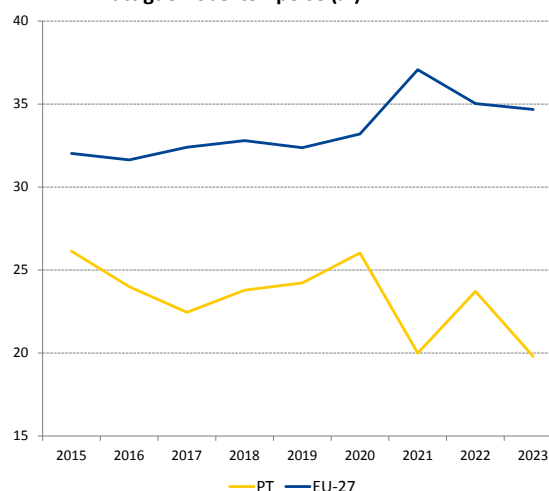
Det sociale beskyttelsessystems effektivitet med hensyn til at mindske risikoen for fattigdom og mindske indkomstuligheder er blevet forringet i Portugal. I 2023 faldt de sociale overførslers (bortset fra pensioners) indvirkning på fattigdomsbekæmpelsen med 3,9 procentpoint og med 19,8 % (mod 34,7 % i EU), og der er således tale om en "kritisk situation". De sociale ydelsers faldende effektivitet afspejler, at de sociale ydelser – mens priserne og de nominelle lønninger er steget hurtigt i de seneste år – ikke er steget i samme tempo. Desuden forværredes uligheden målt ved indkomstkventilsatsen også i 2023 til 5,6 (mod 4,7 i EU, "bør holdes øje med").

Samtidig forblev andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse stabil i 2023 på 20,1 % og er "gennemsnitlig". Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse steg imidlertid med 1,9 procentpoint (til 22,6 %) for børn fra 2022 ("gennemsnitlig"), hvilket er en af de alvorligste forværringer i EU. Andelen af personer, der er i risiko for fattigdom eller social udstødelse, er også særlig høj i regionerne i den yderste periferi Azorerne og Madeira (henholdsvis 31,4 % og 28,1 %). Indikatorværdierne forværredes for Lissabon og på Azorerne (med henholdsvis 3,8 procentpoint og 1,1 procentpoint), hvilket tyder på vedvarende udfordringer med hensyn til regional samhørighed.

Selv om Portugal i gennemsnit klarer sig med hensyn til færdigheder, giver stigningen i antallet af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, udfordringer. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, steg fra 6,3 % i 2022 til 8,1 % i 2023 og er nu markeret som "bør holdes øje med", efter at den er faldet fra "bedre end gennemsnittet" i de foregående to år, således at tidligere forbedringer nu er ophævet. Der er desuden betydelige regionale forskelle med meget højere andele for f.eks. Algarveregionen (16 %) og navnlig den selvstyrende region Azorerne (21,7 %). Elevernes grundlæggende færdigheder er blevet væsentligt forringet siden 2018. Landet ligger i kategorien "gennemsnitlig" med hensyn til andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder og andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder. Sidstnævnte faldt imidlertid fra 38,0 % i 2016 til 33,4 % i 2022, selv om der er behov for opkvalificering og omskoling, også i lyset af den digitale og grønne omstilling.

Det portugisiske arbejdsmarked er fortsat modstandsdygtigt. I en situation med økonomisk vækst over EU-gennemsnittet forbedredes beskæftigelsesfrekvensen fra 77,1 % i 2022 til 78,0 % i 2023 understøttet af nettomigration og er fortsat "gennemsnitlig". Derimod steg arbejdsløsheden med 0,3 procentpoint i 2023 til 6,5 % ("gennemsnitlig"). Langtidsledigheden er blevet bedre siden 2021, selv om den stadig ligger over EU-gennemsnittet i 2023 (2,5 % mod 2,1 %). Portugal klarer sig også fortsat "bedre end gennemsnittet" med hensyn til andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, undtagen på Azorerne, og den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen og er blandt "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap. På den anden side er der fortsat en

Virkningen af sociale overførsler på fattigdomsbekæmpelse (%)

Note: Brud i tidsserier i 2022.

Kilde: Eurostat [[tespm050](#)] og EU-SILC.

segmentering af arbejdsmarkedet, hvilket afspejles i en høj andel af unge på tidsbegrænsede kontrakter (42,9 % mod 34,3 % i EU i 2023).

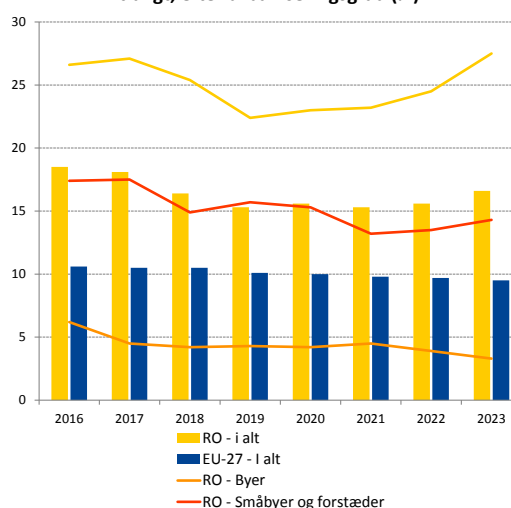
I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Portugal ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Rumænien

Trods betydelige fremskridt er fattigdomsrisikoen i Rumænien fortsat høj, navnlig for sårbare grupper og i landdistrikterne. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse er faldet støt siden 2016 fra 46,0 % til 34,4 % i 2022 og 32,0 % i 2023 (mod 21,3 % i EU), hvilket er et tegn på "indhentning", selv om inflationen har været høj i de seneste år. Andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse faldt også med 39,0 % i 2023 (fra 41,5 % i 2022), samtidig med at den fortsat var en af de højeste (24,8 % i EU). Dette tyder på en situation, der er "svag, men i bedring", for begge indikatorer i år sammenlignet med en "kritisk situation" sidste år. Det sociale beskyttelsessystem viser fortsat ringe effektivitet med hensyn til at reducere fattigdommen, da sociale overførsler (bortset fra pensioner) kun reducerer den med 15,6 % (mod 34,7 % i EU), hvilket er "kritisk". Selv om indkomstuligheden (målt ved indkomstkventilsatsen) faldt en smule i 2023 (fra 6,0 til 5,8), er den fortsat blandt de højeste i EU og udgør også en "kritisk situation". Selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling steg (5,2 % i 2023 mod 4,9 % i 2022) i overensstemmelse med den tendens, der blev konstateret i EU, og er fortsat markeret som "bør holdes øje med". Sårbare grupper, mennesker, der bor i landdistrikter, og marginaliserede grupper, f.eks. romaer, står over for større vanskeligheder med at få adgang til væsentlige og sociale tjenester.

Arbejdsmarkedet er i bedring, men står stadig over for betydelige udfordringer. I 2023 lå beskæftigelsesfrekvensen stadig et godt stykke under EU-gennemsnittet (68,7 % mod 75,3 %) og er kun steget marginalt siden 2022 (68,5 %) på trods af en økonomisk vækst, der lå over EU-gennemsnittet. Dette er en "kritisk situation", der til dels afspejler underrepræsentationen af visse befolkningsgrupper, herunder kvinder og romaer. Langtidsledigheden var stabil ("gennemsnitlig" på 2,2 %) i forhold til en stigende tendens i EU. Samtidig steg den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen med 0,5 procentpoint til 19,1 procentpoint i 2023, hvilket er en af de største i EU, dvs. en "kritisk situation". Dette var også tilfældet for andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, som faldt med 0,5 procentpoint til 19,3 % i 2023, men som stadig er en af de højeste i EU. Selv om forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap faldt med 2,8 procentpoint i 2023, er den stadig bred og "bør holdes øje med".

Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, efter urbaniseringsgrad (%)

Note: Brud på tidsserier for RO i 2021.

Kilde: Eurostat [[edat_lfse_30](#)] og EU LFS.

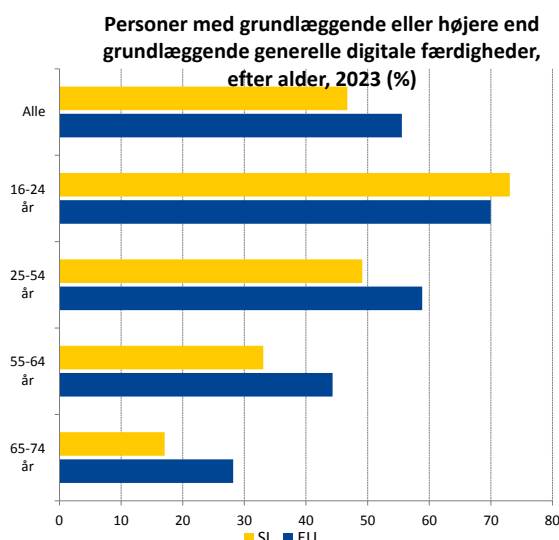
Vedvarende udfordringer inden for uddannelse og udvikling af færdigheder bringer bæredygtig socioøkonomisk konvergens i fare. Voksnes deltagelse i uddannelse er "svag, men i bedring" (med 19,1 % mod 39,5 % i EU i 2022). På andre områder inden for udvikling af færdigheder er situationen dog stadig "kritisk". Dette gælder for andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder (27,7 % i 2023 mod 55,6 % i EU). Desuden er andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, også en af de højeste (16,6 % mod 9,5 % i EU i 2023), idet den er blevet yderligere forværret i forhold til en faldende tendens i EU og dermed befinder sig i en "kritisk situation", ligesom andelen af børn under tre år i formel børnepasning fortsat er meget lav (12,3 % mod 37,5 % i EU). Disse tendenser understreger sammen med de dårlige grundlæggende færdighedsniveauer fra PISA-

resultaterne fra 2022, at der er behov for at styrke uddannelse med hensyn til kvalitet, tilgængelighed og arbejdsmarkedsrelevans.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder ti indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **konstateres det, at Rumænien står over for potentielle risici for opadgående social konvergens, som kræver yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Slovenien

Slovenien oplever udfordringer med hensyn til sit uddannelsessystem. I 2022 deltog kun 26,5 % af alle voksne i uddannelse. Dette er betydeligt under EU-gennemsnittet på 39,5 % og udgør et fald på 13,8 procentpoint i forhold til 2016 og er derfor markeret som "bør holdes øje med". Desuden havde kun 46,7 % af de voksne som minimum grundlæggende digitale færdigheder i 2023, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet (55,6 %) og afspejler et fald på 3,0 procentpoint i forhold til 2021. Denne situation er markeret som "bør holdes øje med", navnlig i lyset af den grønne og den digitale omstilling. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, steg yderligere med 1,4 procentpoint til 5,4 % i 2023 og er fortsat "god, men bør overvåges", selv om Slovenien stadig har en af de laveste andele i EU³⁰². Til gengæld faldt andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med 0,6 procentpoint til 7,8 % i 2023, hvilket er "bedre end gennemsnittet".

Kilde: Eurostat [[isoc_sk_dskl_i21](#)] og ESS ICT Survey.

Sloveniens arbejdsmarked klarer sig generelt godt i en situation med fortsat økonomisk vækst, selv om beskæftigelsesfrekvensen faldt i 2023. Arbejdsløsheden og langtidsløsheden fortsatte deres nedadgående tendens i 2023 og lå på henholdsvis 3,7 % ("bedre end gennemsnittet") og 1,4 % ("gennemsnitlig"). Beskæftigelsesfrekvensen på 77,5 % ligger over EU-gennemsnittet på 75,3 %, men registrerede et lille fald (0,4 procentpoint) på trods af en stigning i den samlede beskæftigelse på 1,6 % på samme tid. På baggrund af stigninger i beskæftigelsesfrekvensen i de fleste medlemsstater er dette en situation, der "bør holdes øje med". Strukturelle faktorer, f.eks. den hurtige aldring af befolkningen og misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder, risikerer imidlertid at forværre den allerede eksisterende mangel på arbejdskraft.

Slovenien har generelt et velfungerende socialt beskyttelsessystem. Som i de foregående år var andelen af befolkningen og navnlig af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse en af de laveste i 2023 med henholdsvis 13,7 % og 10,7 % (begge "de, der præsterer bedst"), også i lyset af målrettede støtteforanstaltninger, der hjælper sårbare husstande med at afbøde virkningerne af energiprisinflationen. Visse sårbare grupper, herunder lavtuddannede, arbejdsløse og ældre kvinder, oplever imidlertid stadig langt større fattigdomsrisici, og der bør derfor iværksættes en yderligere politisk indsats målrettet mod disse grupper. Virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen er med 35,5 % nu "gennemsnitlig", men stadig mindre effektiv for ældre (65 år eller derover). Indkomstulighed på 3,3 målt ved indkomstkventilsatsen var fortsat en af de laveste i EU i 2023 ("de, der præsterer bedst").

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "bør holdes øje med", **står Slovenien ikke umiddelbart over for potentielle**

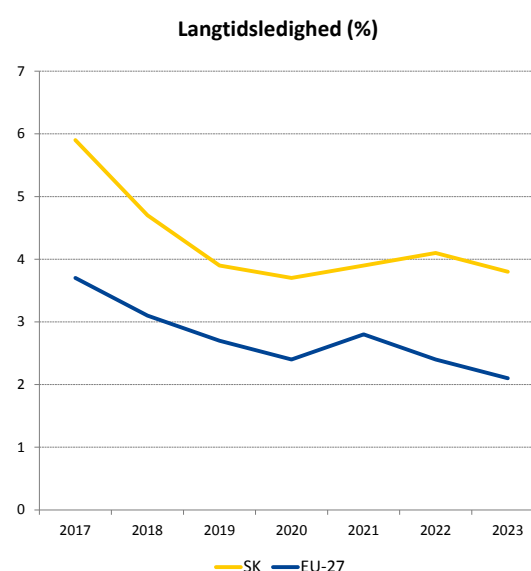
³⁰² Der er et brud i tidsserierne i 2023 for personer, der forlader uddannelsessystemet tidligt.

risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase (se boksen i afsnit 1.4).

Slovakiet

Deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning er meget lav, og der kan konstateres en forringelse af digitale færdigheder, mens landet generelt klarer sig godt inden for voksenuddannelse. I 2023 havde Slovakiet en af de laveste deltagelsesfrekvenser for børn under tre år i formel børnepasning (med 1,0 % og en forskel i forhold til EU's deltagelsesfrekvens på 37,5 %), og der er derfor fortsat tale om en "kritisk situation". Deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning for børn over tre år er også fortsat blandt de laveste (78,6 % mod 93,1 % i EU i 2022) med en andel på kun 33 % blandt romabørn i 2021 (om end forbedret fra 27 % i 2016). Desuden mangler en tredjedel af de 15-årige grundlæggende færdigheder inden for matematik og læsning. Andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder faldt fra 55,2 % i 2021 til 51,3 % i 2023 og er markeret som "bør holdes øje med". Imidlertid er andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, og andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, i Slovakiet "bedre end gennemsnittet".

Arbejdsmarkedet i Slovakiet klarer sig generelt godt, men langtidsløsheden er fortsat en udfordring. I 2023 nåede beskæftigelsesfrekvensen et rekordhøjt niveau på 77,5 %, og arbejdsløsheden lå på et rekordlavt niveau på 5,8 % (EU-gennemsnittet er på henholdsvis 75,3 % og 6,1 %). Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, blev også yderligere forbedret og faldt fra 12,3 % i 2022 til 11,2 % i 2023 ("gennemsnitlig"). Langtidsløsheden er dog stadig i en "kritisk situation", da der kun skete en lille forbedring i 2023 til 3,8 % fra 4,1 % i 2022, og den er fortsat blandt de højeste i EU. De regionale forskelle er også fortsat store. Den disponible bruttohusstandsindkomst faldt fra 126,4 i 2022 til 123,2 i 2023 og er nu markeret som "bør holdes øje med".

Kilde: Eurostat [[une_ltu_a](#)] og EU LFS.

Slovakiet har generelt en lav risiko for fattigdom, men der er stadig udfordringer for nogle regioner og befolkningsgrupper. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse er "god, men bør overvåges" på 17,6 % (mod 21,3 % i EU), efter at den steg med 1,1 procentpoint i 2023 mod et fald i mange andre medlemsstater. Indkomstulighed, målt ved indkomstkventilsatsen, er også "god, men bør overvåges". Andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse steg til 25,3 % i 2023 (fra 24,7 % i 2022) og var "gennemsnitlig". Samtidig er virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen forbedret betydeligt fra 33,8 % i 2022 til 36,4 % i 2023 og er nu "bedre end gennemsnittet". Slovakiet står imidlertid over for store regionale forskelle, idet den østlige del af landet oplever dybere fattigdom og social udstødelse. Landet har også en af de største romabefolkninger i EU, og tusindvis af mennesker bor i isolerede områder uden adgang til basale tjenesteydelser. Efter en betydelig stigning fra 2,5 % til 5,9 % i 2023 er andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter nu "god, men bør overvåges".

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fire indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Slovakiet ikke umiddelbart over**

for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase (se boksen i afsnit 1.4).

Finland

Det finske arbejdsmarked fungerer generelt godt, selv om der blev registreret en vis forværring i 2023.

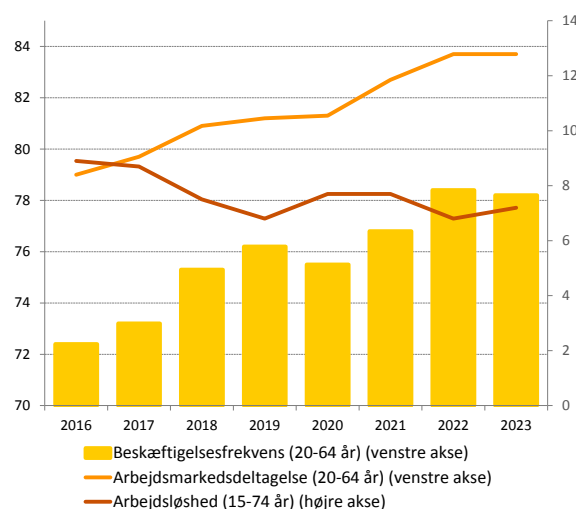
Beskæftigelsesfrekvensen faldt en smule i 2023, men lå fortsat et godt stykke over EU-gennemsnittet (78,2 % mod 75,3 %). Situationen er dog stadig markeret som "bør holdes øje med" i forhold til de forbedrede tendenser, der er registreret for andre medlemsstater, og i en situation med økonomisk recession og vedvarende mangel på arbejdskraft. Arbejdsløsheden er også markeret som "bør holdes øje med" efter at være blevet forværret fra 6,8 % til 7,2 %, hvilket er over EU-gennemsnittet på 6,1 %. Væksten i den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger er også markeret som "bør holdes øje med", nemlig

107,9 i 2023, hvilket er under EU-gennemsnittet på 111,1. På den anden side er langtidsledigheden og situationen for unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, "gennemsnitlig". Med hensyn til den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen er Finland stadig blandt "de, der præsterer bedst", i 2023 efter en yderligere forbedring fra 1,2 procentpoint til kun 0,2 procentpoint i 2023 (i forhold til et EU-gennemsnit på 10,2 procentpoint). Dette skyldes f.eks., at de kvindedominerende sektorer er blevet mindre påvirket af de økonomiske konjunkturer. Kvinder har dog oftere midlertidige job eller deltidsjob, hvilket ikke afspejles i deres samlede beskæftigelsesfrekvens.

Finland klarer sig fortsat godt med hensyn til færdigheder, selv om andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er steget. I 2023 havde 82,0 % af den voksne befolkning som minimum grundlæggende digitale færdigheder, hvilket placerer Finland blandt "de, der præsterer bedst". Andelen af voksne, der har deltaget i uddannelse i de foregående 12 måneder, var også "bedre end gennemsnittet", nemlig 51,8 % i 2022. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, steg imidlertid betydeligt i 2023 (med 1,2 procentpoint) til 9,6 % (mod 9,5 % i EU) og er derfor nu markeret som "bør holdes øje med", mens andelen af elever, der ikke opnår tilstrækkelige grundlæggende færdigheder, er steget støt i det seneste årti. Forebyggelse af skolefrafald og fremme af erhvervelse af færdigheder, navnlig for unge, kan bidrage til at tackle udfordringerne i forbindelse med befolkningens aldring og manglen på kvalificeret arbejdskraft.

Overordnet set har Finland et effektivt og inklusivt socialt beskyttelsessystem, der giver tilstrækkelig dækning, men som også står over for visse udfordringer. Navnlig er selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling fortsat "kritiske", idet andelen af personer, der indberetter dem, er steget yderligere (med 1,4 procentpoint) til 7,9 % i 2023. Dette er nu mere end tre gange EU-gennemsnittet (på 2,4 %) og kan i lyset af de bebudede yderligere besparelsesforanstaltninger stige yderligere. Der meldes om lange ventetider for primær og specialiseret pleje på grund af mangel på pleje- og sundhedspersonale. På den anden side faldt andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (AROE) i 2023 til 15,8 % generelt og 13,8 % blandt børn og ligger et godt stykke under de respektive EU-gennemsnit (21,4 % og 24,8 %), hvilket placerer landet blandt "de, der præsterer bedst",

Arbejdsmarkedsdeltagelse, beskæftigelse og arbejdsløshed (%)

Kilde: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)] og EU LFS.

for begge. Dette gælder også for virkningen af sociale overførsler (bortset fra pensioner) på fattigdomsbekæmpelsen, som fortsat er høj (48,7 % mod 34,7 % i EU).

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder fem indikatorer, der er markeret som "kritiske" eller "bør holdes øje med", **står Finland ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).

Sverige

Arbejdsstyrken forventes at vinde terræn i forbindelse med et opsving i 2025 og 2026 på trods af vedvarende mangel på arbejdskraft, og nogle grupper står stadig over for hindringer for integration på arbejdsmarkedet. Sverige er blandt "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om beskæftigelsesfrekvensen, som nåede en ny rekord på 82,6 % i 2023, og andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, som forblev stabil på 5,7 %. Kvinder er godt integreret på arbejdsmarkedet: Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen var "bedre end gennemsnittet" i 2023 (4,7 procentpoint), også takket være den høje andel af børn under tre år i formel børnepasning (56,9 % mod 37,5 % i EU, "de, der præsterer bedst"). Arbejdsløsheden lå på 7,7 % i 2023

(mod 6,1 % i EU), men arbejdsløsheden er markeret som "bør holdes øje med" og skjuler store forskelle mellem befolkningsgrupperne baseret på fødeland. Mens arbejdsløsheden for personer født i Sverige lå på 5,1 %, havde personer født uden for EU en arbejdsløshed på 17,8 % sammen med en kønsbetinget forskel i beskæftigelsesfrekvensen på 13,8 procentpoint (i forhold til samlet 4,7 procentpoint). Endelig faldt den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger fra 121,2 i 2022 til 119,5 i 2023 og er nu markeret som "bør holdes øje med".

De fleste sociale indikatorer tilhører kategorien "gennemsnitlig", selv om der skete en vis forværring. I 2023 blev der med hensyn til indkomstuligheden konstateret en af de største årlige stigninger blandt medlemsstaterne (med 0,4-4,7), og den er nu markeret som "bør holdes øje med". I 2023 steg forekomsten af alvorlige materielle og sociale afsavn med 0,2 procentpoint, hvilket afspejler et markant fald i reallønnen. De 20 % af befolkningen med de højeste indkomster tjente 4,7 gange så meget som de 20 % af befolkningen med de laveste indkomster (en stigning fra 4,0 i 2021 og det højeste niveau siden 2008). Desuden reducerede sociale overførsler (bortset fra pensioner) risikoen for fattigdom med 36,9 % fra 39,9 % i 2022, nu "gennemsnitlig" i forhold til "bedre end gennemsnittet" sidste år. Der skete også en vis negativ udvikling for andre sociale indikatorer, selv om de ligger i kategorien "gennemsnitlig". Navnlig steg andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse til 21,6 % (stadig under EU-gennemsnittet på 24,8 %), mens samme andel for personer født uden for EU steg til 38,3 % (mod 12,8 % for personer født i Sverige). Andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter steg til 10,9 % (mod 8,8 % i EU), og selvrapporterede uopfyldte behov for lægebehandling steg til 2,1 % (mod 2,4 % i EU).

Sverige klarer sig godt med hensyn til færdigheder, men der er fortsat uligheder i uddannelsessystemet. Landet er blandt "de, der præsterer bedst", når det drejer sig om voksnes deltagelse i uddannelse, som steg betydeligt mellem 2016 og 2022 fra 58,8 % til 66,5 %. Andelen af voksne med som minimum grundlæggende digitale færdigheder har konsekvent været "bedre end gennemsnittet", hvilket støtter den grønne og den digitale omstilling. Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, faldt også markant i 2023 til 7,4 % (også "bedre end gennemsnittet"). Denne andel er dog næsten dobbelt så høj (12,2 %) for personer født uden for EU sammenlignet med personer født i Sverige (6,4 %), og landet havde et af de største fald i de 15-åriges grundlæggende færdigheder.

Note: Brud i tidsserier for virkningen af sociale overførsler i 2022.

Kilde: Eurostat [[tespm050](#)] [[tessi180](#)] og EU-SILC.

I lyset af resultaterne af ovenstående analyse i første fase, herunder tre indikatorer, der er markeret som "bør holdes øje med", **står Sverige ikke umiddelbart over for potentielle risici for opadgående social konvergens og skal derfor ikke underkastes yderligere analyse i anden fase** (se boksen i afsnit 1.4).